

FILIOTĖJA

arba
kelias į maldingą gyvenimą.

Parašė **šv. Pranciškus Salėzietis**,
Ženevos vyskupas ir kunigaikštis, įsteigėjas šv. Panelės
Aplankymo vienuolijos.

Vertė kun. **Bikinas**.
Antrąjį leidimą redagavo
kun. **M. Vaitkus**.

K A U N A S

„Šviesos“ spaustuvė, Jakšto gatvė Nr. 2
1930

IMPRIMATUR.

Kaunas, die 3 maii 1930 an.

J. Byla,

Vicarius Generalis v. s.

(L. S.)

Malda šv. Pranciškaus Salėziečio,

aukojant šitą knygelę

Viešpačiui Jėzui.

Saldžiausias Jėzau, Viešpatie, Išganytojau, Dieve! Parpuolęs prie Tavo Majestoto kojų, aukoju ir pašvenčiu Tavo garbei šį savo menką veikalėlį! Mano Jėzau! gaivink savo palaima kiekvieną tos knygelės žodį, kad sielos, kurioms ją sudėjau, skaitydamos įgytų Tavo šventų įkvėpimų, kurių joms nuoširdžiai trokštu, ir kad gailestingai melstų man tavo didžio pasigailėjimo, idant, kitiems berodydamas kelią šiam gyvenime, patsai nelikčiau užgėdintas ateinančiame, bet idant draug su jais be perstojo giedočiau nugalėjimo giesmę: šventas Tavo vardas, kurį nesiliaunu ir tarp šio mirtingo gyvenimo permainų visa širdžia garbinęs. Gyvenk, gyvenk, Jėzau, mūsų širdyse dabar ir per amžius. Amen.

Autoriaus žodis skaitytojui.

Šitą knygutę esu pagaminęs 1608 Viešpaties metais. Prie antrojo leidimo esu prikergęs keletą naujų skyrių, bet be mano žinios buvo praleisti trys senieji skyriai ir nuo to laiko daug sykių spaudinant šį veikalėlį pasitaikydavo vis naujų klaidų. Todėl gavau parengti naują pataisytą leidimą. Jame, šv. Rašto žodžius pakartodamas, nerodžiau, iš kurių skyrių jie yra imami. Mat, mokytiesiems tai nėra reikalinga, o kitiems tai neįdomu. Man, kartojant Šventojo Rašto žodžius, rūpėjo ne tiek jų dėstymas, kiek su jų pagalba savo minčių aiškinimas, nes tai yra rimčiausia ir maloniausia. Jeigu Dievas manęs išklausyti teiktųsi, iš tų žodžių, meilingas skaitytojau, gausi didelės naudos ir gausaus palaiminimo.

Šventas Pranciškus Salėzas.

(1567 — 1622)

Neseniai (1922 metais) Katalikų Bažnyčia iškilmingai šventė 300 metų mirties sukaktuves didžiojo šventojo, Pranciškaus Salėzo, kurs yra parašęs taipogi ir šią „Filiotėjos“ knygutę.

Šv. Pranciškus Salėzas ne dėl to pramintas didžiu šventuoju ir paskelbtas Bažnyčios daktaru, kad būtų pasižymėjęs nepaprastais stebuklais, kaip, sakysim, Mikalojus Štebukladaris, arba pagarsėjęs savo nepaprastu asketišku gyvenimu, kaip šv. Pranciškus Asyžietis. Šv. Pranciškus Salėzas nebuvo koks atsiskyrėlis, bet gyveno paprastu kultūringu gyvenimu, dalyvaudamas visuomenės veikime, pačiame jo sukury. Šv. Pranciškus Salėzas, būdamas aukštos kilmės, išėjęs aukštus mokslus, plačiai išsilavinęs, turįs aukštą įtakingą Ženevos vyskupo vietą, nebėgo nuo pasaulio, neužsidarė savo rūmų sienose, bet visą savo padėties aukštumą, savo išsilavinimą, gabumus žymaus kalbėtojo ir rašytojo sunaudavo visuomenės veikimui. Laikais, kuriais šv. Pranciškus S. gyveno, buvo panašūs į dabarties laikus. Pranciškus augo tuokart, kai visoje Europoje buvo ką tik praūžęs baisus viesulas tikiybės revoliucijos ir kilusių iš jos karų. Visa Vakarų Europa buvo sudrumsta, sukiršinta, suerzinta Liuterio sukeltos atskalos. Buvo neseniai pasibaigę baisūs Liuterio sekėjų ir Katalikų Bažnyčios šalininkų karai, bet

rietenos mokyklose, draugijose, spaudoje dar tebesitęsė, ypatingai toje apygardoje, kur gyveno šv. Pranciškus, t. y. Prancūzijos ir Šveicarijos pasieny, Ženevos mieste ir visoje anoje apylinkėje. Čia siautė Kalvino sekėjai, be galo įnirtę ant katalikų, kaip, nelyginant, šių laikų socialistai. Kalvinai stengėsi iš katalikų bažnyčių išplėsti visus turtus ir visą valdžią į savo nagus užgriebti.

Šv. Pranciškus savo nepaprastu mokėjimu su žmonėmis apseiti, be jokių smarkesnių priemonių atvertė į katalikų tikėjimą arti 100 tūkstančių atskalūnų ir tūkstančius atšalėlių, pasileidėlių patraukė prie Katalikų Bažnyčios.

Šv. Pranciškaus Salėzo veikimas pasižymėjo naujais metodais, atseit, ganytojavimo būdais ir sugebėjimu suvartoti Dievo karalystei platint visus žmonių įgimtus palinkimus ir Dievo paliktas dovanas, kaip va: proto gabumus, jausmų palinkimus, gamtos grožybes, plačias pažintis su įvairių luomų asmenimis ir platų veikimą visuomenėje, žodžiu ir raštu.

Kaip išganytojas kad užeidavo pas bajorus, pariziejus, pas darbininkus, muitininkus ir nesidrovėdavo šnekėtis su samaritonais ir pagonimis, taip ir šv. Pranciškus Salėzas palaikydavo santykius su aukštąja bajorija savo krašte ir Paryžiuje prie karaliaus rūmų, vienkart nesišalindavo Ženevos miestiečių, amatninkų, laikydamas jiems misijas. Nekeikė nei atskalūnų, kalvinistų, bet sugebėdavo su jų vadais net sueiti į pažintis ir palaikyti gerus santykius, per ką daugybę jų patraukė prie savęs ir prie katalikų Bažnyčios.

Šv. Pranciškus Salėzas buvo vadinamojo *renesanso* auklėtinis, t. y. tos mokslo srovės, kuri senovės pagonių graikų ir romėnų mokslą, ypač jų darbe, stengėsi sunaudoti Katalikų Bažnyčios mokslui paplatinti ir katalikų bažnyčioms pagražinti, krikščionių dailei par-

kelti. Šv. Pranciškus nustojo niekinęs žmogaus prigimtį, ir ją visaip varginęs, kaip tai darydavo viduramžių tobulybės skelbėjai. Jis stengėsi visus žmogaus igimtus proto gabumus, jausmų karštumus sunaudoti didesnei Dievo garbei ir platesniam, aukštesniam žmogaus asmens išstobulinimui. Tatai aiškiausiai matyt iš jojo parašyto tobulybės vadovėlio bei kelio į maldingą gyvenimą, pavadinto „Filotėja“, kurią ir paduodame mūsų brangiems skaitytojams.

Šv. Pranciškaus raštai, kurių jis be „Filotėjos“ yra dar daugybę palikęs, ypač laiškų, rašytų į įvairius maldingus asmenis, pasižymi nepaprasta psichologiška analize, atseit, žmonių sielos reikalų atspėjimu. Todėl, nors šv. Pranciškaus raštai turi su viršum 300 metų, tačiau, juos skaitant, rodos, kad jie mūsų laikais rašyti: taip juose mokėta atspėti amžini ir nuolat gyvi žmonių sielos reikalai. Ir taip jie sugebėta *žmoniskai* su tikra meile ir užuojauta išspręst, liečiant ir derinant opiausius dvasios sielvartus, kurie ir mūsų laikais nesiliauna siautę.

Todėl šv. Pranciškus Salėzas yra *didis šventasis* ir didis *šių laikų* Katalikų Bažnyčios mokytojas, daktaras, nes savo genijum plačiausiai yra aprėpęs žmogaus sielos reikalus, giliausiai juos yra išnagrinėjęs ir tinkamiausių jiems pavyzdžių yra palikęs. Juos popiežius Benediktas XIV vadina iš dangaus pareinančiu mokslu.

Pažvelkim kiek plačiau į šv. Pranciškaus Salėzo gyvenimą ir jo laikus, kuriais jam teko gyventi ir veikti. Pranciškus yra gimęs 21 rugpiūčio 1567 metais prancūzų bajorų šeimoje Salės pilyje, Sabaudijos kunigaikštystėje, Prancūzijos pietryčių pasienyje. Nuo savo gimimo vietos liko pramintas Salėzietis arba tiesiog Salėzas. Tą pačią dieną, kai gimė, buvo pakrikštytas Pranciškaus vardu. Jau antrus metus eidamas,

Pranciškus ėmė rodyti nepaprastą vargšų meilę. Jo auklė negalėdavo su juo išeit pasivaikščiot, nepasiėmus kokių vaisių ar saldumynų, nes mažas Pranas, pamatęs vargšą, elgetą, imdavo verkti ir nesiliaudavo, kol auklė vargšui ko nors duodavo. Bent kiek paūgėjęs, Pranciškus mėgdavo vaikščiot į bažnyčią ir tenai pamaldų metu laikydavos ramiai, rankes sudėjęs ir akutes į altorių įsmeigęs, meldavos kaip senis.

Jo dora ir dievobaiminga motina nelepindavo savo sūnelio, pratindama jį pasitenkinti mažmožiais, pakentėti įvairių trūkumų ir skausmų, o reikale ir nubausdama. Vienąsyk mažam Praneliui labai patiko marga šilkinė juosta vieno dvaro tarno, ir ją Praniukas pasisavino; tačiau, greit supratęs negerai padaręs, atidavė juostą atgal ir verkdamas prašė jam jo apsirikimą atleist. Tėvas vis dėlto, paėmęs rykštę, sušveitė Pranciškui keletą sykių ir įsakė daugiau taip nebedaryti. Panašūs apsirikimai daugiau nebeatsikartodavo.

Kaip tik Praniukas aiškiai išmoko kalbėti, motina pradėjo jį mokyti poterių ir įsakymų, kurių jis labai noriai mokės ir stebėtinai greit suprasdavo. Dar vos penktus metus eidamas, jau pradėdavo ginčytis su kalvinais, todėl, kai į pilį ateidavo koks kalvinas su reikalu, tėvai gaudavo mažą Praniuką uždaryti kambaryje, kad kreivatikių neužpuldinėtų.

Pranciškaus gyvas tikėjimas apsaugodavo jį nuo įvairių silpnybių dar kūdikystėje ir jaunystėje. Tais laikais daugelis žmonių dar tebetikėdavo įvairius burtus, piktų dvasių buvimą tamsiose vietose. Pranciškus, žinodamas, jog tai neatitinka tikrėnybės, prisiversdavo save pasilikti ilgiau vienas pats.

Paskum, jau vyskupu likęs, rašė viename savo laiške, kad nakties tamsa ir ramybė esanti maloniausia, nes tuokart niekas netrukdas manyt apie visur esantį Dievą, apie angelus, kurie Dievui tarnauja ir žmones saugo.

Dievobaimingo auklėjimo vaisiais greit galėjo pasidžiaugti patys tėvai. Niekumet jie negirdėjo mažą Pranelį keikiant, meluojant, nekantraujant. Jo veidelis spindėjo nekaltybe ir malonumu. Sukakęs šešerius metus, Pranciškus buvo tėvų atiduotas į pradžios mokyklą į artimiausį miesčiuką ir pavestas sąžiningo mokytojo Petro Batailleuro globai. Aštuonerių metų Pranciškų tėvas atidavė į Annecy gimnaziją.

Motina labai nerimavo, kad Pranelis, su svetimais vaikais suseidamas, neišdyktų, bet jis taip buvo į mokslą įsimiręs, kad nė vienos minutės dykai nepraleisdavo. Labai mėgdavo versti lotyniškas pasakėles į prancūzų kalbą ir ištisomis valandomis rymodavo, stengdamasis kuo dailiausiai kalbą ištaisyti. Tasai stiliaus dailumas žymus visuose šv. Pranciškaus Salėzo raštuose ir net Paryžiaus mokslo akademijos pripažintas pavyzdingu.

Gimnazijoje Pranciškus pasižymėjo gabumais, darbštumu ir pavyzdingu elgesiu, todėl turėdavo didelės įtakos savo drauguose. Pamatę jį ateinant, net didžiausi išdykėliai susivaldydavo, sakydami: nustokim, matai, šventasis ateina!

Dešimties metų Pranciškus priėmė pirmą sykį šv. Komuniją ir tą pačią dieną Sutvirtinimo sakramentą. Nuo to laiko Pranciškui maldingumas dar didesniais šuoliais ėmė kilti. Kasdien Pranciškus klausydavo šv. mišių, lankydavo šv. Sakramentą, skaitydavo šventųjų gyvenimų. Su kitais dviem broliais Pranciškus gerai sutikdavo, dažnai sakydamas: mes visi trys esame puikios sudėtinės salato dalys: brolis Jonas yra uksus, dėl savo smarkumo, Liudvikas — druska dėl savo pastovaus būdo, aš alyva, nes visus turiu taikinti.

Pabaigus mokslą Annecy gimnazijoje, tėvas pasiuntė Pranciškų į Paryžiaus universitetą teisių mokslo mokyti, nes skyrė savo sūnų būti advokatu, o pas-

kum tikėjos įtaisyti jį į aukštą valdišką vietą. Paryžiuje tėvas norėjo padėti savo sūnų bajorų kolegijoje, kur gyventa linksmai ir laisvai, bet Pranciškui geriau patiko jėzuitų neseniai įsteigtoji kolegija (seminarija) Clermonte, nes tenai gyvenimo tvarka buvo panašesnė į vienuolių gyvenimą. Jis ėmė prašyti motiną, kad leistų jam jėzuitų kolegijoje apsigyventi. Motina sutiko ir tėvą perkalbėjo savo sūnų atiduot jėzuitams auklėti. Tasai jėzuitų auklėjimas paliko žymę tolimesniajame šventojo gyvenime ir veikime, nes išmokė jį nepaprastai gudriai sunaudot visus gabumus, mokslą žmonėms taisyti, tobulinti.

Gyvendamas jėzuitų kolegijoje, Pranciškus toliau lavinas moksle ir tobulinasi doroje. Kasdien atlikdavo apmąstymus, kasdien eidavo prie šv. Komunijos, įsirašė į Marijos garbintojų draugiją (tapo sodalis marianus) ir šalip filosofijos, teisių mokslo, mokėsi dar teologijos, kuri jam itin patikdavo. Kaip bajorų vaikas, turėjo dar mokytis šokių, kariškų mankštinių su kardu ir jodinėjimo. Nors tai jam ne per daug tetikdavo, bet paskiau pasirodė naudinga. Kad vieną sykį studentai ėmė iš jo tyčiotis, užgauliodami jo pamaldumą ir tikybinius jausmus, Pranciškus, ištraukęs kalaviją puolė ant jų, ir jie, pamatę, kad jų draugas nėra lepsiš, nustojo jį užkabinėti ir pradėjo labai gerbti. Savo auklėtoją ir globėją p. Deage Pranciškus gerbė ir klausė kaip tėvo. Vieną sykį tarnas kažin kuo nusikalto Deage'ui, ir tasai rengė jį nubausti. Pranciškus ėmė prašyti dovanoti tarnui ir tuomi taip įkyrėjo Deage'ui, kad tasai drožė pagalios Pranciškui į ausį. Pranciškus, nieko nepasakęs, nuėjo šalin. Taip jis jau buvo išmokęs save valdyti, nors buvo gan smarkaus pagimimo.

Tačiau netrūko Pranciškui ir vidaus neramumų. Jis labai troško tapti kunigu, bet tėvas nenorėjo leisti.

Pagalios ir jį patį užpuolė kankinti abejonės, kad jo visos maldos ir geri darbai būsią per niek, nes jis nesugebąs Dievo malone kaip reikiant naudotis, dėl to kad esąs labai menkas ir silpnas. Tokių minčių kankinamas, Pranciškus pagalios sunkiai susirgo. Bent kiek pasveikęs, jis vis dėlto padarė apžadus negaišint nė vienos valandėlės, bet visas jas, lygiai kaip visus savo gabumus, mokslą ir Dievo malones, apverst didesnei Dievo garbei, neveizėdamas, ar susilauks sau iš to viso kokio gero bei džiaugsmo, ar ne. Toksai didvyriškas pasišventimas greit Pranciškui atnešė didelės paguodos. Vieną sykį, šv. Stepono bažnyčioje besimelsdamas ir klūpodamas prieš Šv. Panelės paveikslą, pamatė ant lentelės išrašytą ir pakabintą šv. Bernardo maldelę, prasidedančią žodžiais „Memorare“, t. y. „Atmink, o Saldžiausioji Marija, jog nuo amžių nėra girdėta, kad kas, šaukdamasis tavo pagalbos, būtų atstumtas“ ir tt. Tie žodžiai taip giliai įsmego į Pranciškaus širdį, kad ją kaip matai išgydė ir pripildė suraminimu, kurs jo niekumet daugiau nebeatstojo. Čia pat šventasis padarė apžadus amžinai išlaikyti nekaltybę ir kasdien kalbėti ražančių ir maldelę „Memorare“, kad tik nebeprisikartotų panašūs neramumai. Nuo to laiko ražančius ir „Memorare“ liko mylimiausiomis šventojo maldomis.

Pasiryžęs tapti kunigu, Pranciškus išprašė tėvų leidimą persikelti į Paduvos universitetą teologijos mokytis. Čia jo dvasiškuoju tėvu buvo mokytas, dievobaimingas jėzuitas Possevinas, žymus visuomenės veikėjas ir politikas. Paduvoje Pranciškus baigė savo teologijos mokslus, nors taipogi ne maža sutikdavo trukdymų ir kliūčių iš kitų išdykusių studentų. Vieną sykį jie, susitarę, ėmė kviesti Prancišką eiti pasiviešėti pas vieną pažįstamą profesorių, bet nuvedė į paleistuvingus namus. Pamatęs apgaulę, šventasis

spiovė viliotojui į veidą ir išėjo laukan. Garsas apie šitą atsitikimą pasklido po visą miestą ir sujudino kai kurias gražuoles, kurios mėgino dievobaimingą studentą prisivilioti, bet nieko nepešė. Savo rimtumu jis ne sykį sugėdindavo savo draugus, kurie pagalios nedrįso jam girdint nieko nepadoru kalbėti.

Šv. Pranciškus nebuvo per daug stiprios sveikatos, todėl Paduvoje vėl buvo sunkiai susirgęs ir, ruošdamasis mirti, pareiškė noro, kad jo kūnas būtų atiduotas į universiteto kliniką tyrinėjimams, sakydamas — tegu nors tiek daug naudos būna iš jo kūno, kad sveikieji galėtų pasimokyti, kaip reikia nuo ligų apsisaugoti ir kaip nuo jų gydytis.

Tačiau ir ši kartą Pranciškus pagijo ir, baigęs mokslus su teologijos ir teisių daktaro laipsniais, eidamas 26 metus, 1593 metais įsišventė į kunigus, nors tėvas ir ne per daug tam bepritarė. Vyskupas paskyrė jauną kunigėlį darbuotis Chablais apylinkėje, kurioje daugybė gyventojų buvo užsikrėtusių kalvinistų kreivatikyste. Pranciškus savo pamokslais, o dar labiau savo maloniu ir švelniu būdu, suseidamas su žmonėmis, 70 tūkstančių kalvinų atvertė į katalikus. Jo pamokslų Paryžiuje suplaukdavo klausytis minios ne tik katalikų inteligentų ir ponijos, bet ir daugybė atskalūnų, atšalėlių. Visi norėjo su nepaprastu pamokslininku pasišnekėti, jo patarimų pasiklausti; taip labai jis mokėjo sujudinti sukietėjusias ir atšalusias bedievių ir atsklūnų širdis savo giliomis mintimis ir naujomis tų minčių išraiškomis, ypač savo meilingu ir žavinčiu tonu. Mokytas vyskupas ir paskiau kardinolas Perron sakydavo: kalvinistus įveikti ir aš galiu, bet juos atversti talentą teturi Pranciškus Salėzas, gavęs jį tiesiog iš Dievo.

Mirus 1602 metais Ženevos vyskupui, Pranciškus Salėzas buvo paskirtas į jo vietą vyskupu ir čia

toliau varė atskalūnų mokymo ir vertimo darbą. Pat-sai būdamas labai išlavintas inteligentas, šv. Pranciš-kus, tapęs vyskupu, stengėsi ir savo dvasiškiją raginti prie mokslo, sakydamas, kad bemoksliškumas yra kunigo aštunta didžioji nuodėmė. Todėl dar 30 metų prieš įsisteigsiant garsiai prancūzų mokslo akademijai, Pranciškus buvo sumanęs Annecy įsteigti mokslo akade-miją ir jau įstatus buvo jai parūpinęs, bet mirė, ne-suskubęs savo sumanymo įvykinti.

Šv. Pranciškui tapus kunigu ir vyskupu, visa Prancūzija buvo užkrėsta kalvinistų erezija. Kalvinas dar toliau už Liuterį buvo atsitolinęs nuo Katalikų Bažny-čios. Kalvino sekėjai Prancūzijoje vadinosi hugenotais. Prie jų buvo prisidėję, nelyginant kaip Lietuvoje, žy-mesnieji prancūzų bajorai ir inteligentai. Tačiau šv. Pranciškaus pamokslais ir raštais raginamas atskalūnų daugumas ėmė grįžt į katalikų tikybą. Į Katalikų Baž-nyčią sugrįžo ir Prancūzijos karalius Henrikas IV. Tasai išmintingas karalius, matydamas, kiek daug blo-go daro žmonėms nauja atskala, ir koki daugybė žmonių, ją suklaidintų, atšalusių tikėjime, neįmanė, kaip grįžti prie tikro krikščioniško gyvenimo ir jį išlai-kyt, prašė šv. Pranciškų parašyt jam tikrą vadovėlį krikščioniškai gyventi. Vyskupas Pranciškus Salėzas 1608 metais parašė savo garsią „Philothea“ arba „In-troduction á la vie dévote“. Šita knygelė yra viena labiausiai skaitomų visame pasaulyje ir yra išversta į visas kalbas bent po keletą sykių. Lietuviškai „*Filio-tėja*“ buvo išversta ir Tilžėje atspausdinta bent prieš 30 metų, rodos, kun. Vytarto, paskui Amerikoje kun. Varnagirio. Abu tuodu leidiniai jau yra išsemti ir ge-rokai jau pasenę, todėl, šv. Kazimiero Draugijos ragi-namas, esu iš naujo išvertęs į lietuvių kalbą „*Filiotė-ją*“, prisilaikydamas prancūziškojo teksto ir lyginda-mas jį su lenkiškuoju ir vokiškuoju vertimais. „*Filio-*

tėja“ rodo kelią į maldingą gyvenimą ne kokiems vienuoliams, atsiskyrėliams, bet *paprastiems* žmonėms, pasaulyje gyvenantiems ir atliekantiems savo paprastas kasdienes pareigas. „Filotėja“ tuo skiriasi nuo kitų panašių senovės pamaldumo vadovėlių, kad nebaido žmonių per aukštu žiauriu pamaldumo supratimu, bet meilingo pašnekesio forma aiškina, jog kiekvienas žmogus, kiekvieno amžiaus, luomo, mokytas ar nemokytas, ramaus būdo ar kankinamas įvairių pageidimų, doras ar toli nuo doros kelio nuklydęs, — *gali maldingai gyventi ir turi*, nes dievobaimingas, maldingas žmogus yra, tikrai sakant, *normalus* žmogus, vadinasi—toks, koks *iš tiesų turi būti*, ir tokiu tatau maldingu normaliu žmogum tapęs kiekvienas gali įgauti vidaus ramybės ir laimės. Kaip reikia eiti prie tos vidaus ramybės ir laimės, rodo „Filotėja“, t. y. pamokinantieji laišškai į maldingą sielą, surinktieji šitoje knygutėje ir suskirstyti į 5 skyrius, kurie yra penki tobulybės laipsniai, nuo paprasto žemiško gyvenimo iki aukščiausio dvasiškojo.

Šv. Pranciškus rašinėdavęs daugybę laiškų įvairiems asmenims, kurie, jo pamokslais sujudinti, norėdavo jo patarimų pasiklausti ir jo dvasiškai vadovybei pasiduoti. Tokių laiškų šv. Pranciškus yra palikęs keletą storų knygų. Anais laikais toks buvo paprotys. Viena dievobaiminga našlė Pranciška de Chantal taipogi prašė ją vesti prie krikščioniškos tobulybės ir vadovauti maldingame gyvenime. Šv. Pranciškus rašinėdavo jai pamokymus, mąstymų pavyzdžius, paskui, surinkęs į vieną vietą ir papildęs kai kuriais straipsneliais, išspausdino skyrium, raginamas, kaip buvo sakyta, karaliaus Henriko IV.

Šv. Pranciškus Salėzas nemėgdavo rietenų ir ginčų su kreivatikiais bedieviais. Kaip genialus psichologas, jis gerai suprato, jog galima priešą įveikti viso-

kiais įrodymais ir jojo klaidas parodyti, tačiau priversti jį savo klaidų atsižadėti reikia daugiau veikt jo jausmus, širdį, daugiausiai malonumu, parodant tiesos ir doros grožį, saldumą. Todėl šv. Pranciškus Salėzas savo misijose atskalūnų ir atšalėlių tarpe vartojo daugiausia pozityvius metodus, skelbdamas tiesiog Kristaus mokslą ir jojo kilnumą, neužgauliodamas paklydėlių, nebardamas jų per daug ir neprikaišiodamas jų paklydimų. Tasai metodas pasirodė, lygiai kaip ir šv. Domininko laikais kovoje su albigensais, labai tinkamas tikram tikėjimui platinti prieš 300 metų. Šv. Pranciškaus maldingumo dvasią ir josios platinimo metodus reikėtų giliau ir mums, dabarties laikų krikščionims, pažinti, kad geriau sugebėtumėm tikrą maldingumą išlaikyti tarp baisių dabarties papiktinimų ir didesnę pasisekimą turėtumėm, eidami gelbėti klystančių ir paklydusių šių laikų užšalėlių, kreivatikių, bedievių ir Dievo priešų.

Šv. Pranciškus Salėzas su pagalba Pranciškos de Chantal įsteigė dar naują „Švenčiausios Panelės Aplankymo“ vienuoliją, kuri daugiausiai užsiima auklėjimu, gailestingais darbais ir vadinas „vizitkomis“, arba salėzietėmis.

Iš didelio atsidėjimo darbe ir rūpesčių šv. Pranciškus mirė 28 gruodžio 1622 metais.

Jo kūnas yra palaidotas Annecy bažnyčioje, Šveicarijoje. Daugybė stebuklų, atsitikusių per Pranciškaus užtarimą, privertė popiežių jau 1665 metais Pranciškų Salėzą šventu paskelbti, o popiežius Pijus IX 1877 metais šv. Pranciškų Salėzą paskelbė Bažnyčios daktaru.

Šv. Pranciškau Salėze, melskis už Lietuvą ir Lietuvius!

Kun. J. Bikinas.

Švento Pranciškaus Salėzo Prakalba.

Malonus skaitytojau, meldžiu, perskaityk tuos keletą žodžių savo naudai ir mano džiaugsmui.

Žinoma senovės gėlininkė Glycera mokėdavo taip dailiai skirstyti ir dėstyti gėles, kad iš tų pačių supindavo įvairių įvairiausių vainikus, kad nė dailininkas Pauzijas nesugebėdavo taip puikiai varsų suderinti savo paveiksluose, kaip ji kad suderindavo gėlių varsas. Lygiai ir Šventoji Dvasia teikia mums įvairių pamokų maldingam gyvenimui tvarkyti per savo tarnų žodžius ir raštus. Nors mokslas visumet ir pasilieka tas pats, bet, jį vis kitaip dėstant pagal žmonių supratimą, laikų ir kitų aplinkybių reikalavimus, jo varsos ir raštas vis kitaip mainos.

Šitoj knygelėj apie maldingą gyvenimą nenoriu ir negi galiu ką kita rašyti, kaip tik tai, ką mūsų pranakėjai mums raštu yra palikę. Čia, malonus skaitytojau, rasi tas pačias gėles, tik mano vainikas bus kitaip supintas, gėlės — mintys bus kitaip suskirstytos.

Visi, kurie lig šiol rašė apie maldingumą, turėjo tikslą mokyti asmenis visai nuo pasaulio atsiskyrusius, arba bent tokio maldingumo mokė, kurs veda prie visiško pasišalinimo nuo pasaulio. O aš manau kalbėti žmonėms, kurie gyvena kaimuose, miestuose, galiūnų rūmuose. Jie, užsiėmę kasdieniais reikalais, sakos neturį laiko maldingiems darbams. Sako, esama

augalo, vadinamo Kristaus palma (palma Christi), kurio joks gyvulys neliečia; taip esama daugelio žmonių, kurie, gyvendami šio pasaulio sukuryje, nesugeba bei nenori nė paliesti tikro krikščioniško maldingumoi. O aš noriu įrodyti, kad tapti maldingu žmogum, atliekant krikščioniško maldingumo pareigas, nėra jau tatsunku, ir kad tam tikslui visai nėra reikalo pamesp savo kasdienius darbus bei rūpesnius. Sako, žemčiūgų sraigelis, augdamas jūros dugne, neįsileidžia į savo vidų nė lašelio sūraus vandens, taipogi jūros gelmėse esama saldaus vandens šaltinių, o paukščių tarpėse esą tokių, kurie perlekia per liepsną visai nenusvildami; taip siela stipri ir ištikima gali gyventi pačiam pasaulio sukury, visai nesuslapdama ir nesusiteršdama, gali užėti saldžių suraminimo šaltinių tarp jo visų kartybių, gali skrajoti viršum žemiškų pageidimų liepsnų, visai nenusvildama maldingumo troškimo sparnų. Tiesa, tai nėra per daug lengvas dalykas, todėl jam pasiekti reikėtų didesnio uolumo. Šiuo savo rašinėliu norėčiau padėti tiems visiems, kurie trokštų imtis kilnaus darbo — išmokti tikro krikščioniško maldingumo bei dievobaimingumo.

Nei mano sumanymu nei noru šitas „kelias į maldingą gyvenimą“ pasirodė spaudoje. Matot, kaip buvo: viena dora, maldinga siela, Dievo malonės skatinama prie maldingo gyvenimo, prašė jai tame reikale padėti ir pabūti jos vadovu; aš, daug už ką būdamas jai dėkingas ir matydamas joje tikrą linkimą prie aukštesnio gyvenimo, stengdavaus ją mokyti ir tiekti savo patarimų. Vesdamas ją visais pamaldumo laipsniais pagal jos norą ir padėti, palikdavau jai savo patarimus raštu rašytus, kad, reikalui esant, galėtų jais naudotis. Jinai skaitydavo juos vienam mokytam ir dievobaimingam vienuoliui, o jisai, manydamas tuos laiškus būsiant daugeliui naudingus, ragino juos vie-

šai paskelbti. Ir aš per daug nesispyriau, nes jo draugystė turėjo ant manęs didelės galios, o jo nuomonė gaudavo viršų ant manosios. Kad tie pamokymai visiems būtų aiškūs ir prieinami, peržiūrėjau juos ir surišau kai kuriomis reikalingomis pastabomis ir paaiškinimais. Ilgiau apie juos triūsti neturėjau laiko. Todėl nedaug čia tėra griežtumo ir nuosakumo, nors ne maža yra naudingų patarimų, kuriuos stengiausi, kiek buvo galima, aiškiau išdėstyti. Apie sakinių didesnę išdailinimą ir viso veikalėlio pagražinimą nebuvau laiko manyti.

Visoje knygutėje nuolat kalbu į *Filiotėją*. Tasai vardas reiškia *Dievo mylėtoją*. Per jį norėjau prabilti į visus, kurie norėtų dievobaimingai gyventi, kad jie visi pasinaudotų tais pamokymais, kurie buvo rašyti vienai sielai. To dėliai, turėdamas omeny kiekvieną sielą, kuri per maldingumą trokštų pakilti prie Dievo meilės, suskirsčiau savo „kelį į maldingą gyvenimą“ į penkias dalis.

Pirmoje tam tikrais patarimais ir mankštinimais stengiuosi paraginti *Filiotėją*, kad jįnais savo gerus norus pakeistų tikru pasiryžimu dievobaimingai gyventi, atlikus išpažintį iš viso gyvenimo, o Šv. Komunijoje priėmus Išganytoją, visiškai jam atsiduotų per tikrą nepajudinamą meilę.

Antroje dalyje, toliau vesdamas tą sielą, rodau jai du keliu, kuriais einant galima vis arčiau su Dievu susivienyti; tuodu keliu yra: ėmimas šv. Sakramentų, per kuriuos Dievas prisiartina ir nusižemina prie mūsų, ir malda, per kurią tas pats Dievas mus iki savęs iškelia.

Trečioje dalyje mokau *Filiotėją*, kaip ji turi lavintis tose dorybėse, kurios jos tobulėjimui yra tinkamos ir reikalingos; tam tikslui esu patiekęs keletą patarimų, kurių ji pati viena niekur kitur nebūtų radusi.

Ketvirtoje dalyje rodau jai kai kuriuos sielos priešų spąstus ir mokau, kaip apsisaugot ir iš jų išsipainiot ir toliau be jokio pavojaus žengti tobulybės keliu.

Pagalios, penktoje dalyje vedu ją į šventą užuovėją bent kiek atvėsti, pasilsėti ir pasistiprinti, kad paskiau dar greičiau galėtų žengti maldingumo keliu.

Amžius, kuriame gyvename, yra labai išdykęs. Todėl, manau, rasis žmonių, kurie sakys — tokios smulkios maldingumo taisyklės reikalingos tesą vienuoliams ir apskritai žmonėms, vien tik maldingumui atsidavusiems, nes visoms toms taisyklėms vykinti reikią daug laiko, kurio vargiai tegalį užtekti ir vyskupui, apsunkintam tokia sunkia, kaip mano, pareigų našta. Pagalios tasai veikimo būdas atitrauktų vyskupą nuo svarbesnių reikalų, kuriems atlikti vyskupas yra paskirtas.

Į visa tai aš, malonus skaitytojai, atsakysiu drauge su šv. Dionizu: Vyskupo uždavinys — sielų tobulinimas, nes vyskupo laipsnis yra aukščiausias žmonių tarpe, kaip serafinų, kurie yra aukščiausieji iš visų angelų; todėl vyskupas negali švenčiau savo laiko sunaudoti, kaip kad aukščiau minėtu būdu (mokydamas maldingumo ir vesdamas sielas prie tobulybės).

Senovės vyskupai ir Bažnyčios tėvai taipojau stropiai atlikdavo pareigas, bent ne blogiau už mus, o vis dėlto nepaniekindavo sielų, prie savęs besiveržiančių, ir rasdavo laiko jomis ypatingai rūpintis. Tai aiškiai matoma iš jų laiškų. Tame jie tik sekdamas pavyzdžiu apaštalų, kurie, nors buvo siųsti į viso pasaulio laukvokį, betgi nepalikdavo skyrium nesurinkę derlingesnių varpų ir jas ypatingai saugodavo.

Kas gi nežino, kad Timotėjus, Titus, Filemonas, Onezijas, šv. Teklė ir Apija buvo mylimiausi vaikai didžiojo šventojo Povilo, o šv. Morkus ir Petronėlė —

šv. Petro, sakau, Petronėlė, nes, anot mokytų vyrų Baronijaus ir Galonijaus, jina! nebuvo tikra šv. Petro duktė, bet vien dvasiškoji augintinė. Gi šv. Petras ar nėra rašęs vieną savo kanoniškąjį laišką į maldingą moterėlę Elektą?

Pripažįstu ir aš, kad daug vargo reikia padėti, vedant sielas ypatingu būdu; tačiau tame varge netrūksta taipogi džiaugsmo ir atgojaus, nelyginant kaip piovėjus ar vynuogių rinkėjus juo didesnis ima džiaugsmas, juo labiau gauna pavargti, gausų derlių bevalydam. Tasai vargas vienkart širdį gaivina, kaip tasai cinamono kvapas, kurs stiprina nešančius jį per Arabijos tyrus.

Kai rainio (tigrio) patelė, besigindama šaulį, kurs jai vaikus pagavo, randa vieną jų pamestą, griebia jį ir, užsivertusi ant nugaros, nors jis būtų sunkokas visu smarkumu bėga su juo atgal į guolį, visai nejausdama sunkumo iš savo motiniškos meilės. Negi tėviškoji ganytojo širdis gali nesidžiaugti, sutikus avelę, trokštančią maldingumo. Nieko nelaukdamas, užsideda ją ant pečių ir nešas džiaugdamasis, kaip motina su kūdikiu prie krūtinės atrodo daug linksmesnė ir vikresnė.

Tam reikia tėviškos širdies, todėl apaštalai ir apaštališkieji vyrai vadina savo mokinius ne tiktai vaikais, bet maloniai šaukia juos vaikučiais.

Tiesa, rašau aš šią knygutę apie maldingumą, nors pats nemaldingas, bet trokštąs maldingas pasidaryti, ir tas tatai mano troškimas, malonus skaitytojau, priduoja man paspirties ir tave pamokyti. Vienas mokslinčius teisingai yra pasakęs: norint išmokti, reikia mokytis, geriau betgi yra klausyti, o užvis geriausia — kitus mokyti. Dažnai atsitinka, sako šv. Augustinas, rašydamas į maldingą Florentiną, kad,

„kas duoda, tas užsipelno, kad ir jam būtų duota; o kas moko, — kad ir pats dar labiau pramoktų“.

Aleksandras Didysis buvo liepęs nupiešti sau gražiosios Kompaspės atvaizdą. Pašauktas tam tikslui garsus dailininkas Apelles, bežiūrėdamas į gražybę, kurią norėjo tinkamai nupiešti, taip pats įsimylėjo piešiamąją mergaitę, kad Aleksandras Didysis, pasigailėjęs jo, leido jam pasiimti Kompaspę moterim, atiduodamas draugui tai, ką turėjo maloniausio. Čia jis, didelis kariautojas, parodė tiek širdies, rašo Plinijus, kiek didžiame laimėtame mūšyje.

Taigi, malonus skaitytojai, mano drauge, žinau, jog Dievas nori, idant aš, būdamas vyskupu, pieščiau tavo širdyje ne tiktai paprastas dorybes, bet taipogi labai Jam brangų ir malonų maldingumą; aš su noru imuos to darbo, laikydamas jį savo pareiga ir vykdydamas Dievo valią, bet taipogi turėdamas vilties, kad, kitų širdyse maldingumą beskiepydamas, patsai jį labiau pamilsiu. O kad Dievulis gaus regėti, kad jį tikrai pamilau, teiksis jį man duot amžinai linksmybei.

Kai graži Rebeka, skaisti ir kukli, girdė Izaoko kupranugarius, liko ji išrinkta jam sužieduotine ir gavo iš jo auksinius auskarus ir rankines. Aš taipogi viluiuos begaline Dievo gerybe, jog, man bevedant savo aveles prie išganingo maldingumo šaltinio, ir mano menka siela susilauks pakvietimo likt Dievo sužieduotine, ir jis man į ausį tars savo auksinės meilės žodžius, o mano rankoms suteiks tvirtos jėgos tai meilei vykinti.

Tame yra visa tikro maldingumo esmė, kurios meldžiu iš Dievo Majestoto sau ir visiems šventosios Bažnyčios vaikučiams, kuriai ant visados pavedu visus savo raštus, darbus, žodžius, mintis, valią ir savo visus troškimus.

Kelias į maldingą gyvenimą.

Pirmoji dalis.

Patarimai ir mankštinimai, vedantieji nuo pagėidavimo į tikrą pasiryžimą dievobaimingai gyventi.

Pirmasis skirsnis.

Koks turi būti tikras maldingumas.

Trokšti tad maldingumo įgyti, malonioji Filiotė-ja, nes, kaip tikra krikščionė, žinai, jog ta dorybė labai Dievui patinka. Tačiau ir maži nukrypimai, atsitikę pradžioje kokio nors darbo, ilgainiui taip įsikerėja, kad jų ir atitaisyti nebegalima. Taigi pirmiausiai reikia žinoti, kokia turi būti tikro maldingumo dorybė, kad galėtum ją atskirti nuo netikrų ir tuščių. Jeigu to nežinotum, tai lengvai galėtum apsirikti ir daug laiko sugaištum, klaidingame ir netikrame maldingume besimankštindama.

Aurelijus priešdavo visų veidus, panašius į sau tinkamų moteriškių; taipogi ir maldingumą kiekvienas piešia pagal savo palinkimus ir įsivaizdavimus. Vienas, nuolat bepasninkaudamas, mano jau esąs maldingas, nors rūstybės ir pavydo tebesinėšioja savo užantyje; jis nedrįsta vandens lašeliu savo liežuvio su-

vilgyt, bet nebijo apkalbomis ir šmeižtais mirkyti jį ar-
timo kraujy. Kitas didžiuojas savo maldingumu dėl
to, kad kasdien daug poteriauja lūpomis, tačiau tos
pačios lūpos taria daugybę piktų keiksmų, užgaulingų
žodžių savo namiškiams ir kaimynams. Tai vėl no-
riai šelpia pavargėlius, nesigaili skatiko išmaldoms
(almužnoms), bet nenori tarti dovanoti savo priešui
nė vieno meilingo žodelio, atleisdamas jam kaltę. Pa-
galios yra ir tokių, kurie greit atsileidžia ir dovanoja
užgavimus, bet nenori geruoju skolų mokėti ir ne-
bent teismo verčiami tai daro.

Tokie žmonės paprastai vadinami maldingais,
bet iš tiesų jie tokie nėra. Kad Saulio budeliai, įsi-
veržę į Dovidą namus, ieškojo jo visuose užkampiuose
norėdami nužudyti, Micholė (Dovido žmona), apvil-
kusi kažkokią žmogystę Dovidą rūbais ir paguldžiusi
lovoje, apsimetė, būk jos vyras sergąs. Panašiai daro
daugelis asmenų; jie, prisidengdami viršiniaisiais maldin-
gumo darbais, apsimeta tikrai maldingi besą, o iš
tiesų jų tariamasis maldingumas tėra akių dūmimas ir
tikro maldingumo šešėlis.

Tikras ir gyvas maldingumas, brangioji Filiotėja,
negali iš kitur kur plaukti — tiktai iš Dievo meilės,
ir, tiesą pasakius, ne kas kita, kaip tik tikra Dievo
meilė tėra ir tai ne bet kokia. Mat, Dievo meilė, kiek
ji puošia mūsų sielą ir daro mus Dievui malonius,
vadinasi malonė, o kiek ji mums teikia jėgų gerai daryt,
vadinasi ištikimybė, bet, jeigu Dievo meilė mumyse
pasiekia tokį laipsnį, kad mes, tos meilės raginami,
ne tik rūpinamės gerų darbų daryt, bet dargi stengia-
mės juos atlikti rūpestingai, dažnai ir noriai, tuokart
veikianti mumyse Dievo meilė vadinasi *maldingumas*.

Strausai niekuomet neskraido, vištos labai retai,
nenoroms ir sunkiai, o ereliai, balandžiai ir kregždės
skraido dažnai, greitai ir aukštai. Panašių laipsnių esa-

ma ir žmonių tarpe: nusidėjėlis niekumet nekyla Dievop, tik žeme šliaužioja ir žemės reikalais tesirūpina teisingasis, kurs dar nėra į maldingumą įpratęs, kartais pasikelia geras darbas prie Dievo, bet retai, sunkiai ir tingiai; o maldingasis dažnai skrenda prie Dievo iškildamas šarpiai ir aukštai. Žodžiu sakant, maldingumas – dvasios smarkumas, per kurį Dievo meilė veikia mumyse per gerus darbus, o mes juos atliekame noriai ir šarpiai. Būdami Dievui ištikimi, vykdomė visus Dievo įsakymus, o pasidarę maldingi, tuos įsakymus vykiname griežtai ir su noru. Kas Dievo įsakymų nesilaiko, nėra nei geras, nei maldingas, nes, norint būti geram, reikia būti Dievui ištikimam, o norint maldingam pasidaryti, reikia ne tik ištikimybės, bet dar noro ir paslankumo prie gerų darbų. Ištikimas tad ir ištvermingas maldingumas ragina mus ne tik noriai ir stipriai vykdyti visus Dievo įsakymus, bet skatina taipogi mus atlikt kuo daugiausia gerų darbų, nors ir neįsakytų griežtai, bet tik patartinų ar įkvėptų, ir atlikt juos rūpestingai ir su meile. Kaip pradedas gyti ir mėginąs vaikščioti ligonis tik vos kelis žingsnius tepaeina ir tai vargiai ir lėtai, taip ir nusidėjėlis, ką tik atsikėlęs iš savo nedorybių, vaikšto Dievo įsakymų keliu palengvėli ir vargiai, iki prieina prie maldingumo. Tuokart, kaip sveikas ir stiprus žmogus, ne tik paeina kaip reikiant, bet ima bėgti vis smarkiau įsakymų keliu, dažnai pasukdamas į patarimų ir Dievo įkvėpimų kelius.

Pagalios, tarp meilės ir maldingumo ne didesnio tesama skirtumo, kaip tarp ugnies ir liepsnos, nes meilė, būdama ugnis, kad įsidega, virsta maldingumu. Tajgi maldingumas nieko kito neprideda prie meilės ugnies — tiktai gyvos liepsnos, per kurią meilė daros karštesnė ir paslankesnė Dievo įsakymams vykdyti ir, kaip jau buvo minėta, vykdyti patarimams ir Dievo įkvėpimams.

II skirsnys.

Maldingumo savumai ir tobulumai.

Tie, kuriems rūpėjo, kad izraelitai (senovės žydai) nepatektų į pažadėtąją šalį, melavo jiems, sakydami, būk tenai žemė ryjanti ateivius, atseit — būk oras ten esąs toks troškus, kad nieks ilgai nepagyvenas, o čia-buvių gyventojų esama tokių milžinų, kad paprastus žmones ryją, kaip muses. Panašiai daro ir šis pasaulis: kaip įmanydamas, peikia šventą maldingumą, šmeiždamas maldingus asmenis, būk jie esą žiaurūs, paniurėliai, susirūpinę, nuliūde, ir būk maldingumas gadinas žmones, daras juos niekam netinkamais išgverėliais ir kitų apsunkintojais. Bet, kaip Jozuė ir Kaleb tikrino, kad pažadėtoji šalis yra gera ir puiki, ir kad ją valdyti bus malonu ir naudinga, taip ir Šventoji Dvasia šventųjų lūpomis, išganytojas savosiomis, mus tikrina, jog maldingas gyvenimas yra saldus, laimingas ir malonus.

Pasaulis temato, kaip maldingi žmonės pasninkauja, meldžiasi, kenčia skriaudas, gelbsti silpnuosius, šelpia neturtėlius, budi, mažai temiega, valdo savo rūstybę, kovoja su pageidimais, atsisako nuo kūniškų smagumų ir kitaip dar save vargina, kas, tiesa, nėra malonu ir lengva. Tačiau pasaulis nemato vidaus maldingumo ir širdies džiaugsmo, kurie tuos sunkius vargus pasaldina ir daro malonius. Žvilgtėk į bites, kurios ir iš karčiųjų gėlių saldotį medų renka: taip lygiai ir maldingos sielos iš savo karčiųjų vargų renkas sau nepaprastų saldybių. Ugnis, kalavijas ir baisiausios kančios atrodo kankiniams lyg puikiausios gėlės ir kvepalai. Jeigu tad maldingumas taip malšina kančių skausmus ir mirties baimę, tai ko jis nestengs nuveikti dorybėms įgyti.

Cukrus pasaldina neprinokusių vaisių aitrumą ir taiso sunokusiųjų kenksmingumą, saugo nuo sugedi-

mo. Maldingumas yra tikras dvasiškasis cukrus, kurs pašalina vargų kartybes ir džiaugsmų kenksmingumą. Maldingumas apsaugo vargšą nuo rūpesnio, turtuolį nuo godulystės; jis prispaudime gina nuo nusiminimo, laimėje nuo išdykimo; jis atsiskyrėlius saugo nuo liūdesio, gyvenančius pasaulyje nuo pasileidimo. Maldingumas šaltyje yra ugnis, karštyje—rasa; jis moko tinkamai naudotis turtais ir kantriai kęsti neturtą, iš pagarbos ir paniekinimo vienodą naudą sau traukti. Maldingumas vienodai priima džiaugsmą ir skausmą ir visumet mus pripildo neapsakomos saldybės.

Žvilgterėk į Jokūbo kopėčias, tai—tikrai dievo-
baimingumo vaizdas. Du šoniniu sporu, palaikančiu laiptus, reiškia: vienas malda, ieškančią Dievo meilės, antras sakramentus, kurie tos meilės mums teikia. Laiptai yra tosios meilės laipsniai, kuriais žengiame nuo vienos dorybės prie kitos, tai nusileisdami žemyn per gerus darbus, atliekamus artimo naudai, tai kylame aukštin prie Dievo, meilėje jungdamies su Juo savo pamaldumu. Žmonės, kurie tomis kopėčiomis laipioja žemyn ir aukštin, yra asmenys angeliškos širdies, arba angelai žmonių kūne. Jie nebejauni, bet savo dvasios vikrumu atrodo kaip jaunikačiai. Turi sparnus, kad malda galėtų skristi prie Dievo, netrūksta jiems kojų, kad galėtų žmonių tarpe vaikščioti, meilintai jiems padėdami. Jų veidai skaitūs ir linksmi, nes jie viską priima ramiai ir maloniai. Jų galva neapdengta; rankos ir kojos plikos, tai reiškia, kad jų visi jausmai, darbas ir mintys yra į Dievą nukreiptos ir nieko žemiško nepadoraus neturi, todėl Dievui patinka. Jų kūnas yra apvilktas puikiu lengvu rūbu, kurs reiškia, kad jie šio pasaulio gerybėmis ne per daug ir padoriai tesinaudoja, tiek kiek reikalauja jų luomas ir padėtis. Štai vaizdas tikrai maldingų sielų.

Tikėk manim, Filiotėja, kad maldingumas yra saldybių saldybė ir dorybių karalienė, nes yra tobula ištikimybė Dievui. Jeigu ištikimybę pavadinsim medžiu, tai maldingumas yra jo žydėjimas, jei ištikimybė yra deimantas — tai maldingumas jo spindėjimas, jeigu balsamas — tai maldingumas jo kvapas, saldybės kvapas, kurs gaivina žmones ir linksmina angelus.

III skirsnys.

Maldingumas tinka visiems luomams ir pašaukimams.

Dievas, sutverdamas pasaulį, liepė angelams, kad kiekvienas neštų vaisius pagal savo pagimimą. Lygiai ir krikščionims, gyviesiems Bažnyčios augalams, liepiama, kad kiekvienas neštų bei gamintų maldingumo vaisių pagal savo luomą ir pašaukimą. Kitaip turi maldingume lavintis šio pasaulio galiūnas, kitaip darbininkas, kitaip tarnas, dar kitaip karalius, vėl kitaip našlė, kitaip mergaitė, kitaip ištekėjusi moteriškė. Be to, dar kiekvienam luomui reikia maldingumą taikinti prie jėgų, darbų, pareigų kiekvieno žmogaus. Kad vyskupas norėtų taip gyventi, kaip kartūzas, atsiskyręs nuo visų žmonių, kad moterystėje gyvenantieji taip nesirūpintų turtų įgijimu, kaip kapucinai, kad darbininkas, tarnaitė kasdien taip ilgai norėtų bažnyčioje melstis, kaip vienuoliai, kad vienuolis taip norėtų artimųjų reikalais rūpintis, kaip vyskupas, argi toks maldingumas nebūtų juokingas, tuščias, kenksmingas? Tačiau panašių klaidų daugelis žmonių kartoja, o pasaulis, nesugebėdamas ir nenorėdamas skirti maldingumo nuo nesusivaldymo, murma ir piktžodžiauja ant maldingumo, kurs visai nėra kaltas, kad kai kurie neišmanėliai daro netvarkos.

Ne, Filiotėja, maldingumas, jei tik yra tikras, ne tik nieko negadina, bet dargi viską tobulina, o jeigu kenktų kieno nors teisėtam pašaukimui, būtų netikras, klaidingas.

Galvočius Aristotelis sako, kad bitė, rinkdama medų iš gėlių žiedų, nenaikina jų kvepėjimo. Tikras maldingumas dar geriau daro, nes ne tik nekenkia jokiam reikalui bei pašaukimui, bet juos dar pagražina ir pagerina. Kiekvienas brangus akmuo, įmestas į medų, įgauna naujo, ypatingo spindėjimo; lygiai ir kiekvienas maldingas žmogus daros sugyvenime ir savo pareigų ėjime daug meilingesnis; per tatau atsiranda didesnis sutikimas šeimynose, stipresnis pasitikėjimas moterystės meilėje, ištikimesnė tarnystė valstybė; per tai kiekvienas darbas ir pareiga lengviau ir noriau yra atliekami. Būtų klaida prieš tikyba ir tiesiog erezija (kreivatikystė), jei kas stengtųs maldingumą pašalinti iš šeimynų ir moterystės, iš darbininkų namų, iš kariuomenės, iš vyriausybės bei karaliaus rūmų. Tiesa, aniems pašaukimams netinka vienuolių, atsiskyrėlių maldingumas, bet juk šalia tų maldingumo rūšių esama ir kitų maldingumų, pritaikintų žmonėms, gyvenantiems pasaulyje ir turintiems atlikti jame įvairius savo pašaukimo reikalus. Abraomas, Izaokas, Jokūbas, Dovidas, Jobas, Tobijas, Sara, Rebeka ir Judita Sename Įstatyme, Naujame — Juozapas, Lidiја, Krispinas liudija, kad galima būti maldingam, visai neapleidžiant savo amato ir savo pareigų. Maldingos buvo Ona, Morta, Monika, Akvilė ir Priscilė moterystėje gyvenamos, Kornelius, Sebastijonas, Mauricas kariuomenėje betarnaudami, Konstantinas, Elena, Liudvikas, Amadėjus ir Edvardas sostuose beviešpataudami.

Daugelis nuo pasaulio pasitraukę yra net tobulybės nustoję, nors vienuma paprastai jai padeda plėtotis; tuo tarpu, gyvenant pasaulio sukury, kur dorai

tiek pavojų pasitaiko, ne vienam pasisekė ją išlaikyt. Lotas, sako šv. Grigalius, toks skaistus mieste, nusidėjo tyruose.

O mes, vis tiek kur būtume, visur turime rūpintis savo gyvenimą kuo labiausiai ištobulinti.

IV skirsnys.

Norint tobulybės keliu be baimės ir sėkmingai žengti, reikia turėt dvasišką vadovą.

Jaunas Tobijas, siunčiamas savo tėvo į Ragesą, dejavo: „Visai nežinau kelio“. „Tai rask ką nors, kurs tavo nuvestų“, patarė tėvas. Ir aš taip sakau, meilinga Filiotėja: nori pasiekti maldingumą, — ieškok ko nors, kurs tavo vestų. Tai patarimų patarimas.

Kad ir kažin kur ieškotum Dievo valios, niekur jos taip veikiai nerasi, kaip pasižeminusio paklusnumo kelyje, kurio mums pataria laikytis visi senovės dievobaimingi žmonės savo žodžiais ir pavyzdžiais. Šventoji motina Teresa, žiūrėdama į Kotryną iš Kordubos, didelę maldininkę ir atgailininkę, buvo užsi-geidusi sekti jos pėdomis, neklausydama savo nuodėmklausio persergėjimų. Tačiau Dievas jai pasakė: dukterie, geras ir išganomas yra atgailos kelias, bet man labiau tinka tavo paklusnumas. Nuo to laiko šv. Teresa taip pamėgo paklusnybės dorybę, kad prie paklusnybės apžadų savo viršininkams pridėjo dar pasižadėjimą ypatingu būdu klausyti savo nuodėmklausio ir be jo žinios nieko nedaryti, ir iš to turėdavo daug džiaugsmo. Panašaus džiaugsmo turėjo visos maldingos sielos prieš ir po jos gyvenusios, kurios, norėdamos visiškai Dievui atsiduoti, pasidavė Jo tarnų valiai. Tą patį pataria daryti šv. Kotryna iš Šienos savo pasikalbėjimuose. Dievobaiminga karalienė šv.

Elžbieta pasidavė griežtai klausyti šviesaus Konrado, o didysis šventasis Liudvikas mirdamas pasakė savo sūnui: „Dažnai atlik išpažintį ir pasirink sau šviesų ir išmintingą nuodėmklausį, kurs tave tinkamai mokyty, kad be baimės atliktum savo pareigas.“

„Ištikimas draugas“, sako Šventasis Raštas, „yra didelė atspara; kas jį surado, rado brangų turtą. Ištikimas draugas tai skanumynas visam amžiui iki amžinojo gyvenimo. Jį susiras Dievo bijantieji.“ Tie Dievo žodžiai pirmiausiai tinka amžinajam gyvenimui pelnyti: tam tikslui reikalingas mums turėti ištikimas draugas, kurs, savo perspėjimais ir patarimais taisydamas mūsų darbus, saugotų mus nuo velnio spąstų ir kilpų. Jis bus mums išminties turtas nuo puolių ir liūdesių ir skanumynas sopančiai širdžiai. Jis mus nuo pikto apsaugos ir pagerins mūsų padėtį, o sielai susirgus neleis ligai įsigalėti iki mirties, bet skubiai mus pagydys.

Kas suras tokį draugą? *Dievo biją*, sako Viešpaties išminčius, o tokie yra pasižeminę, trokštantieji maldingumo.

Todėl, jei tau, meilingoji Filiotėja, besirengiant į švento maldingumo kelionę, reikia gero vadovo, nesiliauk meldusi Dievą, kad jį tau suteiktų pagal savo širdį. O kad tau jį suteiks — neabejok, nors reikėtų, kaip Tobijui, angelą iš dangaus pasiųsti. Ir iš tiesų jis tau turi visumet būti angelu, vadinasi, jame neieškok žemiškos gudrybės, bet, pasitikėdama Dievu, turėk vilties, kad Jisai per tą vadovą tave apšvies, teikdamas jo širdžiai ir lūpoms tiesos žodžių, reikalingų tavo laimei. Todėl klausyk jo, kaip angelo, kurs būtų iš dangaus nužengęs, kad tave tenai nuvestų. Elkis, kaip jis sako, ištikimai ir griežtai, atverk jam savo širdį, pasakodama be baimės ir veidmainystės gera ir bloga, kurį tik savyje pajunti, o būsi gerame su-

tvirtinta, iš blogo pataisyta, nuliūdime paguosta, linksmybėje liksi blaiva. Pasitikėk juo visai, laikydama jį pagarboje, bet taip, kad pagarba nemažintų pasitikėjimo, o pasitikėjimas negadintų pagarbos. Pasitikėk savo dvasiškuoju tėvu, kaip duktė kad pasitiki savo tėveliu, gerbk jį, kaip sūnus kad gerbia savo motiną. Žodžiu sakant, turi tai būti draugystė stipri ir maloni, visiškai šventa, grynai dvasiška ir vien tik Dievui.

Todėl rinkis vieną iš tūkstančio, sako Avilia, o aš sakau — vieną iš dešimties tūkstančių, nes daug mažiau yra tam tikslui tinkančių asmenų, negu paprastai manoma. Dvasios vadovas turi būti mokytas, išmintingas ir pilnas meilės. Jeigu nors vieno tų savumų jam trūksta, jau jis nėra kaip reikiant. Betgi dar sykį kartoju — melsk — o gausi. Kad jau Dievas tau tokį suteiks, dėkok ir garbink Dievą, pasilikdama ištikima tam vadovui, Dievo tau suteiktam, ir kito neieškok, bet, jojo vedama, eik be baimės, pasižeminusi, su didžia viltimi, o tavo gyvenimo kelias bus laimingas.

V skirsnys.

Reikia pradėti nuo sielos apvalymo.

Pražydo gėlės mūsų žemėje apsisivalymo laikas jau užstojo, sako Giesmių Giesmėje Dievo sužieduotinis. Kas gi tie per žiedai yra mūsų širdžių, Filiotėja, jei ne geri mūsų norai. Kaip tik jie pasirodys, tuojau reikia, lyg koku daržininko peiliu, valyti savo sąžinę, genėjant visas nereikalingas ir nuodėmingas atžalas. Kad svetimtautė mergaitė norėdavo tekėti už Izraeliaus vyro, turėdavo nusivilkti savo mergystės rūbus, nukarpyti nagus ir nusiskusti plaukus. Taip ir siela, trok-

štanti tapti Dievo sužieduotine, turi išsivilkti iš senojo žmogaus įpročių bei nuodėmių, o apsisivilkti nauju žmogumi, paskui nukarpyti, nuskusti ir išnaikinti visas kliūtis prie Dievo meilės. Taip tatai, dvasiškosios sveikatos pradžia yra nuodėmių išvalymas.

Šv. Petras, šv. Kotryna Genujietė, šv. Magdalena, šv. Pelagija ir daugelis kitų išsyk liko visiškai išvalyti. Bet toks išvalymas yra stebuklingas ir taip nepaprastas malonės srityje, kaip iš numirusių prikėlimas gamtos srityje, todėl niekas iš mūsų tokių stebuklų tenelaukia. Paprastai — valymas ir sveikatos grįžimas eina tik laipsniais, reikalauja nemaža vargo ir laiko.

Angelai, kuriuos matė Jokūbas, nors turėjo sparnus, vis dėlto neskraidė, tik vaikščiojo kopėčių laiptais žemyn ir aukštyn. Siela, kildama iš nuodėmių prie maldingumo, yra panaši į aušrą, kuri ne išsyk, bet palengvėl nuvaro nakties tamsumą. Pasveikimas, einas iš lėto, yra tikresnis. Ligos, kaip kūno taip ir sielos, zovada atlekia, bet žingsniais išeina. Todėl, sielą bevalant, reikia tau, Filiotėja, būti drąsiai ir kantriai.

Pasigailėtinos yra tos sielos, kurios, daugelio silpnybių slėgiamos, trumpai pasilavinusios maldingume ir nematydamos greitos pažangos, ima nerimauti ir taip nusilpsta dvasioje, kad beveik pasiduoda pagundoms mesti visą darbą ir grįžti prie senovės gyvenimo. Bet ne geriau sekas ir toms sieloms, kurios, kaip tik priešingos pagundos viliojamos, įkalbinėja sau, būk jau nuo pirmos apsisivalymo dienos esančios išsivadavusios nuo savo ydų, laiko save tobulai doromis, nors tėra dar pienburnės ir be sparnų norėtų skristi aukštyn. Kaip gi dažnai į seną ligą atkrinta tas, kas per anksti nori iš gydytojo priežiūros ištrūkti!

Veltui jiems keltis prieš aušrą, sako psalmininkas Dovidas: pirma atsisėskit, paskui atsikelkit, ir patsai,

nors nusiprausęs ir švarus, meldžia Viešpatį, kad *jį dar labiau numazgotų ir apvalytų*. Darbas sielą bevalant negali ir neturi baigtis anksčiau kaip tik draug su gyvenimu. Todėl per daug nesibijokim savo netobulybių ir silpnybių, nes tobulybė tame yra, kad kariautumėm su netobulybėmis. Kaip gi tačiau su jomis galėtumėm kovoti, jų nematydami, kaip jas nugalėtumėm, jų nepasitikę? Tobulybė ne tame yra, kad netobulybių visai nejaustumėm, bet tame, kad jomis nesidžiaugtumėm, jų nepamėgtumėm ir joms nepritarumėm; tatau gi, kad jas juntame, dar nereiškia, kad joms pritariame. Kartais net sveika esti mūsų pasižeminimui, kai dvasiškoje kovoje pasitaiko koks nepasisekimas, puolimas, betgi mus niekas galutinai nugalės, iki nustosim sielos gyvybės bei drąsos. O kasdienės nuodėmės ir silpnybės dar atima sielos gyvybę, kurią tik mirtinga nuodėmė teužmuša. Todėl per daug nekrūpčiokim dėl savo netobulybių ir silpnybių, bet su Dovidu karaliu melskim Dievą, kad *nuo bailumo dvasios teiktųsi mus išgelbėti*. Laiminga mūsų dalis toje kovoje, kad, kol tik kovojame, visuomet laimėjame.

VI skirsnys.

Apie pirmutinį sielos apvalymą, kuris yra apsivalymas nuo mirtingųjų nuodėmių.

Pirmutinis sielos apvalymas, kuriuo pradedamas maldingas gyvenimas, yra apsivalymas nuo mirtingųjų nuodėmių, o įrankis tam tikslui yra Atgailos Sakramentas.

Tad pasirink sau nuodėmklausį kokį tik rasi tinkamiausį, ir pasiieškok sau knygelį apie atgailą šv.

Kazimiero D-jos išleistų arba svetimomis kalbomis rašytų: Grenadyo, Bruno, Ariaso, Angero bei kitų, skaityk jas atsidėjęs ir taikink prie savęs, klausinėdama savo sąžinę — kuo esi Dievui nusidėjusi nuo pat proto įgavimo iki paskutinės valandos. Jei atmintus dalykus užmiršti, užsirašyk ar susižymėk juos.

Taip prisiminusi ir surinkusi savo nuodėmės, sužadink savo širdyje didžiausią jais pasibiaurėjimą ir visa širdim gailėkis jas padariusi, atsimindama keturias tiesas: jog per nuodėmę nustojai Dievo malonės, nebtekai teisės prie dangaus, atmetei Dievo meilę ir įsirašei į amžinus pragaro kentėtojus. Matai, Filiotėja, kad čia kalbu apie išpažintį iš viso gyvenimo; jinai, nors ne visiems yra būtinais reikalinga, bet vis dėlto kiekvienam, pradedant naują, maldingą gyvenimą, yra labai naudinga ir patartina. Mat, dažnai atsitinka, kad išpažintys asmenų, gyvenančių pasaulyje paprastu gyvenimu, yra netikusios, pilnos visokių trūkumų, nes jų prie išpažinties arba visai nesiruošta, arba bet kaip, arba nepadaryta reikalingo gailėsio, kiti net gal bus eję su slaptu noru vėl grįžti prie senovės nuodėmių, nemanydami pamesti nuodėmių priežasčių ir nenorėdami tvertis reikalingų įmonių gyvenimui pataisyti. Tuose visuose atsitikimuose išpažintis iš viso gyvenimo yra *būtinais* reikalinga sielai gelbėti ir apsaugoti jai nuo prapulties. Išpažintis iš viso gyvenimo duoda progos pačius save geriau pažinti, iš to kyla gailėsysis ir išganoma gėda, kad taip blogai lig šiol gyvenome, bet vienkart gauname nusistebėti nepaprastu Dievo gailėstingumu, kad mūsų lig šiol nenubaudė; per tai mūsų širdyje atgyja viltis atgauti Dievo malonę ir užgydyti savo širdies žaizdas, grįžta dvasios ramumas ir noras taisyti gyvenimą. Dvasiškam tėvui tokia išpažintis duoda progos teikti mums išganomų pamokymų, tinkamų mūsų dvasios padėčiai ir mūsų parei-

goms, mus pačius skatina prie didesnio atvirumo ir pasitikėjimo savo dvasišku vadovu, per tai pradeda-me savo nuodėmės išpažinti aiškiai, atvirai.

Taigi, norint atnaujinti širdį ir visiškai atsiversti prie Dievo, pradedant maldingą gyvenimą, tikrai yra naudinga ir patartina išpažintis iš viso gyvenimo.

VII skirsnis.

Apie antrinę sielos valymą, atseit, apie visišką atmetimą nuodėmių pamėgimo.

Visi izraelitai buvo išėję iš Aigipto žemės, bet ne visi buvo pametę prisirišimą prie jos, ir tyruose, pakelėje į pažadėtąją žemę, daugelis jų vis dar ilgėjo Aigipto svogūnų ir mėsos. Panašiai atsitinka ir su atgailininkais (pakūtninkais). Yra tokių, kurie, nors iš nuodėmių yra jau išėję, bet dar nenori galutinai išeiti iš nuodėmių pamėgimo, vadinasi — nors prižada daugiau nebenusidėti, bet tasai jų pasižadėjimas nėra nuoširdus, nes jiems nemalonu atsižadėti pamėgtų, nors nuodėmingų ir pražūtingų įpratimų. Tiesa, jų širdis atsižada nuodėmės ir atsitraukia nuo jos, bet jie nesiliauja dairęsi atgal, kaip Loto žmona, kuri atsisukusi veizėjo apgailestaudama į Sodomą. Jie susilaiko nuo nuodėmių, kaip ligoniai nuo žaliųjų, nes gydytojai yra jiems uždraudę valgyti, kad nenumirtų, tačiau dėl to uždraudimo derisi, ginčijasi, trokšdami bent pauostyt uždraustą vaisių ir pavydi tiems, kurie jį valgo, manydami tai didelę laimę besanti. Taip ir tie atgailininkai, ką tik iš nuodėmių ligos atsikėlę, dar silpni ir menkos širdies bebūdami, nors kurį laiką saugojasi nuodėmių, bet daro tai nenorom vien tik iš baimės, kad benusidėdami neužsitrauktų amži-

nos mirties bausmės. Jie noriai šneka apie nuodėmę ir laiko laimingais tuos visus, kuriems netrūksta progų nusidėti.

Žmogus, kurs norėjo atkeršyti, bet išpažinties metu savo keršto atsižadėjo, jeigu, su draugais susitkęs, vis dėlto neiškenčia nepapasakojęs apie savo barnius, pridurdamas, kad, jei nebūtų Dievo bijojęs, tai tikrai būtų savo priešiui atkeršijęs, ir dargi skundžiasi ir apgailestauja — dėl ko Dievas draudžias kerštą, — aišku, kad toksai žmogus, nors nuodėmę yra pametęs, bet nėra dar galutinai išsinėręs iš nuodėmės pamėgimo. Jis kūnu yra išėjęs ir Aigipto, bet nėra išėjęs širdimi, kol dar tebesiilgėja jo svogūnų, kaip toji moteriškė, kuri, pametus palaidą gyvenimą, vis dar norėtų susitikti su senais pažįstamais ir su jais bent pasigaluoti, nesiliaudama tuo tarpu rėdytis ir puoštis. Kokiame didžiame pavojuje pasilieka panašūs žmonės! Kadangi nori, Filiotėja, pradėt maldingą gyvenimą, reikia tad ne tik nuodėmių atsižadėti, bet ir širdį apvalyti nuo viso, kas bent kiek susiduria su nuodėme. Nuodėmių pamėgimai, neraunami ir nevalomi, nuolat teiktų pavojaus į nuodėmės atkristi ir taip susilpnintų tavo dvasią, kad nestengtum gerų darbų atlikti šarpiai, atsidėjusi, dažnai, ko kaip tik pirmiausiai reikia prie tikro pamaldumo.

Sielos, kurios iš nuodėmių yra jau išėjusios, bet nėra dar nuodėmės pamėgimo pametusios ir tebėra dar dvasios apalpime, yra panašios į tas mergaites, sergančias baltlige, kurios neatrodo silpnos, tačiau viską daro silpnai: nenorom valgo, neramiai miega, nelinksmi juokiasi ir, rodos, velkasi — ne eina. Tokios išbalusios sielos net geri darbai taipogi nublukę atrodo, be varsos, reti ir menkos vertės.

VIII skirsnys.

Apie tai, kaip reikia atlikti tą antrąjį valymą.

Tikriausiasis būdas atlikti tam antram sielos valymui yra aiškus ir stiprus supratimas pikto didumo, kurs paskui nuodėmę seka, nes toji nuovoka sukelia sielos gelmėse gilų ir gyvą gailesį. Tasai gailesys, nors ir nedidelis, by tik būtų tikras, ypač sujungtas su sakramentų malone, užtektinai mus apvalo nuo nuodėmių; gailesys taip pat nuo nuodėmių liekanų, t. y. nuo nuodėmių pamėgimo mus apvalo, reikia tik, kad tasai gailesys būtų tikras, t. y. einąs iš Dievo meilės.

Kai pradedam priešo neapkęst, jis daros mums įkyrus ir mes vengiame su juo susitikti, bet, kad apmaudas pasiekia aukščiausią laipsnį, pradedam biau-rėtis ir neapkęst ne tik patį priešą, bet ir visą jo giminę ir viską, kas tik mums jį primena. Taip lygiai yra ir su atgaila. Kol ji maža tėra, nors ir tikra, mes neapkenčiam nuodėmės ir norėtumėm jos atsikratyti, bet, jei imam neapkęsti nuodėmės visa širdimi ir visu protu, ne tik biau-rimės, pačia nuodėme, bet mums biau-ru daros net ją atsiminus bei pamačius ką nors tokį, kas tą nuodėmę primena. Todėl, Filiotėja, reikia savo gailesį kiek galint didint ir platint, kad jis siektų visų menkiausių nuodėmių atsiminimus ir jų še-šėlius. Magdalena atvirtusi taip persiėmė savo senobinių nuodėmių pasibiaurėjimu, kad niekumet daugiau prie jų nebegrižo, nei manyt apie jas nebemanė. O Dovidas pareiškė pačiam Dievui neapkenčias ne tik nuodėmės, bet ir „kiekvieno kelio, kurs prie jos veda“. Gailesiu atjauninam savo sielą, kaip ir pranašas sako: „*Atsinaujins, kaip erelio, tavo jaunystė*“.

Norint tad įgyti tokios nuodėmių neapykantos ir gailesio, reikia stropiai lavintis sekančiuose mąstymuose, kuriuos kaip reikiant atliekant ir Dievui padedant,

su šaknimis išrausime iš širdies nuodėmę ir visas jos liekanas bei pamėgimus. Tuos mąstymus esu tau, Filiotėja, sustatęs ir žemiau paduodu. Atlik juos atsidėjusi nustatyta tvarka, kasdien po vieną, geriausiai ryto metą, nes proto darbams rytmetinis laikas labiausia tinka. O per dieną mąstymą gromuluok mintimi ir virškink širdimi. Jeigu dar kaip reikiant nemoki mąstyti, perskaityk pamokymą apie mąstymus, kurs yra tilpęs keliuose pirmuose skyriuose šios knygutės antroje dalyje.

Pirmas mąstymas.

Apie sutvėrimą.

Prisiruošimas. Nusizeminę stokimės Dievo akivaizdoje. Melskime Dievą, idant mus apšviesti teiktus.

Mąstymas. 1. Atsimink, jog dar ne per seniai tavęs visai nebuvo šiame pasaulyje. Kame tada buvome, mano tu siela! Pasaulis tas pats pasilieka, o mūsų visai nebuvo, nes mes buvome tikrai niekas.

2. Dievas išvedė tave iš tos niekybės ir sutvėrė tave tuo, kas dabar esi, nors tavęs visai nereikalavo. Tai padarė vien per savo begalį gerumą.

3. Stebėk, kuo Dievas yra tave apdovanojęs, nes žmogus yra aukščiausioji matomojo pasaulio būtybė, kuri gali amžinai gyventi ir visiškai su Dievu susivienyti.

Jausmai ir pasiryžimai. 1. Pasižeminkime prieš Dievą, iš visos sielos gilumos šaukdami su psalminku: Viešpatie! mano buvimas, kaip niekai prieš Tave, kaip gi mane atsiminei, kad mane sutvėrei? Atsimink, siela, juk tu buvai niekybėje prasmegus; ten ir dabar tebebūtum, kad Dievas, tave sutverdamas, nebūtų iš ten išvedęs. Ir ką gi būtum veikusi toje niekybėje?

2. Padėkokim Dievui: didis ir geras Sutvėrėjau! Kiek aš tau esu skolingas už tai, kad mane iš tos niekybės esi išvedęs tam, kad savo gailestingumu mane sutvertumei ir padarytumei, kas dabar esmi! Kaip gi aš sugebėsiu prideramai garbinti tavo šventą vardą ir atsidėkot tavo neapsakomam gerumui.

3. Susigėskim prieš Dievą: Dieve, mano Sutvėrėjau, užuot susijungusi su Tavim meile ir tarnyba, aš, nedorų palinkimų stumiama, atsitolinau nuo Tavęs ir šusidėjau su nuodėmėmis, atsisakydama Tau atiduot prideramą už Tavo gerumą garbę, lyg tartum nebūtum mano Sutvėrėjas.

4. Pasižeminkim prieš Dievo Majestotą: mano siela, žinok, jog Dievas yra tavo Viešpats, jog Jis tave yra sutvėręs, o ne tu pati save esi pasidariusi. Viešpatie, juk aš esu tavo rankų padaras!

Pasižadų: nebenoriu daugiau savimi džiaugtis, nes pati iš savęs esu niekas. *Dėl ko gi didžiuojas žemė ir dulkės?* arba, tikriaus pasakius, dėl ko didžiuojuos ir keliuos į puikybę aš, būdama tikra niekybė ir dulkė?

Todėl, norėdama įprasti į tikrą pasižeminimą, pasiruošusi esu pakęsti šituos..... pažeminimus ir atlikti tuos.... žemus darbus. Noriu permainyti gyvenimą ir grįžti prie savo Sutvėrėjo, noriu būti ištikima savo pašaukimui. Visiškai pasiduodu tavo šventai valiai ir pasižadų tavęs, Dieve, klausyti ir vykdyti tavo įsakymus pagal patarimus ir pamokymus savo nuodėmklausio.

Pabaiga. 1. Dėkokime Dievui: Garbink, mano siela, Viešpatį, ir viskas, kas manyje yra, Jo šventąjį vardą, nes Jo gerumas prikėlė mane iš niekų, o Jo gailestingumas sutvėrė mane.

2. *Aukojimas.* Viešpatie mano Dieve! aukuju Tau visą savo būvį, kuriuo mane apdovanojai, aukujuos Tau visa savo širdimi ir visiškai Tau atsiduodu ir pasišvenčiu.

3. *Melskimės*: Dieve, sustiprink manyje tuos mano jausmus ir pasiryžimus. Švenčiausioji Panele, paveik mane savo dieviškojo Sūnaus gailestingumui, mane su visais, už kuriuos aš ypačiai turiu melstis.

Prašyki užtarimo visų sventųjų ir Dievo angelų. Tėve mūsų... Sveika Marija...

Pastaba. Baigdama mąstymą, sutrauk į krūvą visas kilnesnes mintis ir jausmus, sukeltus šio mąstymo, ir sudaryk iš jų, lyg iš puriausių žiedų, dvasišką vainikėlį, kuriuo kiekvieną valandą galėtum džiaugtis ir gaivinti savo širdį.

Antras mąstymas.

Apie žmogaus tikslą.

Prisiruošimas. Dievobaimingai stokimės Dievo aki-vaizdoje. Melskime Jo malonės tam mąstymui naudingai atlikti.

Mąstymas. 1. Dievas tave sutvėrė ne savo kokiam reikalui, bet vien norėdamas tau parodyt savo gerumą. Teikia tau malonės, kad garbės suteiktų. Tam davė tau protą, kad Jį pažintumei, atmintį,—kad Jį atmintumei, mintį, kad mąstytum apie Jo geradarybes, akis, kad regėtum Jo veikimo stebuklus, liežuvį, kad Jį garbintumei ir šlovintumei. Toks tas tikslas yra ir kitų sielos jėgų.

2. Tam tikslui būdama sutverta, turi atmesti visa ir saugotis viso, kas tik tam tikslui, atseit, Dievo garbei, priešinasi, o tai visa, kas tam tikslui netinka ir nereikalinga, turi su paniekinimu atmesti, kaip menkos vertės dalyką.

3. Įsidėmėk, koks yra nelaimingas pasaulis ir visi, kurie savo tikslo neatsimena ir gyvena taip, lyg

tartum vien būtų sutverti, kad namus statytų, sodus sodintų, turtus rinktų ir linksmintų...

Jausmai ir pasiryžimai. 1. Susigėsk, prikaišiodama savo sielai, kad ji buvo toki nerangi ir nieko arba labai mažai temastė apie savo tikslą. Sušuk: Dievuliau, apie ką gi mąščiau, kai Tave buvau pamiršusi? Ką gi mylėjau, kai nuo Tavęs buvau atsitraukusi? Juk man reikėjo misti vien tiesa, o aš temitau niekniekais ir tarnavau pasauliui, kurs vien tam yra sutvertas, kad tau tarnautų.

2. Biaurėkis savo pereitu gyvenimu: atsižadų jūsų, tuščios mintys ir niekingi mąstymai, biauriuosi ir jums, šlykštūs atsiminimai ir nepadorūs geismai; atsižadų jūsų, vylingi ir pragaištingi sėbravimai, niekšiški patarnavimai, nedori užmokesniai ir nuodėmingos draugystės!

3. Atvirsk prie Dievo: Sutvertoją ir Išganytoją mano! Nuo šiandien, nuo šios valandos Tu vienas būsi mano vienintelis troškimas. Mano protas nieko nebemanys, kas tik nesutiktų su Tavo, Viešpatie, mintimis! Mano atmintis visomis mano gyvenimo dienomis tesirūpins vien tavo galybės ir neapsakomos gerybės turtais, kurios saldybių tuo sykiu esu iš Tavęs patyrusi. Tu būsi visumet mano širdies džiaugsmas ir visų mano jausmų kvapas.

Taigi — šalin nuo manęs visi niekniekiai ir monai, kuriais iki šiol nuodėmingai užsiimdavau. Šalin nuo manęs menki reikalai, kuriais gaišindavau ištisas dienas. Šalin nuo manęs vylingi prisirišimai, kurie mano širdį varžė ir nuodijo. Biauriuos tuo visu, o kad iki galo ištverčiau savo pasiryžime, nutariu... ir Dievui pasižadų.

Pabaiga. 1. Dėkok Dievui, kad tave tokiam kilniam tikslui yra sutvėręs: Sutverei mane, Viešpatie, sau, kad nuolatos džiaugčiaus Tavo garbe. Kuomet gi

būsiu jos verta? Kuomet gi Tave, kaip pridera, garbinsiu?

2. Aukojimas: Aukoju Tau, maloningiausias mano Sutvėrėjau, visus tuos jausmus ir pasiryžimus visa savo siela ir visa širdimi.

3. Meldimai: Meldžiu tave, Dieve, priimk tuos mano jausmus ir pasiryžimus, idant mano sielą taip palaimint teiktumeis, kad juos išlaikyti galėtų. Per nuopelnus tavo Sūnaus brangiausiojo kraujo už mane ant kryžiaus išlieto.

Melsk užtarimo Dievo motinos ir šventųjų.

Tėve mūsų ir Sveika Marija.

Sudaryk dvasiškąjį vainikėlį.

Trečias mąstymas.

Apie Dievo geradarybes.

Pasiruošimas. Dievobaimingai stokimės Dievo akivaizdoje.

Melskime malonės gerai atlikti šį mąstymą.

Mąstymas. 1. Atsimink malones, kuriomis Dievas yra tavo kūną apdovanojęs. Kaip jį yra sutaisęs, kokiais patogumais yra aprūpinęs, kokią sveikatą yra suteikęs? Kokiais doriais malonumais yra džiuginęs? Kokiais draugais ir pagalbomis yra tave apsiautęs nuo pat tavo kūdikystės? Dabar pažvelk į kitus žmones, kurie gal yra už tave vertesni, bet tokių malonių nėra susilaukę. Vieni yra menkesnės sveikatos, kiti ne taip dailūs kūnu, kiti luošai ir visokių jeibių pilni. Kiti vėl yra ujami, niekinami, kenčia neturtą, vargus. O tave Dievas nuo tų visų vargų yra apsaugojęs.

2. Atsimink proto dovanas: kiek yra pasaulyje bukagalvių, kvailių, pikčiurnų, pasiutėlių? Iš kur gi tu

atsiradai kitokia? Vien tik iš Dievo malonės. Kiek gi žmonių yra augę skurde ir tamsybėje, o tau Dievas padėjo įgauti apšvietos ir rodo kelią, kaip iš to skurdo išsiristi.

3. Stebėk malonės dovanas, Filiotėja! Dievas tave yra sutvėręs Katalikų Bažnyčios prieglobstyje ir nuo mažens davė tau save pažinti. Kaip gi gausiai yra tave apdovanojęs savo malonėmis per šv. sakramentus! Kaip dažnai tave ragino prie atgailos viduojaus įkvėpimais ir perspėjimais? Kiek sykių yra tau nuodėmės atleidęs? Kiek sykių yra tave išgelbėjęs iš nuodėmių pavojaus, kad nepražūtum? Žvilgtėk į pereinamą gyvenimą: kiek tau buvo suteikta įmonių ir progų pasitaisyti, lavintis, tobulintis doroje ir žengti prie šventumo?

Atsidėjusi apsvarstyk, kaip Dievas kiekvienu atžvilgiu būdavo tau maloningas.

Jausmai ir pasiryžimai. 1. Stebėkis Dievo gerumu: Kaip gi Dievas buvo man maloningas, kaip neapsakomai geras! Širdis tavo, Viešpatie, yra be galo gailestinga, o gerumas tavo neišsemiamas. Išpažink, mano siela, kiek esi gavusi iš Dievo visokių malonių, visumet tai atsimink ir išpažink padarytas tau geradarybes.

2. Stebėkis savo nedėkingumu: Kas aš esu, Dieve, kad taip manimi rūpinies? Kaip aš buvau neverta tų Tavo gerumų! Dievuliau, aš sumyniojau tavo geradarybes, aš niekais paverčiau tavo malones, dargi pasinaudodama jomis Tau išniekinti ir pajuokti tavo begaliniam gerumui ir gailestingumui. Aš tavo malonių ir dovanų kalnus prarijau savo nedėkingumo gelmėmis.

3. Žadink savyje priderantį gailesį: Pabusk, mano širdel, ir liaukis buvusi neištikima, nedėkinga ir nedora savo Geradariui! Kaip gi aš tokia begalėčiau

toliau pasilikti, neatsidavusi Dievui, kurs man tiek gailestingumo yra parodęs ir tiek malonės stebuklą manyje padaręs!

4. Filioŧėja! Nusigręžk nuo nuodėmingų kūno smagumų, o atsigręžk prie Dievo, kad ir savo kūnu Jam tarnautum, kurs ir kūnui tiek daug gero yra padaręs. O tavo siela tegu jau ant visados Dievui pasiduoda, tegu kaskart labiau Dievą pažįsta ir Jį išpažįsta, kurs sielą tokią gražią yra sutvėręs ir taip gausiai apdovanojęs. Neniekink ir neapleisk Bažnyčios tau teikiamų įmonių Dievo meilei įgyti ir išganymui gauti.

Taip, Viešpatie! nebeapleisiu maldos ir šv. sakramentų, noriai ir atsidėjusi klausysiu Dievo žodžio ir pasiliksiu ištikima įkvėpimui ir patarimams, kurie nuo Tavęs ateis.

Pabaiga. 1. Dėkok Dievui, kad tau suteikė šviesos pažinti visoms Jo malonėms ir dovanoms ir suprast savo pareigoms.

2. Aukok Dievui savo širdį ir savo pasiryžimus.

Melsk Dievą, idant tave juose pastiprintų ir padėtų juos ištikimai įvykinti. Per nuopelnus kančios ir mirties Viešpaties Kristaus.

Šaukis užtarimo Švenčiausios Panelės, angelų ir šventųjų, kad melstų už tave. Tėve mūsų... Sveika Marija...

Sudaryk dvasiškąjį vainikėlį.

Ketvirtas mąstymas.

Apie nuodėmę.

Prisiruošimas. Stokimės dievobaimingai Dievo aki-
vaizdoje. Prašykime malonės mąstymui gerai atlikti.

Mąstymas. 1. Atsimink, kaip seniai pradėjai nuo-
dėmiauti. Žiūrėk, kaip nuo to laiko nuodėmė tavo šir-
dyje plačiai įsikerėjo? Kaip kasdien krovei nuodėmę
prie nuodėmės, nusidėdamas Dievui, artimui, nusidė-
damas darbais, žodžiais, mintimis, geismais?

2. Stebėk savo piktus palinkimus ir savo jiems
pritarimus. Pamatysi, kad tavo nedorybių priviso dau-
giau už plaukus ant galvos, daugiau už pajūrio smėlį.

3. Dabar skyrium ir atsidėjusi apsvarstyk Dievui
nedėkingumo nuodėmę: Tai visuotinė nuodėmė, kuri
persisunkia į visas kitas nuodėmes ir jas padidina.
Žvilgtėk į tokią daugybę Dievo geradarybių tau su-
teiktų ir stebėk, kaip bauriai esi tas geradarybes iš-
niekinęs, apversdamas jas prieš savo geradarį. Kiek
tai atmestų įkvėpimų, gerų širdies pasiryžimų neįvy-
kintų? Bet kas už vis baisiau, kiek sykių esi priėmęs
šv. sakramentus? O kur gi jų vaisiai? Kur gi dėjai tas
brangenybes, kuriomis Dievo Sužieduotinis buvo ap-
dovanojęs tavo sielą? Viską užliejo tavo nedorybės,
nes be tinkamo prisiruošimo artinais prie Šventųjų
Šventojo. Susirūpink pagaliau savo nedėkingumu: juk
Dievas nuolat vijosi tave, norėdamas tave išgelbėti, o
tu nuolat bėgai nuo Dievo, kad Jo nustotum.

Jausmai ir pasiryžimai. 1. Išpažink savo menku-
mą: Dieve mano, nedrįstu į Tave pakelti savo akių,
nes tapau pasaulio šiukšle, nedėkingumų sąslavynu
ir nuodėmių bala. Dievuliau! Aš Tau nusidėjau, tave
išniekinau, gadindama kiekvieną kūno pajautimą, kiek-
vieną sielos jėgą, kasdien jas darkydama, teršdama.

Argi taip man reikėjo atsigerinti Sutvėrėjui už Jo dovanas ir Išganytojui už jo kraują?

2. Melsk atleidimo: pulk po kojų savo dangiškojo Tėvo, kaip sūnus palaidūnas, kaip Magdalena kad puolė po Išganytojo kojų, ir šauk: Tėve, atleisk! Jėzau, pasigailėk manęs! Gyvasis gailestingumo šaltini, pasigailėk mano skurdo ir atgaivink mano sielą!

3. Padaryk pasiryžimą geriau gyventi. Jėzau! sušelpk mane savo malone, o aš niekumet daugiau nebegrįšiu prie nuodėmių! Deja, buvau jose lig šiol pasinėrusi, bet daugiau jų nebenoriu, bauriuos jomis. Atsiduodu Tau, gailestingiausiasis Tėve, tik priimk mane vargšę ir leisk Tavyje gyventi ir mirti!

4. Kad gi greičiau tomis nuodėmėmis nusikratyčiau. Todėl drąsiai jas išpažinsiu, nė vienos neslėpdama, ir per tai jas nors kartą iš savęs išmesiu.

5. Su Dievo malone rūpinsiuos su šaknim išrauti visus piktus savo palinkimus, pradedant nuo tų, kurie labiausiai mane prie nuodėmių stumdavo.

6. Tam tikslui ištikimai klausydama savo dvasiškojo vadovo patarimų, eisiu jo rodomu keliu. Ką tik man lieptų ar ką tik reikėtų daryti, kad atsilyginčiau už savo nusidėjimus, viskas rodysis mažnožiai, by tik už juos atsilyginčiau savo dangiškam Geradariui

Pabaiga. 1. Dėkok Dievui, kad Jis tavo susipratimo ir atvirtimo taip ilgai laukė ir dabar prie taip gerų pasiryžimų tavo širdį paskatino.

2. Aukok Dievui tą savo širdį, kad ji galėtų tuos pasiryžimus įvykinti.

• 3. Melsk Jį, kad tave pastiprintų.

Melsk užtarimo Švenčiausios Panelės ir visų šventųjų. Tėve mūsų. Sveika Marija.

Sudaryk dvasiškąjį vainikėlį.

Penktas mąstymas.

Apie mirtį.

Prisiruošimas. Stokim Dievo akivaizdoje. Melskime malonės gerai šį mąstymą atlikti.

Įsivaizduok save mirtinai sergančią, be vilties, kad begyvensi.

Mąstymas. 1. Įsidėmėk, kad nežinai nei dienos nei valandos, kada tavo mirtis ateis. Siela mano, reikia tau būtinai išeiti iš šio savo kūno, bet kaip ir kuomet? Žiemą ar vasarą? Dieną ar naktį? Namie, ar svetur? Tikėtai ar netikėtai? Staiga ar ligoje? Ar besuskubsi atlikti išpažintį, ar ne? Ar bus ties tavim dvasiškas tėvas, ar ne?

Deja, apie tai nieko nežinome. Tai tik tikrai žinome, kad mirti reikės ir gal daug greičiau, negu tikimės.

2. Atsimink, jog, mirčiai atėjus, pasaulis tau pasibaigs. Jau jo daugiau nebteksi. Dar sykį gausi jį regėti, bet visai kitaip. Tuokart visi džiaugsmai bei smagumai, tuštybės ir pasaulio gerybės ir visi jų pamėgimai atrodys viena šmėkla ir apgaulė. Kokios mano būta neišmanėlės, kad dėl tokių niekniekių ir apgaulių esu Dievą rūstinusi ir Jį pametusi.

Ir gausi regėti, kad nuo Dievo atstojai dėl niekniekių.

Ir atbulai: maloningumas ir geri darbai atrodys tau saldūs ir pageidaujami.

Dėl ko gi nevaikščiojau tuo puikiu ir nuo pavojų apsaugotu keliu? Tuomet nuodėmės, kurios tau atrodavo mažučiuokės, stosis prieš tave kaip kalnai didžiausi, o tavo maldingumas pasirodys menkutis.

3. Įsivaizduok sau, kaip tavo siela skirsis su šiuo pasauliu. Tuomet reikės apleisti turtus, pasaulio tuštybes, smagumus, linksmybes, draugus, kaimynus,

šeimyną, vaikus, vyrą, žmoną ir visus sutvėrimus — viską reikės palikti! negana to — dar ir savo kūną reiks mesti, kurs pasiliks šaltas, išbalęs, susmukęs, sunykęs, biaurus, dvokiąs...

4. Pamanyk — kaip skubotai laidos tavo kūną, kad jo daugiau nebematytų. O kaip tik tave palaidos ir užkas, kaip matai tave užmirš, o gal ir niekas tavęs neatsimins, kaip tu neatsimindavai tų, kurie prieš tave yra mirę. Tars sykį — teilsis ramybėj — ir tuo viskas pasibaigs.

O, mirtie, kokia esi žiauri ir nepermaldaujama!

5. Atsimink, jog siela, išėjusi iš kūno, eina savo keliu, į dešinę ar kairę. Dievuliau, kur gi mano keblis pasisuks? Katruo teks mano sielai žygiuoti? Negi kitu, kaip tuo, kuriuo aš pats buvau pradėjęs vaikščioti šiame gyvenime.

Jausmai ir pasiryžimai. 1. Maldauk Viešpatį ir pulk į Jo prieglobstį. Viešpatie ir Dieve mano, pasiimk mane, gink aną rūsčią dieną! Tegū verčiau visos mano gyvenimo dienos būna karčios, by tik pradžiugintum mane paskutinę valandą, duodamas laimingą mirtį.

2. Atsižadėk pasaulio: Pasauli, nežinau dienos nei valandos, kuomet tave gausiu apleisti. Todėl atsižadu tavęs šiandieną ir visam laikui. Brangūs draugai ir šeima, temyli jus mano širdis vien šventa meile, kuri tvers amžinai. Kas gi man iš tų visų prisišimų, kuriuos mirtis išriš ir paleis.

3. Pasižadu būt visuomet pasiruošusi mirti ir visu savo gyvenimu stengsiuos laimingą mirtį pelnyti. Trokštu kuo greičiausiai užsitikrinti savo sąžinei ramumą ir noriu kuo greičiausiai susitvarkyt visus savo reikalus, ypač...

Pabaiga. 1. Dėkok Dievui už tuos pasiryžimus, kuriuos Viešpats yra tau įkvėpęs.

2. Aukok juos nuoširdžiai Viešpačiui.

3. Vėl melsk Viešpatį, kad tau laimingos mirties leistų susilaukti. Per nuopelnus savo viengimio Sūnaus.

Šaukis užtariimo nusidėjėlių Užtarėjos, šventųjų angelų. Tėve mūsų, Sveika Marija. Sudaryk dvasišką vainiką.

Šeštas mąstymas.

Apie teismą.

Prisiruošimas. Stok dievobaimingai Dievo aki-vaizdoje.

Melsk malonės gerai mąstymą atlikti.

Mąstymas 1. Pagalios, kai pasibaigs laikas Dievo skirtas pasauliui, pasirodys baisūs ženklai, reiškią pasaulio galą. Žmonės džiūs iš baimės, o liepsnos tvanas nukris ant žemės ir sudegins ją ir pelenais pavers visą jos pavirši, ir joks matomas daiktas nebepasiliks.

2. Perėjus tam liepsnos tvanui, kelsis iš numirusių visi žmonės, išskyrus Švenčiausią Panelę. Išgirde arkangelo trimito balsą, susirinks visi Juozapato pakalnėje, bet deja, koks bus tarp jų skirtas: vieni stosis spindinčiuose kūnuose, kiti biauriuose ir baisiuose.

3. Įsivaizduok sau majestotą ir galybę, kurioje Aukščiausias Teisėjas pasirodys žmonėms; aplinkui stovės visi angelai ir šventieji, priešais pasirodys kryžius už saulę skaistesnis, malonės ženklas geriesiems, bausmės — piktiesiems.

4. Tasai aukščiausiasis teisėjas savo baisiu, lyg perkūnija, liepimu atskirs geruosius nuo blogųjų ir

pastatys geruosius savo dešinėj, bloguosius kairėj pusėj. Ir tas perskyrimas pasiliks amžinai!

5. Po to perskyrimo atsivers sąžinių knygos ir aiškiai bus regimos iš vienos pusės piktųjų nedorybės ir jų atkaklumas, niekinant ir atmetant Dievo gailėstingumą; iš kitos pusės gerųjų atgaila ir laimingos pasėkos Dievo malonės nužemintai priimtose. Ir nieko tuokart negalima bus paslėpti! Dievuliau, kokia gi gėda bus blogiesiems, o džiaugsmas teisingiesiems!

6. Įsidėmėk paskutinę ištarmę, paskelbtą piktiesiems: *Eikit nuo manęs, prakeiktieji, į amžiną ugnį, kuri yra paruošta velniui ir jo angelams!* Įsidėk tuos baisius žodžius. *Eikit nuo manęs*, sako Kristus. Kokie baisūs tie žodžiai, žodžiai, kuriais Dievas amžinai apleidžia tuos, kurie Jį yra apleidę, ir amžinai atstumia nuo savo veido tuos, kurie Jį yra atstūmę. Ir taria jiems Viešpats: *prakeiktieji!* O, mano siela, kas tai per prakeikimas paties Dievo lūpomis pareikštas? Prakeikimas visuotinis, apimęs visus skausmus ir vargus; prakeikimas nebeatmainomas, apimęs visą laiką ir amžinybę. Ir baigia, tardamas: *į amžiną ugnį.*

O, mano siela! Pamanyk apie tokią amžinybę! Apie amžinos nelaimės amžinybę! Kas per baisumas to sprendimo!

7. Pamanyk dar apie sprendimą, laukiantį geruosius.

Eikšenkite, šaukia Teisėjas. Ak, tai maloniausias išganymo žodis, kuriuo mus Dievas patraukia prie savęs ir priima į gerumo prieglobstį. *Palaimintieji mano Tėvo!* O, brangiausias palaiminime! *Paveldėkit karalystę, paruoštą jums nuo pasaulio pradžios.* Dievuliau, koki gi tavo malonė, juk tai karalystei nebebus galo!

Jausmai ir pasiryžimai. 1. Tegu gi tave šiurpuliai nupurto, atsimenant teismo baisumą! Viešpatie, kas

mane apsaugos tą baisią dieną, kurioj iš baimės net dangus ims drebėti?

2. Imk neapkęsti savo nuodėmės, nes tik per ją gali likti pasmerkta baisiojo teismo dieną.

3. Viešpatie, verčiau save pačią teisiu, kad nelikčiau teisiama. Žvilgtėk į mano sąžinę, išpažinsiu savo kaltes, prisiekiu pasitaisyti ir melsiu atleidimo atgailos sakramente, kad mano Teisėjas dabar man atleistų, o baisiąją dieną neteistų nei baustų. Eisiu tad išpažinties ir darysiu, kaip bus pataręs mano nuodėmklausis!

Pabaiga. 1. Dėkok Dievui, kad tau parodė kelią, kaip apsisaugot nuo amžinos prapulties paskutiniąją dieną, ir kad duoda laiko, reikalingo nuoširdžiai atgailai.

2. Aukok Dievui savo širdį, meldama malonės, reikalingos atgailai atlikti ir tinkamų pasėkų iš jos susilaukt.

3. Šaukis Dievo Motinos, angelų ir šventųjų užtarimo.

Tėve mūsų, Sveika Marija...
Sudaryk dvasiškąjį vainikėlį.

Septintas mąstymas.

Apie pragarą.

Prisiruošimas. Dievobaimingai stokimės Dievo akivaizdoje. Pasižeminkime prieš Dievą. Melskime malonės gerai mąstymą atlikti.

Įsivaizduokime sau didelę pilį, tamsią, baugią, liepsnojančią siera ir derva ir prigrūstą daugybės kalinių.

Mąstymas. 1. Pasmerktieji pragaro gelmėse yra panašūs į anos nelaimingos pilies kalinius. Jiė kenčia baisias kančias visuose nariuose ir visais pajautimais.

Kaip visus kūno narius ir pajautimus vartodavo nuodėmėms daryti, taip visi jų nariai ir pajautimai yra baudžiami ir gauna atatinamą bausmę kentėti. Akys už vylingus ir nepadorius pažvelgimus turės kentėti, regėdamos baisius velnių ir pragaro reginius. Ausys už pamėgimą klausytis blogų kalbų gaus kentėti, girdėdamos pasmerktųjų nežmonišką kaukimą ir vaitojimą. Taip pat bus ir su kitais pajautimais.

2. Bet iš visų kančių didžiausia bus nesiliaujas skausmas ir susigriaužimas dėl amžinai prarastos Dievo garbės. Absalionas, Dovidio sūnus, savo ištrėmime daugiausiai dėl to nerimavo, kad negalėjo regėti savo mylimojo tėvo veido. Dievuliau, kokie gi bus mano skausmai, kančios, ilgesys, pasilikus amžinai atskirtam nuo savo geriausio dangiškojo Tėvo, kurio maloniausio veido niekumet nebtiks regėti!

3. Labiausiai įsidėmėk tai, kad pragaro kančios yra *amžinos*, nesiliaujančios ir dėl to jos yra už vis baisiausios. Jeigu koks nors skausmas, neramumas, neduodas mums užmigt, trumpiausią naktį padaro ilgiausią ir nepakenčiamą, kaip gi reikės beiškęsti skaudžiausius skausmus, kurie tvers be perstojo, be galo. Tasai jų amžinumas sukels pašėlusį begalinį apmaudą, piktžodžiavimą ir amžiną nusiminimą.

Jausmai ir pasiryžimai. 1. Mano siela, nusigąsk bent Izajo pranašo žodžių: *O, mano siela, negi galėsi būti su ryjančiau gnimi, su amžinu deginimu?* Argi norėtum Dievo nustoti amžinai?

2. Stačiai prisipažink, jog esi pragaro užsipelniusi ir dar kiek sykių! Bet nuo šios valandos jau kito-kia būsiu, vengsiu neatsargumo, nes nebenoriu skrist į pragaro prapultį.

3. Tam tikslui pasižadų padaryt šį pasiryžimą..., pamest tą... mirtingą nuodėmę. Nes mirtingoji nuodėmė veda į amžiną pragaro prapultį.

Pabaiga. 1. Dėkok Dievui už gautą tame mąstyme apšvietimą bei įkvėpimą.

2. Aukok Viešpačiui savo širdį.

3. Melsk Dievo malonės tai... nuodėmei pamesti. Šaukis užtarimo šv. Panelės, angelų, šventųjų.

Tėve mūsų. Sveika Marija...

Sudaryk dvasiškąjį vainikėlį.

Aštuntas mąstymas.

Apie dangų.

Prisiruošimas. Dievobaimingai stokimės Dievo aki-vaizdoje. Melskim Dievo malonės gerai šį mąstymą atlikti.

Mąstymas. 1. Įsivaizduok sau giedrią mėnesieną ir pamanyk, kaip tuokart yra malonu pažvelgti į dangų, kuriame spindi mėnulis, mirga žvaigždelės. Sujunk dabar tą jaukų nakties vaizdą su dienos skaistumu, bet taip, kad žėrinti saulė neužgesintų nei mėnulio, nei žvaigždžių šviesos. Veizėdama dabar į tą puikų vaizdą, tark drąsiai: *ė*, vis dėlto visos nakčių ir dienų gražybės yra niekai, sulyginus su dangaus gražybėmis! Kaip gi graži esi, išrinktųjų tėvyne! Kaip gi jauku ir malonu, kaip pageidaujama tavyje būti!

2. Stebėk, kokie to dangiškojo miesto gyventojai yra garbingi, gražūs, kiek daug jų yra. Žiūrėk į nesuskaitomus milijonus angelų, cherubinų ir serafinų, į apaštalų, kankinių, išpažintojų, mergelių ir šventųjų moterų būrius, koki jų nesuskaitoma daugybė. Menkiausias iš jų yra gražesnis už visą pasaulį. Tai kokia gražybė turi būti jų visų drauge regimų!

Viešpatie, kokie laimingi yra tie visi, kurie Tau yra malonūs! Jie nuolat Tau gieda meilės giesmę, jie

nuolat džiaugiasi nesibaigiančia laime, jie kits kitam, nė kiek nepavydėdami, draugiškai teikia dangiškų linksmųjų, gyvena nepertraukiamam džiaugsmo ir draugystėje.

3. Pagaliau įsidėmėk tą dangaus šventųjų neapsakomą laimę, kad jie yra pasiekę aukščiausią gerybę — Dievą, kurs amžinai pasilieka su jais, kurio maloningas pažvelgimas pripildo neapsakomu džiaugsmu jų širdis. Kas gal apsakyti laimę ne tik Dievo regėjimo, bet susivienijimo su Juo, susivienijimo su Dievu, kurs yra mūsų pradžia ir pabaiga. Per tą susivienijimą šventieji, lyg paukščiai ore, skrajoja dievystės neišmatuojamoje erdvėje, kuri iš visur juos apsiaučia savo ramumu. Ten visi po kits kito gieda Išganytojai. Būk palaimintas visad, šaukia jie, galingiausiasis Sutvėrėjau, saldžiausiasis Išganytojau, kurs tiek gero darai mums, kurs tiek gausiai teiki mums savo garbės!

O Dievas laimina šventuosius savo amžinu palaiminimu, tardamas: būkit visad palaiminti, malonūs mano sutvėrimai. Tarnavote man ištvermingai ir drąsiai vien tik dėl mano meilės, užtat karaliaukit dabar su manimi ir paveldėkit mano meilę ir mano garbę amžių amžiams.

Jausmai ir pasiryžimai. 1. Stebėkis ir garbink tą dangiškąją tėviškę; koks gražus esi, išrinktųjų Jeruzaliau! Kokie laimingi ir palaiminti yra tavo gyventojai!

2. Susigėsk ir gailėkis širdyje, kad lig šiol buvai toki apsileidusi ir vis dar neįėjai į kelią, vedantį į dangaus buveinę. Buvo tai mano neišmanymas tyčiomis šalintis nuo tikros laimės šaltinio! Vargšė gi aš, kad dėl menkų ir trumpučių smagumėlių tiek tūkstančių kartų esu apleidusi tikrus ir amžinus džiaugsmus. Kame gi būta mano proto, kad niekinau tokias didžias ir galingas gerybes ir ieškojau tokių menkų ir paniekos vertų dalykų.

3. Nuoširdžiai ilgėkis anos palaimintos dangiškos buveinės: Gerasis Jėzau, kadangi mane atvedei į savo kelią, nebenoriu daugiau iš jo iškrikti. Eik gi dabar, mano siela, drąsiai paskui Kristų, eik nesibijodama į tą pažadėtąją laimės žemę ir nesidairyk daugiau į Aigipto verguvės šalį.

4. Saugosiuos viso, kas tik galėtų mane šiame kely sutrukdyti, labiausiai to viso, kas koku nors būdu iš to kelio mane išvesti mėgintų. Būtinai turiu tai... padaryti, kad greičiau į tą kelią įstočiau.

Pabaiga. 1. Dėkok Viešpačiui Jėzui.

2. Pasiukok Dievui.

3. Melsk Jo pagalbos.

Šaukis šv. Panelės, angelų ir šventųjų užtarimo. Tėve mūsų. Sveika Marija.

Padaryk kilnesniųjų minčių ir jausmų vainikėlį.

Devintas mąstymas.

Dangaus pasirinkimas.

Prisiruošimas. Dievobaimingai stokimės Dievo akivaizdoje.

Pasizeminę melskime Dievo malonės padaryt gerą pasirinkimą.

Mąstymas. Įsivaizduok sau, kad eini per tyrą lauką su angelu sargu, kaip kad jaunasis Tobijas ėjo į Ragesą.

Angelas sargas tau rodo dangų, viliojantį linksmybėmis, tokį, kokį matei pereitame mąstyme. Tas atvertas dangus laukia tavęs ateinant; apačioje, ties pat tavo kojomis, tūno taip pat atsivėręs pragaras, degas ir liepsnojas.

Parpuolęs tad ant kelių, gerai įsidėmėk, jog:

1. Tikra yra tiesa, kad esi pastatytas tarp dangaus ir pragaro; dangus ir pragaras yra atviri ir laukia tavęs, katrą iš jų sau pasirinksi.

2. Pasirinkti dangų ar pragarą turi dar šiame gyvenime, o ką pasirinksi, ten pateksi amžiams.

3. Nors Dievas, gerbdamas tavo laisvę, tai tau duos, ką pats būsi pasirinkęs, atseit — pragarą per savo begalinį teisingumą, arba dangų per savo nepabaigiamą gailestingumą, tačiau Jis trokšta, kad pasirinktumei dangų.

Angelas sargas, kaip įmanydamas, tave prie to skatina, tūkstančiais atnešdamas nuo Dievo įvairių malonių ir pagalbų, kurios tave kelia į dangų.

4. Jėzus Kristus iš dangaus aukštybių maloningai į tave veizi ir vardu tave šaukia: „Eikšen, mano siela, į amžiną ramybę, eikš į mano gerumo prieglobstį, kur rasi sau mano meilės paruoštų amžinų linksmųjų. Pakelk dvasioje akis į dangų ir klausykis: Štai Marija motinišku balsu šaukia tave: eikš drąsiai, dukrel, neniekink Dievo balso, tavęs šaukiančio, nesityčiock iš motiniškos širdies dūsavimo, trokštančios draug su Jėzaus, mano Sūnaus, širdimi tavo išganymo.

Štai ir šventieji skatina tave ir kviečia dalyvauti jų garbėje ir džiaugsmuose, garbinant Dievą per amžius. Jie užtikrina, kad dangaus kelias nėra toks sunkus, kaip kad pasaulis skelbia. Drąsiai! — šaukia jie tau. Žvilgtėk į mūsų maldingumo kelią, kuriuo mes esame prieję prie dangaus, o gausi regėti, kad mes esame dangų pasiekę ir įgiję amžinų linksmųjų, daug saldesnių džiaugsmų, negu kad pasaulis buvo mums siūlęs.

Pasirinkimas. Pragare! biauriuosi ir neapkenčiu tavęs, amžinai biauriuosi ir nekenčiu tavo amžinų kančių ir nelaimių, o labiausiai biauriuos tavo keiks-

mais ir piktžodžiavimais, kuriais keiki ir užgaulioji mano amžinąją gerybę, Dievą.

2. Į tave, dangau, kreipiu savo širdį! Tu linksmybių rojau, tu amžinoji garbe, tu mano laime be galo be krašto, tavyje trokštu gyventi ir pasilikti per amžius! „Koki maloni tavo buveinė, Galybių Viešpatie! Trokšta ir veržiasi mano siela į tavo pilis“. Galutinai ir visad pasirenku sau buveinę tavo šventame gyvenime, nuoširdžiai dėkodama Tau, Viešpatie, už tavo gailestingumą ir gerumą, kad mane pas save kviesti teikies.

3. Jėzau, mano išganytojau, su džiaugsmu pasirenku ir priimu tavo amžiną meilę, priimu vietą, kurią man esi paruošęs dangaus Jeruzalėje, savo Tėvo namuose. Vis tai priimu tam tiktai, kad tenai Tave garbinčiau ir mylėčiau amžių amžiais.

4. Dėkok nuoširdžiai Švenčiausiai Panelei ir šventiesiems už jų pagalbas, teikiamas tau šio gyvenimo kryžkelyje. Pasižadėk visais savo reikalais kreiptis į juos ir glaustis.

Melsk angelą sargą, kad tave iki dangaus privestų.

Ragink ir drąsink savo sielą kuo greičiausiai dangų pasirinkti.

Pabaiga. Dėkok Dievui už gero pasirinkimo malonę. Aukok jam nuoširdžiai tą pasirinkimą. Melsk ištvėrmės malonės. Pavesk save Šv. Panelei, angelų ir šventųjų globai.

Tėve mūsų. Sveika Marija.
Dvasiškas vainikėlis.

Dešimtas mąstymas.

Maldingo gyvenimo pasirinkimas.

Prisiruošimas. Pasižeminę stokimės Dievo aki-vaizdoje.

Melskime malonės tą mąstymą gerai atlikti.

Mąstymas. 1. Įsivaizduok sau bestovį su angelu sargu tyrame lauke. Iš kairės matytis velnias, besėdįs aukštame soste, šalimais palydovai — piktosios dvasios, aplinkui gauja žmonių, velniui parsidavusių, gyvenančių pagal šio pasaulio įpročius; jie visi vergiškai lenkiasi ir garbina velnio sostą kiekvienas savo nuodėmėmis. Veizėk į baisų triukšmą, kurį kelia tie nelaimingieji vergai: vieni siunta iš apmaudo, pavydo, neapykantos, keikia ir piktžodžiauja. Kiti savo tarpe mušas, draskos, žudos. Kiti vėl išbalę, sunykę, suvargę, neranda ramybės, nuolat besisielodami ir rūpindamies savo išdžiūvusiomis rankomis kuo daugiausia turtų užgriebti; anie svaigsta kvailose tuštybėse ir niekingose linksmybėse. Tie pagalios biaučioje paleistuvystėje; visi nerimauja, pyksta, keikias, neranda sau vietos, kits kitą užpuldinėdami ir kaltindami, kits kitą niekindami, užgauliodami, veidmainiaudami.

Veizėk ir gailėkis tos nelaimingos gaujos, kuri pati geruoju yra pasidavusi tokiai baisiai priespaudai ir žiaurumams to pragaro karaliaus.

2. O į dešinę žvilgtėjęs, pamatysi nukryžiuotą Jėzų. Veizėk, kaip maloningai Jis žiūri į tą nelaimingą velnio vergų gaują, melddamasis už juos, kad jie būtų iš tos nelaisvės paleisti ir pas Jį pagrižtų.

Aplink Kristų didžiausi būriai maldingųjų su savo angelais. Įsidėmėk šios karalystės gražybes. Ten mergaičių, baltesnių už lelijas, būriai, ten rimtos našlės, susivaldžiusios ir pasižeminusios, einančios dan-

gaus keliu, čia moterystėje gyvenantieji džiaugiasi savitarpio meile, sutikimu, pagarba. Stebėk, kaip tie išrinktieji savo rūpesnius dėl namų, šeimynos sugeba jungti su rūpesniu dėl savo išganymo, kaip jie meilę žmonos, vyro jungia su dangiškojo Sužieduotinio meile. Veizėk į tuos visus, o kur tik pažvelgsi, visur pamatysi šventą ramybę, jaukią tvarką, visi atsidėję klausos Jėzaus, trokšdami Jį visumet laikyti savo sieloje.

Visi linksminasi, bet jų linksmybė yra kukli, padori. Mylis savo tarpe, bet jų meilė yra šventa ir skaisti. O tie maldingieji žmoneliai, kurie turi daug rūpesnių ir vargų, ne per daug tedejuoja ir nenustoja kantrybės, nes išganytojo pažadėjimas juos ramina, jų akys visumet yra į Jį įsmeigtos.

3. Jau atsisukai nuo velnio ir jo vergų, bet dar nesi priėjusi prie Jėzaus karaliaus ir nesi dar galutinai prisidėjusi prie maldingųjų žmonių. Dar vis tebe pasilieki tarp vienos ir kitos šalies.

4. Švenčiausioji Panelė su š. Juozapu, š. Liudvikas, š. Monika ir tūkstančiai kitų šventųjų, kurie šiame pasaulyje gyveno, šaukia tave ir ragina prie jų prisidėti.

5. Jėzus, tavo nukryžiuotasis karalius, šaukia tave, sakydamas: ateik, mano sužieduotine, ateik, kad tave apvainikuočiau.

Pasirinkimas. 1. Pasauli ir tu, biaurioji gauja, niekumet manęs negausi regėti po savo vėliava. Visad esu pametusi jūsų tuštybes ir nedorybes. Puičybės, nelaimių karaliau, pragaro dvasia, atsižadavęs ir tavo niekingų didybių, neapkenčiu visų tavo reikalų!

2. Puldama prie tavęs, mano maloniausiasis Jėzau, laimės ir amžinos garbės karaliau, atsiduodu Tau visa savo širdimi ir visa savo siela. Pasirenku Tave šiandien, amžinai savo karalium ir vieninteliu sa-

vo vada. Žadu Tau ištvermingą ištikimybę, visiškai Tau atsiduodu ir pasiduodu tavo šventiems įsakymams ir įstatymams.

3. Švenčiausioji Panele, mano Karaliene! pasirenku Tave savo valdove ir stojuos po Tavo vėliava su pagarba, meile ir pasitikėjimu, Tau priderančiu.

4. Angele, Sarge mano! įvesk mane į šventųjų susirinkimą ir nepamesk manęs, kol prieisiu prie amžinosios buveinės, kur draug su išrinktaisiais, liudijančiais mano išrinkimą, galėsiu šaukti: Lai gyvuoja Jėzus! Lai gyvuoja Jėzus!

Šitą mąstymą baik, kaip ir pereituosius.

IX skirsnis.

Kaip reikia atlikti viso gyvenimo išpažintį.

Štai, malonioji Filiotėja, jau esame atlikę mąstymus, reikalingus mūsų tikslui (prisirengti prie sielos apvalymo). Dabar pasižeminusi eik drąsiai išpažinties ir atlik ją iš viso savo gyvenimo, nieko nesibijodama ir ilgai jos neatidėliodama.

Skorpijono įgėlimas yra labai nuodingas, bet tas pats skorpijonas, ištirpytas alyvoje, esti didelis vaistas nuo savo įgėlimo. Lygiai ir nuodėmė yra kenksminga ir pavojinga, kol jos geluonis pasilieka mummyse; bet, kaip tik ją išpažįstame atgailos sakramente ir tarsi sutirpdome išpažintyje, nuodėmė kaip matai nustoja savo nuodų ir biaurumo, o išpažintis mums grąžina pagarbą ir išganyką.

Atgaila ir išpažintis tokios yra gražios ir kvepiančios, kad dildo nuodėmės biaurumą ir užmuša jos dvokimą. Simonas rauplėtasis Magdalena pavadino paleistuve, bet išganytojas, matydamas jos gailesį, te-

kalba apie brangius kvepalus, kuriuos ji yra Jam ant kojų išliejusi, atseit, pabrėžia jos didelę meilę.

Jei mes iš tiesų norime būti pasižeminę, Filiotėja, visiškai neapkęskim savo nuodėmės, nes per ją esame Dievą užgavę, paniekinę. Nuodėmės išpažinimas bus mums saldus ir malonus visų pirma dėl to, kad per tai mes Dievą atsiprašome ir Jį pagarbiname. Jau vienas apipasakojimas gydytojui savo ligos duoda nemažo palengvinimo. Kad atsiklaupsi prie klausyklos, įsivaizduok save beklūpančią Kalvarijos kalne ties nukryžiuoto Išganytojo kojomis, Jo švenčiausiasis kraujas čiurkšliu liejas ant tavęs, kad tave apvalytų nuo nedorybių.

Nors čia nėra tikro Išganytojo kraujo, betgi to kraujo nuopelnas gausiai liejasi ant nusidėjėlių, esančių prie atgailos sakramento. Atverk tad visiškai savo širdį, kad per šventą išpažintį išvytumei visas savo nuodėmes, o kaip tik jos pradės veržtis laukan iš tavo širdies, tenai ims plaukti brangiausi Viešpaties Kančios nuopelnai, ir tavo širdį pripildys palaiminimo.

Tiktai išpažink visas savo nuodėmes su didžiausiu atvirumu, aiškiai, jei nori tikrai savo sąžinę nuraminti ir sau palengvinimo rasti.

Išpažinusi savo nuodėmes, domėdamasi klausykis nuodėmklausio įsakymų, patarimų, perspėjimų, nes jis yra Dievo tarnas, o širdyį šaukis į Dievą: *sakyk, Viešpatie, nes klauso tavo tarnaitė(as)!*

Paskui su tikru gailesiu atskaityk prieš nuodėmklausį sekantį pasižadėjimą, pirma jį gerai pasvarščiusi savo širdyje, kaip pageidaujamą tų atgailos mankštinių vaisių.

X skirsnis.

Iškilingas pasižadėjimas Dievui tarnauti ir toje tarnystėje išverti per tikros atgailos darbus.

Aš, žemiau pasirašiusi(šęs), stodama Amžinojo Dievo ir visų dangiškųjų dvasių akivaizdoj, vaizduoju sau begalinį Dievo gailestingumą ir gerumą, rodomą man, menkiausiam sutvėrimui, kad mane iš nieko sutvėrė, kad mane iki šio laiko išlaikė, maitino, kad mane išgelbėjo iš tiek daug pavojų ir taip gausiai didžiomis malonėmis apdovanojo.

Bet už vis labiau stebiuos neapsakoma malone ir ramumu, su kuriuo tas gerasis Dievulis kentėjo mano nedorybes ir taip dažnai ir gailestingai ragino mane prie atsivertimo ir taip kantiai laukė mano susipratimo ir atgailos iki N. metų mano gyvenimo, nevežėdamas mano nedėkingumo, dvilinkumo ir neištikimumo, kad iš dienos į dieną vilkindavau savo atvirimą, niekindama Jo malones ir taip begėdiškai Jį rūstindavau.

Atsimenu, toliau, jog krikšto dieną taip iškilingai buvau Dievui pavesta ir pašvęsta, kad būčiau Jo dukterė; o dabar, neveizint anų pasižadėjimų, taip dažnai ir taip nedorai esu subiaurijusi savo dvasią, naudodamasi ir apversdama ją Dievo Majestotui išniekinti. Užtat dabar, per nepaprastą Dievo malonę įėjusi į savo širdies ir sielos vidų ir parpuolusi prieš Dievo teisybės sostą, *prisipažįstu*, jog teisingai esu apkaltinta nusidėjėlė prieš Dievo Majestotą, ir jog mano kaltės aiškiai įrodytos. Prisipažįstu kalta esanti Jėzaus Kristaus kančios ir mirties per savo nuodėmes, kurias esu padariusi ir už kurias mano Išganytojas gavo mirtį, iškentėjęs baisias Kryžiaus kančias! Prisipažįstu tikrai užsipelniusi amžino pasmerkimo ir atmetimo.

Tačiau, gręždamasi prie sosto taip pat be galo gailestingo Dievo, o visa širdim biauředamasi ir neapkęsdama visas savo nuodėmes ir nedorybes pereito gyvenimo, šaukiuos ir nužemintai maldauju gailestingo atleidimo savo nuodėmių per nuopelnus tos pat mirties ir kančios Viešpaties ir Išganytojo mano sielos.

Remdamasi savo Viešpaties mirtimi ir kančia, kaip vieninteliu savo vilties pamatu, pakartuju ir panaujinu iškilmingą pasižadėjimą ištikimai savo Viešpačiui Dievui tarnauti, kurs buvo darytas mano per šv. krikštą. Atsižadu velnio, pasaulio ir kūno ir neapkenčiu kuždėjimų puikybės, tuštybės, kūniškų geidimų, atsižadu to viso visam savo gyvenimui, visiems amžiams.

Atvirtusi prie geriausiojo ir gailestingiausiojo Dievo, trokštu, esu pasiryžusi ir neatmainomai pasižadu *tarnauti* tam savo Dievuliui ir mylėti Jį dabar ir per amžius. Tam tikslui pavedu Jam ir aukuju: savo protą su visais jo gabumais, savo sielą su visomis jos galėmis, savo širdį su visais jos jausmais, savo kūną su visais jo pajautimais. Ir pasižadu niekumet jokios savo jėgos nevertoti priešingai Dievo valiai ir Aukščiausio Majestoto, kuriam save pavedu dvasioje ir pasiaukuju, idant nuo šios valandos ir visad pasilikčiau Jo ištikimu tarnu. To niekumet nesigailėsiu ir neišsižadėsiu.

O jeigu, neduok Dieve, kuomet nors atsitiktų ar tai per velnio pagundas, ar per žmogaus silpnybę kuo nors neištesėti dabartinio savo pasižadėjimo, tą pat akimirksnį sukilsiu pats prieš save ir pasižadu, jei tik pastebėčiau kokį nors prasižengimą, tuojau iš jo atsikelti ir kuo greičiausiai be jokio atidėliojimo ir vėlavimosi pulti vėl prie Dievo gailestingumo ir Jį permaldauti.

Toki yra mano valia, mano pasiryžimas ir mano neatmainomas nutarimas, kurį be jokių išimčių ir be

jokio apribojimo pareiškiu ir patvirtinu Švenčiausioje Dievo akivaizdoje, akyse besidžiaugiančios Bažnyčios danguje ir kovojančios žemėje, prieš tos Bažnyčios, savo motinos atstovą, savo nuodėmklausį, prisiekiu ir duodu šį iškilmingą pasižadėjimą.

Viešpatie, Dieve mano galingasis, amžinasis, gerasis! Tėve, Sūnau ir Šventoji Dvasia, teikis tą mano pasiryžimą sustiprinti; tegu tau toji mano auka būna maloni, kaip smilkalo kvapas. O kaip esi suteikęs savo geriausių įkvėpimų ir mano valią paskatinęs prie šio pasiryžimo, taip iš savo gailestingumo duok man tvirtybės ir malonės, reikalingos tam pasiryžimui įvykinti.

Viešpatie! Tu esi mano Dievas, Dievas mano širdies, mano sielos, mano minčių. Tokį Tave pažįstu, garbinu ir tokį Tave trokštu garbinti ir šlovinti per amžius.

Lai gyvuoja Jėzus!

XI skirsnys.

Apie to pirmo apsivalymo pabaigą.

Atskaičiusi prieš nuodėmklausį (galima ir neskaičiuoti, by tik būtų padarytas tvirtas pasižadėjimas gyvenimą pataisyti. *Red.*), nusiramink ir pasižemink dvasioje, žadindama kuo didžiausią gailesį ir pasiryžimą taikytis, atsimindama, jog patsai Išganytojas, sėdįs gailestingumo soste, akivaizdoje angelų ir šventųjų, tau atleidžia ir dildo tavo nuodėmes tuo laiku, kai kunigas taria išrišimo žodžius. Visos palaimintos dangaus dvasios džiaugiasi tavo atgauta laime, giedodami linksmybės giesmę, ir tavo sielai suteiks ramybės pabučiamą, sugrįžus į tavo sielą pašvenčiamajai malonei.

Filiotėja! Koks stebuklingas tas tavo pasižadėjimas, per kurį darai sandorą su Dievo Majestotu ir, visai atsiduodama Dievui, pelnai Dievą ir pačią save amžinajam gyvenimui!

Perskaitęs tą savo pasižadėjimą, imk plunksną ir drąsiai nuoširdžiai jį pasirašyk. Paskui prisiartink ir pakelk akis į altorių, kur tau Dievas pasirašys savo atleidimą ir pažadėjimą rojaus, o antspaudą tai sutarčiai Dievas pridės tavo atnaujintoje širdyje per šventčiausiąjį Sakramentą. Tokiu būdu, Filiotėja, tavo širdis liks nuvalyta nuo nuodėmių ir nuo viso jų pamėgimo.

Tačiau tas nuodėmių pamėgimas labai dažnai atgyja per mūsų menkumą ir pageidimus, kuriuos reikia varžyt ir drausti, bet visiškai jų išdildyti šiame pasaulyje begyvenant negalima. Todėl suteiksiu tau perspėjimų ir patarimų, kurių kaip reikiant laikydamosis, tikrai apsisaugoji nuo mirtingos nuodėmės ir jos pamėgimo, ir jie daugiau nekels maišto tavo širdyje. Kadangi tie patarimai ir perspėjimai reikalingi yra taipogi sielai geriau apvalyt, tai pirma dar tarsiu keletą pastabų apie tą tobulesnę skaistybę, prie kurios tave nuvest trokštu.

XII skirsnys.

*Reikia apvalyti sielą nuo kasdieninių nuodėmių
pamėgimo.*

Kai prasideda aušti, kaskart aiškiau atsimuša veidrody mūsų veido dėmės ir taškai. Lygiai ir Dvasiai Šventai pradėjus vis skaisčiau šviest mūsų sąžinėje, joje kaskart aiškiau galima pastebėti nuodėmes, blogus palinkimus ir silpnybes, kurios trukdo tikrą maldingumą pasiekti. Ta pati Šventosios Dvasios švie-

sa, kuri mums padeda pamatyt mūsų jeibes ir silpnybes, sukursto mumyse norą kuo greičiausiai nuo jų apsivalyti ir išsivaduoti. Lengvai tad suprasi, meilinga Filiotėja, jog be mirtingų nuodėmių ir jų pamėgimo, nuo kurių jau esi apsivaliusi pareituose mąstymuose, lieka dar kai kurie palinkimai ir pamėgimai kasdieninių nuodėmių. Nesakau, kad surasi savyje kasdienių nuodėmių, bet pažymiu, kad suseksi savyje kai kuriuos tų nuodėmių palinkimus ir pamėgimus. Mat, nuo kasdienių nuodėmių negalime visai išsivaduoti, arba bent ilgai be jokios nuodėmės, apsirikimo ištvirti, betgi galima visai nusikratyti kasdienių nuodėmių pamėgimu. Kas kita yra juokais pameluot vieną antrą sykį mažame dalyke, kas kita yra nuolat meluot ir apgaudinėti, turint pamėgimo. Taigi sakau, kad reikia savo sielas apvalyt nuo kasdienių nuodėmių pamėgimo, vadinasi — nereikia savyje laikyti noro tą nuodėmę atkartot arba joje tyčiomis pasilikti. Būtų didžiausia niekšystė, jei tyčiomis laiktume savo sąžinėj dalyką, taip Dievui nepatinkantį, kaip nuodėmę bei Jo paties išniekinimą.

Kasdienė nuodėmė, nors mažiausia, nepatinka Dievui, nors ne tiek, kad už ją turėtų mus amžinai prazudyti, bet vis dėlto labai Jam nepatinka. Jeigu, žinodami, kad kasdienė nuodėmė Dievui netinka, mes vis dėlto jos neatsižadame, tai tuo parodome, jog tyčiomis norime elgtis prieš Dievo valią ir tyčiomis Jo Maje stotą užgauti. Bet negi gali dora siela laikyti savyje pamėgimą elgtis priešingai Dievui, lyg tartum Jam kerštaudama? Toks pamėgimas būtų taip priešingas maldingumui, kaip mirtingos nuodėmės pamėgimas yra priešingas meilei. Kasdienių nuodėmių bei silpnybių pamėgimas silpnina dvasią, neįleidžia į sielą dieviškų džiaugsmų ir atidaro duris pagundoms. Nors sielos, tiesa, visai neužmuša, betgi ją labai ir labai susilpnina.

Dvesiančios musės, sako Viešpaties Išminčius, gadina brangiųjų kvepalų kvapą. Mat, muselė, lėkdama pro šalį, jei lyžtelės truputį balsamo ir toliau nuskris, tai likęs kvepalas nepages; bet, jeigu į jį prikris mūsų ir josios ten pasiliks bimirštančios, tai balsamas turės nueit ant niekų. Panašiai ir kasdienės nuodėmės bei apsirikimai, nors kartais ir atsitiktų, sielai nie per daug pragaišties tepadaro, tačiau, toms nuodėmėms į sielą, kaip mūsų į sriubą, prikritus ir joje pasiliekančioms, be abejonės, jos užmuš sieloje balsamo kvapą, atseit, nuslopins šventą maldingumą.

Vorai bičių nežudo, tiktai gadina ir nuodija jų medų, savo voratinkliais taip apipainioja korius, kad bitelės nebegali į juos nešti medaus, kol vorai aviliuose pasilieka. Lygiai ir kasdienė nuodėmė neužmuša sielos, bet maldingumą gadina, o blogais įpročiais ir palinkimais tiek apipainioja sielos jėgas, kad jinau nustoja to meilės karščio, kurs kaip tik reikalingas yra sielos maldingumui palaikyti. Tik visa tai reikia suprasti apie kasdienę nuodėmę, išimetusią į sielą per nuodėmės pamėgimą. Tačiau per daug nesirūpink, Filiotėja, pasijutusi kuomet su tiesa prasilenkusi kalboje, ištarusi nereikalingą žodelį bejuokuodama, nesuvaldžiusi akių, judėjimų žaisluose, šokiuose, apdare nepasisaugojusi; vis tai dar nedidelė nelaimė, jei tik tuos sielos vorus tuoju iššluosi laukan, kaip tai daro bitelės su tikrais vorais. Tačiau jeigu tų nuodėmingų vorų ne tik nemesime laukan, bet dargi tyčia leisim jiems pasilikti ir savo voratinklius plėtot mūsų sielos viduje, tai kaip matai pajusime savo sielos medų begendant ir savo sąžinę rasime užnuodytą. Tik vis dėlto dar sykį atkartoju, argi tai atsitiktų, kad kilni siela mėgtų Dievui priešintis ir atkakliai laikytųs to, ką žino Dievui esant nemalonu?!

XIII skirsnys.

Reikia apvalyti sielą ir nuo nenaudingų bei kenksmingų daiktų pamėgimo.

Žaislai, šokiai, puotos, teatrai, poniškas gyvenimas, pats savyje nėra blogas dalykas, bet negalima sakyti, kad būtų pagirtinas. Jų gerumas ar blogumas pareina nuo to, kuriems tikslams tuos dalykus naudosime: jei-gu blogiems — jie turės būt pasmerkti, jei geriems — jie galės būt pateisinti. Tačiau, nors įvairūs pasilinksminimai, triukšmingas ir platus gyvenimas nebūtų tuo tarpu verčiamas ant blogo, vis dėlto Jis yra pavojingas, o dar pavojingesnis yra tų visų linksmybių ir turtų *pamėgimas*. Todėl, nors nėra draudžiama pasilinksinti, pašokti, puikiau pasirėdyti, dalyvauti puotoje, vaikščioti į padorius vaidinimus, koncertus, bet vis dėlto tų visų menkniekių *pamėgimas* bei prie jų prisirišimas yra priešingas tikram maldingumui, o dažnai esti jam kenksmingas ir pavojingas. Iš tiesų, gaila mūsų širdžių dirvas užsėti tokiais menkais ir neišmintingais *pamėgimais*, nes jie nusmelkia gerus jausmus ir sugeria mūsų gerų palinkimų sultis.

Senovės nazariečiai ne tik susilaikydavo nuo visų svaiginamų gėralų, bet nevalgydavo nė vynuogių, net žalių, bijodami, kad nuo žalių vynuogių nepriprastų ir prie seno vyno. Taigi dėl galėjimo nesakau, kad nebūtų galima pavartoti ir pavojingų daiktų, bet sakau, kad negalima jų *pamėgti*, nepakenkus savo *pamaldumui*. Nutukęs elnis slepias miško tankynėje, nes gerai numano, kad tuokart nėra greitas. Žmogaus širdis, apaugusi nenaudingų, nereikalingų ir pavojingų daiktų *pamėgimais*, nebepajėgia taip greit bėgti paskui savo Dievą, kaip tai daro tikrai maldingi žmonės.

Kad vaikai gainioja peteliškes, niekas tuo nesistebi, tnes vaikams proto trūksta. Bet argi ne juokinga ir tie siog apverktina regėti suaugusius žmones, kurie neverias besigainiodami paskui visokius niekniekius, kurie aukščiau buvo paminėti (linksmybės, prabangos) ir kurie ne tik nėra naudingi dvasiškam gyvenimui, bet dargi yra pavojingi, nes tuos, kurie juos mėgsta, nejučiomis atveda prie pasileidimo ir ištvirkimo. Todėl perspėju tave, Filiotėja, kad reikia apsisvalyti dargi ir nuo pamėgimų tų visų nereikalingų dalykų, nes, nors ne visi jie priešingi maldingumui, betgi jų pamėgimas visuomet maldingumui kenkia.

XIV skirsnys.

Reikia sielą apvalyti ir nuo blogų palinkimų.

Dar turime, Filiotėja, kai kurių įgimtų palinkimų, kurie, tiesa, nėra nuodėmingi, nes ne iš nuodėmių yra kilę, bet vadinasi netobulumais, o pareinantieji iš jų darbai vadinami ydomis, silpnybėmis. Taip antai š. Paulia, anot š. Jeronimo, buvusi labai linkusi prie liūdesio ir ilgesio, kad vos pati nenumirusi iš gailėsčio, mirus vyrui ir vaikams. Tai buvo silpnybė, bet visai ne nuodėmė, nes tai darės prieš jos norą ir valią.

Vieni yra linksmo ir nepastovaus pagimimo, kiti pikto, kiti vėl rūstūs, kiti vėl atkaklūs, vieni greit pašoksta į apmaudą, kiti linę yra prie meilavimosi. Ir retai rasime žmogų, kurs neturėtų kokios nors jeibės, būtų laisvas nuo silpnybių. Tačiau, besidarbuojant ir lenkiant save prie priešingų dorybių, ne tik galima savo silpnybes ir blogus palinkimus sumažinti ir suspausti, bet galima pagalios ir visai nuo jų išsivaduoti ir apsisvalyti. Ir sakau tau, Filiotėja, kad turi visa tai pada-

ryti. Juk išrasta, kaip karčiųjų migdolų medelius pagerinti, kad juose augtų saldieji migdolai: tam tikslui reikia išvarvint iš medžio karčiausias sultis. Dėl ko gi negalėtume, pašalindami piktus palinkimus, pagerinti savo piktos prigimties? Kaip nerasi tokios geros prigimties, kurios blogi įpročiai negalėtų pagadinti, taip lygiai nėra tokio blogo pagimimo, kurio, padedant Dievo nalonei, darbštumu ir ištverme negalima būtų pataisyti, pagerinti.

Todėl pateiksiu tau patarimų ir mankštinių, su kurių pagalba, Dievui padedant, galėsi apvalyti savo sielą nuo pavojingų pamėgimų, nuo netobulybių ir visokių nuodėmių liekanų. Pagal tas taisykles elgdamasi, apsaugosi kaskart geriau savo sąžinę nuo mirtingos nuodėmės — ir tam, miela Filiotėja, tegu tau Dievas padeda.

ANTROJI DALIS.

Čia rasi įvairių patarimų ir perspėjimų apie tai, kaip per malda ir šv. Sakramentus siela keliauja į Dievą.

I skirsnys.

Apie maldos reikalingumą.

1. Niekas taip nevalo mūsų proto nuo nežinojimo ir valios nuo piktų palinkimų, kaip malda, nes malda mūsų protą apšviečia Dievo šviesybe ir skaiestybe, o valią uždega dangaus meilės ugnimi. Malda yra tasai palimos vanduo, kurs plūsdamas savo drėgme gaivina ir padeda žydėti mūsų gerų norų augalėliams, nuplauja mūsų sielas nuo netobulybių, o mūsų širdy stebėtinai vėsina pageidimų kaitrą.

2. Ypačingai tau patariu, Filiotėja, mąstomąją širdies malda, labiausiai tą, kurioje prisimenam gyvenimą ir kančią Viešpaties mūsų Jėzaus Kristaus. Taip dažnai apie Jėzų bemaštydama, geriau Jį sau įsivaizduoji, ypač Jo kančią; Kristus meile užpildo visą tavo sielą ir išmoko tave sekti savo pėdomis ir tavo darbus tvarkyti pagal Jojo darbus.

Jis yra pasaulio šviesybė, todėl Jame tiktai, per Jį ir dėl Jo teturime būt apšviesti ir spindėti. Jis yra troškimo medis, kurio ūksmėje turime ieškoti pavėsio. Jis yra Jokūbo gyvasis šaltinis, mūsų visiems nešvarumams, dėmėms nuplauti. Vaikai, nuolat klausydam

savo motinų ir su jomis čiulbėdami, išmoksta jų kalbos. Mes taipogi, bemąstydami apie Išganytoją ir su Juo susivieniję gyvendami, klausydamiesi Jo žodžių, domėdamiesi Jo darbais, Jo meilės skatinami, išmoksime su Jo malonės pagalba taip kalbėti, taip daryti ir taip norėti, kaip ir Jis pats. Pasižadėk sau ir tu, Filio-tėja, panašiai elgtis ir tikėk manim, kad vien šitomis durimis tegalima prie Dievo Tėvo priėti. Kaip veidrodyje negalėtų atsimušti mūsų vaizdas, kad stiklas nebūtų iš užpakalinės pusės švinu ar cina nuklotas, taip ir mes niekumet nesugebėtume Dievystės regėti, kad Ji nebūtų susijungus su mūsų Išganytojo žmogysta.

Jo gyvenimas ir mirtis yra mums suprantamiausi dalykai, kurių mąstymas mums teikia daugiausia malonumo, saldybės ir naudos. Ne veltui Išganytojas pats save praminė *gyvąja duona, kuri nužengė iš dangaus*, nes, kaip kiekvieną mėsą paprastai valgome su duona, taip kiekvienoje maldoje ir darbe savo mintimi ir širdžia turime ieškoti ir trokšti Jėzaus. Tam tikslui daugelis bažnytinių rašytojų yra sustatę mąstymų apie Kristaus gyvenimą ir mirtį. Iš jų labiausiai partartini yra šv. Bonaventūra, Bellintani, Bruno, Capilla, Grenate, du Pant (Lietuviškai yra išversta: Šenjonas „Dvasiški Mąstymai“ ir „Visų metų apmąstymai“ V.).

3. Mąstymui geriausia bus paskyrus valandą laiko prieš pietus, o už vis geriau tuojuo nuo ryto, nes tuokart protas nėra suvargęs. Tačiau daugiau laiko nereikia gaišt, nebent tavo dvasiškasis tėvas aiškiai to reikalautų.

4. Jei galėtum tą mąstymą atlikti bažnyčioje, būtų dar geriau, nes tenai niekas tavęs netrukdytų — nei tėvas, nei motina, nei vyras, nei žmona, nei kitas kas tau netrukdytų tą valandėlę pamąstyti, tuo tarpu, namie besant, gal nelengva būtų rasti laisvą valandėlę.

5. Kiekvieną maldą, ar žodžiais ar mintimi atliktiną, visumet pradėk nuo stojimosi Dievo akivaizdoje

ir tos taisyklės laikykis visumet, o greit gausi patirti, kaip jinais yra naudinga.

6. Jei bent kiek moki lotyniškai, patarčiau tau Tėve mūsų, Sveika Marija ir Tikiu į Dievą Tėvą kalbėti lotyniškai, bet kiekvieną žodį turi kaip gimtoje kalboje kaip reikiant ir suprasti, kad, kalbėdama juos bažnytinėje kalboje, galėtumei džiaugtis kiekvienu tų šventųjų maldų žodžiu ir sugebėtumei melstis, įsigilindama mintimi ir širdimi į tų žodžių reikšmę. Bepotėriaudama nesiskubink, kad tik daugiau poterių pakalbėtum, bet melskis su atida, širdimi atjausdama, ką lūpomis kalbi, nes vienas Tėve mūsų, pakalbėtas su jausmu, vertesnis yra už daugelį poterių, kalbamų skubinai.

7. Ražančius yra labai naudinga maldos rūšis, kad tik jį išmoktum kaip reikiant kalbėti, kaip yra parodyta tam tikslui išleistose knygelėse. Gerai yra skaityti litanijas Viešpaties Jėzaus, Švenčiausios Panelės ir visų Šventųjų, taipogi kalbėti visas kitas maldas, įdėtas maldaknygėse, Bažnytinės vyriausybės patvirtintose. Jeigu tačiau turėtum mąstomosios maldos dovaną, tai jai visumet reikia užleisti pirmąją vietą, net tuo atveju, kai dėl daugybės darbų ar kitokių svarbių reikalų neturėtum laiko poterių pakalbėti; gali būti visai rami, jeigu prieš apmąstymą ar po jo sukalbėtum tikrai Tėve mūsų, Sveika Marija ir Tikiu į Dievą Tėvą.

8. Jeigu bepotėriaudama pasijustum savo mintimi bekylanti prie dieviškų Kristaus gyvenimo paslapčių mąstymo, nesipriešink tam palinkimui ir nesirūpink, kad pasiimtų kalbėti poterių nebūsi pabaigusi: mąstomoji malda, kuria juos pakeitei, bus Dievui dar malonesnė, o tavo sielai naudingesnė. Tikrai tiems, kurie turi kalbėti *brevijorių*, t. y. bažnytinės valandas, k. va: kunigams, vienuoliams-ėms, jo nevalia apleist, nes brevijorius yra tų asmenų pareiga.

9. Jeigu kartais dėl daugelio darbų bei kitokių svarbių kliūčių sugaištum visą rytmetį ir negalėtum iki pietų atilikti mąstymo, — nors to kiek galima reikia vengti, — tai pasirūpink mąstymui surast kitą valandą, kiek galint tolesnę po pietų, kad, viduriams virškinant bemąstydamas, neimtum snausti ir savo sveikatai nepakenktum.

Jeigu kurią dieną visai negalėtum prisiruošti mąstymo atlikti, rūpinkis už tai atsilygint tankiais maldingais aktais bei atsidūksėjimais, dvasišku skaitymu ar kitais išganomos atgailos darbais, kurie apsaugotų nuo dvasiško apsileidimo. Prie to padaryk tvirtą pasiryžimą kitomis dienomis labiau saugotis nereikalingų sugaiščių.

II skirsnys.

Apie prisiruošimą prie mąstymo, būtent — apie stojimąsi Dievo akivaizdoje, kas mąstymą žymiai palengvina.

Gal nežinai, Filiotėja, kaip mąstymas atliekamas, nes mūsų laikais nedaug kas tuomi tesirūpina. Todėl patarsiu tau lengvą ir paprastą mąstymo būdą, kuriuo galėsi naudotis, kol, kitas dvasiškas knygas beskaitydama, ypač pati dažnai besimankštindama, visiškai į mąstymus įprasi.

Taigi pradedu nuo prisirengimo, kuriame yra dvi dalys: pirmoji — stojimasis Dievo akivaizdoje, antra — paprašymas Dievo pagalbos mąstymui atlikti.

Dievo akivaizdoje gali stoti ketveriopu būdu; pasirink sau tą, kuris tau labiau tinkamas.

Pirmas būdas yra tas, kad aiškiai ir įstabiai įsivaizduotum, jog Dievas visur yra ir visame kame, jog nėra tokios vietos nei daikto visame pasaulyje, kur

tikrai Dievo nebūtų. Kaip paukščiai, kur tik skrenda, iš visur yra oro apsupti, taip ir mes, kur tik einam, visur esame Dievo akivaizdoje, Dievo matomi ir lydimi.

Tiesa, kiekvienas šią tiesą žino, bet ne kiekvienas rūpinasi ją persiimti. Akli, nors ir nemato karaliaus, bet, kad jiems kas pasako, jog karalius eina pro šalį, tuojau stojas, norėdami jį pagerbti. Tačiau ir tai tiesa, kad, jo neregėdami, greit užmiršta jį esant ir dar lengviau nustoja jį prideramai gerbę ir laikęsi. Deja, ir mes, Filiotėja, nematome Dievo, ties mumis ir aplinkui mus esančio, ir, nors tikėjimas mus persergsti Dievą čia pat esant, bet, Jo savo akimis neregėdami, užmirštame, kad Jis visur yra, kad *Jame mes krutame ir esame* ir taip laikomės, lyg tartum Dievas būtų nuo mūsų labai toli. Nors gerai žinome, jog Dievas yra visame kame, bet, kad apie tai nemanome, tai pasidaro taip, lyg tartum to visai nebūtume žinoję.

Todėl prieš maldą reikia sužadinti sieloje mintį apie Dievo akivaizdą ir atsiminti, *su kuo kalbame*. Taip manė Dovidas, šaukdamas: *ar dangun ižengiu, Dieve mano, tenai tu esi, ar pragaran nužengsiu, ir tenai Tu beesąs*. Todėl turime sau gerai įsidėmėti tą Jokūbo pasakymą: *Kaip gi baisi yra toji vieta! Čionai iš tiesų Dievo esama, o aš nežinojau!* Tais žodžiais Jokūbas patriarka norėjo pareikšti savo pasigailėjimą, kad neatsiminė Dievą esant visur ir visame kame, nors tai gerai žinojo. Todėl, Filiotėja, pradėdama maldą, šauk visa širdimi ir savo širdžiai: *mano širdie, Dievas čia iš tiesų yra!*

Antras būdas Dievo akivaizdoje stotis yra atsiminti, jog Dievas ne tiktai ten yra, kur ir tu pati esi, bet jog Dievas yra ypatingu būdu, o labiausiai tavo širdyje ir tavo proto bei dvasios gelmėj, apšviesdamas ir gaivindamas juos savo dievišku buvimu, būdamas tarsi tavo širdies širdis ir tavo proto protas.

Kaip siela, pasklydusi po visą kūną, yra kiekvienoje jo dalelėje, bet sakome, kad ypatingu būdu yra širdyje, panašiai ir Dievas, visur ir visuose daiktuose esąs, betgi mūsų širdyje ir prote yra ypatingu būdu sau buveinę pasirinkęs.

Todėl Dovidas Dievą vadina *savo širdies Dievu*, o šv. Povilas yra pasakęs, *kad Dievuje gyvuojame, krutame ir esame*. Įsidėmėdama sau tą tiesą, žadink savo širdyje giliausią Dievo pagarbą, kurs visumet taip arti tavo širdies pasilieka.

Trečias būdas: pažvelk į Jėzų Kristų, mūsų išganytoją Dievą Žmogų, kurs iš dangaus žiūri į mus, ypač į krikščionis, kurie yra Jo vaikai, o labiausiai į besimeldžiančius, kuriuos ypatingu būdu stebi. Tatai nėra koks nors spėjimas, bet tikra tiesa, nes, nors mes Jėzaus nematome savo akimis, kaip šv. Steponas kankinys Jį regėjo bemirdamas, bet vis dėlto išganytojas ir į mus žiūri iš dangaus aukštybių, todėl ir mes, kaip sužieduotinė iš Giesmių Giesmės, galime pasakyti: štai Jis stovi už sienos, *žiūrėdamas pro langą, domėdamasis pro krotelius*.

Ketvirtas būdas yra įsivaizduoti sau išganytoją Švenčiausioje Jo žmogystėje čia pat prie mūsų besantį, kaip kad įsivaizduojame kartais sau artimą asmenį, sakydami: tartum jį regėte regiu, girdėte girdžiu. O jeigu stojamės prieš Švenčiausią Sakramentą, tai Kristų regime jau nebe vaizduote, bet tikrai savo akimis, nes duonos išvaizda tėra vien uždanga, pro kurią mūsų Viešpats, tikriausiai ten būdamas, įstabiai žiūri į mus, nors mes Jo tikroje išvaizdoje nematome.

Taigi, prieš pradėdama maldą, stokis Dievo aki-vaizdoje pagal vieną kurį iš keturių parodytų būdų, tik čia nereikia ilgai trukti nei savęs varginti, nei var-
toti sykiu visų keturių būdų.

III skirsnys.

Apie šaukimąsi Dievo pagalbos, kurs yra antroji sąlyga gero prisirengimo prie maldos.

Šauktis Dievo pagalbos reikia šitaip: tavo siela, pasijutusi besanti Dievo akivaizdoje, tegu nusilenkia su didžiausia pagarba prieš taip didį Majestotą ir tegu išpažįsta nesanti verta būti Jo akivaizdoje. Tačiau su didžiausiu pasitikėjimu, remdamasi begaliniu Dievo gerumu ir numanydama, jog Dievas to nori, melsk Jo malonės tą mąstymą atlikti didesnei Dievo garbei ir kad ištikimiau patarnautum Jo Majestotui.

Jei nori, gali čia pavartoti trumpų ir karštų žodžių, kaip antai šitie Dovidio karaliaus žodžiai: *neatmesk manęs, Dieve, nuo savo veido ir Šventosios Dvasios neatimk nuo manęs. Tenušvinta tavo veidas tavo tarnui ir savo teisybių išmokyk mane. Duok man supratimo, o vykdysiu tavo įstatus ir visa širdimi juos laikysiu. Aš esmi tavo tarnas(tė), duok man tavo dvasios.* Ir panašiai. Pravartu esti pasišaukus angelą sargą bei šventuosius, kurie įeina į paslaptį, kurią rengiesi apmąstyti. Sakysim, besirengdama mąstyti apie Jėzaus Kristaus mirtį, gali šauktis Panelės Švenčiausios, š. Jono, š. Magdalenos ir gerojo piktadario užtarimo, kad nori susilaukti tokių pat jausmų ir širdies sujudimų, kuriuos jie yra jautę Kalvarijos kalne. Bemąstydama apie savo mirtį, gali šauktis liudininku angelą sargą, kad tau teiktų reikalingų patarimų. Panašiai daryk, ir kitas paslaptis bemąstydama.

IV skirsnys.

Kaip reikia įsivaizduot 'paslaptį, kurią rengiamės mąstyti.

Be dviejų aukščiau parodytų paprastų sąlygų gero prisirengimo prie mąstymo, esama dar ir trečiosios, kuri, tiesa, ne visiems mąstymams tinka. Ją vieni vadina vietos nustatymu, kiti vidujiniu įsivaizdavimu, kai mąstomosios paslapties veiksmą taip įsivaizdojame, lyg jis būtų iš tiesų atliekamas mūsų akyse.

Sakysim, norint mąstyti apie Jėzų nukryžiuotąjį, reikia įsivaizduoti save bestovint Kalvarijos kalne tuo laiku, kai budeliai kala prie kryžiaus Išganytoją, matant ir girdint visa, kas ten darės Viešpaties kančios laiku; arba, įsivaizduok, kad Išganytojas yra kryžiuojamas tokioje vietoje, kaip evangelistai aprašo. Tą patį padaryk, norėdama mąstyti apie mirtį, apie pragarą ir, apskritai, apie tokias paslaptis, kuriose esama matomų, apčiuopiamų daiktų.

Kai dėl paslapčių apie Dievo begalybę, apie dorybių skaistybę, apie žmogaus tikslą, kuriose nėra jokių matomų ir pajautimais apčiuopiamų daiktų, tai ir vaizduotėj nėra ko įsivaizduoti, mąstymą atliekant. Tiesa, galima būtų ir čia pavartoti kai kurių palyginimų mūsų atidai sulaikyt, kad ji taip neklajotų, bet tai yra gan sunkus dalykas. O aš norėčiau tave įpratinti į paprastumą, kad, beieškodama naujų išradimų nenuvargintum savo proto.

Vaizdžiai sau prisistatydami bei atvaizduodami paslaptį, apie kurią turime mąstyti, pririšame prie jos savo protą, kad jis į šalis neklaidžiotų, kaip kad paukštėlis uždaromas į narvelį arba sakalas laikomas už kilptas grandinę, kad ant medžiotojo rankos tūptų.

Kai kas gal pasakys, kad geriau esą bemažstant vien tikėjime atidą tekreipti į mąstomąją paslaptį ir į ją

taip žiūrėti, lyg tartum ji būtų atliekama mūsų prote. Tačiau pradedantiems dvasišką gyvenimą toks būdas būtų per aukštas. Todėl patariu tau, Filiotėja, kol Dievas tavę iškels aukščiau, laikytis tų lygumų, kurias tau rodau.

V skirsnys.

Apie svarstymą, kurs yra antra mąstymo dalis.

Aiščiai įsivaizdavus sau mąstomąjį dalyką, reikia imti protu jį svarstyti, kad sujūdentum širdį ir pakeltum ją į Dievą ir prie dieviškų dalykų. Tuo tat skiriasi mąstomoji malda nuo paprastų tyrinėjimų, domėjimosi, stebėjimų, daromų kitais tikslais, kaip va: ką nors sužinoti, ką nors parašyti, pasakyti. Mąstymu ne tik stengiamės mąstomąjį dalyką pažinti, suprasti, bet rūpinamės padaryt pasiryžimą atatinamą dorybę įsigyti, žadindami tam tikslui didesnę Dievo meilę.

Įstačiusi savo protą į mąstomojo dalyko vėžes, aiškiai jį įsivaizduodama, jei daiktas yra pajautimais apčiuopiamas, arba stačiai prilenkdama prie jo savo protą, jei dalykas yra grynai dvasiškas, imk jį svarstyti, stebėdama jį iš visų pusių, įvairiais žvilgsniais taip, kaip buvo rodoma aukščiau padėtuose mąstymuose. Jeigu tavo protas atrastų užtenkamai įdomumo, šviesos, džiaugsmo ir naudos vienoje kokioje dalyje mąstomojo dalyko bei vienu koku žvilgsniu, tai nesiskubink eiti prie kitų dalių, kol tosios svarstymą nuodugniai išsemsi, sekdamas bitelės pavyzdžiu, kuri, suradusi tinkamą žiedelį, neskrenda prie kito, kol iš vieno pabaigia medų semti. Jeigu kuri dalis nedaro tau įspūdžio, arba nerandi joje įdomumo nei džiaugsmo, tai eik prie sekančios, svarstyk ir stebėk kito-

kiais žvilgsniais — ir taip toliau. Tačiau, besvarstydamą dalyką, per daug nesisielok, nevargink savęs, norėdama sukelti savyje kokių nepaprastų sujudimų, bet atlik mąstymą paprasčiausiu būdu, ramiai, nuosekliai.

VI skirsnis.

Apie jausmus ir pasiryžimus, kurie yra trečia mąstymo dalis.

Svarstymas sužadina mūsų valią prie gerų pasiryžimų, atseit, mūsų sieloje sukelia gerų jausmų, kaip antai: Dievo ir artimo meilės, dangaus ir jo garbės troškimo, uolumo gelbėti sielas, troškimo sekti Jėzumi Kristumi, kentėti draug su Juo, džiaugtis ir linksmintis, stebėtis Juo; baimės, kad nenustotum Dievo malonės, teismo ir pragaro baimės, nuodėmės neapykantos, Dievo gerumo ir gailestingumo vilties, gėdijimosi blogu pereinimu gyvenimu ir t. t. Šitokiuose jausmuose mūsų siela kiek galėdama plačiau turi išsilieti, ir širdis turi minkštėti ir tirpti.

Nereikia tačiau, Filiotėja, pasitenkinti apskritais jausmais ir per daug su jais gaišti, bet reikia iš jų sudaryti aiškių ir smulkių pasiryžimų bei nutarimų atsiversti ir gyvenimą savo pataisyti. Sakysim, pirmutinis Kristaus žodis, ištartas ant kryžiaus, be abejonės, sužadins tavo širdyje troškimo sekti Kristumi ir noro atleisti savo priešams, juos pamilti. Bet to bus dar per maža, jei ne pridėsi aiškaus pasiryžimo, sakydama: taigi, nebeišversiu daugiau ant pikto savo kaimyno bei kaimynės žodžių, neieškosiu priekabių prie tarno bei tarnaitės, nebepaisysiu užgaulės bei paniekinimo, kurį man daro šis bei tas asmuo; dargi pasistengsiu jiems šį bei tą padaryti, kad juos nugerinčiau ir prie savęs patraukčiau.

Tokiu keliu eidama, Filiotėja, greitai nusikratysi savo ydomis, o pasitenkindama vien tik apskritais jausmais, vargiai ir negreit tai pasieksi.

VII skirsnys.

Apie mąstymo pabaigą ir apie dvasišką vainikėlį.

Mąstymą baigdama, padaryk dideliai pasižeminusi tris aktus: pirmą dėkingumo, antrą aukojimo, trečią maldavimo.

Dėkingumo aktu dėkojame Dievui už sukeltus mumyse jausmus ir pasiryžimus ir už Jo gailestingumą, kurį esame pastebėję, bemąstydami paimtąją paslaptį.

Aukojimo aktu pavedame Dievui tą patį Jo gerumą, gailestingumą, mirtį, kraują, dorybes ir nuopelnus Jo Sūnaus ir draug su jais savo jausmus ir pasiryžimus.

Maldavimo aktu meldžiame Dievą, kad mus padarytų savo dieviškojo Sūnaus malonių ir nuopelnų dalyviais, kad palaimintų mūsų jausmus ir pasiryžimus ir kad mums teiktų duoti stiprybės ir ištvermės reikalingos jiems įvykinti.

Po to maldaukime Dievą už visus savo artimus, pavesdami Jo gailestingumui š. Bažnyčią, savo dvasiškus ganytojus, taipogi savo tėvus, gimines ir visus kitus per užtarimą Švenčiausios Marijos Panos ir angelų, šventųjų. Pagalios sukalbėk Tėve mūsų ir Sveika Marija, nes tai yra būtina ir visuotinė visų tikinčiųjų malda.

Po to viso reikia, kaip jau buvo sakyta, sutraukti į krūvą svarbiausias mintis ir jausmus, mąstymo sužadintus, ir sudaryti iš jų dvasišką vainikėlį, atseit, tų

minčių bei jausmų rinkinėlių, kad jie taip greit neišnyktų ir neliktų užmiršti.

Mat, kiekvienam, kurs gauna pasivaikščioti puikiam daržely, rodu yra nors keletą gėlelių nusiskynus parsinešti namo, kad ir ten galima būtų pasidžiaugti jų kvapu ir gražumu. Taip lygiai ir mūsų protas, peržvelgęs bemastydamas kokią paslaptį, turi pasirinkti vieną, dvi, tris pastebėtas tiesas, kurios mus labiausiai sudomino bei gilesnių jausmų sužadino, ir jas laikyt savo širdyje bei atsiminti per visą dieną, gaivinant jų kvapu mąstymo sužadintus jausmus.

Tatai geriausia bus padarius toje pat vietoje, kur atlikome mąstymą; po to viso pravartu dar valandėlę vienai pačiai pasilikti.

VIII skirsnys.

Keletas naudingų pastabų apie mąstymus.

Labiausiai reikia rūpintis atsiminti padarytus per mąstymą pasiryžimus ir nutarimus, kad juos per dieną galima būtų vykinti. Nes padarytų per mąstymą nutarimų vykinimas yra svarbiausias mąstymo vaisius. Be to, mąstymas dažnai galėtų pasilikti ne tik visai nenaudingas, bet dargi kenksmingas, nes dorybės mąstytos, o neįvykintos išpučia mūsų protą, sukelia didybę, ir mums ima rodytis, kad mes jau tokie esame, kokie norime ir pasiryžome būti. Mes iš tiesų tokie pasidarytume, kad mūsų pasiryžimas būtų tvirtas ir gyvas; bet, jeigu mes jo nesugebam įvykinti, vadinasi, to pasiryžimo nebūta kaip reikiant. Todėl kaip įmanydami turime rūpintis vykinti savo gerus sumanymus bei pasiryžimus ir tam tikslui reikia ieškoti progų, mažų ar didesnių, kad ir šitokių: jeigu esu nutaręs palenkti prie savęs širdis tų, kurie mane užgau-

liodavo, tai rūpinsiuos su jais šiandieną susitikti, juos maloniai užkalbinsiu, o jeigu jų nesurasčiau, tai bent kitiems apie juos gerai kalbėsiu ir nuoširdžiai už juos pasimelsiu.

Mąstymą pabaigęs, saugokis savo širdį kuo nors priešingu užgauti, kad nepalietum mąstomosios maldos balsamo, kurs širdyje mąstymo metu susirinko. Vadinas—mąstymą pabaigus reikia, jei galima, dar kokį laiką laikytis tyliai ir palengvėl pereiti nuo maldos prie darbo, kaip galima ilgiau užlaikant savyje mintis ir jausmus, per mąstymą įgytus.

Jei kas pasisėmęs puikiu porcelianiniu indeliu brangios alyvos neštų namo, be abejonės, eitų iš lengvo ir atsargiai, nesidairydamas nei kairėn nei dešinėn, bet žiūrėdamas kelio tiesiai, kad neužkliūtų kur už akmens ir nesukluptų, taipogi dabodamas indelį, kad jį nepakreiptų ir neišpiltų brangaus skysčio. Tą patį reikia daryti, einant iš bažnyčios. Nesidairyk, bet žiūrėk tiesiai. Jeigu ką sutiktum, kurį reikėtų užkalbinti arba išklausyti, atlik tai ramiai, veizėdamas savo širdies, kad iš jos šventosios maldos balsamas neišvarvėtų.

Tačiau reikia pratintis, kaip nuo maldos pereit prie savo reikalingų darbų bei savo pašaukimo ir savo amato užsiėmimų, kad jie tuoj nesunaikintų maldos vaisių, t. y., gerų minčių ir jausmų, mąstyme pasigautų. Duokim — advokatas turi pratintis be išsiblaškymo nuo maldos eit prie bylinėjimosi, pirklys prie savo prekybos, moteriškė, namų šeimininkė, prie savo šeimynos ir prie namų ruošos, o visa tai reik daryti ramiai, be barnių, be triukšmo, kad širdies neužsigautum. Jeigu vienas ir kitas, atseit, malda ir darbas yra sutraukti pagal Dievo valią, reikia vieną ir kitą atlikt vienodai, dievobaimingai ir nužemintai ir nuo vieno prie kito eiti lygiai, ramiai.

Žinok taipogi, kad kartais gal atsitikti, jog, prisi-
rengus prie mąstymo arba besirengiant, visi tavo jau-
smai pakyla prie Dievo ir tave visą sujudina. Tuokart,
Filiotėja, tų jausmų netrukdyk ir leisk jiems plėtotis,
nors jie atsirado anksčiau, kaip buvo mąstymo tvar-
koje nustatyta. Tiesa, pagal mąstymo taisykles pir-
miau reikia dalyką apsvarstyti, paskui sužadinti atatin-
kamus jausmus; bet, jeigu šv. Dvasia kursto tavyje
tuos jausmus dar prieš svarstant dalyką, tai jau dau-
giau nebevargink savęs tuo svarstymu, nes jišai yra
daromas vien tam, kad jausmus sužadintų. Žodžiu
sakant, kiek sykių tavyje rasis tokie šventi jausmai,
užeis susigraudinimas, priimk juos ir užleisk jiems
pirmutinę vietą, visvien, ar jie ateitų prieš pradedant
mąstymą, ar per jį, ar gale. Jeigu jausmų žadinimą
esu padėjęs mąstymo gale, tai padariau vien dėl to,
kad būtų žymu mąstymo dalys. Tačiau bendra taisyklė
yra, kad jausmų niekuomet nereikia slopinti, bet
leisti jiems plėtotis, jei tiktai pakyla.

Tai, ką sakiau apie gerus jausmus, reikia taikinti
taipogi prie dėkojimo, aukojimo, maldavimo, kuriuos
galima daryti ir mąstymo metu, nors mąstymą pabaigus
reikia juos pakartoti. Kai dėl pasiryžimų, tai juos rei-
kia daryti, jausmus sužadinus mąstymą baigiant, prieš
pat jo galą. Mat, darant pasiryžimus ir nutarimus, rei-
kia turėt omeny ir atsiminti žinomus daiktus, pažįsta-
mus asmenis, o per tai mūsų mintys galėtų nukrypt,
nuo mąstomojo dalyko, išsiblaškytų šventi jausmai,
jeigu juos imtum maišyt su žemiškais reikalais, gal-
vodamas, kaip juos atlikt, savo klaidas atitaisyti
ir t. t.

Žadinant jausmus ir pasiryžimus, naudinga yra
mintimi šnekėti bei kreiptis širdimi prie Jėzaus, prie ange-
lų, prie asmenų, kurie įeina mąstomon paslaptin,
taipogi prie šventųjų, net prie savęs paties, prie nu-

sidėjėlių, prie sutvėrimų, net negyvų, kaip tai yra daręs Dovidas savo psalmėse ir šventieji savo mąstymuose.

IX skirsnys.

Apie dvasios slėgimus, pasitaikomus mąstymo metu.

Jeigu mąstymą atliekant užseitų tau toki sausuma ir dvasios slėgimas, kad nejaustum jokio džiaugsmo ir sujudimo, tai tuomet per daug nesirūpink; atsidūk-sėk tik kokiu žodeliu ir pasiskųsk savo Viešpačiui ir Dievui, prisipažink esąs menkas ir niekam netinkamas sutvėrimas, melsk sau pagalbos, bučiuok kryžių, jei čia pat turi, ir sakyk su Jokūbu: *neleisiu tavęs, Viešpatie, kol mane palaiminsi*, arba su kananiete moteriške atsiliepk: *Viešpatie, juk ir šuniukai minta trupiniais, kurie krinta nuo jų šeimininkų stalų*. Arba, pasiėmęs gerą dvasišką knygą, skaityk atsidėjęs, kol tavo protas išsiblaivys ir nurims. Jei ne, tai širdies jausmus žadink maldinga kūno padėtim: guldama kryžium, rankas kryžmai sudėdama, arba kryžių bučiuodama, žinoma, jeigu esi viena pati. Jeigu ir tai nieko nepadėtų, ir jokio džiaugsmo nepatirtum, tai, nors slėgimas būtų labai įkyrus, nesisielok ir nesiliauk kantriai ir nusižeminus maldavusi Viešpatį pasigailėjimo ir užsilaikiusi maldingoje padėty

Daugybė valdininkų ir tarnautojų kasdien eina į karaliaus rūmus, visai nesitikėdami karaliaus sutikti ir su juo pasišnekėti, bet vien dėl to, kad jį gautų regėti ir jam savo pagarbą pareikšti. Tai ir mes, Filiotėja, turime eiti melstis vien dėl to, kad Dievą pagarbintume ir Jam savo ištikimybę pareikštume. Jeigu Dievui patiktų į mus prabilti per šventus įkvėpimus,

su mumis pasižmonėti per vidaus džiaugsmus, be abejonės, būtų mums tai didelė garbė ir laimė. Bet, jeigu Dievulis nesiteiktų mus tokia malone apdovanoti ir visai mūsų neužkalbintų, lyg tartum būtų mūsų visai nematęs ir lyg tartum mūsų visai nebūtų. Jo akivaizdoje, vis tiek nereikia šalintis nuo Jo, bet ramiai ir pasižeminus laukti Jo pasigailėjimo, o Jis tikrai pažvelgs į mus, ir patiks Jam mūsų kantrybė ir ištvermė, o kitą sykį mums prieš Jį atsistojus, apdovanos mus džiaugsmais ir palinksmins, aplankys mus maldos metu ir parodys, koki ji yra saldi ir maloni.

Pagalios, kad ir jokio pasilinksminimo iš Dievo nesusilauktum, atsimink, Filiotėja, jog patsai stojimasis Dievo akivaizdoje ir pasirodymas Jo akyse yra mums jau didelė malonė ir garbė.

X skirsnys.

Rytmetiniai pasimankštinimai.

Be mąstomosios maldos bei mąstymo ir kasdieninių poterių, kuriuos turime kalbėti, yra dar kitos penkios rūšys mažesniųjų maldu, kurios yra tarsi kaspilai bei šakelės anos didžiausios maldos. Pirmutinė yra rytmetinė malda, per kurią ruošiamės prie savo kasdieninių darbų. Ją reikia šitaip atlikti.

1. Pareišk Dievui aukščiausią pagarbą ir dėkok Jam, kad tave gyvą išlaikė šią naktį; jeigu būtum turėjęs nelaimę kuo nors Dievui nusidėti, visa širdimi pasižeminęs maldauk, kad atleistų.

2. Atsimink, kad ši diena tau yra tam duodama, kad per ją galėtum sau užsipelnyti aną didžią amžinybės dieną.

3. Rūpinkis atspėti, kokie reikalai, kokios progos gali tau šiandieną pasitaikyti Dievui patarnauti, geriems darbams padaryti, taipogi kokios pagundos gali atsitikti — Dievui nusidėti — supykstant, pasikeliant į puikybę, ar kitaip kaip Dievą įžeidžiant. Sulig tais spėjimais prisirenk naudotis kiekviena proga, kuri šiandien pasitaikys geram darbui atlikti ir tobulybėje pažengti, taipogi apsišarvuok ir apsiginkluok visoms pagundoms ir kliūtims nugalėti, kurios galėtų Dievo garbę sutrukdyti ir pakenkti mūsų išganymui. Sakysim, jeigu numanai, kad šiandieną turėsi susitikti su smarkiu ir rūščiu žmogumi, pasiryšk ne tik jo neužkabinti, neižeisti, bet dargi sugalvok malonų pasveikinimą arba paieškok kitą asmenį, kurs jį galėtų numalšinti. Jeigu turėsi šiandien ligonį aplankyti, surask tam tikslui tinkamiausį laiką, nunešk jam kokią dovaną, palinksmink jį maldingais žodžiais.

4. Tai padariusi, pasižemink prieš Dievą, prisipažindama, jog pati viena tų savo sumanymų bei pasiryžimų nesugebėsi įvykdyti, nei gerų darbų kaip reikiant atlikti, nei nuo pikto apsisaugoti. Todėl, padėjusi ranką prie širdies, atsiduok geruoju Dievo Majestotui, meldama, kad tave pasiimtų savo globon ir pastiprintų gerai savo tarnystei. Tą savo meldimą gali padaryti šiais ar panašiais žodžiais:

„Viešpatie Dieve mano! Pasiimk tą mano menką ir suvargusią širdį, kuri per tavo gerumą yra pasigavusi truputį gerų norų. Deja, per daug jaučiuos silpna ir negalinga tam geram darbui atlikti, kurio per tavo malonę taip trokštu. Todėl teikis mane savo palaiminimu sustiprinti, kurio iš Tavęs, geriausiasis Tėve, prašau per tavo dieviškojo Sūnaus kančios ir mirties nuopelnus, kurio garbei pavedu ir pašvenčiu šią visą dieną ir visą likusį savo gyvenimą“. — Paskui melsk Švenčiausią Panelę, angelą sargą ir šventuosius, kad už tave užtartų tuo tavo reikalu.

Visą tą dvasišką mankštinimą reikia atlikt noriai, jei tai galima, tuojau iš miego pabudus, kad savo sumanymus visai dienai suvilgytum Dievo palaiminimo rasa.

Tik prašau tave, Filiotėja, to pasimankštimo niekumet neapleisti.

XI skirsnys.

Apie vakarinį pasimankštinimą ir apie sąžinės sąskaitą.

Kaip prieš valgant pietus reikia savo sielą pastiprinti dvasišku mąstymu, taip prieš vakarieniaujant reikia sielai pateikti dvasišką vakarienę arba bent maldingą pavakarę.

Surask sau laisvą valandėlę prieš vakarienę ir, atsiklaupusi prieš Dievą, pakelk savo mintis prie Jėzaus ant kryžiaus bekabančio ir sukurstyk savo sieloje ugnį rytmetinio mąstymo trumpais atsidūksėjimais ir aktais pasižeminimo ir meilės savo Išganytojo, arba atkartodama tas mintis ir jausmus, kurie tau labiau buvo širdin įsmegę rytmetį, mąstymą atliekant, arba atsiminusi kitą kokį dvasišką dalyką, kurs labiau tavo širdį sugraudina. Kai dėl sąžinės sąskaitos, tai ją reikia visumet atlikti kas vakarą, gult einant, šitokiu būdu.

1. Dėkokim Dievui, kad mus gyvus per dieną šlaikė.

2. Atsiminkim, kaip esame praleidę visos dienos valandas, kur buvome, su kuo buvom susitikę, ką esame veikę.

3. Jei pasirodys, kad esame ką nors gera nuveikę, dėkokim nužemintai Dievui. Jeigu būtume ką

nors bloga padarę—mintimi, žodžiais, darbais — atsi-
prašykite Dievą su didžiausiu pasižeminimu ir gaile-
siu, pasižadėkim atlikti savo kaltės išpažintį pirmai
progai atsitikus ir pasiryžkite savo klaidą atitaisyti.

4. Po to paveskime Dievo Apvaizdai savo sielą ir
kūną, šv. Bažnyčią, šv. Tėvą, savo tėvus ir šeimyną,
draugus, geradarius ir visus žmones. Melskime Pane-
lę Švenčiausią, angelą sargą ir šventuosius, kad bu-
dėtų prie mūsų ir už mus. Pagalios, pasiprašę Dievo
palaiminimo, eikim poilsin, kurs yra mums reikalingas
pagal Dievo surėdymą.

Tų pamaldų, lygiai kaip rytmetinių, niekumet ne-
reikia apleisti, nes per rytmetinį mąstymą atidarome
sielos langus teisybės saulei, vakarinėmis maldomis
uždarome juos nuo pragaro tamsybių.

XII skirsnis.

Apie dvasišką atsiskyrimą.

Čia patarčiau tau, meilinga Filiotėja, noriai pa-
klaudyti mano patarimo ir juo sekti, nes viena geriau-
sių priemonių dvasiškai pažangai pasiekti yra dvasiš-
kas atsiskyrimas. Dažnai per dieną stokis mintimi Die-
vo akivaizdoje vienu iš 4-rių aukščiau parodytų bū-
dų. Veizėk, ką Dievas daro, o ką tu? Tuokart pa-
matysi Jo akis į tave bežiūrinčias su neapsakoma mei-
le ir turėsi sušukti: Dievuliau, kodėl gi aš į Tave taip
meilingai nežiūriu, kaip tu į mane? Kodėl Tavo min-
tis taip dažnai manyje yra, o mano taip retai esti Ta-
vyje? Kur gi esi, mano siela, nuklydusi? Juk mūsų
vieta Dievuje, o tu kur dingai?

Kaip paukščiai turi gūžtas, tarp šakų paslėptas kur randa sau ramią vietelę pasislėpti nuo priešų ir pasilsėti, kaip elnis ieško sau guolio medžių tanku, myne, kur pavojus negresia ir kaitroje yra malonus pavėsis, taip ir mūsų širdis, Filiotėja, kiekvieną dieną turi sau surasti kampelį — Kalvarijos kalne, ar Išganytojo žaizdose, ar kitoje kokioje ne per toli nuo Jo vietoje — ir tenai su kiekvienu reikalu bėgti, ten nuo kasdienių sielvartų ir rūpesnių kaitros ieškoti sau atilsio ir atgaujau, o pagundų laiku slėptis, kaip kokioje tvirtovėje.

Palaiminta toji siela, kuri teisingai gali draug su psalmininku šauktis į Viešpatį: *Tu esi mano apgynėjas ir apsigynimo vieta!* o su Izaiju pranašu kartoti: *Tu mano viltis audros metu ir vėsa kaitroje!* Nepamiršk tad, Filiotėja, ištrūkti kokiai valandėlei iš kasdienių reikalų ir pasaulio klegesio ir užsidaryt savo širdies pavienėje. Jos tau nesunaikins žmonių klegesys, kurs aplinkui girdis, nes žmonės nėra tavo širdį apspitę, tik kūną, todėl tavo širdis visumet gali būti laisva ir viena pati Dievo akivaizdoje.

Tokį dvasišką atsiskyrimą mėgdavo Dovidas karalius ir rasdavo jam laiko ir vietos tarp daugelio savo darbų ir rūpesnių, kaip patsai dažnai savo psalmėse apie tai sako *o aš visumet esu su Tavimi.* — *Visumet turėdavau Viešpatį prieš savo akis.* — Į Tave, *Viešpatie, pakėliau savo akis, kurs gyveni danguose.* — *Mano akys visumet pakeltos į Viešpatį.*

Pagalios, pašnekesiai su žmonėmis paprastai nėra jau taip labai svarbūs, kad negalima būtų nors valandėlę pasišalinti ir mintimi pakilti prie Dievo. Kad šv. Kotryna Sienietė, savo tėvų draudžiama, nerasdavo vietos nei laiko pavienei maldai ir mąstymams, Viešpats Jėzus įkvėpė jai mintį įsikurti savo širdyje bažnytelę, kurioj galėtų prisiglausti mąstomajai maldai. Nuo to laiko, nors pasaulis jai neduodavo ramybės, bet jos

niekumet iš tikro kelio neišvesdavo, nes ji slėpdavo si savo širdies buveinėje, kur laisvai galėdavo džiaugtis savo dangiškuoju Sužieduotiniu. Nuo to laiko ir savo dvasiškoms dukterims patardavo savo širdyse įtaisyti atskirą grįtelę ir dažnai joj užsidaryti Išganytojui pagarbinti.

Todėl kartais kreipkis mintimi į savo širdies pavienę, kur, nuo žmonių atsiskyrusi, galėtum tiesiai su Dievu pasišnekėti apie savo sielos reikalus. *Budėjau, sako Dovydas, ir likau panašus į pelikoną tyruose, kaip juodvarnis laukuose, kaip žvirblis pastogėje.* Tie žodžiai reiškia, kad tasai didis karalius daug laiko dėdavo apie dieviškus reikalus mąstyti. Jie taipogi mums rodo tris buveines, kuriose galime vieni patys pasilikti su Kristum. Pirmutinė buveinė yra Kalvarijos kalne, kur Kristus buvo pasilikęs, kaip tas pelikonas tyruose, gaivinas savo krauju savo vaikus. Antroji — Betliejaus kūtelėj, kur gimęs Kristus buvo kaip juodvarnis laukuose, verkiąs dėl mūsų nusidėjimų ir už juos. Trečia — Kristaus į dangų žengimo kalne, iš kur Išganytojas pakilęs dangun ir iš ten lyg nuo kokio kalno žiūrįs pasaulin ir ant jo viešpataująs. Štai tos trys vietos, į kurias galima pasišalinti nuo pasaulio triukšmo ir ramiai atsikvėpti su Kristumi.

Kad palaimintas Eleazaras, Ariano grapas Provansijoje, ilgai negrižo namo iš savo žygių, jo dievobaiminga žmona Delfina pasiuntė pasiuntinį paklausti apie jo sveikatą. Grapas atsakė: Esu sveikas, brangi žmonele; o jeigu mane norėtum regėti, ieškok mane saldžiausios Jėzaus Širdies žaizdoje, nes tenai yra mano buveinė, ir tenai mane rasi. Kitur veltui manęs ieškotum“.

Tai būta tikrai krkščionies karžygio!

XIII skirsnis.

*Apie atsidūksėjimus į Dievą, apie šaujamus aktus
ir apie geras mintis.*

Išsiilgę Dievo, dūsaujame Jo ir atsidūksę randame Jame suraminimo ir atilsio; todėl maldingi dūsavimai ir dvasiškas atsiskyrimas vienas antrą papildo, o abudu pareina iš gerų minčių. Dažnai tad, Filiotėja, dūsauk į Dievą trumpais, bet karštais širdies, atsiliepipimais, stebėkis Dievo gražybe, šaukis Jo pagalbos, pulk po kojų nukryžiuotojo Išganytojo, garbink Jėzaus gerumą, dažnai Jo teiraukis apie savo išganyką, atidavinėk Jam šimtais sykių per dieną savo sielą, jos akis įsmėigus į Jo saldujį veidą, tiesk prie Jo savo rankas, kaip kūdikis kad stiebias prie tėvo savo rankutėmis, kad jį pavadžiotų. Nešiok Jį savo širdyje, kaip kvepiančią gėlę, iškabink jį savo sieloje, kaip vėliavą, po kuria kariauji, ir kartkartėmis įvairiais širdies sujudimais kursyk savyje meilę dangiškojo Sužieduotinio. Per tatau įprasi į maldingus atsidūksėjimus bei šaujamus aktus, kuriuos šv. Augustinas maldingai Probai taip labai pataria. Tuo būdu tavo mintis, nuolat lankydama savo Dievulį ir su Juo būdama, persiims Jo tobulybėmis. Tasai mankštinimas visai nėra sunkus ir gali būt atliekamas besirūpinant kasdieniais reikalais ir dirbant įvairiausius darbus be jokio jų sutrukdyimo, nes tie trumpučiuokai atsidūksėjimai į Dievą ir dvasiškas atsiskyrimas, suteikdami dvasiai atilsio, ne tik nekenkia mūsų darbams bei pareigoms, bet dargi padeda jas geriau atlikti. Keleivis, kurs valandėlę sustoja atsikvėpti ir suvilgyti savo sukepusias lūpas, vandens gurkšneliu, visai nepertraukia kelionės, bet pasilsi, kad, šarpiu eidamas, greičiau ją pabaigtų.

Daug yra gražiai sudėtų trumpų maldelių ir atsidūksėjimų; bet nėra reikalo vergiškai laikytis jų žodžių;

kartok vien širdimi ar lūpomis tuos žodžius, kuriuos tau įkvėps Dievo meilė, o jų tiek turėsi, kiek tik panorėsi.

Tiesa, esama šventų žodžių, turinčių ypatingos galios ir atatinančių įvairius širdies reikalus. Tokiais žodžiais dūsavo Dovidas savo psalmėse dėl įvairių savo gyvenimo sielvartų. Saliamono Giesmių Giesmėje nepaprastais žodžiais reiškama karšta meilė. Tuo pačiu tikslu yra sudėtos maldingos giesmės ir šauksmai Jėzaus vardo, Marijos. Jas giedodami, ištardami, kurs-tome ir garsiname savo širdyje meilę ir dvasišką ūpą.

Įsimylėję asmens nuolat mintis kreipia į vienas kitą, jų širdis yra to vieno jausmo užpildyta, jų lūpos kito nieko nešneka, kaip tik apie mylimą asmenį, kurį nesiliauja visaip gyre ir garbinę; jeigu su juo nesueina, tai rašinėja jam laiškus, jo vardą išraižo, išpiausto ant kiekvieno medžio, ant kiekvieno lentgalio. Taip lygiai ir Dievą mylintieji nesiliauna apie Jį mąstę, gyvena vien Dievui, dūsauja į Jį, nuolat kalba apie Dievą ir, kad įmanytų, kiekvienoje širdyje išramtytų šventą Jėzaus vardą. Prie to viskas juos skatina, nes nėra sutvėrimo, kurs jiems neskelbtų jų mylimojo Dievulio garbės. Š. Augustinas, kartodamas š. Antano žodžius, sako, kad viskas, kas tik yra pasaulyje, kalbina juos savo kalba be žodžių, bet labai aiškiai ir suprantamai skelbdamas garbę. Ir viskas juose sukelia gerų minčių, iš kurių gimsta daugybė atsidūsėjimų į Dievą ir šaujamų aktų. Pridursiu čia keletą pavyzdžių. Šv. Grigalius iš Nazijanžo apsakinėjo savo žmonėms, ką jis matė, vaikščiodamas jūros pakraščiu: girdi, jūros vilnys, kartkartėmis užliedamos pakraščio smiltis, palikdavo jose daugybę išmestų žolelių, kaušelių, žuvelių, bet sekančios vilnys, užplūdusios krantą, daugumą tų gyvūnėlių nuplaudavo atgal į jūrą; tuo tarpu tos pačios vilnys, daužydamos pakraščio uolas, jų nė

nepajudindavo. Žiūrėdamas į tai, š. Grigalius pamane sau vienas: juk tie gyvūnėliai ir kerpelės — tai menki, silpnabūdžiai asmenys, kurie leidžia save mėtyti likimo vilnims, pasiduodami be jokios kovos ir atodairos tai nuliūdimumui, tai džiaugsmui, o tos uolos — tai tie drąsūs ir gyvenimo audrose ištvermingi asmenys. Tą mintimi persiėmęs, šventasis sušuko su Dovidu: *Išgelbėk mane, Viešpatie, nes vandenys įsiveržė į mano sielą, gelbėk mane iš vandens gelmių. Priėjau prie vandens gilumos, o tvanas mane užliejo*. Mat, tuomet šventasis buvo labai susirūpinęs Maksimo užpuolimu ant Jojo vyskupiškos sostinės.

Š. Fulgencijus, dalyvaudamas Romos patricijų susirinkime, į kuriuos turėjo prakalbą Teodorikas, Gotų karalius, pažvelgęs į puikybę diduomenės, išsirikiavusios pagal savo laipsnius, sušuko: kaip gi turi būti puiki dangiškoji Jeruzolima, kad toji žemiškoji Roma taip kilniai atrodo! Jeigu jau tokio spindėjimo nekundi tuštybės tarnautojams šioje ašarų pakalnėje, kokios gi garbės pateiksi dangaus aukštybėse tiesos mylėtojams! Š. Anzelmas, Kenterberio arkivyskupas, kiekvienu atsitikimu naudodavos geroms mintims sužadinti. Vieną sykį jam raitam jojant, išpruko tarp jo arklio kojų kiškis, kurį vijosi kurtai. Kiškelis drebedamas ieškojo, kur pasislėpti nuo tikros mirties, o šunės, lodami aplinkui, nedrįso jo kibti po arklio kojomis. Medžiotojai, apstoję, nepaprastu reginiu juokėsi, kvatojo, bet šventasis vyskupas sušuko: „Jūs juokiatės, bet vargšui kiškeliui visai ne juokai. Geriau atsiminkit beturį prieš savo akis nelaimingo žmogaus pavyzdį, kurį vejas jojo sielos priešai ir tykoja pagauti mirties angoje, o ji, drebedama iš išgąščio, neįmano, kur pulti, pagalbos beieškodama, o jos priešai, kaip jūs dabar, ją apspitę, juokiasi, kvatoja“. Tuos žodžius ištaręs, nuliūdęs nujojo toliau.

Kad vieną sykį Konstantinas Didysis, ciesorius, parašė meilingą laišką š. Antanui, visi tuo labai stebėjosi, bet š. Antanas tarė: „Ko čia stebėtis, kad ciesorius rašo žmogui? Verčiau stebėkitės, kaip amžinasis Dievas parašė įstatus mirtingiesiems žmonėms ir veidas į veidą su jais kalbėjo per savo Sūnų“.

Š. Pranciškus, pamatęs avelę vieną pačią ožių bandoje, tarė savo draugui: „Žiūrėk, kaip maloniai atrodo šita avelė ožių tarpe, tai tikras vaizdas ramaus ir pasižeminusio Viešpaties Jėzaus pariziejų tarpe“. Regėdamas paskiau kiaulę, beryjančią avinėlį, sušuko, verkdamas: „Vargšas avinėlis, kaip jis man gyvai primena mūsų nekalčiausio Išganytojo mirtį“.

Šv. Pranciškus Borgijas, būdamas dar Kandijos kunigaikščiu ir medžiodamas, darydavo daug dievobaimingų palyginimų. Jis sakė negalįs atsistebėti, kaip sakalas, medžiotojui sušvilpus, tuojau nusileidžia ir tupias ant grandinės, leidžia save prie jos rišt, akis uždengt, tuo tarpu žmonės, lyg apkurtę, visai negirdi ir neklauso Dievo šauksmo.

Š. Bazylius Didysis, žiūrėdamas į rožę tarp erškėčių, taip sakydavo: „Žinokit, mirtingi žmonelės, kad šiame pasaulyje kiekviena linksmybė yra su nuliūdimu sumaišyta: kur džiaugsmas — žiūrėk, čia pat ir ilgesys; ties moteryste čia pat našlystė; be vargo nerasi vaisiaus; susilaukęs garbės, kaip matai gausi patirt pažeminimo; įgavęs aukštą vietą, išigysi daugiau rūpesnių; skanumynai ir malonumai greit biauriai atsirūgsta; sveikatai kaip matai pakenkia ligos; gyvenimą pakerta mirtis. Tiesa, puikus yra rožės žiedas, bet kokį jis liūdną vaizdą man primena, būtent — mano nuodėmę, už kurią šita žemė ir mano gyvenimas yra nubaustas kančių erškėčiais“.

Viena dievobaiminga žmogysta, vasaros mėnesienoj žiūrėdama į besrovenantį upelį, kuriame, kaip veid-

rodyje, atsimušdavo dangus su visomis žvaigždėmis, neiškentė nesušukusi: „Dievuli, tai tos žvaigždės bus po mano kojų, kai manė teiksies priimt į savo buveinę! Ir, kaip tos žvaigždelės mirga, atsimušdamos šitame upelyje, taip žmonės, šioje žemėje gyvendami, spindi Dievo meilės šaltinyje.“ Kitas dievobaimingas asmuo, regėdamas sraunų upelį, tekančią jūron, sušuko: „Ir mano siela nenurims, kol pribėgs prie Dievybės jūros, kuri yra mano pradžia ir galas“. O š. Pranciškus, besimelsdamas ties tyliu upeliu, sakydavo: Dievo malonė taip tyliai ir saldžiai plaukia, kaip tasai upelis.“ Kitas vėl, žiūrėdamas į žydinčius medžius, apgailestaudavo: „Kodėl aš vienas likau neprašyęs Bažnyčios sodne?“ Matydamas viščiukus, besiglaudžiančius po savo motinos sparnais, šaukė: „Viešpatie, saugok mus ir laikyk sparnų ūksmėje.“ Pamatęs sauležolę, taip mąstė: Kuomet gi, Dievuliau, ir aš taip sukinėsiuos pagal tavo malonės saulę? O išvydęs puikias, bet nekvepiančias broliukų gėleles, apgailestaudavo: tokios pat ir mano mintys: gražios žodžiuose, bet jokiam darbui netinkančios.

Štai tau, Filiotėja, daugybė pavyzdžių, kaip iš kiekvieno atsitikimo, iš kiekvieno sutvėrimo gali sau daug gerų ir dievobaimingų minčių pasigauti, maldingų atsidūsėjimų daryti. Nelaimingi yra tie žmonės, kurie Dievo sutvėrimus blogam apverčia, užtat kokie laimingi jaučias tie visi, kurie kiekvienu sutvėrimu sugeba Dievą pagarbinti ir net jų menkumą sunaudoja tiesai paskelbti. „Esu įpratęs dvasiškos naudos semtis iš kiekvieno daikto,“ sakydavo š. Grigalius Nazianzietis.

Paskaičius parašą, ant š. Paulės kapo padėtą ir šv. Jeronimo sustatytą iš jos pačios minčių ir atsidūsėjimų, įvairiomis jos gyvenimo valandomis pareikštų, be galo daros malonu, lyg tartum matant kvepiančias skaisčias nemirštėles.

Dvasiškojo atsiskyrimo bei maldingų atsidūksėjimų reikšmė yra labai didelė, nes per juos galima papildyti kitokių maldų trūkumus ir veikiau į maldingumą įprast, o juos apleidus, jų niekuo kitu negal užva-duoti. Be jų maldingas gyvenimas negali gerai sek-tis, o veiklus gyvenimas eis blogai. Be jų poilsis virsta dykinėjimu, o darbas vien vargu, rūpestėliu. Todėl su-simildama, Filiotėja, pamėk visa širdimi tuos maldin-gus mankštinimus ir pasilik jiems visą savo amžių iš-tikima.

XIV skirsnys.

Apie š. mišias ir apie tai, kaip jas reikia klausyti.

1. Dar tau nieko nesu sakęs apie maldingumo saulę, kuri yra švenčiausia, garbingiausia ir brangiau-sia š. mišių auka ir sakramentas. Ji yra krikščionių tikybos vidurys ir židiny, pamaldų širdis ir maldin-gumo siela. Tai neapsakoma paslaptis, kurioje slepias Dievo meilės gelmės, paslaptis, per kurią Dievas tik-riausiai nužengia prie mūsų ir iškilmingai teikia mums savo malonių ir dovanų.

2. Malda, sujungta su ta dieviška auka, turi neap-sakomos galybės. Per tą auką, maloni Filiotėja, siela džiaugiasi dangiškėmis dovanomis, prisiglaudusi prie savo Sužieduotinio, kurs ją taip gausiai pripildo dva-siškomis saldybėmis ir malonumais, kad, Giesmių Gie-smės žodžiais betariant, mūsų siela atrodo lyg tartum būtų „dūmų srovė, kylanti iš kvepiančios mirros smil-kalų“.

3. Todėl, kaip įmanydama, rūpinkis kasdien iš-klausyti š. mišių ir draug su kunigu aukoti Dievui Tėvui Jo Sūnūs švenčiausią auką už save ir už š. Bažnyčią. Daugybė angelų, sako š. Jonas Auksabur-

nis, visuomet esti š. mišias belaikant tai švenčiausiai paslapčiai pagarbinti, ir mes, ten pat būdami, galvame iš jų draugystės nemaža suraminimo ir naudos.

Pulkai triumfuojančios (besidžiaugiančios) Bažnyčios čionai vienijasi su kariaujančios Bažnyčios pulkais ties Kristumi, kad su Juo, Jame ir per Jį užkariautų Dievo Tėvo širdį ir palenktų mūsų išganymui visą Jo gailestingumą. Koki didelė laimė yra kiekvienai sielai prisidėti prie tokio kilnaus darbo savo dalyvavimu š. mišių aukoje!

4. Jeigu kuomet negalėtum pati nuvykti bažnyčion š. mišių išklaudyti, vyk ten bent savo širdimi. Todėl kas rytą skubinkis nors mintimis bažnyčion, vienyk savo širdį su visų tikinčiųjų širdimis ir daryk savo širdies viduje tokius pat aktus, kokius darytumei, klausydama š. mišių bažnyčioje...

5. Norint kaip reikiant išklaudyti š. mišių bažnyčioje ar namie pasiliekančią, reikia šitaip daryti:

1. Nuo pat pradžios, iki kunigas įžengs į altoriaus laipsnius, prirenk draug su juo savo sielą — stodamasi Dievo akivaizdon, prisipažindama esanti menka ir kalta prieš Dievą, ir atsiprašyk Jį už savo nuodėmes.

2. Kunigui priėjus prie altoriaus, iki evangelijos mąstyk apie Išganytojo atėjimą į šį pasaulį ir apie Jo paslėptą gyvenimą savo tėvų namuose.

3. Nuo evangelijos iki *credo* (tikiu į Dievą) galo prisimink Išganytojo apaštalavimą ir daryk pasiryžimų gyventi ir mirti Jo šventoje tikyboje, klausant Jo mokslo tiesų ir palaikant vienybę su Jo š. Bažnyčia.

4. Nuo *Credo* iki *Pater noster* mąstyk apie Išganytojo kančias ir mirtį, kurių paslaptį kaip tik reiškia š. mišių auka; ją draug su visais žmonėmis aukok Dievui Tėvui, Jo garbei ir savo sielos išganymui.

Nuo *Pater noster* iki Komunijos žadink savo šir-

dyje karščiausią troškimą susivienyti su Išganytoju ir Dievo amžinąja meile.

6. Nuo Komunijos iki š. mišių galo dėkok neap-sakomam Dievo Majestotui už Jo Įsikūnijimą, už Jo gyvenimą, kančias ir mirtį ir už begalinę meilę, kurią tau rodo šitoje švenčiausioje aukoje. Per tą auką melsk Jį, kad visuomet tau pasiliktų maloningas, tau, tavo tėvams, giminėms, tavo tautai ir šaliai ir visiems Bažnyčios tikintiems vaikams. Pagalios nužeminta širdimi dievobaimingai priimk Dievo palaiminimą, kurį tau Jėzus Kristus teikia savo tarno, kunigo ranka.

Jeigu per mišias norėtum atlikti savo paprastą mąstymą apie kitas paslaptis, tai nėra reikalo jo trukdyti viršminėtais dūsavimais bei aktais. Užteks padarius š. mišių pradžioje intenciją, jog per šį mąstymą nori pagarbinti ir aukoti š. mišių auką. Pagalios tie visi aktai, tiesiog ar netiesiog, yra daromi kiekviename mąstyme.

XV skirsnis.

Apie kitus bendrus bei visus mankštinius.

Be to dar, meilinga Filiofėja, jei tik laiko užtenka, nereikia apleist *valandų* rožančiaus ir *mišparų* sekmadieniais ir šventadieniais, nes tos dienos skiriamos ypatingai ir daugiausiai Dievo garbei. Todėl tomis dienomis reikėtų Jam daugiau garbės teikti, kaip šiokiomis dienomis. Iš to patirsi daugybes dvasiškujų džiaugsmų, kaip š. Augustinas, kurs savo *Išpažintyse* pasakoja, kaip jam, š. mišių beklausant dar savo atvirtimo pradžioje, apsalldavo širdis ir akys paplūsdavo ašaromis.

Nereik dar užmiršti, jog iš bendrų pamaldų bažnyčioje daug daugiau esti naudos ir džiaugsmo, negu iš pavienių maldų, nes patsai Dievas yra parėdęs,

kad žmonės tik bendrai su kitais tegali gyvent, o pavieniais gaišta ir nyksta.

Taipogi dažnai lankyk brolių bei krikščioniškų draugijų susirinkimus, ypač tuos, kur daugiau sau dvasiško naudos gauni. Taip darydama, parodysi savo paklusnybę Dievui labai malonią. Nors, tiesa, Bažnyčia sakyte griežtai nesako prisidėti prie visų brolių, tačiau yra jas apdovanojusi gausiais atlais, norėdama per tai paraginti tikinčiuosius, kad kuo daugiausiai rašytųsi į tas brolijas. Mat, bendras geras darbas yra daug ir gailestingas darbas. Nors mes ir vieni patys jį galėtume atlikt, o rasit dar geriau atliktume, tačiau Dievui daug didesnė daros garbė, jeigu, savo gerus darbus atlikdami viešai, gerus papročius paskleidžiam plačiau žmonėse, kad daugiau jų prie Dievo garbės paragintume. Tą patį reikia pasakyti apie visas viešąsias pamaldas. Jas visiems kas tik gali, reikia lankyti ir jose maldingai dalyvauti, kiti kitus savo pavyzdžiais skatindami bendrais reikalais bendrai į Dievą kreiptis ir Jo garbę didinti.

XVI skirsnys.

Reikia garbinti ir šauktis šventųjų užtarimo.

Kadangi Dievas savo įkvėpimus dažniausiai mums siunčia per savo angelus, tai teisinga yra per tuos pačius tarpininkus siųsti Dievui savo atsidūsėjimus. Mirusiųjų šventosios sielos, būdamos draug su angelais danguje ir, anot Kristaus žodžių, jiems lygios ir panašios, taipojau daug mums patarnauja, nešdamos mums nuo Dievo įkvėpimų, užtardamos mus pas Dievą savo maldomis. Junkime tad ir mes savo širdis su dangaus dvasiomis ir palaimintųjų sielomis. Kaip jauniklės lakštingalėlės, čiulbėdamos draug su senosiomis, ir

pačios įpranta gražiai čiulbėti, taip ir mes, su šventaisiais bedraugaudami, išmoksime geriau melstis ir giedoti Aukščiausiam garbės giesmes. Taip manė psalmininkas, sakydamas: *angelų akivaizdoje giedosiu, Viešpatie!*

Ypatingą pagarbą ir meilę rodyk Švenčiausiai Pavelei Marijai. Jinai yra motina mūsų dieviškojo Išganytojo. Todėl šaukimės Jos užtarimo kiekvienu reikalu ir kaip maži kūdikiai, kiekvienu laiku pulkim Jos prieglobstin. Šaukimės į tą saldžiausiąją savo Motiną, apsidrąsinę Jos motiniška meile, rūpinkimės sekti jos dorybėmis ir visumet rodykime Jai atvirą kūdikišką širdį.

Rodyk didesnę pasitikėjimą angelams, dažnai kreipdamasi mintimi į tuos savo nematomus draugus. Ypatingoje pagarboje laikyk angelą globėją savo vyskupijos ir tų žmonių, su kuriais drauge tenka gyventi bei darbuotis, ypač mylėk ir gerbk savo Angelą Sargą. Dažnai melskis į angelus, juos garbindama ir meldama jų patarimų ir pagalbos visiems savo reikalams, amžiniams bei laikiniams, kad tau padėtų ir būtų tavo bendradarbiais.

Garsusis Petras Favras (Favre), žymiausias kunigas ir pamokslininkas, didžiausias savo laiku teologas. Jėzaus Draugijos, draugas ir pagalbininkas šv. Ignaco, įsteigėjo jėzuitų vienuolijos, pasakojo, pagrižęs iš Vokietijos, kurioje daug buvo pasidarbavęs Dievo garbei ir atskalūnų atvertimui, kad labai daug tame darbe jam padėjo angelai sargai tų parapijų, į kurias jis ateidavęs Dievo žodžio skelbti. Įžengdamas kiekvienon parapijon savo gimtojo krašto, kur buvo nemaža privisę atskalūnų, maldingas pamokslininkas pirmiausiai pagarbino tos parapijos angelą sargą ir pasiprašydavo jo pagalbos savo darbams, paskiau taip karštai ir su tokiu įsitikinimu skelbdavo Dievo žodį, kad daugybė atskalūnų atvirsdavo tikran tikėji-

man, o tikintieji liko dar labiau savo tikyboj sutvirtinti ir lengviau išvengę netikėlių viliojimų. Apie tai pasakojo viena senutė 60-tų metų praslinkus, kuri, būdama dar jauna mergaitė, pati savo ausimis girdėjo tuos nepaprastus pamokslus. Pereitais metais (1607) patsai šventinau altorių toje vietoje, kur Dievas teikėsi mūsų tėvynei atsiųsti tą palaimintą vyrą. Ta vieta yra Vilareto sodžiuje, tarp žiauriausių mūsų kalnų.

Pasiskirk sau atskirus šventuosius artimiausiais savo globėjais, užtarėjais ir vadovais, jų užtarimu stipriai pasitikėk, o jų gyvenimą dažnai skaityk ir mąstyk, rūpindamasis pats juo sekti. Šventasis, kurio vardą turi, yra tau per krikštą paskirtas ypatingu ir pirmuoju užtarėju.

XVII skirsnys.

Apie tai, kaip reikia klausyti ir skaityti Dievo žodį.

Su giliausia pagarba visumet klausyk Dievo žodžio, skelbiant jį pamoksluose arba šnekant apie dieviškus dalykus. Dievo žodžio visumet klausyk atsidėjęs ir su pagarba, nepraleisk nė vieno žodelio pro šalį, bet kiekvieniame stenkis sau rasti pamokymo. Neleisk tiems brangiems žodžiams kristi žemėn, bet rink juos, kaip brangiausius savo širdžiai skanumynus. Taip darė Švenčiausioji Panelė, kuri visus savo Sūnaus žodžius ir visas kalbas Jo garbei girdėtas laikydavo savo širdyje. Atsimink, kad Išganytojas tiek teklauso mūsų maldų, kiek mes domės kreipiam į mums skelbiamus Jo žodžius. Visumet turėk pasiskaityti gerų dvasiškų knygelių, kaip va: Kristaus Sekimas, Dvasiškoji kova, š. Augustino išpažintis, š. Jeronimo laišakai ir kitos panašios. Kasdien skaityk nors po truputį, bet atsidėjusi, tartum beskaitydama šventųjų laiškus tau

iš dangaus rašytus ir rodančius tau kelią dangun, teikiančius tau stiprybės ir drąsos tuo keliu eiti.

Skaityk taipogi šventųjų gyvenimus, kuriuose kaip veidrodyje pamatysi krikščioniško gyvenimo pavyzdžių; jais tad naudokis ir taikink savo gyvenimui. Tiesa, ne visų šventųjų pavyzdžiu sekti leidžia mūsų padėtis, tačiau kiekvieno šventojo gyvenime galime rasti daug pamokymų ir mums patiems sektinų dalykų. Taip antai, š. Povilo, pirmutinio atsiskyrėlio, (pūstelninko) gyvenimu gali sekti, laikydamosi dvasiškame atsiskyrime, apie kurį kiek pirmiau buvo rašyta, ir apie ką dar bus progos pakalbėti. Visišką turtų atsižadėjimą, š. Pranciškaus pavyzdžiu, galima pasiekti ir turtingiems asmenims, turtais besinaudojant, bet prie jų savo širdies nepririšant, apie ką toliau bus rašoma, ir t. t.

Tiesa, kai kurių šventųjų gyvenimai pasižymi platesniu veikimu, didesniu šviesos spindėjimu, kaip antai, š. Teresos, š. Ignaco ir jo pirmųjų mokinių, š. Karolio Boromėjaus, Mediolano antvyskupio, š. Bernardo, š. Liudviko, š. Pranciškaus vienuolijos pasakojimai ir t. t. Kitų gyvenimais daugiau galima stebėtis, bet ne sekti, kaip š. Marijos Egiptietės, š. Simono Stulpininko, š. Kotrynos Sienietės ir Genujietės, š. Angelės ir kitų panašių. Jų gyvenimai, kad ir retai kam tėra sektini, betgi gali sukurti širdyje didesnę Dievo meilę.

XVIII skirsnys.

Kaip reikia priimti įkvėpimus.

Įkvėpimais vadiname kiekvieną vidujinį įspėjimą bei sujudimą — baimės, gailesčio, nepaprasto palinkimo prie dieviškų dalykų, taipogi vidujinį dvasios apšvietimą, kurį patsai Dievas be tarpo mums teikia, sujudindamas mūsų širdį ir siųsdamas išganomų sumanymų, pasiryžimų dorybėms įgyti, sustiprinti meilei, geriems darbams padauginti, žodžiu sakant, veikti ką nors dora, kilnu, kad veikiau amžinų gerybių įgijimą sau užtikrintumėm. Per tuos įkvėpimus mūsų sielos sužieduotinis beldžias į jos duris, kalba į jos širdį, žadina ją iš miego, šaukia, kai atsitolina, kviečia prie mėsos, obuolių ir gėlių savo daržan, kužda jai ausin savo maloniu balseliu. Visa tai geriau suprasi iš šitokio palyginimo. Norėdamas vesti žmoną, jaunikaitis turi ją prašyti tapti jo žmona, jai tas prašymas turi patikti, ir ji jam turi pritarti; pagalios, ji turi sutikti jo žmoną tapti. Panašiai Dievas elgias su mumis: norėdamas mumyse ir per mus įvykinti kokį didelį veikalą, kviečia mus prie jo per tam tikrą įkvėpimą, teikdamas mums jo sumanymą, paskui reikia, kad mes tą sumanymą pamėgtumėm, ir pagalios tam sumanymui visai pritarti ir pasiryžti jį įvykinti. Kaip trimis laiptais žmogus leidžias žemyn prie nuodėmės. atseit: pirma jį ima pagunda, paskui randas pamėgimas, pagalios ateina pritarimas ir sutikimas; taip lygiai trimis laipsniais žmogus kyla aukštyne prie doros. Tie laipsniai yra: įkvėpimas, kuris yra priešingas pagundai, įkvėpimo pamėgimas, kurs yra priešingas pagundos pamėgimui, ir sutikimas su įkvėpimu, kurs yra priešingas sutikimui su pagundos vyliais. Nors Dievo įkvėpimas tęstų mumyse visą mūsų amžių, bet, mums jam nepri-

tariant, mes ne tik Dievui neįtiktume, bet dargi užrūstintume, kaip izraelitai kad buvo Dievą užrūstinę, nes Dievas, kaip pats sakos, keturias dešimtis metų apie juos vaikštinėjo, šaukdamas, kad atsiverstų ir pasitaisytų, o jie visumet nuo Jo atsigrėždavo. Todėl užsirūstinęs prisiekė — neįleisias jų pažadėtojon žemėn.

Jaunikis, kalbindamas mergaitę už jo tekėti liktų labai nuliūdęs, jei iš jos lūpų neišgirstų nė žodelio apie sutikimą už jo tekėti.

Pamėgimas Dievo įkvėpimo mus labai priartina prie Dievo garbės ir padaro pradžią Dievo Majestotui įtikti, nes tasai pamėgimas, nors nėra dar visiškai pritarimas, bet jau rodo didelį prie jo palinkimą. Jei gu geras ženklas ir naudinga yra Dievo žodį klausyti, kurs yra išviršinis paraginimas ir įkvėpimų akstinas, tai lygiai geras ir Dievui malonus dalykas yra mėgti Jo viduolius įkvėpimus. Tą savo pamėgimą parodė šventoji Sužieduotinė, sakydama: *mano siela sutirpo, kai mano meilutis kalbėjo*. Juk ir jauniui daros linkma, matant, kaip jo meilinimasis panai patinka.

Tačiau tik sutikimas ir aiškus pasiryžimas yra tikra doros žymė. Nors mums Dievo įkvėpimas ir patiktų, bet, jeigu mes vis dėlto nesutiktume bei nenorėtume jo vykinti, labai Dievą išniekintume ir įžeistume. Šiuo atveju būtume panašūs į tą neišmintingą sužieduotinę, apie kurią šv. Raštas sako, jog, išgirdusi malonų balsą savo sužieduotinio, nepasiskubino jo sutikti ir neatidarė durų, o supykęs sužieduotinis ją visai apleido.

Juk ir jaunikis, ilgai mergaitės viliojamas, jei pagalios liktų jos atstumtas, turėtų daug labiau pykti, nekaip kad išsyk nebūtų jos priimtas.

Taigi, brangioji Filiotėja, pasiryžk noriai sutikti ir pritarti kiekvienam Dievo įkvėpimui bei geram sumanymui, kurį Dievas teiks tau siųsti, o kaip tik pajusi,

skubinkis jį priimti, kaip piršlį dangiškojo Karaliaus, kurs nori tave vesti. Ramiai klausykis Jo balso, stebėk, su kokia nepaprasta meile Dievulis teikia tau gerų patarimų, ir visa širdimi juos priimk ir jų paklausyk.

Tačiau, kol galutinai sutiksi su įkvėpimų svarbiais reikalais, kad kartais neapsigautum, pasiteirauk savo dvasiškojo vadovo, ar įkvėpimas yra tikras, iš Dievo einąs, ar netikras.

Nes kartais pasitaiko, kad piktoji dvasia, pastebėjusi sielą perdaug skubinai pritariant visiems įkvėpimams, dažnai ima jai kaišiot netikrus įkvėpimus, klaidėjimus, kurių galėsi išvengt, savimi per daug nepasitikėdama ir klausydama savo dvasiškojo tėvo patarimų.

Įkvėpimą pamėgusi ir nusistačiusi jį vykinti, neatidėliok to pasiryžimo ir stenkis jį vykinti ir jo vaisių pasigauti, nes tuo pasireiškia tikra dora ir jos pilnybė. Jei kas trokštų gero darbo širdimi, bet nenorėtų jo vykinti, tai vis tiek būtų, kaip — pasodinus vynuoges, nenorėti jų rinkti, iš jų vyno daryti.

Geriems įkvėpimams išlaikyti ir juos vykinti be galo daug padeda rytmetiniai mąstymai ir dvasiškasis atsiskyrimas, apie kurį jau esu kalbėjęs kiek anksčiau. Tais mankštinimais mes ne tik apskritai ruošiamės prie gerų darbų, bet susistatom jų smulkųjį planą.

XIX skirsnys.

Apie šventą išpažintį.

Mūsų išganytojas yra savo Bažnyčiai palikęs Atgailos sakramentą, šventą išpažintį, kad tuo sakramentu nusiplautume savo nuodėmes, kiek sykių į jas būtume įkrite. Todėl, Filioťeja, niekumet neleisk ilgai savo šir-

džiai pelėti nuodėmėse, turėdama čia pat tokį lengvą ir naudingą vaistą.

Liūto patelė, susitikusi su rainiu, tuoju bėga prie vandens nusiplaut smarvės, likusios iš tokio susitikimo, kad liūtas neįnirštų. Siela, kuri geruoju sutiko nusidėti, turi biauřėtis savimi, kuo greičiausiai skubintis savo nuodėmę nuplauti Atgailos sakramentu, kad sugražintų garbę Dievui, kurs į ją su pasigailėjimu veizi. Kam gi mums merdėti dvasiškai nuodėmėse, turint nuo jų tokių sėkmingų ir tikrų vaistų — atgailoje.

Eik išpažinties, jei gali, kas savaite, arba kiekvieną kartą prieš komunią, nors tavo sąžinė nieko blogo tau nerodytų, nes per išpažintį ne tik gausi atleidimą kasdienių nuodėmių, kurias būsi išpažinusi, bet dar įgysi daugiau jėgų nuo tų nuodėmių saugotis, gausi daug šviesos joms pažinti ir atskirti ir gausios malonės gana padaryt už jų pridarytus nuostolius. Per dažnesnę išpažintį išmoksi didesnio pasižeminimo, atvirumo ir meilės ir, apskritai, daugiau įgysi dorybių, negu kitu koku geru darbu.

Visumet žadink savyje didžiausią gailę už nuodėmes, nors jos būtų mažiausios, ir turėk tvirto pasižadėjimo pasitaisyti ir į tas nuodėmes daugiau nebegrįžti. Tie, kurie teitų išpažinties vien tik iš įpročio, norėdami tiktai tam sykiui nuodėmėmis atsikratyt, bet visai nemanydami jų pamest bei pasitaisyt, visą savo amžių bus jų slegiami ir nustos daugybės Dievo malonių ir dvasiškos naudos.

Jeigu tad prisipažįsti pamelavęs nors ir be artimo skriaudos, ištaręs kokį nereikalingą, nepadorų žodį, per daug įpratęs į kortų lošimą, gailėkis nuoširdžiai ir tikrai pasižadėk tokių apsirikimų nebeatkartoti, nes, atlikdami išpažintį, bet neturėdami noro nuodėmių pamesti, baisiai išniekintume Atgailos sakramentą, kurs

tam tik yra Dievo įsteigtas, kad mes per jį nuodėmes nusivalytume.

Tačiau, išpažindamas savo nuodėmes nepasakok tik apskritai apie jas, kad štai ir šitaip: nemylėjau Dievo tiek, kiek reikėjo, nesimeldžiau taip maldingai, kaip būčiau galėjusi, nemylėjau artimo, kaip reikėjo ir t. p. Taip save beskųsdama, visai neduotum pažinti nuodėmklausiuvi savo sąžinės padėties, nes šitaip visi žmonės, net ir šventieji, galėtų save kaltinti.

Atsimink tad, dėl kokios priežasties prieš tas dorybes esi nusidėjusi ir kokių būdu, taipogi ir tas visas smulkmenas pasižeminusi ir atvirai papasakok ir save kaltink. Sakysim, jeigu turi prisipažinti artimo nemylėjusi, kaip reikiant, paaiškink, kaip tai atsitiko: gal, sutikusi elgetą, kurį lengvai būtumei galėjusi sušelpiti ir paguosti, praėjai pro šalį, nekreipdama į jį dėmesio? Jei taip — tai aiškiai ir sakyk: sutikusi elgetą, nesušelpiau per apsileidimą, ar per negailestingumą, ar biauždėdamasi juo, ar dėl kitos kokios priežasties, kuri knita tau širdį. Taipogi nesakyk apskritai — nesimeldusi su prideramu maldingumu, bet pasisakyk, dėl ko taip atsitiko: gal dėl to, kad tyčiomis mąstei apie ką kitą, ar dėl to, kad nepasirinkai sau tinkamos vietos ar laiko, o gal dėl to, kad prie maldos kaip reikiant nebuvai prisiruošusi, minčių nesurinkusi, ir visumet stenkis paaiškinti nuodėmių priežastis, jų būdą, skaičių, nepasitenkindama vien apskritais pasakymais: keikiau, melavau, artimo nemylėjau ir t. t. Toki išpažintis visai neparodo tavo nusikaltimo dydžio nei skaičiaus, nei pasėkų, o išpažintyje reikia visumet paaiškinti smulkmenas, nuodėmę didinančias ar mažinančias.

Taipogi neužtenka papasakoti savo kasdienės nuodėmės, lyg kokią pasaką, bet reikia stengtis surast ir išreikšti jų *priežastis*. Neužtenka tad pasisakyti pamelavus, bet dar reikia paaiškinti, ar tai buvai dariusi

dėl tuščios garbės, pasigyrimo, ar išsiteisint norėdama, ar norėdama kokių juokų pateikt ir t. p. Jei mėgdavai vakaruškas, šokius, paaiškink, ar per juos neapleisdavai savo pareigų, darbų, bažnyčios, ar ten nebūdavo kokių papiktinimų ir t. t.

Taipogi reikia pasisakyti, kaip ilgai išbuvai nusidėjusi, nes nuo to pareina nuodėmės dydis, nes didelis yra skirtumas — sakysim — prisimint kokį tuščią dalyką ir nuolat apie jį mąstyti. Todėl, nuodėmę išpažįstant, reikia pareikšti dar jos priežastis ir laiką, kurį nuodėmėj išbuvom. Tiesa, kasdienės nuodėmės išpažįstant, nėra griežto reikalo tų visų smulkmenų pasakoti, norint tam sykiui gauti išrišimą, nes kasdienės nuodėmės gali būti ir kitokiais būdais atleistos, bet tie, kurie trokšta savo sielą apvalyti nuo visų net kasdinių nuodėmių, greičiau žengti tobulybės keliu, turi sielos gydytojui parodyti ir duot pažint visas savo jėibes bei silpnybes, iš kurių nori būti išgydyti.

Save išpažintyje bekaltindama, neapleisk nieko, kad galėtų kunigas tavo kalbą aiškiai suprast ir nuodėmių sunkumą nuspręsti. Todėl pasisakyk, dėl ko ant vienu pyksti ir užsipuoli už menkiausį neatsargų žodelį, o kitų pakenti ir šiurkštesnius žodžius. Gal dėl to, kad vieni tau labiau tinka, kitų neapkenti. Jei taip, tai stačiai sakyk: buvau supykusi ant vieno asmens ir jį už menką dalyką šiurkščiai subariau, nes aš jo nemėgstu. Čia gali paaiškinti, dėl ko ir iš kur ta neapykanta tavo širdyje yra kilusi.

Taip atvirai save kaltindama, leisi savo vadovui aiškiai pažinti ne tik savo nuodėmes, bet parodysi jam visas silpnybes, negerus įpratimus, palinkimus, žodžiu sakant, atidengsi visas nuodėmių versmes. Per tai tavo sielos gydytojas nustatys tinkamiausius vaistus. Tik nereikia išvardyti tų asmenų, kurie prie tavo nuodėmės buvo prisidėję.

Rūpinkis visumet palaikyti savo sąžinės *jautrumą*, kad joje slaptai nekerėtų kokios nors nuodėmės bei įpratimai, kuriuos reikia iš sielos išvalyti. Tam tikslui atsidėjusi pasiskaityk šitoj knygutėje trečios dalies skirsnius, VI, XXVII, XXVIII, XXIX, XXXV ir XXXVI, taipogi ketvirtosios dalies VII skirsnį.

Nemainyk dažnai nuodėmklausio, bet, sykį pasiskyrusi, ištikimai ir atvirai reišk jam paskirtomis dienomis savo sąžinės reikalus ir nuodėmes, o kas mėnesį arba kas du mėnesių dar papasakok jam apie savo palinkimus, nors per juos nebūtum tame laikotarpy nusidėjusi. Duokim: ar nesi perdaug linkusi prie nuliūdimo ir nusiminimo, ar negeidi per daug pasaulinių linksmybių, gal perdaug esi susirūpinusi žemiškomis gerybėmis ir t. t.

XX skirsnis.

Apie dažną Komunią.

Pasakoja, kad Ponto karalius Mitridatas buvo išradęs tokį gėrimą, kurį vartodamas taip buvo savo kūną sustiprinęs, kad paskui, kai norėjo nusinuodyti, bijodamas pakliūti romėnų nelaisvėn, jokie nuodai jam nekenkė. Išganytojas įsteigė Švenčiausiąjį Sakramentą, kuriame yra Jo tikrasis Kūnas ir Kraujas, kad kiekvienas, kuris jį valgys, gyventų amžinai. Todėl, kas Šv. Sakramentą dažnai ir maldingai priima, tas tiek sustiprina savo sielos sveikatą ir gyvybę, kad beveik joks blogas palinkimas jos negali užnuodyti. Negi galima, mintant gyvybės duona, mėgti mirties jovalą.

Pirmieji žmonės, rojuje begyvendami, galėjo visai nemirti, misdami gyvybės medžio vaisiais, kurį Dievas rojaus viduryje buvo įdiegęs; taip ir mes dabarties

laiku galime nemirti dvasiškąja mirtimi, stiprindamies Sakramentu, kurs mums yra duotas sielai maitinti.

Greit gendančios uogos, kaip vyšnios, žemuogės, išvirintos cukruje ar meduje, gali stovėti ištisus metus; tad nėra ko stebėtis, kad ir mūsų širdis, labai graudi ir nepastovi, persisunkusi švenčiausioju Dievo Sūnaus Kūnu ir Krauju, gal būti apsaugota nuo nuodėmės ir sugedimo.

Filiotėja! ką gi bepasakyš, kaip bepasiteisins tie nelaimingi pasmerktieji krikščionys, kad teisingasis Teisėjas jiems parodys, jog vien per savo kaltę jie yra pražuvę, nes buvo labai lengva išlaikyti sielą sveiką ir gyvą, mintant Jo kūnu, tam tikslui Jo paties paliktu. Nelaimingieji, kodėl gi pražuvot, mirėt, turėdami čia pat gyvybės duoną!

Kas dieną priiminėt Komuniją nei giriu, nei peikiu¹⁾, bet kas savaitę vaikščioti prie Komunijos labai patariu kiekvienam, kurs nebeturi jokio įpratimo į nuodėmes. Taip sako š. Augustinas, kuriuo sekdamas, ir aš kasdienės Komunijos nei peikiu, nei giriu, palikdamas galutinį sprendimą išmintingam nuodėmklausiui. Prie dažnos Komunijos reikia ypatingo pasiruošimo bei palinkimo, todėl jos negalima visiems patarti be jokios atodairos. Tačiau tokie palinkimai vis dėlto pasitaiko pas daugelį sielų, todėl negalima dažnesnės Komunijos kiekvienam vėl drausti. Čia sprendimą reikia taikinti kiekvienos sielos reikalams ir viduojai padėčiai. Kaip būtų neišmintinga kiekvieną raginti kasdien eiti prie š. Komunijos, taip lygiai neišmintinga būt kiekvienam drausti kasdien eit prie Dievo stalo, ypač jei-gu nuodėmklausis pataria.

---

¹⁾ Dabar tikintieji yra labai raginami kiek galima dažniau priiminėti Š. Sakramentą. *Red.*

Puikiai yra šiuo klausimu atsakiusi š. Kotryna Sienietė (iš Sienos), kai jai daugelis prikašiojo, kad š. Augustinas nei giria, nei peikia kasdieninę Komuniją, šventoji atsakė: „Jeigu š. Augustinas nepeikia, tai ir jus meldžiu nepeikti, ir man bus gana“.

Tačiau š. Augustinas labai pataria kas savaitę eiti prie Komunijos; tad ir tu, Filiotėja, eik kas savaitę prie Dievo stalo, nes tikiuos, kad neturi jokio ypatingo pamėgimo mirtingų bei kasdieninių nuodėmių, todėl tau visai pakanka to prisiruošimo bei palinkimo, kurio š. Augustinas reikalauja. Todėl, jeigu tau dvasiškas vadovas bus leidęs, gali ir dažniau, kaip sykį per savaitę, priiminėti š. Komuniją.

Tačiau gali pasitaikyti kliūčių, kad ir ne iš tavo kalčios, dėl kurių išmintingas dvasiškas vadovas gali tave sulaikyti nuo dažnesnės Komunijos. Duokim, jeigu tarnautum, kur dažnai negalima išeiti iš namų, ar būtum priklausoma nuo tokių žmonių, kurie per savo neišmanymą piktintus, tyčiotus iš dažnos Komunijos, tai geriau bus jų neerzinus ir kas dvi savaiti vaikščiojus prie š. Komunijos, kol jie nustos nerimavę. Čia, žinoma, galutinai tur spręst nuodėmklausis, o aš tiek tepasakysiu, kad kiekvienas, kurs nori kaip reikiant Dievui tarnaut ir maldingai gyventi, turi bent sykį per mėnesį priimti š. Komuniją.

Kas išmintingai elgias, to nekliudys dažniau vaikščiot prie š. Komunijos nei tėvas, nei motina, nei vyras, nei pati. Jeigu, vaikščiodama dažnai prie š. Komunijos, neapleisi savo darbų nei pareigų, jeigu gyvenime su savo namiškiais kaskart būsi meilingesnė ir sušnekamesnė, tai negi galima tikėtis, kad tave kas trukdytų vartot tokį vaistą, iš kurio visiems būtų aiški nauda.

Dar turiu porą žodžių pridurti asmenims, gyvenantiems moterystėje. Senojo Įstatymo knygoje rašo-

ma, kad Dievas rūstinašis, jeigu skolintojai šventadienį atėdavę skolos atsiimti, bet niekur nėra pasakyta, kad Dievas būtų pykęs ant skolininkų, šventadieniais savo skolas išmokančių. Nepadoru būtų, nors ne mirtina nuodėmė, Komunijos priėmimo dieną ar iš vakaro pačiam reikalaut moterystės skolos; tačiau nebūtų nieko pikto, bet stačiai pagirtina, tą skolą užsimokėti, antrai pusei reikalaujant. Todėl moterystės pareigų atlikimas niekam neturi kliudyt eiti prie Komunijos, jeigu jos kas dievobaimingai trokštų. Krikščionijos pradžioje krikščionys kasdien eidavo prie Komunijos, nors gyvendami moterystėje susilaukdavo daugelio įpėdinių. Todėl, dar sykių pakartojau, dažna š. Komunija niekam negal kliudyti, nei tėvams, nei vyrams, nei žmonoms, kad tik einantieji prie jos laikytųs išmintingai ir aky-lai. Kai dėl ligų — tai joki nėra kliūtis eiti prie Komunijos, nebent tokios, kurios dažnai vemt verčia.

Kas savaitę einant prie š. Komunijos, reikia būti laisvam nuo mirtingos nuodėmės ir nuo kasdienių nuodėmių pamėgimo, be to, dar reikia turėti didelį š. Komunijos troškimą. Norint kasdien priiminėti š. Komuniją, reikia nugalėti didumą savo blogų palinkimų ir turėti savo nuodėmklausio leidimą.

XXI skirsnis.

Kaip reikia š. Komuniją priimti.

Jau iš vakaro renkis prie šventos Komunijos, mąstydamas apie ją ir visa širdimi jos trokšdamas. Eik kiek anksčiau gulti, kad anksčiau galėtum atsikelti. Kiek sykių naktį pabustum, tiek sykių atsimink apie š. Komuniją, per kurią į tavo širdį ateis pats Išganytojas, tavo brangiausias Jėzus. Todėl turėk savo širdį pa-

ruošta ir meilingais atsidūksėjimais, lyg kvepiančiais smilkalais, išvėdintą, laukiant savo sužieduotinio. Tau bemiegant Jis budi, ruošdamas tau begalinių dovanų ir malonių, kurias tikrai gausi, jei tik, Jį priimdama, būsi kaip reikiant pasiruošusi.

Rytą džiaugsmingai šok iš guolio ir skubinkis į bažnyčią, kur, atlikusi išpažintį su dideliu pasižeminimu ir viltimi, artinkis prie Dievo stalo Išganytojo Kūno priimt, kurs teikia mums amžiną gyvenimą. Atkalbėjusi prieš pat Komuniją maldele *Viešpatie, nesmi verta*, nurimk dvasioje ir, daugiau jau nieko nebepoteriaudama, kukliai atverk lūpas ir, ant apatiniosios padėjus liežuvį, pakelk truputį galvą aukštin, kad kunigas laisvai galėtų ant tavo liežuvio padėti š. Komuniją, kurią priimk su tikru tikėjimu, viltimi ir meile, nes joje priimi gyvą Jėzų Kristų. O iš Jo, per Jį, dėl Jo ir Jame visas mūsų tikėjimas viltis, meilė.

Dabar pamanyk, Filiotėja, kaip bitelė, surinkusi iš žiedelio dangišką rasą ir sumaišiusi ją su gėlių sultimi, perdirba visa tai į medų ir nešas į avilį, taip ir Dievo tarnas, kunigas, pasiėmęs nuo altoriaus pasaulio Išganytoją, tikrąjį Dievo Sūnų, kurs kaip rasa nužengė iš dangaus ir kaip puikiausias žiedas pražydo iš nėkalčiausios mergelės, prineša prie tavo lūpų ir tavo sielai pateikia saldžiausią maistą. Todėl, priėmusi į savo širdį Viešpatį Jėzų Švenčiausiame Sakramente, ragink tą savo širdį atiduot garbę išganymo Karaliui, kalbėk su Juo apie savo sielos reikalus, veizėk į Jį, nes Jis yra į tavo širdį atėjęs tau laimės atnešti. Pagalios priimk Jį, iškeldama vaisės, kokias tik gali iškelti savo Dievui, ir taip elkis ir laikykis, kad iš visų tavo darbų ir žodžių būtų žymu, kad Dievas yra su tavim. Jeigu kuomet negalėtum per š. mišias Komunijos priimti, tai bent dvasiškai ją priimk, karštai Jos trokšdama.

Didysis tavo tikslas, priimant šv. Komuniją, turi būti Dievo meilės paskalsinimas tavo širdyje ir taja meile tavo dvasiškas sustiprinimas. Su didžiausia tad meile priimk pas save amžinosios meilės šaltinį. Išganytojas už vis labiau jau savo meilę mums tuo parodė, kad pats save leido nužudyti, kad mes turėtume kuo savo sielas niaitint, valgydami Jo kūną, vienydamiesi su savo Išganytojo siela ir kūnu.

Taigi, Filiotėja, eik prie š. Komunijos kaip galima dažniau, pagal patarimus savo nuodėmklausio. Tikėk manim, kad, kaip mėnulio veidas nušvinta ir ima spindėti, jį saulei nuolat apšviečiant, taip tavo siela liks spindinti, graži, gera, nuolat pasilikdama švenčiausiojo Sakramento spinduliuose, jei tą Sakramentą vertai ir dažnai priimsi.

TREČIOJI DALIS.

Toje dalyje teikiama patarimų, kaip reikia dorybėse lavintis.

I skirsnys.

Kokios kam dorybės yra reikalingos?

Bičių karalienė (bitinėlis) niekumet nelekia į laukus kitaip, kaip tik su visu spiečiu savo palydovų. Panašiai ir meilė, įeidama į mūsų širdį, atsiveda visą spiečių įvairių dorybių, rikiuodama jas ir mankštindama, kaip vadas savo kareivius. Tačiau į darbą nesiunčia jų visų išsyk ir neskirsto kiekvieną kur pakliūva nei kuomet pakliūva.

Doras, teisingas žmogus, anot Š. Rašto žodžių, yra kaip tasai medis, pasodintas vandens santeckly, nešas vaisių savo laiku, vadinasi, meilė, gaivinanti siela, neša dorybių vaisius savais laikais. Muzika, nors yra maloni, tačiau gedulo laiku netinka, sako Dievo Išminčius. Labai klysta tie visi, kurie, sumanę kokioje nors dorybėje lavintis, laiku ir nelaiku tą darbą atlieka, visiems apie tą savo dorybę pasakoja ir norėtų, kaip senovės filosofai, ar visumet juoktis, ar visumet verkti, arba dar blogiau, kai kitiems su savo dorybėmis užsimeta, įtarinėja ir peikia tuos, kurie ne taip elgias, kaip jie, ir jų mėgiamų dorybių nėra pirmoj vietoj pasirinkę.

Reikia, kaip sako šv. Povilas, *juoktis su besijuokiančiais, verkti su verkiančiais, nes meilė yra kantri, maloninga. Meilė nepavydi, nesielgia sauvalingai, nesipučia.*

Tačiau yra dorybių, kurios visiems ir visais laikais tinka ir esti reikalingos ne tik dėl jų pačių vertės, bet ir dėl to, kad jos, kaip mielės, užraugia visų kitų dorybių gerus darbus. Ne visumet pasitaiko proga parodyt savo drąsą, kilnumą, dosnumą. Užtat visi mūsų gyvenimo darbai turi spindėti malonumu, suširdinimu, gerumu ir pasižeminimu. Esama dorybių, už tasias aukštesnių, bet šitos yra reikalingesnės. Cukrus yra skanesnis už druską, bet druska reikalingesnė ir naudingesnė. Todėl visumet reikia atsargai turėti ne maža paprastųjų dorybių, nes jos visam kam tinka.

Renkant sau dorybes, kuriose manoma lavintis, visumet geriau bus pasirinkus tas, kurios labiau atitinka mūsų pašaukimą ir mūsų pareigas, o ne tas, kurios mums labiau patinka.

Š. Paulia turėjo didelį palinkimą lavintis kūno varginime, norėdama susilaukti daugiau dvasiškų saldybių, tačiau turėjo griežtai klausyti savo vyresniųjų. Todėl ją nupeikė š. Jeronimas, kam, neklausydama savo vyskupo perspėjimų, užsidėdavo nepakeliamų pasninkų. Apaštalai, pašaukti pirmiausiai Dievo žodį skelbti ir vargšus šelpti, kai pamatė, kad, jiems patiems besirūpinant vargšų šelpimu, patiems laiko nebelieka Dievo žodį skelbti, išrinko iš krikščionių tarpo septynis dja-konus, kuriems pavedė vargšų šelpimo ir gailestingumo darbą, o patys visas savo jėgas dėjo, Kristaus Evangeliją beskelbdami bei tikybos mokydami, bažnyčias steigdami, vadinas, sau pasirinko dorybes ir darbus, labiau atitinkančius savo tiesioginį pašaukimą.

Kiekvienam pašaukimui reikia jį atitinkančių dorybių — įpratimų gerai daryt, todėl kiekvieno pašau-

kimo asmenys turi pirmiausiai lavintis savo pašaukimui tinkamose dorybėse. Kitokios dorybės yra dvasiškijai reikalingos, kitokios pasauliečiams; kitokios dorybės yra kareivių, valdininkų, valstybių valdovų, kitokios — vyskupų; vienos dorybės labiausiai tinka mergelėms, kitos — vedusiems, našlėms. Nors kiekvienas katalikas turi stengtis visas dorybes įsigyti, tačiau ne kiekvienam tuo pačiu būdu reikia jose lavintis, bet ypatingą dėmesį kreipti į tas dorybes, kurios mūsų gyvenimo sąlygas ir pareigas labiausiai atitinka.

Kai dėl dorybių, kurios tiesiog neliečia mūsų pareigų, tai reikia pasiskirti ne tas, kurios kitiems į akį labiau puola, bet tas, kurios yra visų tobuliausias. Kometos paprastai atrodo už žvaigždės didesnės ir skaištesnės, nes arčiau žemės prislenka. Tad ir dorybės, kurios mums labiau prieinamos, tarsi daugiau kūno pajautimais apčiuopiamos, paprastai esti labiau mėgiamos ir neišmanėlių labiau branginamos. Taip antai, medžiaginę išmaldą jie aukščiau stato už dvasiškąją. Juos labiau stebina pasninkai, ilgas bažnyčioje pateriavimas, smarkūs kūno varginimai ašutinėmis, plakimais — už gerumą, malonumą, kuklumą ir kitus dvasios susivaldymus, kurie kur kas yra aukštesni už minėtus kūno varginimus.

Taigi, rinkis sau, Filiotėja, tobuliausias dorybes, o ne labiau mėgiamas; aukščiausias, o ne regimiausias, tyliausias, o ne garsiausias.

Naudinga yra pasirinkti sau kokią ypatingą dorybę ne tam, kad kitas apleistume, bet kad savo protą pratintume tvarkingai mąstyti. Š. Jonui, Aleksandrijos vyskupui, vieną sykį buvo pasirodžiusi skaisti, kaip saulė, jauna mergaitė karališkais rūbais ir pasakė: „Esu vyresnioji karaliaus duktė; jeigu norėtum mane vesti, tuoj nuvesčiau tave pas patį karalių“. Ir suprato vyskupas, kad tuo regėjimu Dievas norėjo jį paskatinti

prie gailestingų darbų, kuriuos nuo to laiko taip stropiai ėmė daryt, kad visi jį praminė š. Jonu Gailestinguoju. Aleksandrijos Eulogijus taipogi norėjo kuo nors ypatingu Dievui patarnauti, bet, nejausdamas sa-
vyje jėgų vienuolio ar atsiskyrėlio gyvenimui, priglau-
dė prie savęs rauplėmis sergantį vargšą ir padarė ap-
žadus tarnaut jam, kaipo savo ponui ir valdovui. Kad
vieną sykį juodu buvo užpuolusi pagunda persiskirti,
nuėjo abudu pasiklausti patarimo pas š. Antaną atsi-
skyrėlį; jisai jiems pasakė: „Nesiskirkit, mano vaikučiai,
nes jūsų galas jau arti, jeigu angelas jūsų nerastų sy-
kiu, galėtumėt nustoti užpelnytų vainikų“.

Š. Liudvikas karalius lankė ligoninės, patarnauda-
mas ligonims, kaip paprastas tarnas. Š. Pranciškus
ypatingai mylėjo neturtą, kurį vadino savo ponu. Š.
Dominikas be galo buvo pamėgęs pamokslų sąkymą,
nuo to ir jo vienuolija praminta pamokslininkų. Š. Gri-
galius Didysis, sekdamas Abraomo pavyzdžiu, mėgdavo
valgydinti keleivius, užtat susilaukė garbės paval-
gydinti vieną sykį patį Išganytoją keleivio asmeny. To-
bijas rodė savo gailestingumą, numirėlius laidodamas.
Š. Elzbieta karalienė mėgdavo visokius savęs pažemi-
nimus. Š. Kotryna Genujietė visą savo amžių esanti
pravertusi ligonis beslaugydama. Kasijonas pasakoja,
kad viena maldinga panelė, norėdama daugiau prie
kantrybės priprasti, nuėjo patarimo pasiklausti pas š.
Atanazą, kurs jai davė draugę, baisiai piktą, liežuvingą
našlę. Toji nuolat ieškodavo priekabių prie maldingos
mergaitės ir neapsakomai jai įkyrėdavo, bet per tai
mergaitė turėjo daug progos bandyti savo kantrybę ir
ją stiprinti.

Taip tatai Dievo tarnų tarpe yra tokių, kurie ypa-
tingai pasišvenčia ligonių slaugymui, kiti vargšus šel-
pia, kiti vėl Dievo žodį skelbia ypač vargšams ir tam-
suoliams. Vieni ieško paklydusių ir į nelaimę įkliuvu-

sių avelių, kiti stato bažnyčias, jas puošia-dabina, kiti vėl taikina žmones ir ramybę platina pasaulyje. Jų darbai yra panašūs į audėjų darbą, kurie ant vienu apmatų įvairius raštus ataudžia.

Maldinga siela pasirenka vieną pamatinę dorybę savo dievobaimingumui nustatyti ir ant jos apmatų ataudžia įvairius kitų dorybių raštus. Pamatinės dorybės apmatai reikalingi kitoms dorybėms, lyg audeklo spalvoms suderinti.

Jeigu mus vargina koki nors yda, reikia lavintis, kiek galint, jai priešingoje doroje, statant ją į pirmą vietą bei dedant į pamatą visų kitų dorybių, nes tokiu būdu ir priešą nuveikiame, ir nenustojam žengę į priešą visose dorybėse.

Jeigu didybė ir rūstybė mane blaško, tai turiu pratintis prie pasižeminimo ir meilingumo ir prie tos dorybės taikinti visas savo maldas, sakramentų vartojimą, ištvermę, susivaldymą ir t. t. Kaip šernas galanda savo iltis, trindamas jas vieną į kitą, taip doras žmogus, norėdamas įgyti sau reikalingiausią dorybę, turi ją kitomis dorybėmis galasti, per ką visos daros skaistesnės ir tvirtesnės.

Jobas, kantrybės dorybėje besilavindamas, draug gynėsi nuo įvairių pagundų, kurios jį vargino, bet per tatau įgijo ir visas kitas dorybes ir liko šventas. Kartais net pasitaikydavo, anot š. Grigaliaus iš Nazianzo, vienu kokios nors dorybės tobulu aktu pasiekti tobulybės viršūnę visose dorybėse, kaip kad Rahabė vienašyk parodytu tikru vaišingumu įgijo aukščiausią garbę. Bet minimi čia darbai bei aktai tikrai turi būti geri ir atlikti su dideliu dvasios karštumu ir didele meile

---

II skirsnys.

Apie dorybių pasirinkimą.

Š. Augustinas yra pasakęs, kad asmenys, pradėdą dievobaimingai gyventi, dažnai įpuola į kai kurias klaidas, betgi jos nėra peiktinos, nes reiškia palinkimą prie tikros tobulybės ir troškimą išlaikyti gryną sąžinę. Sielas, ką tik pakilusias iš nuodėmių, paprastai vargina baimė ir skrupulai dėl atleistų nuodėmių, ar buvo jos gerai išpažintos, ar atgaila kaip reikiant atlikta ir t. t. Tokia baimė dievobaimingo gyvenimo pradžioje yra gera ir pagirtina, nes rodo norą visiškai apsivalyti nuo visų nuodėmių ir jų liekanų. Tačiau ta pati baimė būtų peiktina tuose asmenyse, kurie maldingume yra jau žymią pažangą padarę, nes jų širdyse turi jau meilė viešpatauti, kuri pašalina iš ten vergišką baimę.

J. Bernardas savo veikimo pradžioje labai kietai ir šiurkščiai elgdavosi su visais, kurie jo vadovybei pasiduodavo, sakydamas, kad turi visiškai pamesti kūną ir su viena tik dvasia prie jo artintis. Klausydamas jų išpažinčių, smarkiausiai juos bardavo už menkiausius apsirikimus ir taip ūmai juos varydavo tobulybės keliu, kad daugelis ne tik juo negalėdavo pažengti, bet pradėdavo trauktis atgal, nebeištekdami jėgų per daug greit lipti į tokį staigų kalną. Nepaprastai karštas tobulybės ir kitų tobulinimo troškimas vertė jį taip daryt. Toks uolumas, tiesa, buvo didelė dorybė, bet vis dėlto peiktina. Ir pats Dievas perspėjo š. Bernardą, siųsdamas jam įkvėpimą liautis taip daryti, ir nuo to laiko jo siela prisipildė nepaprasto malonumo, jautrumo, ramybės ir taikingumo, taip kad rodės, kad jis visai kitokiu žmogum virtęs. Paskui ir pats save sunkiai kaltindavo už savo nepaprastą žiaurumą ir buvo visiems meilingas, kiekvieną užjausdamas, į kiekvieno

padėtį įsigilindamas, trokšdamas visiems visu kuo tapti, kad visus prie Kristaus patrauktų.

Š. Jeronimas, aprašinėdamas savo mylimosios dvasiškos dukters š. Paulės gyvenimą, sako — ji buvusi nesuvaldoma ir tiesiog atkakli savo kūno varginimuose, visai neklausydama savo vyskupo š. Epifanijaus patarimų. Neveizėdama tų visų savo atgailos mankštinių, taip gailėjos savo mirusios artimos giminaitės, kad iš to gailesčio vos nenumirė. Baigdamas tą savo aprašymą, š. Jeronimas priduria: „Gal kas pasakys, kad, užuot šventąją išgyręs, aš rašau jai papeikimą ir jos šlovę plėšiu. Šaukiu liudininku patį Viešpatį Jėzų, kuriam ji tarnavo ir aš tarnauti trokštu, kad nemeľuoju ir neperdedu nė į vieną pusę, bet tikrai apie ją pasakoju, kaipo krikščionis apie krikščionę, vadinas — rašau jos gyvenimą ir darbus, o ne pagyrimą. O jos ydos galėtų kitiems dar būti dorybė“. Vadinas, kad kiti tokių ydų, kaip šv. Paulė, teturėtų, galėtų būti doriais ir šventais vadinami.

Iš tiesų, kai kurie dorų, tobulų žmonių darbai atrodo ydos, tuo tarpu, kad tai sugebėtų atlikti netobuli asmenys, reikėtų pavadinti dorybėmis. Kad žmogui, po ligos pradėjus gyti, ima kojos tinti (pusti)—tai esąs geras ženklas, nes reiškia, kad sustiprėjęs kūnas gena laukan sugedusius syvus. Bet sveikam žmogui kojų tinimas būtų blogas ženklas, nes reikštų, jog jo kūnas yra jau tiek nusilpęs, kad nebepajėgia blogų syvų išskaidyt ir jų išvartyt.

Todėl, meilinga Filiotėja, nereikia peikti kitų, kurie lavinasi dorybėse, nors jie ir ydų turėtų, nes nuo jų net šventieji nebuvo laisvi. O kai dėl mūsų pačių, tai rūpinkimės dorybėse lavintis ne tik ištvėringai, bet ir išmintingai, sekdami Viešpaties Išminčiaus (Saliamono) patarimu, kad per daug nepasitiktume savo išmintim, bet daugiau klausytume vadovų, Dievo mums skiriamų.

Yra dalykų, kurie daugeliui atrodo esą tokios dorybės, betgi nėra. Apie tuos dalykus reikia irgi tarti žodelį. — Tai bus įvairūs dvasios pagavimai, širdies apsalimai, pajautimų nustojimai, kurie kai kam gali atrodyti esą nepaprastos dorybės, per kurias užsyk galima esą suprasti didžiausias paslaptis ir pakilti tiesiog prie Dievo regėjimo. Brangioji Filiotėja, pati gali numanyti, kad panašios dovanos visai nėra dorybės, jas tiksliau būtų pavadinus dorybių pasėkomis arba būsimos amžinosios laimės kviesliais, siunčiamais kartais paskatinti žmonėse didesnę troškimą tą tikrąją laimę danguje įsigyti.

Tačiau panašių malonių nereikia prašyti, nes jos visai nėra reikalingos gerai Dievui tarnauti ir jį mylėti, o tatai turi būti vienintelis mūsų troškimas. Pagalios, visos tos nepaprastos atmainos nėra malonės, kurias galėtume įsigyti savo darbštumu bei rūpestingumu. Jos pačios nieko nepadedą, tiktai mumyse kai kuomet atsiranda. Galime jas priimti, bet patys savyje jų negalime sužadinti.

Dar turiu priminti, jog esame pasiryžę virsti gerais ir dievobaimingais žmonėmis, todėl turime stropiai rūpintis įsigyti tikras doras ir tikro dievobaimingumo, o jeigu Dievas teiktų mus iškelti iki angelų tobulių, tuokart ir mes būsime angelai.

Tuo tarpu pratinkimės maldingai ir nužemintai lavintis paprastose dorybėse, kurias Dievas yra davęs įsigyti savo darbštumu ir kova, kad jos ir visai nežymios atrodytų, kaip antai: kantrybė, širdies gerumas, širdies susivaldymas, pasižeminimas, klusnumas, neturtas, skaistybė, jautrumas, kitų užuojauta, mokėjimas pakeisti svetimas ydas, stropus pareigų atlikimas ir uolumas. Kilnesnes dorybes palikim kilnesnėms sieloms. O mes neverti esame aukštesnės vietos Dievo tarnystėje. Laikykim save laimingais ir džiauki-

mės, kad galime nors paskutinėje vietoje Dievui tarnauti, lyg kokioje virtuvėje, kumetyne, sargu ar bernu. Ar Dievas kada pašauks mus tarnauti į savo rūmus, prie savo šono, tai jau Dievo valia, ne mūsų. Iš tiesų taip, Filiotėja, nes tas garbės karalius savo tarnams moka ne pagal jų užimamos vietos aukštumą, bet pagal meilę ir pasižeminimą, su kuria savo pareigas atlieka.

Saulius, beieškodamas savo tėvo asilų, rado Izraelio karalystę ir tapo karalium. Rebeka, girdydama Abraomo kupranugarius, paliko jo marti. Rūtė, rankiodama varpas Boozo lauke ir guldama ties jo kojomis, sujudino jo širdį ir tapo jo žmona. Besistiepiant išsyk prie nepaprastų Dievo malonių, labai dažnai galima apsigauti. Kartais galima pastebėti tokių asmenų, kurie mano besą angelai, tuo tarpu nėra dar panašūs į gerus žmones, nes pas juos daugiau yra didybės žodžiuose, išsireiškimuose, negu kilnybės jausmuose ir darbuose.

Žinoma, niekumet nereikia kitų niekinti, kitų pastangų peikti bei kitų be pamato teisti. Garbindami Dievą už didesnes dovanas, teikiamas kitiems, patys laikykimės žemesnio, bet mums atsargesnio kelelio, ne tiek patogaus, kiek labiau mūsų menkumą ir silpnumą atitinkančio. Jeigu savo slėnely ištikimai ir pasižeminę Dievui tarnausime, tikrai Jis mus iškels į savo aukštybes.

III skirsnys.

Apie kantrybę.

Jums reikia kantrybės, kad, darydami Dievo valią, gautumėte, kas pažadėta, sako šv. Povilas. (Žyd. 10,36). Ir tiesa, nes pats Išganytojas tai yra pareiškęs: *savo kantrumu jūs laimėsite savo sielas* (Luk. 21, 19). Laimėti sielą reiškia apsaugot ją nuo pražuvimo ir užsilaikyt amžinajai laimei. Juo kantriau giname savo sielą nuo pagundų ir nuo viso pikto, juo tikriau ją laimėsime, t. y. išlaikysime amžinam gyvenimui. Dažnai prisimink sau, Filiotėja, jog Jėzus Kristus, mūsų Viešpats, mus išgelbėjo ir išganė savo kantrumu ir kančia, tai gi ir mums reikia kantriai kentėti visus vargus, kurie pasitaiko besirūpinant savo išganymu, atseit—turime kiek galėdami meilingiau priimt ir kentėt įvairius pažeminimus, sunkenybes, skausmus, sutinkamus Dievo valią bedarant ir savo pareigas atliekant. Neužtenka, Filiotėja, rodyti kantrybę tik kai kuriais atvejais, pakentėti tuos nemalonumus bei vargus, iš kurių tikėtumeis susilauksianti kokio pelno, garbės, bet kentėti reikia kantriai, noriai, be jokių rūgøjimų *visus* vargus, nemalonumus, kuriuos Dievas bus mums siuntęs.

Yra tokių žmonių, kurie norėtų kentėti, bet tiktai garbingas kančias, kaip va: kariauti, būti sužeistam, gauti už tai pasižymėjimo ženklą, kentėti persekiojimus dėl savo pažiūrų, dėl teisybės, pakelti kančių dėl tikybos, dėl tautos ir tėvynės ir t. t. Tokie, tiesą pasakius, ne tiek kentėjimus mėgsta, kiek ieško sau iš jų garbės, bei naudos. Tikras Dievo tarnas dėl Dievo vienodai pakelia visus kentėjimus, ar iš jų garbės, ar paniekinimo susilauktų.

Jei pikti žmonės mus paniekina, iškolioja, apšmeižia, tai kartais galima tuo net pasidžiaugti, bet kantriai

kentėti gerų žmonių įtarinėjimus, paniekinimus tai bus jau tikra dorybė.

Aš aukščiau statau š. Karolio Boromiejaus susivaldymą, kai jis kantriai kentėjo priekaištus sau daromus vieno garsaus pamokslininko, negu to paties šventojo kantrybę, kai jam reikėdavo kitokius užpuolimus pakesti. Kaip bitės įgėlimas skaudesnis už musės įkandimą, taip skaudesni yra nemalonumai, gerųjų žmonių daromi. Tuo tarpu kaip gi dažnai geri, geros valios žmonės vieni kitiems daro daug nemalonumų ir savo tarpe nesutinka vien dėl savo nuomonių skirtumo.

Būk kantri, Filiotėja, ne tik skausmuose, kurie tau pasitaiko kentėti, bet kantriai pakentėk taipogi visas nemalonias aplinkybes ir vargų pasėkas. Daugelis neatsisakytų pakentėti, kad žinotų, jog nereikės persiskirti su mėgiamais įpročiais, nereikės nustoti reikalingų dalykų. — Aš nepykčiau, sakys kas nors, kad likau elgeta, bet man labai nemalonu, kad nebegaliu su savo draugais suseiti, vaikų auklėti, kaip mano luomas reikalauja. Kitas vėl sakys: man nebūtų taip skaudu viso ko nustojus, bet ką žmonės pasakys? Jie gal mane įtarti, kad aš tai per savo kaltę padariau.

Anas nebijotų šmeižtų, kad tik jų niekas netikėtų. Esama ir tokių, kurie noriai pakentėtų kokį nors vargą, nesmagumą, bet ne visą, tiktai jo dalelę, sakydamies, duokim, ligoje, kad skausmų nebija, bet nerimaują dėl to, kad neturi kuo gydytis, kad kitiems savo liga darą nemalonumų.

O aš tau sakau, Filiotėja, kad ne tiktai reikia kentėti ligoj esant apskritai, bet tą ligą, kurią tau Dievas siunčia, ir tenai kur atsitinka sirgti, ir tarp tų asmenų, kurių tarpe gauni sirgti, su visais nepatogumais ir su visomis ligos pasėkomis.

Susirgus šaukis gydytojo bei vartok vaistus, kokius tik gali gauti, nes, kitaip darydama, gundytum Die-

va; tačiau pati laikykis ramiai ir kantriai, atsidavusi Dievo valiai. Jeigu vaistai nugalės ligą, nužemintai tark Dievui ačiu, bet, jeigu liga, neveizint visų vaistų, įsigalėtų, ir artintų mirtis, lauk jos kantriai, ramiai Dievo valiai atsidavusi.

Draug su š. Grigalium sakau: jeigu dėl kokio prasižengimo būtum teisingai barama, pasižemink ir prisipažink, esanti kalta ir verta dar didesnės bausmės. Jeigu kas neteisingai, be reikalo užpuldinėtų, pasiaiškink ramiai, kad nesi kalta, nes to reikalauja teisybė ir artimo prie jos paskatinimas.

Jeigu ir po tavo teisingo pasiteisinimo atkakliai kas tave skųstų ir užpuldinėtų, nenustok ramybės ir nebesiginčyk, nes, pagerbusi tiesą, turi taipogi ir pasižeminimą pagerbti. Tokiu būdu nenusidėsi nei savo gerą vardą begindama, nei ramumo bei širdies pasižeminimo užgausi.

Kiek galėdama mažiau skųskis dėl patirtų skriaudų, užgauliojimų, nes žinok, kad, kas mėgsta skųstis, dažniausiai perdeda ir savo skriaudas padalija, pataikaudamas savimylei, per ką Dievui nusideda. Ypač nesiskųsk tokiems asmenims, kurie linkę yra visus įtarinėti ir smerkti. Jeigu jau reikėtų kam pasiskųsti, norint pikta sulaikyti, kad nesiplėstų, arba savo sąžinę nuraminti, tai pasirink ramias ir Dievą mylinčias sielas. Kitaip, vietoj suraminimo, susilauksi dar didesnio susierzinimo, vietoj skausmą numalšinti, dar labiau jį padidinsi.

Susirgusi aukok visus savo skausmus, silpnumus ir vargus Viešpaties Jėzaus tarnystei, meldama kad juos teiktų priimti ir pridėti prie savo švenčiausių kančių, kurias dėl tavęs ir už tave buvo prisiėmęs. Klausyk gydytojo, gerk vaistus dėl Dievo meilės, atsimindama, kad Išganytojas dėl mūsų meilės buvo tulžim girdomas ant kryžiaus.

Trošk pagyt, kad vėl galėtum Dievui tarnaut, bet nesipriešink Jo valiai ir ruoškis mirti, jeigu taip Dievo būtų skirta, kad Jį veikiau galėtum garbinti ir su Juo amžinai džiaugtis.

Atsimink, kad bitelės, rinkdamos medų, minta karčiomis žolelėmis, taigi ir mums prie didžiausios kanybės ir saldybės aktų, renkant tobuliausių dorybių medų, geriausiai tinka kartybių duona ir gyvenimas skausmuose. Sako, saldžiausias medus esąs iš smulkiausių ir karčiausių žolelių, taip ir dorybės, įgyjamos skausmų didžiausiose kanybėse, didžiausiuose paniekinimuose, esti visų tobuliausios.

Savo sielos akimis dažnai veizėk į Jėzų, prie kryžiaus prikalta, apnuogintą, niekinamą, ujamą, šmežiamą, apleistą, slegiamą baisiausio ilgesio, širdies skausmo, kančių. Atsimink, kad tavo visi kentėjimai, kaip didumo taip ir daugumo atžvilgiu, sulyginant su Išganytojo kančiomis, tėra niekniekis ir kad tavo kentėjimai dėl Jo niekumet negali susilyginti su Jo kančiomis dėl tavęs.

Žvilgterėk taipogi ir į kankinius ir kitus asmenis, kenčiančius daug daugiau už tave, ir pasakyk: tikrai mano nuovargis tai—tik atilsis, o mano erškėčiai—rožės sulyginant su tais visais, kurie be paguodos, be pagalbos, be jokio suraminimo gyvena iki pat mirties, daug didesnių vargų slegiami.

IV skirsnys.

Apie išviršinių pasižeminimą.

Eik, prisiskolink daug tuščių indų ir pilk į juos alyvą, pasakė Eliziejus vargšei našlei. Kad Dievo malonė galėtų įeiti į mūsų širdį, reikia iš jos išvalyti mūsų pačių savimylę ir garbės troškimą. Yra toks paukštėlis, kurs savo cypimu ir akimis nubaido plėšrius paukščius, todėl tą paukštelį labai mėgsta balandžiai, nes jo kaimynystėje jaučias ramūs, nebijodami priešų užpuolimo. Lygiai taip ir pasižeminimas nubaido velnią ir apsaugoja mumyse malonę ir Šventosios Dvasios dovanas. Todėl visi šventieji, ypač šventųjų Karalius ir Marija, Jo Motina, už vis labiau mėgo pasižeminimą ir jį už visas kitas dorybes labiau brangino.

Tuščia garbe vadiname tą menką ir niekingą jausmą, kuriuo mėgstame girtis tais dalykais, kurių mumyse nėra, arba kad ir yra, bet nėra mūsų, arba, nors mes juos turime ir jie yra mūsų, bet yra tokios rūšies, kad visai nėra ko jais didžiuotis.

Giminės kilnumas, galiūnų palankumas, žmonių pagarba ir palankumas — visa tai ne mūsų pačių dalykai, bet mūsų bočių palikimas arba kitų žmonių pritarimas. Esama ir tokių, kurie mėgsta didžiuotis savo važiuojamais arkliais bei kalamaška, savo misinginiu laikrodėliu, savo batukais bei skrybėlaite. Argi tai — ne kvailystė? Jeigu jau čia būtų kas pagirtina, tai ne tu pats, tik tavo arklys, tas kurpius bei siuvėjas, kurie tave taip aprėdė, papuošė. Koks gi menkas turi būti tas žmogelis, kurs sau garbės skolinasi iš savo arklio, iš nešiojamos skepetaitės, iš savo batų pasagėlių!

Yra dar tokių, kurie, neturėdami kitu kuo pasigirti, visiems rodo, kaip dailiai moka ūselius pasukti, kaip nepaprastai savo kuodą sugeba suveltį, girias savo

dažytais skruosteliais, baltomis rankelėmis, savo mokėjimu šokti, niekus plepėti, balabaikas dainuoti. Visi tie vargšeliai įvairiais niekniekais norėtų savo vidaus tuštumą pridengti ir savo menkumą nori iš viršaus kuo nors nudažyti.

Kiti vėl giriasi savo mokslu, kitiems beveik neleidami nė išsižioti, norėdami visus mokyti. Tokie teisingai vadinami pedantais, pasipūtėliais. Kai kurie stengias visų akis į save patraukti, kaip povas uodega, savo išvaizdos grakštumu. Visa tai yra tuštybė ir kvailybė ir negali suteikti rimtos pagarbos ir pagyrimo.

Tikrą gerybę galima pažinti, kaip tikrą balzamą. Norint pažinti, ar balzamas yra tikras, reikia jį įlašinti į vandenį. Jei balzamas tikras, tai skęsta, vadinasi, yra geras ir brangus. Lygiai ir žmogų, norint pažinti, ar jis yra tikrai geras, išmintingas, kilnus, reikia stebėti, ar jo savumai yra apgaubti pasižeminimu, kuklumu, paklusnumu, nes tuokart tie savumai bus tikrai geri ir brangūs. O jeigu jie kilsta į viršų, ir pats žmogelis mėgsta jais girtis ir visiems rodyti, tai aišku, kad čia esama tuščiavidurės žmogystos: ji bus juo menkesnė, juo labiau į aikštę bus išsikišę jos tariamieji gerumai.

Žemčiūgai, auga jūrų dugne, ne visi yra vienodai brangūs. Esama ir tuščiavidurių, kurie greit sprogsta, ir jų blizgėjimas greit nyksta. Sako, jie pradeda augti audrų, griaustinių, perkūnijų metu. Žmonių dorybės ir savumai, pareiną iš puikybės, auga tuštybėje ir turi tikslą vien kitų pagyrimo susilaukti, nėra tikros dorybės, jos tik atrodo dorybės, spindi kai kurį laiką, kaip tuščiaviduriai žemčiūgai, o iš tiesų yra muilo burbulai, kurie keletą akimirksnių atrodo puikiai, bet menkiausia dulkelė juos sunaikina.

Pagarba, išaukštinimas, kaip šafrano žolelė, visų mindoma, dar labiau kerėja ir bujoja... Gražybė nustoja savo dailumo, kai į ją įsipainioja vylingumas.

Tikras meilingumas tuomet tėra, kai pats savęs nematai. Net mokslas žmogų biaušina, kai jį išpučia ir pavėčia didybe. Besirūpindami vien tik savo garbės didinimu, ieškodami vien tik sau didžiausio pelno ir stengdamies visur į pirmą vietą užlįsti, ne tik statome save į pavojų nustoti garbės ir sukelti prieš save įvairių užsipuolimų ir įtarinėjimų, bet patys save biauariai žeminame, tų visų menkų gerybių elgetaudami bei neteisėtu būdu jas įsigydami. Garbė tuomet tėra kilni, jei kitų mums esti suteikiama; bet, jeigu mes patys imam jos reikalaut, ieškot, elgetaut, tuokart galutinai nustojame tikros pagarbos, įsigyjame visų paniekos. Kai povas paskleidžia savo puikią uodegą, tarsi norėdamas ją pasigirti, tuokart pasirodo jo biauirus užpakalys. Gėlės puikiai atrodo, augdamos darželyje ar pievoje, bet kaip matai nuvysta, jas nuraškius ir rankoje palaikius. Kvepiančios gėlės paprastai tik iš tolo žiūrint puikiai atrodo, o artyn priėjus — svaigina galvą ir širdį pykina. Panašiai esti su kiekviena garbe ir išaukštinimais: kol jais iš tolo gėrimės, teikia mums malonumo, bet, kai prie jų staiga puolame ir norim jais prisistotint, mus visiškai apsvaigina ir sukelia juokų ir paniekos.

Doros pamėgimas ir rūpinimasis ją įgyti yra jau mūsų dorumo pradžia, bet didybės troškimas ir veržimasis prie jos visokiais neteisėtais keliais yra peiktinas dalykas ir mus pačius žeminąs.

Kilnus žmogus nesirūpina tokiais niekniekiais, kad jam visi kepures keltų ir visur pirmas vietas užleistų; jis turi svarbesnių reikalų.

Kas gali įsigyti žemčiūgų arba nors gintarų, nebeapsikabinėja stikliniais blizgučiais. Kas nori tikros dorybės, neieško žemiškų tuštybių.

Kiekvienas gali veikti bei tarnauti garbingiausioje vietoje, visai neužgaudamas ir nenustodamas pasiže-

minimo dorybės, reikia tik, kad savo pareigas eitų be pasididžiavimo, neieškodamas sau garbės ir kitų neniekindamas. Yra žmonių, kurie važiuoja į tolimus kraštus aukso ieškoti ir grįžta iš ten ne tik aukso įgiję, bet dar parsiveža gražių nepaprastų paukščių, papūgų, bezdžionių, kurios tenai yra užniek, jas nėra sunku vežti ir nedaug vietos teužima. Tiems, kurie ieško brangių dorybių, nėra reikalo atsižadėti garbingos vietos, pelningo verslo, amato, jeigu tik jų rūpesniai nedaug vietos teužima širdyje, netrukdo dvasiškų pareigų ir dargi nekenkia. Taigi, besilavinant dorybėse, nėra reikalo atsižadėti žmoniškų jausmų ir palinkimų, meilės moterystėje ir šeimynoje, tėvynės meilės; nėra reikalo niekinti savyje mokslo, dailės, sporto pamėgimų, reikia tik dabot, kad tie visi pamėgimai pasilikėtų tik *priedais* prie pamatinio mūsų gyvenimo dėsnių ir akstino — t. y. Dievo meilės, ir taptų įrankiais tai meilei plačiau skleisti ir dorybėms tvirtinti.

V skirsnys.

Apie viduoji pasišėminimą.

Visa, kas lig šiol buvo sakyta apie pasišėminimą, tiesą pasakius, greičiau pritiktų išmintimi pavadinus. Todėl reikia tau, Filiotėja, dar su gilausiu pasišėminimu dorybę pažinti.

Yra asmenų, kurie tiesiog nedrįsta užsiminti ir stebėt ypatingų Dievo sau duotų dovanų ir malonių, bijodami tuo sukelti savyje puikybę ar tuščios garbės troškimą. Tačiau čia esama klaidos, nes, anot š. Tamošiaus, angeliškojo daktaro, betariant, jeigu tiesiausias kelias, vedąs prie Dievo meilės, yra Jo geradarybių mąstymas, tai, juo daugiau apie tas geradarybes mąs-

tysime, juo labiau Dievą imsime mylėti. Asmeninės geradarybės žmogų labiau sujudina už bendrąsias, teikiamas daugeliui žmonių; todėl naudinga yra asmeninės geradarybės bei dovanas kuo dažniausiai atsiminti. Iš tiesų, niekas mūsų taip nenužemina prieš begalinį Dievo gailėstingumą, kaip daugybė Jo geradarybių, mums suteiktų, ir niekas mus taip negal pažeminti ir sugėdinti prieš begalinį Dievo teisingumą, kaip mūsų nedorybių daugybė. Apsvarstykime, ką Dievas yra mums padaręs, o ką mes Jam. Smulkiai prisiminti ir apsvarstę savo nusidėjimus, taipogi smulkiai prisiminkime ir apmąstykime gautas Dievo malones. Nesibijokime, kad Dievo mums suteiktų dovanų pažinimas pakeltų mus į puikybę; to nebūs, kol atsiminsime, jog visa, ką savyje gera matome, nėra mūsų. Deja, mulai visomet pasilieka tingiais ir dvokiančiais gyvuliais, nors ir būtų apkrauti karališkomis gerybėmis ir kvepalais. *Ką turi, ko nesi gavęs? o jei gavai, ko giries, lyg kad nebūtumei gavęs?* Sako šv. Povilas (I Kor. 4,7).

Dažnai ir aiškiai prisimindami gautąsias Dievo malones, verčiame save pasižeminti prieš Dievą ir pripažinti nesą verti Jo malonių. O jei, besvarstant Dievo dovanas, pakiltų mummyse tuščia garbė arba savimylė atsigautų, lengvai bus ją nutildyti, prisiminus savo nedėkingumą, netobulumą ir menkumą. Kad atsiminsime, ką mes esame pridarę, kai Dievas nebuvo su mumis, lengvai suprasime, jog visa, ką darome Dievui padedant ir esant su mumis, ne mūsų pačių nuopelnas, ne mūsų jėgomis nuveikta. Taigi, galime džiaugtis ir neatsidžiaugti gautomis Dievo dovanomis, bet visą garbę, per jas gaunamą, atiduokime Dievui, nes Jis yra tų dovanų ir tos garbės davėjas.

Tokiu būdu Švenčiausioji Panelė pareiškė savo džiaugsmą, kad Dievas padarė Jai didžius daiktus, bet ne tam, kad jais pasigirtų, bet kad labiau prieš Die-

vą pasižemintų ir Ji pagarbintų, tardama: *Mano siela garbina Viešpatį, nes didžiųjų daiktų padarė man Galingasis.* *Tiesa, ir mes dažnai sakomės esą menkos šiukšlės, bet mums būtų labai nemalonu, kad kas tuo įtikėtų ir tokius mus kitiems paskelbtų. Dažnai pasitraukiame nuošaliai ir slepiamės, bet tam, kad mūsų ieškotų, sėdamės paskutinėje vietoje, kad mus kas pakviestų aukščiau pasislinkti.

Tikras pasižeminimas nesirėdo pasižeminimo rūbais ir nekalba apie pasižeminimą, nes jam rūpi ne tiktai dorybę paslėpti, labiausiai — pačiam pasislėpti. Kad nužemintai sielai leista būtų meluoti ar piktinti artimą, ji tikrai nusmogtų puikybę kad, ja prisidengus, gyventų pasislėpus, niekam nežinoma.

Todėl, Filiotėja, visai nepasakokim apie savo pasižeminimą ir nekalbėkim nužemintų žodelių, o jei kalbėtume, tai kalbėkim nevaidmainiaudami, kad mūsų žodžiai tikrai atitiktų mūsų jausmus. Nenuleiskim akių, širdies nepažeminę. Nerodykim noro pasilikti paskutiniai, jeigu tokie tikrai nemanome būti. Šita taisyklė man taip visiems bendra atrodo, kad iš jos jokios išimties nedarau, nebent galiu pridurti, kad mandagumas reikalauja pasiūlyti pirmą vietą kitiems net tuokart, kai žinoma, kad jos nepageidauja ir nepriims. Šitokiam atvejuje nebus jokio veidmaningumo, nei dirbtinio pasižeminimo, nes jau pareikštas noras teikti kam nors pagarbos yra jau jos pareiškimas, o kad negalime pilnos pagarbos suteikti — gera yra jos nors dalį pateikus. Tą patį reikia manyt apie pagarbos ir mandagumo pareiškimus, kurie, tikrai sakant, nėra dar tikra pagarba, bet reiškia tikrą norą pagerbti tą, į kurį kreipiamasi mandagiais pagarbos pareiškimais. Tokie mandagumo pareiškimai nėra peiktini, nors tik iš papročio esti daromi. Tačiau rodu būt, kad visi mūsų žodžiai griežtai atitiktų mūsų jausmus, kad galima būtų visur ir visumet išlaikyti atvirumą ir širdies teisumą.

Žmogus tikrai pasižeminęs verčiau norėtų, kad kiti jį menku, niekam netinkančiu vadintų, ne kaip kad jam pačiam apie tai tektų kalbėti.* Girdėdamas save niekinant, neprieštarauja, o širdim dar pritaria, nes, turėdamas pats apie save menką nuomonę, norėtų, kad ir kiti apie jį taip pat manytų.

Kai kurie sakos mąstomąją maldą palieką kitiems, tobulesniems, nes patys jaučiasi jos nesą verti. Kiti sakos nedrįstą dažniau eit prie š. Komunijos, nes nesijaučią užtektinai skaistūs esą, kiti vėl dėl to sakos nenorį maldingumo, kad savo menkumu ir silpnybėmis jo neišniekintų. Dar esama ir tokių, kurie savo gabumais nenori Dievui nei artimui tarnauti: girdi, pasijutę esą įrankiais visokių gerų darbų, galį pradėti patys į puikybę keltis ir, kitiems bešviesdami, patys galį sudegti.

Visa tai yra netiesa, o toks pasižeminimas ne tik yra klaidingas, bet ir piktybės pilnas, nes iš pasalų piktai peikia Dievo darbus, pasižeminimo skraiste stengias tik pridengti savo atkaklumą ir prisirišimą prie savo nuomonės, prie tinginystės, prie įvairių keistumų.

Prašyk sau ženklą nuo savo Viespaties Dievo ar iš pragaro gilumo, ar dangaus aukštybių, yra pasakęs Izaijas pranašas nelainingam karaliui Achabui, kurs atsakė: *neprašysiu ir negundinsiu Viespaties*. Matot, koks pikčiurna! apsimeta labai Dievą gerbiąs, o patsai, pasižeminimu prisidengdamas, atsisako nuo malonės, kurią jam Dievas norėjo suteikti. Juk aišku, kad atsisakinėti nuo Dievo malonės tuomet, kai jis pats mums nori ją padovanoti, yra puikybė, nes Dievo dovanas reikia visumet priimti; jei tikras pasižeminimas, visumet klauso Dievo valios ir ja seka. O Dievo valia yra, kad būtume tobuli, jungdamies su Dievu ir kuo arčiausiai Juo sekdami. Didus, savim tik pasitikįs žmogus tingi savęs patobulinime darbuotis, užtat pasi-

žemines, juo silpnėsnis jaučias, juo daros drąsesnis; jame draug su menkumo įsitikinimu auga drąsa, nes ji remiasi vien tik Dievu, kurs savo galybe stiprina mūsų silpnumą ir rodo savo nepasakomą gailėstingumą, šelpdamas mūsų menkumą. Reikia tad drąsiai ir su šventu uolumu ryžtis prie to viso, ką mūsų dvasios vadovai pripažįsta reikalinga mums nuveikti. Manyt, kad mes mokame, ko neišmanome, yra aiški kvailybė, o dėtis moką tai, ko nemokam, yra nepakenčiama tuštybė. Aš visai nenorėčiau nei girtis tuo, ką moku, nei dėtis mokąs.

Kad artimo meilė mus šaukia, turim skubintis artimus sušelpiti, ne tik juos mokydami, bet ir paguosdami, maloniai ir gera širdim jiems patarnaudami. Pasižeminimas slepia savo dorybes, kad jas apsaugotų, bet, meilei liepiant, jas iškelia į aikštę, kad padaugintų ir patobulintų. Tuo atžvilgiu pasižeminimas yra panašus į tuos žiedus, kurie, saulei nusileidus, susičiaupia, o jai patekėjus, išsiskečia, todėl sakoma, kad jie naktimis miega. Pasižeminimas, kaip tos miegančios gėlės, paprastai pasilieka susičiaupęs, slėpdamas visas mūsų dorybes ir savumus, bet išsiskečia tik meilės saulei prašvitus, nes meilė ne žemiška, bet dangiška yra dorybė, ne žmogiška, bet dieviška, todėl tikrai yra visų dorybių saulė ir visas jas turi gaivinti ir joms viešpatuoti. Todėl kiekvienas pasižeminimas, kurs yra meilei priešingas, nėra tikras, yra klaidingas. Nenorėčiau apsimesti nei gudruoliu, nei kvailiu, nes, jeigu pasižeminimas draudžia apsimesti gudruoliu, tai atvirumas neleidžia apsimesti kvailiu. Kaip tuštybei yra priešingas pasižeminimas, taip visokie prasimanymai, pamėgdžiojimai, apsimentimai yra priešingi tiesai ir tikrumui.

Kad kai kurie net žymesni Dievo tarnai apsimesdavo kvailiais ir pamišėliais, kad juos daugiau visi nie-

kintų, tai tokiais reikia stebėtis, bet visai nėra reikalo pamėgdžioti bei sekti, nes jų turėta tam visai skirtin-gų ir nepaprastų priežasčių, gyventa visai kitokiose, negu mes, aplinkybėse. Kai dėl Dovid, kurs ėjo šoki-nėdamas priešais Viešpaties Arką, tai nereiskė, būk jis buvęs pamišęs ar tyčiomis dėjėsis linksmas, bet jis taip darė, tikro džiaugsmo ir laimės pagautas, norėdamas savo nuotaiką ir nepaprastus jausmus kuo smarkiau-siai išreikšti. Micholė, Dovid žmona, juokėsi iš tokio savo vyro nepaprasto linksmumo, manydama jį esant pamišėlį, tačiau Dovidas nepyko už tokį paniekinimą ir nenustojė reiškęs Dievui garbės, kaip išmanydamas ir nebijodamas dėl savo Dievo pakentėti pažeminimo ir gėdos.

Jeigu tad už tavo tikro maldingumo darbus kas pavadintų tave kvaile, niekše, pasiutėle — tai pasiže-minimas permains į džiaugsmą tą palaimintą tavo paniekinimą, nes jo priežastis bus ne tavyje, bet tuo-se, kurie tave užgavo, išniekino.

VI skirsnis.

Pasižeminimas verčia mums pamėgti savo menkumą.

Toliau tęsdamas savo pamokymus, turiu tau priminti, Filiotėja, kad nesibijotum savo menkumo, bet jį visur ir visumet mėgtum. Gal paklausi, ką gi reiškia pamėgti savo menkumą? Lotynų kalboje pasižeminimas reiškia menkumą, o menkumas reiškia žemumą, bei pasižeminimą. Kad Švenčiausioji Panelė savo šventoje giesmėje pasisakė, kad Viešpats pažvel-gė į pasižeminimą, kitaip sakant, į savo tarnaitės žemumą, ir kad dėl to ją dabar palaiminta vadins visos tautos, tuo Ji pareiškė, jog Dievas su pamėgimu vei-zėjo į Jos menkumą ir pasižeminimą, norėdamas ją pripildyti savo malonės ir dovanų.

Tačiau yra skirtumo tarp pasižeminimo dorybės ir menkumo, nes menkumas yra mūsų niekingumas ir niekšiškumas, kurių mumyse iš tiesų esama, nors mes apie juos ir nemanome, o pasižeminimo dorybė yra to mūsų menkumo tikras pažinimas ir pareiškimas. Taigi, aukščiausias pasižeminimo laipsnis bus tas, kad mes savo menkumą ne tik patys pripažintume, bet jį pamėgtume ir pamiltume ne dėl to, kad mums trūktų drąsos bei kilnesnių jausmų, bet dėl to, kad labiau pagarbintume Dievo Majestotą ir kad savo artimus labiau už save brangintume. Prie to tat ir tave šaukiu, Filiotėja, o kad tai geriau suprastumei, turiu paaiškinti, kad skausmų ir kentėjimų vienu esama kilnių, kitų paniekinančių, žemų. Kilnius skausmus kai kas dar prisiima, bet paniekinančių beveik niekas nenori.

Kai nuskuręs, apiplyšęs elgeta prašo pašalpos bei išmaldos, kiekvienas jo pasigailės, o daugelis dar primes vieną kitą skatiką. Tačiau, kad imtų elgetauti suvargęs darbininkas, amatininkas, ponas, panelė, visi juos išniekintų, išjuoktų, ir jų skurdas liktų pažeminąs. Kai vienuolis klauso savo vyriausybės perspėjimų, kai sūnus klauso tėvo pabarimų, kiekvienas tokį nuolankumą pagirs ir pripažins išmintingu. Bet, jei kas panašius barimus ir niekinimus gautų kentėti nuo svetimų, tai, nors kas juos kentėtų iš Dievo meilės, vis dėl to iš daugelio lūpų išgirs papeikimą ir priekaištą, kad esąs kvailys ir lepsiš. Štai antras pažeminančio vargo pavyzdys. Kai vienam votis išauga petyje, antram veide, tai pirmasis kenčia vien skausmą, antrasis dar gauna kentėti gėdos, pajuokos, paniekos.

Taigi, sakau: turime mylėti ne tik kentėjimus — ir tai mums palengvina kantrybės dorybė — bet reikia dar pamėgti paniekinimus, nes prie to mus veda

pasižeminimo dorybė. Pagalios, ir pačios dorybės vienos yra garbingos, kitos pažeminančios. Kantrybė, meilimumas, paprastumas ir pasižeminimas pasaulinių žmonių yra laikomi niekingais dalykais, užtat išmintis, narsumas, drąsa, dosnumas visų laikomi garbingomis dorybėmis. Taipogi ir tų dorybių vykinimai bei darbai vieni yra niekinami, kiti garbinami. Taip antai, išmaldos dalinimas ir atsileidimas kam nors užgavus abudu eina iš geraširdingumo dorybės, tačiau pirmutinį visi giria, o pastarąjį šio pasaulio žmonės peikia ir niekina. Tegu tik padorus jaunikaitis ar mergaitė nepanorės prisidėti prie pasileidėlių gaujos, prie jų begėdiškų kalbų, dalyvauti vakaruškose, šokiuose, gūžynėse, kaip matai visi juos ims pajuokti, tyčiotis, pravardžioti juos davatkomis, veidmainiais. Jei tikrus priekaištus pamėgsime, tai būsime pamėgę savo pažeminimą. Štai antras pavyzdys. Man reikia ligonis lankyti: kad aš būsiu siunčiamas į vargšų grįteles, žmonės palaikys tai man pažeminimu, o aš tuo džiaugsiuos. O jei mane pasiųs į turtuolių rūmus prie ligonių pabūti, tai iš to man pačiam bus mažiau dvasiškų nuopelnų, nes tokią pareigą galima atlikti ir žemesnį dorybės laipsnį beturint, tačiau aš ir tokią skriaudą nuolankiai priimsiu ir kantriai iškentėsiu.

Yra prasižengimų, kuriuose nieko pikto nėra, tik tai viena gėda. Pasižeminimų nėra būtinai reikalinga ieškoti tyčiomis, bet užtenka per daug nesirūpinti, kad kartais į juos patektume. Čion priguli visokie nerangumai, nemokėjimas dailiai ir mandagiai elgtis, su žmonėmis pašnekėti, žmonių susiėjime, viešoje vietoje apseiti. Tų visų klaidų reikia kiek galint vengti ir rūpintis visur dailiai ir mandagiai elgtis, kad kitiems nemalonumo nepadarytume, bet, jeigu kokią klaidą atsitiktų padaryti, ir iš jos visi juoktus, reikia tą gėdą gera širdimi iškentėti ir pasirūpinti, kad ji daugiau neatsikartotų. Toks yra pasižeminimo kelias.

Pasakysiu dar daugiau: jeigu supykęs, įsikarščia-
vęs iš arčiau nepadorų žodį, užgaunantį Dievą ir pik-
tinantį artimą, pasirūpinsiu kuo veikiausiai papiktinimą
ir užgaulę atitaisyti, visa širdim gailėdamasis už savo
neatsargumą, tačiau neatsisakysiu prisiimti ir iškentėti
gėdos ir pažeminimo, kuriuos per jį įgijau. Ir, kad
galima būtų nuodėmę nuo paniekos atskirti, tai, kuo
toliausiai atmetęs nuodėmę, pasilikčiau sau vien tik
pažeminimą.

Vis dėlto, nors pamėgtume pažeminimus, betgi
rūpinkimės pašalinti pykčio priežastis ir mokykimės
didesnio susivaldymo, ypač, jeigu iš mūsų nesusival-
dymo bei neatsargumo daug pikto išeitų. Kad turė-
čiau votį veide, rūpinčiaus jį pašalinti, bet ne dėl to,
kad nuo gėdos apsiginčiau. Kad nerangiai pasielgčiau,
nesiteisinčiau iš to, nes, nors tas nerangumas nėra
pagirtinas, bet, jeigu jis niekam nekenktų, tai, besitei-
sindamas, parodyčiau tik norą savo gėda nusikratyti,
o pasižeminimo dorybė kaip tik to neleidžia. Tačiau,
jeigu savo neatsargumu ką nors būčiau užgavęs ar
papiktinęs, tai stengčiausi kuo greičiausiai atsiprašyti ir
nemalonumą atitaisyti, nes čia blogumas būtų bepaši-
liekęs, o artimo meilė verčia mus bloga atitaisyti.

Tačiau kartais artimo meilė reikalauja iš mūsų
nusikratyti neteisingo pažeminimo bei įtarinėjimo dė-
mės, labiausiai dėl to, kad mūsų geras vardas esti rei-
kalingas mūsų artimųjų labui. Tuo atveju, atitaisant
savo panieką žmonių akyse, kad išvengtume papikti-
nimų, vis dėlto ją uždarykim ir laikykim širdyje savo
dvasiškajai naudai.

Jei norėtumei žinoti, Filiotėja, kurie pažeminimai
yra geriausi, tai drąsiai ir aiškiai pasakysiu, jog sie-
loms visų naudingiausi ir Dievui maloniausi yra tie
pažeminimai, kurių mes patys neieškom, bet kurie
mums pasitaiko netikėtai arba einant savo pašaukimo

pareigas, nes jie bus ne mūsų pačių pasirinkti, bet Dievo mums skirti, o Jo paskyrimas yra visų geriausias. Jeigu jau reikėtų pažeminimų patiems rinktis, tai, juo bus jie didesni, juo geresni, jei tik atitiktų mūsų pašaukimą; o didžiausi pasižeminimai bus tie, kurie labiausiai yra priešingi mūsų palinkimams. Tačiau aiškiai turi žinoti, kad mūsų pačių ieškojimas ir rankiojimas beveik visas dorybes daugiausiai gadina ir mažina. Kas gi mums suteiks tokią malonę, kad su pasižeminusiu Dovidu karaliū galėtume pasakyti: *Pasirinkau būti verčiau paskučiausias mano Dievo namuose, negu gyventi nusidėjėlių rūmuose*. Nieks kitas to išmanymo mums nesuteiks, kaip tiktai Tas, kurs, norėdamas mus pakelti, pats save taip pažemino gyvendamas ir mirdamas, kad tapo *žmonių pajuoka* ir minių panieka.

Pripasakojau čia daug dalykų, apie kuriuos bemažant gal jie žiaurūs atrodyti, bet matysi, kad, vykinant, jie tau bus už cukrų ir medų saldesni.

VII skirsnis.

Kaip, pasižeminimą išlaikant, reikia rūpintis palaikyti gerą vardą bei gerą garsą.

Pagyrimą, pagarbą ir garsą žmonės įsigyja ne paprastomis dorybėmis, bet ypatingomis. Ką nors girdami žmonės, raginame juos pagerbti giriamojo vertę; teikdami kam pagarbos, reiškiamo jam savo pagarbą; o garsas, arba vadinamoji šlovė, mano nuomone, nėra kas kitas, tik platus išgarsinimas daugybės pagyrimų ir pagarbos pareiškimų, jų spindėjimas, kad atskiri pagyrimai ir pagarbos ženklai ima spindėti jo garbės vainike, lyg kokie deimantai.

Taigi, pasižeminimas, draudžias mums didžiuotis mintimi, kad esame už kitus vertesni, negali mums leisti ieškoti sau pagyrimų, pagarbos ir garso, kurie tepriklauso kilnybei. Tačiau pasižeminimui nesipriešina, sakant draug su Viešpaties Išminčiumi, *rūpintis geru vardu*. Mat, geras vardas nėra koks mūsų išaukštinimas, tik viešas pripažinimas paprasto mūsų dorumo, teisingumo, gero gyvenimo, kokį turi visi gyventi. Kadangi pasižeminimas nedraudžia mums žinoti savo gyvenimo, tai tuo pačiu nėra draudžiama ir gero vardo trokšti. O krikščioniškoji meilė reikalauje reikalauja gerą vardą išlaikyti, nes geras vardas yra viena iš jungių bei ramsčių visuomenė; be gero vardo būtime ne tik nenaudingi, bet stačiai visuomenei kenksmingi dėl papiktinimo, kurį blogas vardas skleidžia. Taip tatau meilė reikalauja, o pasižeminimas priitaria tam, kad mes gero vardo trokštume ir jį stropiai saugotume.

Kaip medžių lapai, nors patys ne didelės vertės teturi, tačiau medžius dabina ir jų vaisius saugoja, kol nėra prinokę, taip ir geras vardas, nors pats iš savęs nėra per daug pageidaujamas, betgi yra labai naudingas mūsų gyvenimui pagražinti ir mūsų dorybėms apsaugoti, ypač kol jos nėra dar sutvirtėjusios. Reikalas gerą vardą išlaikyti ir pasilikti tokiais, kokiais mus žmonės laiko, yra galingas ir malonus akstinas prie gero.

Saugokim dorybes, Filiotėja, nes jos yra Dievui malonios, kurs yra didžiausias ir pirmutinis tikslas visų mūsų darbų. Tačiau, kas nori vaisius ilgiau išlaikyti, tas ne tik juos išvirina cukruje, bet dargi rūpinas sudėti į tam tikrus indus. Taigi, nors Dievo meilė yra stipriausia dorybės palaikytoja, betgi galima ir geru vardu pasinaudoti dorybei apsaugoti.

Nereikia tik per daug ir per smulkiai rūpintis savo gero vardo palaikymu, nes, kas per daug jautrus

ir bailus atrodo dėl savo vardo bei garbės, yra panašus į tą žmogų, kurs, mažiausiam diegliui diegte-lėjus, tuojau bėga vaistų ir šaukias gydytojo. Kas nuolat tik rūpinas savo sveikata, labai dažnai ją dar greičiau pagadina, taip ir tas, kurs daugiausiai savo garbe tesirūpina, labai greit jos nustoja.

Mat, nuolat besiskųsdami dėl savo garbės dergimo, ją pagalios juokais paverčia, patys ima nerimauti, visus įtarinėja ir visiems įkyri, per ką sukelia apie save daug kalbų ir pajuokimų. Geriausias vaistas neteisingsiems užsipuolimams ir šmeižtams yra jų visiška panieka ir dėmesio nekreipimas; per tai nuo jų greičiau galima apsiginti, negu pradėjus ginčytis, teisintis, keršyti. Kas su šmeižtais ginčijasi arba prieš juos teisinasi, tas atrodo, lyg būtų kaltas. Su jais tylą yra geriausia byla. Krokodylai tuos tik puola, kurie nuo jų bėga, panašiai ir šmeižtai į tuos labiau kimba, kurie dėl jų daugiau nerimauja.

Kas per daug bijo gero vardo nustoti, tas parodo, lyg tartum pats mažai pasitikėtų savo garbės tikrumu. Miestai prie upių, kur tiltai esti mediniai, bijo kiekvieno vandens pakilimo, kad jų tiltų nenuneštų, o tenai, kur tiltai pastatyti akmeniniai ar geležiniai, tiltai didžiųjų potvynių laiku imama nerimauti. Taip ir tie asmenys, kurių sielos krikščioniškos dvasios yra pripildytos, paprastai mažai teklauso pikto liežuvių, užtat, kurie nusijaučia kokias silpnybes bei kaltes beturį, tie paprastai dėl menko žodelio pyksta, nerimauja. Iš tiesų, Filiotėja, kas nori visiems įtikti, pas visus nustoja palankumo, o kas rūpinas įgyti gerą vardą pas blogus žmones, tas tikrai pats gero vardo nėra vertas.

Geras vardas tai — lyg koki iškaba, rodanti, kur gyvena dorybė, todėl visumet ir visur pirmiausiai reikia dorybės ieškoti. Tad, jei kas pavadintų veidmai-

niu, kad mėgsti pamaldumą, jei išvadintų kas bailiu už tai, kad dovanojai užgaule, gali iš tų priekabių vien nusijuokti, nes tokie priekaištai tėra kvaili. Nors pagalios tektų kuomet gero vardo nustot, tai ir taip nereikia dorybės atsižadėt, nes vaisius yra geresnis už lapus, vadinasi, už visas žemiškas ir viršutines gerybes geresnė yra dvasiška, viduoje gerybė.

Reikia būti gero vardo sargu, o ne stabmeldžiu; nereikia piktinti gerų žmonių, bet nereikia nei blogų žmonių palankumo bei pagyrimo ieškoti.

Barzdos plaukai yra vyriškojo veido papuošalas, galvos plaukai puošia moteriškių veidus. Kas tuos plaukus raute išrautų, jie vargiai beataugtų, bet, kas juos nukirptų ar nuskustų, ataugtų dar tankesni ir stipresni. Tai ir mūsų geras vardas bei garbė, nors būtų nukirpti ar visai nuskusti pikto smeizikų liežuviais, apie kuriuos Dovidas karalius sako, kad jie aštresni už skustuvą, nėr ko per daug nerimauti, nes netrukus atsigautų ir liktų dar gražesni ir pastovesni. Bet, jeigu mūsų blogi įpročiai, mūsų nedorybės ir blogas gyvenimas raute būt išrovę mūsų gerą vardą, vargiai jis besugrįžtų. Gero vardo ir garbės šaknis yra gerumas ir teisingumas; kol jie mummyse gyvuoja, visumet gaivins mūsų gerą garbę.

Vis dėlto reikia saugotis ir mest tas visas tuščias kalbas, nereikalingus įpročius, įtartinas draugystes bei pažintis, kurios kenkia mūsų geram vardui, nes geras vardas daugiau vertas už visus niekingus malonumus. Bet, jeigu už savo pamaldumą už pažangą dorybėje, už rūpinimąsi amžinomis gerybėmis būtime šmeiziami, pajuokiami, nesisielokim ir netrukdykim šunims lot ant mėnulio. Nors tokie šmeizikai sugebėtų mūsų garbę įžeist, bet jinais atsigaus dar smarkiau, o jų šmeiztas taps įrodymu mūsų nekaltumo, kaip peilis, su kuriuo daržininkas genėja nereikalingas atžalas.

ir sausas šakas, padeda vynuogėms daugiau ir geresnį vaisių duoti.

Visados žiūrėkim į Jėzų nukryžiuotąjį, tarnaukim Jam su viltimi ir teisumu, bet taipogi išmintingai ir aky-lai. Jis bus mūsų garbės gynėjas; jeigu kuomet leistų mūsų garbę atimti, tai tam tiktai, kad mums geresnę pateiktų ar pasižeminime išmankštintų, kurs tūkstantį sykių yra brangesnis už visas pagarbas ir pasižymėjimus.

Jei kas mus be reikalo peikia, prieš visus šmeižia, ramiai kelkim tiesą; jei vis dėlto šmeižimai nesiliautų, nesiliaukim ir mes tvėrę pasižeminime. Tokiu būdu pavesdami Dievui su savo siela draug ir savo garbę, geriausiai jas apsaugosim. Tarnaukim Viešpačiui, kaip š. Povilas, „garbe ir panieka, geru vardu ir šmeižtais“, kad galėtume su Dovidu karaliui pasakyti: *dėl tavęs, Dieve, kentėjau apjuokimus, o gėda dengė mano veidą.*

Vis dėlto čia reikia daryt išimtį iš visuotinės taisyklės: pirmiausiai nereikia kęsti šmeižtų dėl kai kurių baisių ir baurių nusikaltimų, jei tuos šmeižtus galima teisingai nusverti; taipogi šmeižtų negali pakęsti kai kurie asmens, kurių geras vardas reikalingas kitų dorai ir pasitikėjimui palaikyti. Tokiais atvejais, teologų nuomone, reikia stengtis įžeistą garbę atitaisyti.

VIII skirsnys.

Apie ramumą ir meilingumą santykiuose su artimais ir apie vaistą rūstybei.

Šventas aliejus, kurį š. Bažnyčia nuo apaštalų laikų vartoja Sutvirtinimo sakramentui teikti, susideda iš alyvos ir balzamo, kurie tarp kitko reiškia dvi malones ir mėgiamas dorybes, — meilingumą ir pasižeminimą. Jos spindėjo švenčiausiame Išganytojo asmenyje ir gyveni-

me ir taip labai buvo mums patiriamos, lyg tartum per tiedvi dorybi mūsų širdys tebūtų galėjusios Dievui tarnauti ir Kristum sekti. *Mokykitės iš manęs, nes esmi ramus ir nuolankios širdies*, yra pasakęs Išganytojas.

Pasižeminimas tobulina mūsų santykius su Dievu, o ramumas bei meilingumas — santykius su artimais. Balzamas, grimstąs kiekviename skystyje į dugną, reiškia pasižeminimą, o alyva, nuolat kylanti, į viršų, reiškia meilingumą ir gerumą, kurs viską nugali ir išskyla dorybių tarpe, kaip meilės žiedas. O meilė, anot š. Bernardo, tuokart tėra tobula, kad yra ne tik kantri, bet dargi saldi ir maloni.

Taigi, dabok, Filiotėja, kad tas dvasiškasis aliejus, mišinys ramumo su pasižeminimu, iš tiesų būtų tavo širdyje. Mat, vylingas apgavikas, velnias, sugeba daugelį suvadžiot, ir jie pasitenkina žodžiais bei išviršiniais dorybių ženklais, ir, savęs giliau neištyrę, mano esą romūs ir pasižeminę, o iš tiesų tokie visai nėra, kas kaip matai išeina į aikštę, išgirdus priešingą žodelį, pasitaisius kokiam nemalonumui. Tuokart tariamieji ramūs ir pasižeminę pasipučia ir šokinėja, kaip gaidžiai.

Sako, kad esama tokių žolelių, vadinamų š. Poviolo malonė, kurių išgėrus, nebekenkia gyvatės įgėlimas, reikia tik, kad tos žolelės būtų geros rūšies. Jei mūsų ramumas ir pasižeminimas mumyse yra tikras ir geros rūšies, lengvai mus apsaugoja nuo keršto nuodų ir putmenų, kuriais paprastai mūsų širdį užkrečia supykimas. Jeigu tad, mūsų priešų šmeižtams ir užgaulėms sugildžius mums širdį, nerimstame, raitomės, pykstame, kerštaujuame, tai aišku, kad mūsų pasižeminimas ir meilingumas nėra tikras, bet tėra dirbtinis ir tik žmonių akims rodomas.

Šventas ir didis patriarka Juozapas, palydėdamas savo brolius iš Aigipto į savo tėvo namus, tiek jiems tėra pasakęs: *nesibarkit kelyje*. Ir aš tą pat tau, Filiotėja,

pakartoju, nes tas mūsų menkas žemiškas gyvenimas tėra kelionė į laimės gyvenimą. Nesibarkim toje kelionėje nei nesipykim. Žygiuokim su savo broliais ir draugais ramiai, tyliai ir sutartinai. Ir dar pakartoju: niekuomet nepyk ir, kaip įmanydama, saugokis įsileisti rūstybę į savo širdį, nes š. Jokūbas stačiai sako, jog „žmogaus rūstybė nedaro Dievo teisybės“ (Jok. 1,20).

Tiesa, reikia priešintis piktybei ir drausti savivalią tų, kurie mums yra pavesti, tvirtai ir ištvermingai, bet vienkart ramiai ir meilingai. Nieks taip greit nenumalšina išėlusį dramblių, kaip avnėlis, o šautuvų kulų nieks taip nesulaiko, kaip vilnos. Perspėjimai, nors ir protingi, daromi supykus, ne taip veikia žmogų, kaip ramūs ir ištvermingi perspėjimai, nes mūsų siela, kaip protinga būtybė, proto įtikinimams pasiduoda iš savo prigimties, o rūstybei nusilenkia tik dėl prievartos. Protas, rūstybės suterštas, pasidaro nebepakenčiamas ir per tai nustoja savo įtakos ir viešpatavimo.

Žmonės labai džiaugiasi, susilaukę karaliaus atsilankymo, jei tai yra daroma ramiu laiku ir be kariuomenės; tačiau kariuomenės žygiavimas, nors ir tėvynės reikalais atliekamas, vis dėlto pridaro žmonėms daug neramumų ir, nors drausmė būtų kuo smarkiausia, vis dėlto sunku nusaugoti, kad koks nors žmogelis nuo vieno-kito kareivio nenukentėtų. Taip pat ir protas, kol jis viešpatuoja ramybėje, ramiai duoda perspėjimų, patarimų; nors pagalios baudžia, kad ir smarkiai, kiekvienas jam pritaria ir nusilenkia, bet, kad pasireiškia susierzinimas, rūstybė, įnirtimas, tai tuokart protas pasidaro vien baisus, nustoja meilumo ir, anot š. Augustino betariant, kaip koki palaida kareivių gauja, mindo ir niekina mūsų širdį.

Geriau yra, sako tas pats š. Augustinas, rašydamas į Profuturusą, visai nepykt, nors ir dėl tikro reikalo, kaip kad įsileist į savo širdį nors smulkiausia rūstybės

kibirkštėlę, nes rūstybė, sykį į širdį patekusi, paskui vargiai bepašalinama, juo labiau, kai įkrinta kibirkštėlė, ir kaip matai iš jos pakyla liepsna. O kai rūstybė mūsų širdyje gauna nakvoti, ir saulė nusileidžia, jai ten besant, ką taip smarkiai draudžia š. Povilas apaštalas, tai rūstybė virsta neapykanta ir tuokart jaja beveik nebegalima nusikratyti, nes šimtais visokių prasimanymų sugeba teisintis. Juk supykęs žmogus niekumet neprisipažins be reikalo pykęs. Todėl geriau pratinkimės visai nepykti, negu pykti tik reikalui užėjus ir išmintingai. Jeigu jau per savo silpnybę ir netobulumą kuomet supyktume, tuojau stenkimės save numalšinti, ne kad išsišokimą teisintume ir su juo derėtumės, nes, kaip tik valandėlę leisi rūstybei pasilikti širdyje, kaip matai ją visą užvaldys ir apsės, kaip tas žaltys, kurs, gavęs kur nors galvą įkišti, greit ir visas ten įšliaužia.

Tai kaip gi reikia rūstybę malšinti, paklausi dabar, Filio tėja. Taigi, pajutus rūstybės diegtelėjimą, tuojau reikia prieš ją sujudinti visas savo jėgas, bet ramiai ir rimtai, kad nesukiltų dar didesnis piktumas. Dažnai galima pastebėti kai kuriuose gausingesniuose susirinkimuose, kaip tvarkadariai bešaukdami — nutilkit, ramiai laikykitės — sukelia dar didesnio triukšmo. Taip ir mes, norėdami per smarkiai savo rūstybę malšinti, sukeliam savo širdį dar didesnio neramumo, negu pati rūstybė, ir taip suerzinta širdis nebegali savęs suvaldyti. Savo smarkumą bemalšindama, laikykitės dar š. Augustino patarimo, kurį jis, jau senas būdamas, yra davęs jaunam vyskupui Aukziliui: „Daryk, ką žmogus turi daryti“, o jeigu atsitiktų, ką yra psalmininkas pasakęs: *iš rūstybės suvirpėjo mano akis, mano siela ir mano viduriai*, tuokart šaukis draug su juo į Dievą, sakydamas: Pasigailėk manęs, Viešpatie! ir melsk, kad, ištiesęs savo dešinę, numalšintų tavo rūstybę. Vadinas, sukilus mumyse rūstybei, reikia šauk-

tis Dievo pagalbos, kaip kad pakilus vėtrai jūroje nusigandę apaštalai šaukėsi Dievo pagalbos. O Dievas nutildys mūsų sujudimą, ir užstos didi ramybė. Tačiau dar syki primenu, kad mūsų malda turi būt tyli ir rami, o ne smarki. Tokiu pat būdu reikia vartot ir kitus vaistus rūstybei malšinti.

Jei pasijustum supykus, ką nors nemalonaus padariusi kokiam asmeniui, jį užgavusi, tuojau pasirūpink tą blogą atitaisyti meilingu pasielgimu ar atsiprašyt užgautąjį asmenį. Norint melagystės papročiu nusikratyti, naudingiausia yra melus kiekvieną syki tuojau atšaukti; taip pat, norint iš rūstybės pasigydyti, geriausia yra kiekvieną jos išsišokimą tuč tuojau švelninti meilingumo aktu, nes ką tik padaryta žaizda lengviau pagydoma.

Be to dar, neturėdama jokios priežasties pykti ir būdama rami, rinkis kuo didžiausią kantrybės ir meilingumo atsargą; tardama kiekvieną žodį, dirbdama kiekvieną darbėlį, atlikdama reikalus didžius ar mažus, stenkis išlaikyti kuo didžiausią ramumą ir meilingumą.

Atsimink, kad Giesmių Giesmėje Sužieduotinis sakos turįs medaus ne tiktai lūpose ir ant liežuvio, bet dargi po liežuvio, atseit, savo krūtinėje ir ne tik medaus, bet ir pieno beturįs. Neužtenka santykiuose su žmonėmis turėti lūpose meilių žodelių, reikia dar ir krūtinėje, t. y. sielos gilumoje saldumo turėti, ir negana saldžių žodelių turėti svetimiems, bet jų turi pakakti ir saviesiems, namiškiams. O juk ne maža rasim tokių, kurie, su svetimais susitikdami, atrodo kaip angelai, bet namie elgias kaip pasiutėliai.

XI skirsnys.

Apie saldumą sau patiems.

Geros progos išmokti meilingai su kitais elgtis duoda pratinimasis kantriai ir meilingai elgtis su pačiu savim, nepykstant ant savęs ir nesisielojant per daug dėl savo netobulumų. Tiesa, nors protas ir sąžinė reikalauja, kad, kuo nors prasižengus, tuojau gailėtumės ir darytume atgailą, tačiau reikia žiūrėti, kad tai būtų daroma be pykčio, be susierzinimo, be nerimavimo. Tuo atžvilgiu daug nusideda tie, kurie pyksta už tai, kam buvo supykę, griaužias, kam buvo susigriaužę, keikias, kam buvo sukeikę.

Per tatau tik dar labiau savo širdį rūstybe užraugia. Nors rodytųs, kad sekančioji rūstybė būtų panai kinusi pirmutinę, vis dėlto per tai plačiau atsidaro vartai naujoms rūstybėms, kurios ima kilti dėl menkiausių priežasčių. Visi panašūs pykimai, susisielojimai ir savęs draskymai veda stačiai į puikybę, nes dažniausiai eina iš įžeistos mūsų pačių savimylės, kuri nerimauja ir nekantrauja dėl mūsų ydų ir netobulumų.

Reikia tad gailėsio už savo kaltes, bet jis turi būti ramus, rimtas ir stiprus. Teisėjas daug teisingiau sugebės kaltininką nuteist, skelbdamas savo ištarmę gerai apsvarstęs, ramiai, be jokio įnirtimo, nes, supykęs ir staiga smerkdamas nusikaltėlį, teistų jį ne pagal jo kaltes, bet pagal savo rūstybę ir įnirtimą. Taigi ir mes daug tinkamiau save būsime nubaudę, smerkdami save ramiu, bet pastoviu gailėsčiu, negu didžiausiu įnirtimu puldami ant savęs, pykdami ir smerkdami save: tokie smarkūs savo kalčių apgailestavimai nėra tikros atgailos gailėsio, tik mūsų smarkaus pagimimo vaisius.

Taip antai, kas myli skaistybę, griaušis be galo dėl menkiausios minties, priešingos skaistybės dorybei, betgi niekais laikys kartais sunkiausią apkalbinėjimą. Kitas vėl kaip tik priešingai: nekenčia apkalbų, nuliūsta dėl menkausio neatsargaus žodelio, bet nesirūpina savo sunkiausiais skaistybės įžeidimais. Panašių prieštaravimų galima daug susekti; visi jie kyla iš to, kad tais atvejais sąžinės teisiama ne pagal proto ir teisių reikalavimus, bet pagal savo pageidimus.

Juk žinai, Filiotėja, kad tėvo perspėjimai, daromi ramia ir gera širdimi, labiau vaiką sugraudina, kaip smarkūs ir rūstūs koliojimai. Taip ir mūsų širdis kad suklysta, jeigu ją perspėsime ramiai ir meilingai, daugiau jos gailėdamies, kaip skųsdamies ir bardami, padrąsindami ir ragindami pasitaisyti, tai tuo būdu giliau ir sėkmingiau savo širdį sugraudinsim, kaip kad tą suvargusią širdelę imtume smarkiai barti, darydami karčių ir žeminančių priekaištų.

Kas dėl manęs paties, tai sakysim, jei, neveizint didžio pasiryžimo saugotis tuštybės, vis dėlto pasitaisyti į ją įpulti, tai nenorėčiau savo širdies barti šitaip: ak tu, niekše, nenaudėle, tiek sykių buvai žadėjusi to nedaryti, o vis dėlto neiškentei nepaklausiusi priešingų vylių! Verčiau mirk iš gėdos, nedrįsk pažvelgti į dangų tu, apjakėle, apgavike, veidmaine ir t. t!“ Aš verčiau ją perspėčiau išmintingai ir gailestingai: „Mano vargše širdelė! mudu įkritom į duobę, kurios taip buvom žadėję saugotis. Kelkim ir lipkim iš jos laukan ir daugiau prie jos niekumet nebesiartinkim. Šaukimės Dievo gailestingumo ir turėkim vilties, jog mus sušelps, kad būtume stipresni. Grįžkim vėl pasižemini mo keliu ir eikim toliau atsargiai ir drąsiai. Dievas mums padės nugalėti“. Šitokiu perspėjimu remdamasis, padaryčiau tvirtą ir pastovų pasižadėjimą saugotis toliau šito prasižengimo, gindamasis nuo jo, kaip įmanyda-

mas, o labiausiai taip, kaip mano nuodėmklausis bus pataręs.

Jei vis dėlto meilingi perspėjimai širdies nesugraudintų, tuokart reikia tvirtis smarkesnių priemonių, kad ją labiau sujudintume ir sugėdintume, bet ir čia reikia laikytis saiko ir padėti nužemintai ir sutrintai širdžiai pereiti prie šventos vilties ir nusiramino. Taip darė Dovydas karalius, savo nuodėmes apgailestaudamas ir sakydamas: *Dėl ko esi nuliūdusi, mano siela, ir dėl ko mane gąsdini? Turėk viltį Dievuje, nes dar Jam išpažinsiu: išganymas mano veido ir mano Dievas!*

Jeigu tad tavo širdis įpultų į nuodėmę, meilingai ją pakelk, pasižemindama prieš Dievą dėl savo kaltės ir menkumo. Per daug nesistebėk, kad taip atsitiko: juk silpnybė palieka silpnybę, jeibė jeibę, menkumas menkumu. Užtat visomis jėgomis sužadink savyje neapykantą padaryto Dievui nusidėjimo, o su didžia drąsa, viltimi ir pasitikėjimu Dievo gailestingumu grįžk dorybės keliu, iš kurio buvai išsisukusi.

X skirsnys.

Apie tai, jog visur savo reikalus reikia atlikti rūpestingai, bet ramiai ir be paskubos.

Visus savo darbus ir reikalus reikia atlikti su atida ir rūpestingai, tik nereikia per daug sielotis, nerimauti ir skubintis. Angelai rūpestingai darbuojas dėl mūsų išganymo ir su atida mums padeda, tačiau be jokio sielojimosi, paskubos ir nerimavimo, nes atida ir rūpestingumas pareina iš jų meilės, o nerimavimas, sielojimasis, skubumas būtų visai priešingi jų amžinajai laimei. Rūpestingumas ir atsidėjimas gali būti suderinami su ramumu ir dvasios taikingumu, bet ne-

kantravimas, sielojimasis, ypač skubumas, yra visai priešingi dvasios ramybei.

Atsidėjusi ir rūpestingai atlik, geroji Filiotėja, visus savo pareigų darbus, nes juos Dievas tau yra skyręs ir reikalauja iš tavęs rūpestingumo ir darbštumo. Tačiau nepulk prie tų darbų ūmai, bedirbdama nesisielok, saugokis nekantravimo, nes kiekvienas nekantravimas drumsčia sąmonę, temdo protą ir trukdo darbą kaip reikiant atlikti.

Kristus, perspėdamas Mortą, yra pasakęs: *Morta, Morta, rūpiniesi ir esi nerami dėl daugelio dalykų* (Luk. 10,41). Kad ji būtų buvusi vien tik rūpestinga, nebūtų taip susirūpinusi, bet kad per daug skubinosi ir nekantravo, užtat ją Išganytojas pabarė.

Upė, ramiai plaukianti lygumomis, neša laivus, įvairių turtų prikrautus, ramus lietelis daigina pasėlius, želdina pievas, o patvinusi upė, viską griauianti ir verčianti, visai netinka laivininkystei, audringas lietus naikina javus, smiltimis apneša pievas. Ūmus ir skubinas darbas niekumet negali būti geras. Reikia tad skubintis palengvėl, kaip sakydavo senovės romėnai. *Kas greitakojis — pavirs*, sako Viešpaties Išminčius. Greičiau ir daugiau padirba tas, kurs atsidėjęs dirba. Tranai garsiai zirzia ir smarkiau palekia už bites, bet medaus nesugeba dirbt, tik vašką. Tai ir tie, kurie bedirbdami per daug skubinasi ir nekantraudami sielojasi ir daug triukšmo kelia, nieko ypatingai didelio nei gero nenudirba.

Musės daros įkyrios ne savo didumu, bet daugumu; taip su mūsų reikalais esti: didieji ne tiek mus įveikia, kiek mažieji, labiausiai kai jų pasitaiko daugybė. Imkis tad ramiai visų reikalų ir darbų, kurie pasitaiko, ir rūpinkis juos atlikti ramiai ir tvarkiai po kito kito. Kad užsimanytum visus iš sykio nudirbti arba, vieno darbo nepabaigusi, griebtumeis kito, vi-

si jie niekais nueitų, o pati tik be reikalo išaikvotum savo jėgas, privargtum, susigriaužtum, nepasiekusi savo tikslo.

Visuose savo reikaluose visiškai pasitikėk Dievo Apvaizda, iš jos telauk galutinio įvykdymo savo sumanymų, o pati ramiai darbuokis, kad sugebėtum su Apvaizda veikti bendrai. Žinok, kad, tikrai Dievu pasitikėdama, susilauksi savo veikimo sau visų naudingiausių pasėkų, vis tiek, ar jos tau atrodys geros, ar blogos. Daryk taip, kaip kūdikiai, kurie viena rankute laikos motinos įsikibę, antra rankioja žemuoges ar uogas raško. Ir tu, viena ranka rankiodama šio pasaulio gerybes, laikykis dangiškojo Tėvo dešinės įsikibusi, tarpais į Jį pažvelgdama, kad numanytum, ar Jam tavo darbai ir ruošia tinka, ar ne. Tik saugokis, kad nepaleistum tos apvaizdingos rankos ir kad neimtum manyti, būk, abiem rankom berankiodama, daugiau prisirinktum. Kad Dievas tave vieną pačią nuo savęs paleistų, nė žingsnio nepažengtum kur nors neužkliuvusi, nepavirtusi. Bet ir paprastus darbus bedirbdama, kuriems nereikia didžio atidos įtempimo, daugiau sek Dievą, kaip tai, ką pati veiki. Apskritai, kiekvieną darbą dirbdama, ypač svarbų reikalą atlikdama, nesiliauk kartkartėmis kėlusi akis aukštyn prie Dievo, kaip tie jūrininkai, kurie, plaukdami į nežinomą šalį, ne tiek dairo aplinkui, kiek stebi dangaus žvaigždes.

Tuo būdu Dievas taps bendradarbiu; Jis veiks tavyje ir dėl tavęs; o pabaigusi darbą, kiekvieną sykį jausi džiaugsmo.

XI skirsnis.

Apie paklusnumą.

Vien tik meilė daro mus tobulus, bet paklusnumas, nekaltybė ir neturtas yra trys svarbiausi įrankiai tobulybei įgyti. Jais mes visa, ką turime, atiduodame ir pašvenčiame Dievo garbei ir tarnybai: paklusnumu savo širdį, nekaltybe savo kūną, neturtu visą savo turimą pavedam ir paverčiam Dievo meilei vykinti. Visos tos trys dorybės yra trys šakos dvasiškojo kryžiaus, kurs yra išaugęs iš vieno paklusnumo kamieno. Nekalbu čia apie tų trijų dorybių apžadus, kuriuos iškilmingai tedaro vienuoliai, nei apie paprastus pasižadėjimus tose dorybėse lavintis. Nors tokie pasižadėjimai daugiau turi nuopelnų ir mums žymiai paskalsina Dievo meilę, tačiau tobulybei įgyti jie nėra būtinai reikalingi, reikia tik tas dorybes laikyti, ir to užteks tobulybei įgyti.

Didelio esama skirtumo tarp tobulo gyvenimo ir tobulybės. Vyskupai ir kunigai gyvena tobulu (nepaprastu) gyvenimu, bet ne kiekvienas jų yra tobulas bei pasiekęs aukštą tobulybės laipsnį, kaip tai aiškiai gauname matyti.

Rūpinkimės stropiai lavintis visose trijose aukščiau minėtose dorybėse pagal savo padėtį ir pašaukimą, nes jos veda mus į tobulybę, kuri visiems yra reikalinga. Todėl visi turime dorybėje lavintis, nors ne visi vienokiu būdu.

Paklusnumas yra dvejopas: priverstinis ir geruoju pasiimamas.

Priverstinis paklusnumas verčia mus klausyti savo dvasiškos vyriausybės, kaip va: popiežiaus, vyskupo, klebono ir jų vietininkų bei įgaliotinių. Taipogi reikia klausyt valstybės vyriausybės ir jos uždėtų viršininkų. Pagalios, reikia klausyti savo namiškių vy-

resniųjų — tėvo, motinos, vyro, šeimininko-ės, tų visų, kam ėmeis tarnauti ir imi už tai atlyginimą. Toks paklusnumas vadinasi priverstinis, nes niekas negali atsisakyti nuo paklusnumo pareigų tai vyriausybei bei vyresniesiems, kuriems patsai Dievas yra suteikęs tam tikros valdžios visuomenės tvarkai palaikyti. Klausyti savo vyriausybės, viršininkų, šeimininkų turi būtinai visi, o ne kas nori; reikia klausyti visuose reikaluose, kurie yra mūsų pareigų dalis, o ne tik tuose, kurie mums labiau tinka ar yra naudingesni.

Jeigu nori būtų tobulas, tai klausyk dar jų patarimų, rūpinkis vykdyti jų pageidavimus, padaryk jiems malonumų, kiek Dievo meilė ir išmintis bus leidusi.

Noriai klausyk tuokart, kai tau liepia daryti tai, kas tau tinka — eit valgyti, ilsėtis. Nors čia nedidelis daiktas paklaustyti, betgi būtų yda tokiuose atsitikimuose rodyti priešingumo.

Paklausk vyresniųjų ir tuokart, kad tau vis tiek yra, kaip pasielgti; vilkis tais drabužiais, eik tuo keliu, dainuok ar nutilk, kaip tau bus pasakyta. Šitoks paklusnumas jau bus žymesnis. Klausyk pagalios sunkiuose, nemaloniuose reikaluose, ir tuokart tavo paklusnumas bus tobulas, bet klausyti reikia noriai, nesispiriant, greit, neatidėliojant, linksmi, nesiginčijant, nesiraukant. Labiausiai klausyk dėl meilės To, kurs, tave mylėdamas, buvo paklusnus ant kryžiaus, ir kurs, anot š. Bernardo, pasiryžo verčiau gyvybės nustoti, tik ne paklusnumo.

Norėdama labiau įprasti į paklusnumą, noriai pri-tark ir sutik su noru sau lygių asmenų visuose reikaluose, kur tik nebus nieko pikto. Taipogi neatsisak-kyk paklaustyti savo pavaldinių pageidavimų, kiek bus leidusi išmintis ir kiek jie gerai atliks savo pareigas; be reikalo neapsunkink žmonių ir nevartok savo val-džios jiems spaust ir priekabių ieškoti. Kas pasiro-

do atkaklus ir šiurkštus santykiuose su savo vyresniais, nenorėdamas jų geruoju klausyti, tas, ir į vienuolyną įstojęs, nesugebės būti savo dvasiškai vyresnybei paklusnus.

Paklusnumas gera valia vadinamas tuokart, kai pasižadam geruoju ko nors klausyti be jokios pašalinės prievartos. Retai kuomet yra renkamas karalius, vyskupas. Tėvas ir motina niekuomet nėra renkami, dažnai ir vyras pasitaiko ne sau pačiai jį pasirinkus. Tačiau galime sau pasirinkti nuodėmklausį arba patarėją. Ar to patarėjo būsime apžadais pasižadėję klausyti, kaip š. Teresa buvo padariusi, ar be jokių apžadų, vis toksai paklusnumas bus mūsų pačių gera valia padarytas.

Klausyt reikia kiekvienos vyriausybės tais reikalais, kuriems ji yra pastatyta, kaip antai: tvarkos ir šalies reikalais reikia klausyt valstybės vyriausybės; dvasiškais reikalais reikia klausyti bažnytinės vyriausybės; namų reikalais reikia klausyti tėvo, vyro, šeimininko; sąžinės reikalais reikia klausyti savo dvasiškojo tėvo ir patarėjo.

Savo dvasiškąjį tėvą prašyk tau paskirti, kokias pamaldas ir maldingus darbus turi atlikti, nes per tai jie liks tobulesni ir įgys dvigubos vertės. vienos patys iš savęs, kaip maldingas dalykas, kitos iš paklusnybės, kuriai liepiant buvo daromi.

Palaiminti paklusnūs, nes Dievas niekuomet neleids jiems paklysti.

XII skirsnys.

Apie nekaltybės dorybės reikalingumą.

Nekaltybė yra dorybių lelija. Nekaltybė, skaistybė žmonės beveik susilygina su angelais. Kas tik yra gražu, gražu virsta per skaistybę. Nekaltybė ir jos išlaikymas vadinasi ištikimybė, o praradimas nekaltybės vadinasi paleistuvingas susibiaurinimas. Nekaltybės dorybė dar tuo iškyla ant kitų dorybių, kad yra visų skaisčiausioji ir visų puikiausioji sielos ir kūno dorybė.

Neleistina naudotis kūnu kokiems nors kūno smagumams sužadinti, išskyrus moterystę, kur luomo šventumas pataiso menkumą kūniškų smagumų. Bet ir moterystėje reikia išlaikyti padorumą ir ištikimybę.

Kaip žemčiūgų kaušelis jokio kito vandens neįsileidžia į save, kaip tą, kurs iš dangaus debesų krinta, taip ir skaisti nekaltai širdis negali įsileisti jokių kitų kūniškų pamėgimų, tiksliai tų, kurie leidžiami moterystėje besantiems, nes juos pašventina moterystės sakramentas, paties Dievo įsteigtas. Be moterystės apie kūniškus smagumus nepadoru nė manyti, nė juo labiau kokių begėdybių pageidauti. Todėl pamatinė taisyklė nekaltybei išlaikyti yra saugotis visų kūniškų santykių, kurie tik moterystėje yra leistini, o pirmutinis laipsnis moterystės skaistybės yra saugojimasis visokių nepadorumų ir to viso, kas yra priešinga moterystės tikslui atsiekti, t. y. vaikams auginti. Antras laipsnis moterystės skaistybės yra susilaikymas nuo leistinų, bet moterystės tikslui nereikalingų pamėgimų. Trečias skaistybės laipsnis moterystėje gyvenantiems yra saugojimasis, kad moterystėje nebūtų ieškoma vien kūniškos meilės bei pamėgimų ir vien prie jų savo širdis pririšama, kad ir atliekant moterystės pareigas. Skaistybės dorybė yra visiems reikalinga.

Našlystės padėtyje esant, skaistybė turi būti laikoma taip, kad nebebūtų mąstoma nei gėrimasi atsiminimais apie moterystės pareigų atlikimą, nes, jas su pamėga atsimindami, sukeltume pagundų gaisrą. Našlystės skaistybė turi drąsiai, tvirtai kovot su senovės atsiminimais ir dabarties pagundomis. Už tai š. Augustinas taip gyrė mylimą savo mokinį Alipijų, kurs visai buvo atsižadėjęs ir užmiršęs savo jaunystės palaidūnystę.

Vaisius lengviau yra sveikus išlaikyt, kad nesupūtų, kai jie nėra užgauti, įžeisti: vienur laikoma šiauduose, kitur smėlyje, trečius jų pačių lapuose, bet, kad jau bent kiek papuvę, tai tik meduje ar cukre pavirinus toliau nesugedę bepasilieka. Taip ir nekaltybė, kol nėra užgauta, įžeista, ne taip sunku yra ją švariais būdais išlaikyti, bet suterštą nekaltybę apvalyt ir išlaikyt tegalima vien tikru pamaldumu, kurs, kaip tas medus, apsaugoja skaistybę nuo tolimesnio gedimo.

Panystės padėtis nekaltybei išlaikyti reikalauja daug budrumo ir atsargumo, kad nebūtų įsileista į širdį nereikalingo domėjimosi nei nepadorių minčių; su pasibiaurėjimu ir panieka reikia kratytis nuo visokių begėdybių ir begėdiškų smagumų, kurie žemina žmogų ir padaro į gyvulius panašų.

Tegu abiejų lyčių jaunimas niekumet nekelia abejonės dėl tos didės tiesos, kad nekaltybė yra daug geresnė už viską, kas tik jai yra priešinga, nes mūsų priešas, velnias apgavikas, jaunimo širdyse sukursto pageidimus smalsumu, vaizduodamas kūniškus smagumus daug didesnius, negu jų iš tiesų esama, ir viliodamas jaunas širdis prie nežinomų ir draudžiamų dalykų. Drugys, lakiodamas apie liepsną, galų gale nusvyta ir įkritęs žūva. Ne vienas jaunikaitis leidžia save suvilioti apgaulingo kūniško pageidimo liepsna ir, kai kurį laiką apie ją pasisukinėjęs ir pasidomėjęs,

puola stačia galva į pražūtingą paleistuvystės liepsną. Drugiai nežino liepsnos smarkumo, jie temato jos skaistumą ir gražumą. O pasileidęs jaunimas gerai numano paleistuvystės biauromą ir pragaištį, betgi godžiai prie jos puola ir žūva jos liepsnose.

Moterystėje gyvenantiems taipogi reikia skaistybę išlaikyti. Tam tikslui nėra reikalo visai atsisakyt nuo moterystės pareigų, bet reikia laikyti saiką ir nusivaldymą. Mano nuomone, apaštalo įsakymą *pykit, bet nenusidekit*, sunkiau yra išlaikyti, negu paprastą įsakymą *nepykit*, nes lengviau yra visai pykčio išsisaugot, negu supykus susilaikyt. Lengviau yra visai susilaikyt nuo kūniškų smagumų, negu juose saiką išlaikyti. Tiesa, moterystė turi tam tikras malones kūno pageidimams malšinti, bet moterystėje gyvenančių silpnumas labai dažnai nesugeba savo reikaluose išlaikyti prideriančio saiko. Neretai pasitaiko, kad pasiturintieji žmonės vaginėja nuo kitų, ne kokio vargo spiriami, bet stačiai iš godulystės. Taip ir moterystėje gyvenantieji dažnai nepasitenkina tuo, kas yra leista, bet trokšta daugiau, negu reikia, ir neduoda ramybės sau ir kitiems, sekiodami paskui savo pageidimus, kaip paskui tas klajojančias pelkių liepsneles, kurių niekumet negalima pagauti.

Per smarkūs vaistai yra pavojingi, o per daug vartojant kenksmingi. Moterystė, įsteigta ir palaiminta tam tikslui, kad pageidimus malšintų, yra geras vaistas, bet smarkus, todėl gali būt pavojingas, jeigu jo vartosime daugiau, negu nustatyta.

Ilgos kelionės, įvairūs reikalai dažnai ilgesniam laikui perskiria vyrus su moterimis, todėl jiems reikia dvejopos skaistybės: visiško susivaldymo persiskyrus, o drauge gyvenant padorumo ir saiko.

S. Kotryna Sienietė regėjo tarp pasmerktųjų pragarę daugelį pasmerktų už neišlaikymą moterystės iš-

tikimybės. Jie taip smarkiai buvo nubausti ne dėl to, kad ta nuodėmė būtų didžiausia, nes piktžodžiavimas, žmogžudystė ir daug kitų nuodėmių yra dar baisesnės, bet dėl to, kad tos nuodėmės paprastai nelaikomos nuodėmėmis, ir ilgai jose gyvenama.

Matai tad, Filiotėja, kad skaistybė visiems luomams yra reikalinga. Š. Povilas šaukia: *ieškokite taikos su visais ir šventumo, be kurio nė vienas neregės Dievo*. (Žyd. 12, 14). Šventumu čia š. Povilas vadina skaistybę bei nekaltybę, anot š. Ieronimo ir š. Jono Auksaburnio paaiškinimų.

Iš tiesų, Filiotėja, nieks Dievo neregės be skaistybės. Nieks nepateks į Dangaus buveinę, kas nėra skaisčios širdies. Tas pats Kristus, mūsų išganytojas, kurs yra pasakęs: *palaiminti nesuteptos širdies, nes jie Dievą regės*, aiškiausiai mus persergsta š. Jono apreiškime, jog besarmačiai neįeis į Dangaus Karalystę.

XIII skirsnys.

Patarimai nekaltybei išlaikyti.

Saugokis ir bėk kuo greičiausiai nuo viso, kas tik pageidimus sukursto, prie paleistuvystės vilioja, nes ta nelaimė prasideda iš mažo, nejučiomis įsilaužia į mūsų širdį ir nustumia mus į prapultį. Lengviau yra šito pikto visai saugotis, negu gintis. Žmogaus kūnai panašūs į stiklinius indus, kuriuos draug nešant, kai jie gauna kits kitą paliest, labai lengvai susikulia, arba, kaip vaisiai, vienas prie kito spaudžiami, ima tuoj gesti, pūti. Tyriausias vanduo švariausiame inde kaip matai susidrumsčia, kaip tik koks gyvulys į jį savo snukį įkiša. Nesileisk tad, Filiotėja, kad tave kas paliestų juokais ar iš mandagumo. Nors per tokius juo-

kavimus tavo nekaltybė nebūtų įžeista, vis dėlto ji bent kiek nustos savo skaistybės ir kvapo. O pamėgimas nepadorių palytėjimų yra stačiai skaistybės pražūtis. Skaistybė pareina iš širdies, kaip iš savo šaltinio, bet draug priklauso prie kūno privalumo, kaip prie savo daikto. Todėl kiekvienas kūno pajautimas, kiekvienas širdies jausmas gali mus pristatyti prie skaistybės nustojimo. Tyčiomis žiūrėti, klausyti, kalbėti, uostyti, nepadoriai ir su pamėgimu prisilytėti — visa tai yra nešvarumo nuodėmė, apie kurią š. Povilas sako, kad ji nė paminėta nebūtų mūsų tarpe.

Bitelės ne tik niekumet nesitupia ant dvėselienos, bet iš tolo ją aplenkia, nepakęsdamos jos smarvės.

Šventoji sužieduotinė, kurią aprašinėja Saliamonas savo Giesmių Giesmėje, per pirštus perkošia mirą, skystimą, saugojantį kūną nuo gedimo; jos lūpos yra perjuostos auksine juosta, reiškiančia kalbos švarumą, jos akys, kaip balandžio, reiškiančios nekaltybę, jos ausyse auksiniai auskarai, reiškia skaistybę, jos nosis tarp Libano cedrų, uostanti jų kvapą, kurie ilgus amžius išstovi nesugedę. Toki skaisti turi būti ir pasi- likti kiekviena maldinga, dievobaiminga siela, skaisčiai ir jokio pikto nepaliestas išlaikyti savo akis, ausis, rankas ir visą savo kūną. Š. Bazylius Didysis yra, anot Jono Kasijono, pasakęs: „Nesu moteriškos pažinės, bet vis dėlto nebesu pana“.

Skaistybės dorybė ne tik tuo vienu, bet ir kitais įvairiais būdais gali būti užgauta ir visai prarasta. Kiekviena paleistuvystės ir begėdystės rūšis teršia, temdo ir užmuša tą gražiausią dorybę. Kai kurie laisvesni pasielgimai, juokavimai, žaislai dar visai neužmuša nekaltybės dorybės, vis dėlto silpnina ir mažina jos skaistybę. Kiti žaidimai esti ne tik nepadorūs, bet ir nuodėmingi, ne tik lengvaprotiški, bet ir nedori, ne tik jausmingi, bet ir kūniški. Jie nekaltybės

dorybę labai užgauna, sužeidžia, neretai visai užmuša, nes priveda prie ištvirtimo. Tuokart nekaltybės dorybė žūva dar biaučiau, kaip per paprastą paleistuvystę, svetimoterystę ir kitas begėdiškas nedorybes, nes, kaip sako Tertulijonas, „visa tai yra nuodėmė, o anos begėdystės yra nuodėmės ir nedorybės baisenybė“.

Niekumet nesusidėk su palaido elgimosi asmenimis, ypač, kaip paprastai su jais atsitinka, kad yra besarmačiai. Kaip ožiai, nugriauždami saldžiųjų migdolų medelius, paverčia juos karčiais, taip ir biaurios širdys, dvokiančios dvasios kiekvienoje kalboje begėdiškai purvina ir teršia nekaltybę; kiekvienas jų pažvelgimas ir kvėpavimas yra nuodingas, kaip bazilisko.

Saugokis nepadorių knygų, apysakų skaitymo, negražių dainų, begėdiškų vaizdelių, statulėlių, nesilankyk į nepadorius vaidinimus, kinematografus, kur rodomi visokie nepadorūs glamonėjimai ir begėdystės.

Užtat draugauk su švariais ir padoriais asmenimis, skaityk ir mąstyk šventus dalykus, evangelijas, šventųjų gyvenimus, dvasiško turinio knygeles. Dievo žodis yra skaistus ir skaisčius daro savo mylėtojus. Todėl Dovidas karalius Dievo žodį lygino su topazo brangiu akmeniu, kurs, sako, malšinąs pageidimų ugnį. Stovėk visumet prie Jėzaus Nukryžiuotojo dvasiškai per mąstymą, o tikrai per š. Komuniją. Š. Jonas apaštalas savo galvą prilenkęs prie Jėzaus krūtinės ypačiai nekaltybės skaistybę pamilo. Glausdama savo širdį ant saldžiausios ir skaisčiausios Jėzaus Širdies, patirsi besanti apvalyta nuo nešvarių pageidimų ir įgysi ramumo.

XIV skirsnys.

Apie neturto dvasios išlaikymą, esant turtingam.

Palaiminti beturčiai dvasioje, nes jų Dangaus karalystė. (Mat. 5, 3). Vadinas, prakeikti turtingieji dvasioje, nes pragaras jiems skiriamas. Turtingas dvasioje tas yra, kurs turtus laiko savo dvasioje, arba savo dvasią turtuose. Beturtis dvasioje yra tas, kurs jokių turtų nelaiko pamėgęs dvasia, nei dvasios savo nėra prie jų prisirišęs.

Yra paukštelių, kurie suka lizdus jūrų pakraščiuose. Tie jų lizdeliai, apvalūs, kaip obuoliai, tokie yra tvirti, kad ir jūros vilnies pagauti neištyžta ir neskęsta, nes tik maža skyliukė juose tėra palikta viršuje, pro kurią vanduo neįsiskverbia. Taip jie ir plauko vandens paviršiuje. Toki turi būti ir tavo širdis, Filiotėja, atvira į Dangaus pusę, užtaisyta iš turtų ir žemiškų niekniekių pusės. Jei žemiškų gerybių tau netrūksta, neleisk jų į savo širdį įsiskverbti. Tegu tavo širdis juos praneša, tegu ji pasilieka turtuose be turtų ir turtų nugalėtoja. Neskandink dangiškosios dvasios žemiškų gerybių gelmėse, tegu verčiau tavo dvasia viešpatauja — ne juose, bet ant jų.

Kas kita yra turėti nuodų, kas kita likti nunuodytam. Vaistininkai turi visokių nuodų įvairiems reikams, bet patys nenusinuodija, nes nuodai neįsiskverbia į jų kūną, tik pasilieka vaistinėje. Gali daug turtų turėti, bet nebūsi jais užnuodyta, jei juos laikysi uždariusi skrynioje, bet ne savo širdyje. Būti turtingais žmonėmis, bet pasilikti neturtėliais dvasioje yra didelė laimė krikščionių turtuolių, nes turi perteklių šiame gyvenime prie neturto nuopelnų aname gyvenime.

Deja, Filiotėja, niekas nenori prisipažinti esąs godulingas, kiekvienas dargi ginas tos širdies niekšystės,

besiteisindamas — turįs šiek tiek susikrauti atsargai. Tokiems niekumet nėra gana, jie visumet prasimano naujų reikalų ieškoti daugiau turtų, o tie, kurie už vis godžiausi yra—ne tik neprisipažįsta tokiais besą, bet to visai nejaučia, nenumano. Mat, godulystė yra nepaprastai karštiligė: juo yra smarkesnė juo mažiau turi jautrumo.

Mozė matė šventą ugnį, degančią žalio krūmo vidury, nes ugnis jo visai nelietė. Tačiau godulystės prakeikta ugnis godulingą žmogų naikina ir ryja, visai jame nedegdama, nes godulingiems rodos vėsu ir smagu, o savo godulystės karštį mano tesant paprastą ir sveiką troškimą.

Jeigu karštai, ilgai ir nerimaudama trokšti turtų, kurių neturi, tai veltui teisintumeis nenorinti neteislingai jų įsigyti, nes jau toks nepaprastas turtų troškimas yra užtektingas tavo godulystės įrodymas. Kas nuolat, karštai ir nerimaudamas trokšta gert nors vien tik vandens, tai jau aišku, kad turi karščio.

Negi gali būti, Filiotėja, teisingas pageidavimas geisti svetimo daikto dėl savo patogumo ir tą daiktą įsigyjant daryti artimui nepatogumų ir nemalonumų. Tas, kurs daiktą teisingai valdo, juk didesnę teisę turi jį ir toliau laikyti, negu mes, nors ir teisėtu būdu kad norėtume jį būtinai įsigyti. Kam gi tad geisti svetimo daikto net lig tiek, kad jį iš artimo išveržtume, darydami artimui nepatogumų? Nors toks pageidavimas svetimo daikto ir jo nusavinimas būtų teisėtas ir nesipriešintų teisybei, bet jis priešintųs mellei, nes mes juk nenorėtume, kad iš mūsų kas išveržtų, nusavintų mums reikalingą daiktą. Tokią nuodėmę padarė karalius Achabas, kurs teisėtai geidė pasisavinti Nabato vynuogyną, o tas dar teisingiau norėjo savo nuosavybę užlaikyti. Achabas geidė svetimo vynuogyno karštai, ilgai ir nerimaudamas, ir tatai godų karalių privedė prie sunkios nuodėmės.

Palauk, meilinga Filiotėja, ir negeisk savo artimo turtų, kol jis pats panorės juos tau perleisti. Tuokart juos įsigydama, ne tik neperžengsi teisingumo įstatų, bet ir meilės neužgausi. Nieko neturiu prieš tai, kad rūpintumeis savo turtus padauginti, reikia tik, kad tai būtų daroma teisingai, kantriai ir su meile.

Jeigu per daug būtum prie savo turtų prisirišusi, jeigu jais nuolat rūpintumeis ir drebėtum iš baimės, kad jų nenustotumei, tikrai jau būtumei godulystės karščio beturinti. Kas turi karštligę, geria godžiai, staigiai, neramiai. Kitaip geria sveikas.

Sunku, kad kas neprisirištų ir nepradėtų geisti to daikto, kurs jam labai patinka. Kad tau atsitiktų kokios savo gerybės nustoti ir iš to pajustum didelio nuliūdimo ir susigriaužimo, tikėk manim, meilinga Filiotėja, kad prie tų gerybių buvai labai prisirišusi, nes niekas tiek neparodo prisirišimo prie nustoto daikto, kaip nuliūdimas, jo nebtekus.

Nepageidauk tad visiškai ir aiškiai kokio daikto, kurio neturi, neprisirišk per daug prie daiktų, kuriuos turi, ir per daug nesigriaužk jų nustojus: tuo parodysi, kad, nors būtum turtinga, bet neturi prie turtų prisirišimo, vadinas, esi beturtė dvasioje, tuo pačiu palaiminta, nes tau yra skiriama Dangaus Karalystė.

XV skirsnys.

Kaip reikia išlaikyti tikrą neturtą, valdant tikrus turtus.

Vienas senovės tapytojas, vardu Parrazius, labai gudriai buvo nupiešęs senovės Atėnų žmonių savumus: smarkumą, neteisingumą, nepastovumą, meilingumą, gerumą, gailestingumą, puikybę, pasigyrimą, pasižeminimą, bailingumą ir drąsumą. Visi tie savumai buvo nupiešti viename paveiksle. Aš, Filiotėja, norė-

čiau į tavo širdį įvesti draug turtingumą ir neturtą, didelę panieką žemiškų gerybių ir rūpesnį dėl jų įsigijimo.

Rūpinkis savo turtų pelningumu labiau už šio pasaulio vėjajaikius. Juk karaliaus daržininkai daug rūpestingiau prižiūri pavestus sau karališkus daržus ir sodnus, negu savo, nes nori karaliui ir vyriausybei įtikti ir gaut iš jų dovanų ir pagyrimo. Turtai, kuriuos valdome, nėra, tikrai sakant, mūsų, bet Dievo, kurs juos yra mums pavedęs, kad mes juos padarytume naudingus ir pelningus. Per tai pasidarysime Dievui malonūs. Todėl savo turtus reikia saugoti, ant niekų nelaidyti, rūpintis iš jų naudos ir pelno išversiti sau ir kitiems, bet ne taip, kaip daro šio pasaulio žmonės, godūs spekuliantai, kurie turtais ir pelnu rūpinasi vien tik dėl savo gerovės. Jų savimylė yra smarki, staigi, nerami, todėl jų rūpesniai dėl turtų esti sudrumsti nerimavimų, susigriaužimų. Dievo meilė yra saldi, maloni, rami, todėl iš jos einas rūpesnis dėl turtų ir žemiškų reikalų yra blaivus, ramus ir džiaugsmingas.

Reikia tad ne tik rūpintis turtų bei gerybių išlaikymu, bet ir jų padauginimu ir pelningumu, jei tam pasitaiko dora proga, bet visa tai darykim pagal savo išgales ir visuomeninę savo padėtį, nes Dievas nori, kad taip darytume dėl Jo meilės. Tačiau saugokis, kad savimylė tavęs neapsėstų, nes ji kartais taip moka Dievo meile apsimesti, kad sunku yra ją pažinti. Taigi, norint tų vylių išsisaugoti, kad rūpesnis dėl žemiškų gerybių nepavirstų godulybe, reikia — be aukščiau minėtųjų taisyklių -- dar dažnai lavintis tikrame neturte, turint Dievo mums suteiktų turtų.

Tam tikslui paskirk dalį savo pajamų vargšams ir visuomenės reikalams aprūpinti. Dievas tau už tai atlygins ne tik aname gyvenime, bet ir šitame, nes

nieks tiek netiekia šiame gyvenime pasisekimo, kaip išmalda ir vargšų šelpimas, daromas iš Dievo meilės. Pamilk vargšus ir neturtą, per tą meilę pati virsi beturte, nes, kaip sako Š. Raštas, mes daromės panašūs į daiktus, kuriuos mylime. Mūsų meilė sulygins mus su mylimuoju daiktu: *Kas gi silpnas, ir aš nesidarau silpnas*, sako š. Povilas. Būtų galėjęs pasakyti: kas gi elgeta, kad ir aš neelgetaučiau, nes ji meilė lygina su tais, kuriuos mylėjo. Jeigu tad pamirsi vargšus, tapsi jų neturto dalininke ir pati beturte, kaip ir jie. Jeigu myli vargšus, dažnai juos lankyk, priimk, kai pas tavę užaina, negink nuo savęs, kai prie tavęs artinas, prašydami pašalpos, bet viena pašalpa nesitenkink: atrask kiekvienam vargšui dar gerą užuojautos žodelį.

Nori dar daugiau padaryti, brangi Filiotėja? Būk ne tik beturtė, bet ir vargšė. Kaip gi tai padaryti? O gi imk vargšams tarnauti, kai jie serga, tarnauk jiems pati, savo rankomis virdama valgyti, siūdama, lopydama jų drabužius, apskalbdama juos, jų vaikus globodama. Toks patarnavimas, Filiotėja, daugiau reiškia, negu viešpatavimas.

Negaliu atsidžiaugti š. Liudviko pasišventimu ir uolumu, su kuriuo jis tarnaudavo vargšams ir ligonims. Š. Liudvikas buvo vienas didžiausių pasaulio karalių, betgi nesidrovėdavo tarnauti elgetoms ir vargšams, valgydindamas juos savo rūmuose ir bent po tris kasdien jų turėdavo prie savo stalo, o jų valgių liekanas patsai nubaigdavo valyti su didžiu pamėgimu. Labai dažnai lankydavo ligonines ir patsai apžiūrėdavo ligonis, ypač sergančius biauromis užkrečiamomis ligomis, ir patsai jiems patarnaudavo, jų žaizdas plaudavo, tvarstydavo ant kelių atsiklaupęs, be kepurės, norėdamas vargšų ligonių asmenyje pagarbinti patį išganytoją. Tam šventajam karaliui vargšai buvo taip

brangūs, kaip jo tikrieji vaikai. Š. Elžbieta, Vengrų karaliaus duktė, dažnai lankydavo vargšus elgetas, pati menkais drabužiais pasirėdžiusi, ir taip rodydavosi karaliaus rūmuose, sakydama, kad būčiau elgeta, taip visumet būčiau dėvėjusi. Dievuliau! kokie gi beturčiai buvo tas karalius ir ta karalienė savo turtuose ir kokie jie buvo turtingi savo neturte! Palaiminti tokie beturčiai, nes jų Dangaus Karalystė. *Buvau išalkęs, ir jūs mane pavalgydinote, buvau ištroškęs, ir jūs mane pagirdėte, buvau plikas, ir jūs mane apdengėte. Ateikite, mano Tėvo palaimintieji, paveldėkite jums nuo pasaulio įkūrimo parengtą dangaus karalystę* — pasakys jiems teismo dieną karalių ir elgetų Karalius.

Nerasi pasaulyje žmogaus, kurs nebūtų kuomet prityręs kokio vargo, trūkumo, net ir turtingas būdamas. Dažnai atsitinka, kad, susilaukę pageidaujamo svečio, norėtume jį pamylėti ir pavaišinti, bet neturime kuo. Kai reikia kartais geriau apsirengti, neturime čia pat tinkamų rūbų. Kartais visai geresnis vynas ar alus išbėga, statinėms išsproginėjus, pasilieka tik antrinis. Kartais bekeliaudami nerandame nakvynės nei užėigos pernaktvoti, sušilti. Žodžiu sakant, visur ir visumet gali pasitaikyt visokių nemalonumų ir nepatogumų net turtingiesiems, o visa tai parodo, kad turtai net šiame gyvenime neapsaugoja mūs nuo nelaimių, nepatogumų, ir mes esame priklausomi ir bejėgiai, ypač kai kokios ligos mūsų kūne įsigali ir kai mums galas prieina, nuo kurio jokiais turtais negalima atsipirkti.

Kad atsitinka kokios nelaimės, kurios didžiausius turtuolius paverčia beturčiais, kaip va: gaisrai, potvyniai, nederlūs metai, krušos, vogimai, plėšimai, tuomet pasitaiko gera proga parodyti savo tikrą neturtą, priimant ramiai ir pakenčiant kantriai visas tas nelaimes, kurios tave privedė prie neturto, nerūgojant ir nesisielojant dėl nustotų gerybių.

Izaoko sūnus Ezavas turėjo visas rankas ir veidą plaukais apaugusius. Jokūbas, jo brolis, buvo ožiuoko kailio pirštinėmis užsimovęs ir kaklą tokiu pat kailiu aptraukęs, kad tėvas jo nepažintų. Reikalui praėjus, Jokūbas savo gauruotus papuošalus lengvai nuo savęs numetė be jokio skausmo. Ezavas nebūt galėjęs taip lengvai savo plaukais nusikratyti, nes juos būtų reikėję rauti su dideliu skausmu. Mes dažnai esame panašūs į Ezavą. Tiek aimanavimų, nekantravimų, sukelia mumyse kiekviena skriauda, kokio nors daiktelio nustojimas, kol esame prie savo turtų visa širdimi prisirišę.

Jeigu prie savo turtų nesame širdimi prisirišę, tik vien rūpesniu, kuriuo iš Dievo paskyrimo apie juos turime triūsti, tuokart dalies ar net visų turtų nustojimas neatims mums ramybės, nesusuks mums galvos. Šiuo atveju skirtumas tarp godulingo turtuolio ir beturčio dvasioje toks pasidaro, kaip tarp gyvulio ir žmogaus. Gyvulio kailis, atseit jo drapana, yra suaugus su kūnu, todėl ne lengva yra kailį nulupti. Žmogaus apdaras lengvai esti užvelkamas ir nuvelkamas, nes nėra į kūną įaugęs. Todėl, kaip žmonės maino savo rūbus be skausmo, taip ir neturtėliai dvasioje be didelio skausmo turi mainyti turtuolio padėtį į beturčio.

XVI skirsnys.

Apie dvasios turtų išlaikymą tikrame neturte.

Kad iš tiesų esi beturtė, maloni Filiotėja, būk tokia dar labiau dvasioje, pasidaryk sau neturto dorybę iš reikalo ir brangink tą deimantą; nors jo spindėjimas nėra pasauliui regimas, betgi jis pats yra be galo gražus ir brangus. Džiaukis, kad, būdama beturtė, ir tu prisidedi prie tos garbingos draugijos, kurioj yra Jėzus Kristus, mūsų Išganytojas, Švenčiausioji Panelė ir Šventieji. Visi jie buvo beturtėliai ir, galėdami būti

turtingi, paniekino turtus ir jų išsižadėjo. Kiek šio pasaulio galiūnų ir turtuolių, ištrūkę per didžius vargus iš šio pasaulio ir ieškodami neturto, užsidarė vienuolynuose, apsitverdami juos aukštais zomatais nuo šio pasaulio gerybių. Nelengva jiems buvo neturto brangenybę įsigyti, tai liudija gyvenimai š. Alekso, š. Paulės, š. Paulino, š. Angelės ir daugelio kitų. O Tave, Filiotėja, neturtas patsai aplankė, nekviečiamas, neieškomas. Džiaukis tad, kad savo neturtu ir tu bent kiek prilygsti Jėzui Kristui, kurs gimė didžiausiame skurde ir visą savo amžių vargo po svetimus žmones, neturėdamas, kur galvos priglausti, o mirė apiplėštas iki pliko kūno.

Tavo neturtas, Filiotėja, turi du didelį savumą, kuriais daug gali pasipelnyti. Pirmučiausia — tavo neturtas tave aplankė neieškomas, vien tik iš Dievo valios, kuri tave padarė beturte vargše, be jokių iš tavo pusės pastangų. O ką gauni tiesiai iš Dievo, visuomet yra Dievui labai malonu, kad tiktai Dievo siunčiamus kryželius priimtum noriai, su džiaugsmu sutikdama Jo valios pareiškimą. Kur mažiau yra mūsų noro, ten daugiau yra Dievo valios. Atvira ir skaisčia širdimi priimdami Dievo valią, susilaukiame Dievo malonės, kad ir mūsų vargai pasidaro skaistūs ir Dievui malonūs.

Antras tavo neturto brangus savumas yra tas, kad tavo neturtas yra tikras. Neturtas giriamas, gerbiamas, šelpiamas, lepinamas ir saldinamas panašus daros į turtingumą arba bent nėra tikras neturtas. O neturtas niekinamas, ujamas, blogai įtarinėjamas ir visų apleistas yra tikras neturtas ir tikras skurdas. Toks skurdas pasitaiko pas gyvenančius pasaulyje vargšus; jų vargai nedaug randa užuojautos, bet daugiau paniekos. Todėl palaidų vargšų skurdas yra didesnis ir tikresnis, negu vienuolių neturtas, nors vienuolių neturtas turi savo didelės vertės, dėl to, kad jisai gera valia yra pasirinktas ir apžadais patvirtintas.

Nedejuok tad, Filiotėja, dėl savo neturto, nes dejuojame ir skundžiamės, kai nesame kokiuo dalyku patenkinti. Jeigu nemėgsti savo neturto, tai nesi beturtė dvasioje, bet turtuolė, turtų negeisdama. Nedejuok, kad nesi šelpiama pagal savo reikalus, nes neturto tobulybei reikia dar kantrybės. Norėdama vadintis beturtė be jokių neturto nepatogumų, parodytum per daug didelę puikybę, nes tai būtų vis tiek, ką norėti draug neturto garbės ir turtų patogybių. Nesigėdėk neturto nei pašalpos prašymo. Tiekiamą išmaldą bei pašalpą priimk nužemintai, o atmestą prašymą iškęsk kantriai. Dažnai atsimink Švenčiausios Panos bėgimą su Jėzum kūdikiu į Aigiptą, daugybę pasitaikiusių toje kelionėje nepatogumų, paniekinimų, vargų. Jei taip gyvensi ir laikysies, būsi turtinga, didžiausiame neturte ir skurde bevargdama.

XVII skirsnys.

Apie draugystę, ypač apie blogą ir nepadorią.

Tarp žmogaus pageidimų pirmutinę vietą turi užėmusi meilė. Meilė yra širdies ir jos palinkimų karalienė. Meilė viską prie savęs patraukia ir daro mus panašius į mylimą dalyką. Todėl saugokis, Filiotėja, blogos meilės, nes per ją pati kaip matai bloga pasidarysi.

Iš visų žmoniškų meilių draugystė yra visų pavojingiausia, nes kitos meilės rūšys gali nerasti atbalsio bei pritarimo, o draugystė remias pritarimu. Ne kiekviena meilė yra draugystė, nes galima mylėti, nesant mylimam. Draugystė yra abipusė meilė. Kur meilė neranda pritarimo, ten nėra draugystės. Negana, kad meilė būtų abipusė, reikia dar kad asmenys, viens antrą mylintieji, abudu tai žinotų. Tuokart tesusidaro

draugystė. Kol abi pusi nežino apie savitarpio palankumą, tol bus tiktai meilė, bet ne draugystė. Be to dar, reikia, kad abiejų besimylinčių asmenų būtų palaikoma bendra jungė, rodant viens antram palankumo ir teikiant viens antram įvairių gerybių. Nuo tų gerybių tikrumo pareina draugystės tikrumas ir rūšis.

Jeigu draugystės tiekiamos gerybės bei dovanos yra menkos rūšies ir netikros, tai ir draugystė netikra, menka; jei gerybės bus tikros, tai draugystė bus tikra, ir juo bus tobulesnė, juo jos gerybės bus tobulesnės.

Geriausias medus yra renkamas iš geriausių žiedų; kilniausia draugystė susidaro iš kilniausių santykių. Heraklėjos krašte medus esti kartus ir nuodingas, nes renkamas yra iš nuodingų gėlių, augančių aname krašte ir turinčių savyje daug akonito. Draugystė, turinti tikslą bendrai naudotis tuščiomis, apgaulingomis ir nuodėmingomis gerybėmis, yra tuščia, apgaulinga ir nuodėminga.

Savitarpio kūniškos begėdystės ir nepadorūs pasielgimai nėra jokia meilė nei draugystė, bet stačiai gyvuliškumas. Žmonėms būtų didžiausias pažeminimas, kad jie kitokios meilės nežinotų, kaip buliai, eržilai, kuiliai, ir tik juos tepamėgdžiotų, dargi moterystėje. Moterystės meilė ne gyvuliškumu remias, bet savitarpio pašalpa ir bendrumu, vaikus auginant, įvairius vargus kenčiant, vienas antrą paguodžiant, raminant skausmuose, draug abiem besidžiaugiant šeimyniškomis linksmybėmis. Doroje moterystėje savitarpy tiekiamos gerybės yra tikros ir geros, todėl moterystės draugystė yra gera.

Draugystė tarp įvairių lyčių asmenų, tuščiu jausmingumu remiama, nėra tikra draugystė, ir neverta net to garbingo pavadinimo. Tuščiu jausmingumu vadiname savitarpinį pasigėrėjimą susibičiuliavusių porelių įvairiais savo kūniškais savumais: gražiu veideliu, ma-

loniu balseliu, dailiu ūgiu ir t. t. Dažnai tenka girdėti: ak, koks tasai jaunikaitis yra gražus, dailus, koks malonus, kaip dailiai šoka, kaip įdomiai paneles šnekina, juokina. Arba — koki toji panelė puiki, kas do akys, plaukai, koks linksmumas ir mokėjimas visiems galvas sukti, koks sumanumas rėdytis... Šitokie visi savumai yra tušti ir gyvenimui naudos neatneša, be to, greit praeina, nuvysta ir išnyksta, kaip tuščiaviduriai žiedai; paprastai labai tinka miestų pusbernėliams ir pusmergelėms, kurių dorybė panaši į ką tik iš kiaušinio išriedėjusį pūkuotą viščiuką, o protas tėra pumpuriuke. Todėl tokių geltonsnapių draugystės, bičiulystės, kuriose nieko rimtesnio be aukščiau minėtų tuštybių nėra, nėra tikros ir pastovios, o dažnai virsta labai pavojingomis ir pragaištingomis.

XVIII skirsnys.

Apie mylėjimąsi.

Nerimtos, nepadorios draugystės tarp įvairių lyčių asmenų, dargi neturinčios tikslo sueiti į moterystę, tėra vien meilės dergimas ir negali būti pavadintos nei tikra meile, nei tikra draugyste, nes yra menkos ir neišmintingos. Tokių meilės dergimų pripildytos yra širdys daugelio jaunikaičių ir mergaičių ir tokiais niekingais rūpesniais, kaip aukščiau buvo minėta, sukamos yra galvos mūsų jaunuomenės daugumo. Tokie meilės dergimai kartais tęsiasi po kelerius metus be blogesnių pasėkų, tačiau labai retai kuomet baigiasi laimingai. Dažniausiai jos išvirsta į paprastą, baurų paleistuvavimą ir baigiasi įvairiomis nelaimėmis: savižudybėmis, susigriaužimais, ramybės praradimu ir viso gyvenimo suardymu. Esama ir tokių begėdžių, kurie

stačiai giriasi savo mokėjimu merginas viliot, apgau-
dinėt.

Visi tokie mylėjimai yra blogi, kvaili ir tušti. Blogi, nes baigiasi paleistuvystės nuodėme, kvaili, nes nieko savyje neturi, tušti, nes neįneša jokios naudos, nesuteikia nei garbės, nei ramybės; priešingai, gaišina laiką, kursto kūniškų pageidimų jausmą ir sukelia nepasiekiamų troškimų alkio. Tos tuščios galvos vaiko nepagaunamus smagumus, sielojasi, nerimauja, draskomos pavydo ir savitarpinio įtarinėjimo, nepasitikėjimo.

Š. Grigalius Nazijanzietis, rašydamas apie moteriškųjų tuštybes, šitaip sako: „Moterél! Tavo gražumas vien vyrui skirtas. Jeigu panorėtum kitiems įtikti ir savo gražumą paverstum spąstais paukščiams gaudyti, kas gi iš to būtų? Šiuo bei tuo kuriam patiksi: jis žvilgters į tave, tu į jį; paskum viens kitam nusišypsosit, pratarsit meilingą žodelį, pagalios pradėsit glamonėtis, o kas toliau bus, apie tai verčiau nekalbėkim. Tiek teturiu pridurti, kad panašiuose kvailuose santykiuose kiekvienas žodis yra panašus į užnuodytą strėlę, kiekvienas judesys yra kūniškumo akstinas. Visi tie vyliai viens kitą traukia ir lyg koku geležėliu kimba prie vieno magnito, vienos viliotojos“.

Kaip gi teisingai yra pasakęs tas šventas vyskupas! Atsimink, jog tas, kurs tyčiomis nori meilę sukurstyti kitam asmeny, patsai nenoromis ta meile užsidegs. Tame pašėlusiam lošime, kas išlošia, tas draug ir pralošia. Esama tokios žolės, vadinamos aproksis, kuri tuojau pradeda liepsnot, nors iš tolo prie jos ugnį prikišus. Taip ir mūsų širdis, išvydusi kitą meile degant, pati pradeda liepsnoti tokia pat liepsna.

Gal kas sakysis — paleistuvaut nemanaš nei galutinių paleistuvystės nuodėmių daryti nenorįs, norįs tik truputį pasilinksmit ir širdelę savo atgaivint. Deja, visi panašūs galvojimai yra visiškai klaidingi ir ap-

gaulingi. Meilės pageidimo ugnis yra daug smarkesnė, kaip manai. Jei tik jos kibirkštėlė įkris į tavo širdį, nė just nepajusi, kaip visa tavo širdis ims liepsnoti, vienam akimirksny žlugs visi tavo geri norai ir pasiryžimai, ir niekais nueis tavo geras vardas. Kas gi pasigailės burtininko, kuriam įgels gyvatė — sako Dievo Išminčius.

Ak, jūs neišmanėliai ir lengvapročiai, kurie norite meilę suvaldyti ir ją saviškai rėdyti! Norite su ja pažuokauti, o jinai kaip gyvatė skaudžiausiai jums įgels. Kiekvienas jus išjuoks, išniekins, kad buvote tokie kvailiai, norėdami meile save žavėti ir, taip savim pasitikėję, įleidote į užantį tą gyvatę, kuri mirtinai sugildo kūną, sielą ir gerą vardą. Diev liau! koks gi neišmanymas yra statyti į baisų pavcų, brangiausiąjį savo sielos turtą, didžiausiąją jos brangenybę ir papuošalą — nekaltybę?

Dievas trokšta žmogaus vien dėl jo sielos, sielos vien dėl valios, valios vien dėl jo meilės, kad ji visa būtų nukreipta vien tik prie Dievo. Deja, mums visuomet trūksta meilės tam, kam ji tikrai reikalinga, aiškiau sakant, mes visiškai maža tos meilės teturime Dievui, o ir tą menką meilės lašelį aikvojame visokiems menkniekiams, kvailybėms, lyg tartum savo meilei neturėtume geresnio tikslo. Kaip gi reikės mums atsiskaityti su tuo didžiuoju Dievuliu, kurs už mūsų sutvėrimą, laikymą, atpirkimą, vien tik meilės iš mūsų reikalauja, o mes ne tik nemanome Dievui savo meile atsilyginti, bet dar nuolat Jį užgauliojam ir rodome savo nedėkingumą. Jeigu iš kiekvieno nereikalingo žodelio reikės atsiskaityt su Dievu, tai kas gi bus, kai reikės atsakyti už visus nepadorius, begėdiškus, praigaištingus darbus, pasiėlgimus, už visas vadinamas meilės paleistuvystes?

Lazdynų krūmai labai kenkia vynuogynams ir laukams, nes ištraukia iš žemės daug sulčių ir nepri-

leidžia prie jos saulės spindulių, be to, dar pritraukia daugybę žmonių, kurie beriešutaudami išmindo aplinkui visą dirvą. Panašių nuostolių daro mūsų sie-lai visi mylėjimaisi, glamonėjimaisi, meilingi vy-liai ir nuolatinis sekiojimas paskui savo mylimąsias bei mylimuosius. Tie visi tušti rūpestėliai taip įsibedžia į galvą ir į širdį, kad žmogaus jausmai visiškai atbun-ka, ir jisai nebepajėgia nieko geresnio nuveikti. Tuš-čios kalbos, nepadorūs juokavimai yra kaip tie lapai, kurie slopina kiekvienos geresnės minties daigą ir ne-leidžia širdžiai laisviau atsikvėpti, be to, jie trąšūs, iš-siplėtę; vylių lapai pritraukia išdykėlius keleivius, kaip antai: įtarinėjimai, pavydas, išsiblaškyimas ir daugybė įvairių pagundų su visomis jų blogomis pasėkomis, kurios tą mūsų nelaimingąją širdelę mindo ir teršia. Tos nepadorios meilės kaip matai išgena iš širdies ne tik Dievo meilę, bet ir Dievo baimę ir, be to, dar su-silpnina mūsų protą ir naikina mūsų garbę.

Tas žaislas daugelį vilioja, bet draug ir širdis nuodija.

XIX skirsnys.

Apie tikras draugystes.

Filiotėja! Mylėk visus didžia artimo meile, bet draugystę tepalaikyk su tais, su kuriais gali dorus ry-šius laikyti.

Juo tobulesnės yra dorybės, kurios jus jungs, juo bus tobulesnė jūsų draugystė. Jeigu jūsų draugystės tik-slas bus bendrai mokytis ir lavintis, toki jūsų drau-gystė, be abejonės, bus pagirtina, bet dar labiau bus girtina, jeigu, suėję į draugystę, tapsite draugais—ben-drai lavintis doroje, ypač įsigyti dorybės išminties, saikingumo, drąsos ir teisingumo. Jeigu jūsų drau-

gingi santykiai užsimegs gailestingiems darbams geriau atlikt, maldingumui, krikščioniškai tobulybei palaikyti, Dievulėliau, koki brangi bus jūsų draugystė! Toki draugystė bus tobula, nes iš Dievo eina ir prie Dievo veda, jos jungėjas yra pats Dievas, ji tverda ir pasilikdama Dievuje niekumet neišnyks.

Kaip gi gražu yra čia ant žemės mylėtis, kaip kad šventieji ir angelai mylis danguje, išmokti dorai elgtis čia ant žemės, kaip šventieji kad elgiasi danguje!

Nekalbu čia apie paprastą meilę, kuria turime visus žmones mylėti, bet kalbu apie dvasišką draugystę, kurioje du, trys ar daugiau asmenų, susidėjusių į krūvą, dalijasi ir keičiasi savo tarpe gerais patarimais, maldingais jausmais ir sudaro dvasioje vieną kūną. Tokia draugyste tikrai gali su psalmininku pasidžiaugti: *kaip gera ir malonu yra broliams bendrai gyventi!* Iš tiesų, taip yra, nes toje draugystėje stebuklingas maldingumo balzamas pilamas yra iš širdies į širdį; Dievas tokiai draugystei siūnčia savo palaiminimą ir gyvenimą per amžius; su tokia draugyste sulyginus, visos kitos nublunka ir atrodo, kaip stikliniai žibučiai prie auksinės grandinėlės.

Kitokių draugysčių neieškok; sakau čia apie draugystes, kurias pati norėtum sudaryti. Nereikia tačiau sutraukti ir niekinti draugysčių, įsakomų gamtos įstatų ir įgimtų pareigų uždedamų, kaip va, tėvų, giminių, geradarių, kaimynų ir kitų panašių artimų žmonių. Čia kalbu tik apie draugystes, kurias pati galėtum pasirinkti.

Kai kas gal pasakys, kam, girdi, reikia kokių ten ypatingų draugysčių ir nepaprastų jausmų, kurie išblaško mintis, pripildo nereikalingais rūpesniais širdį ir gimdo pavydą. Taip maną klysta. Jie, tur būt, bus skaitę kai kuriose maldingose knygelėse, kad draugystės ir artimesni santykiai yra kenksmingi vienuoliams,

ir mano, kad jie gali pakenkti pasauliečiams žmonėms. Tačiau čia visai yra kas kita. Gera sutvarkytam vienuolyne visi rūpinasi įgyt ir palaikyt tikrą maldingumą, todėl ten nereikia ypatingų artimesnių santykių ieškoti, nes, kai kuriems norint įsigyti tai, kas yra skiriama visiems, pasidarytų skriauda bendruomenei. Pasaulyje gyvenantiems maldingiems asmenims kaip tik priešingai — naudinga yra jungtis kuopomis viens kitam palaikyti, paraginti ir bendrai prie tobulybės žygiuoti.

Tiems, kurie eina lygiu keliu, nėra reikalo laikytis susikibusiems, bet tie, kurie lipa į staigų kalną siaurais slidžiais takais tarp giliausių daubų, laikosi kits kito įsikibę, kad būtų atsargiau ir nebūtų taip baisu. Vienuolynuose gyvenantieji nereikalauja ypatingų atskirų draugysčių, bet gyvenantieji pasaulyje labai jų reikalauja savitarpio pašalpai ir paramai, savęs apsaugai keliaujant blogais keliais, einant labai pavojingais lieptais.

Pasaulyje ne visi eina prie vieno tikslo, ne visi yra vienodos dvasios; reikia tad tvirt tam tikrų kuopelių ir ieškot draugysčių su asmenimis, turinčiais su mumis vienokius tikslus. Toki draugystė, tiesa, yra atsiskyrimas nuo kitų, bet toks atsiskyrimas yra šventas, nedaras jokios suirutės, nes tėra vien atsiskyrimas gero nuo blogo, avių nuo ožių, bitelių nuo tranų. Toks atsiskyrimas yra reikalingas ir tiesiog būtinas. Niekas juk neužginčija, kad išganytojas ypačiai mylėjo š. Joną ir palaikė artimesnę draugystę su Lozoriu ir jo seserimis Marija ir Morta, nes apie tai yra Evangelijoje parašyta. Žinome taipogi, jog š. Petras labiau mylėdavo š. Morkų ir š. Petronėlę, o š. Povilas — š. Timotėjų ir š. Teklę.

Š. Grigalius Nazijanzietis negali atsidžiaugti š. Bazyliaus Didžiojo draugyste ir pats taip apie ją rašo:

„Tarytum, mudviejų kūnuose buvo viena siela, kuri juos gaivino. Nors nereikėtų tikėti, kad viskas yra visur, tačiau galiu pasakyti, kad mudu abudu būdavom viename iš mūsų, o kiekvienas mudviejų būdavom viens antrame. Vienu geismu abudu tedegdavom—atseit, dorybės ir tobulybės geismu ir rūpesniu visus savo šio gyvenimo reikalus taikint prie amžinojo gyvenimo vilties, kad tuo būdu, dar čia begyvendamu, išeituva jau iš tos mirties žemės“.

Š. Augustinas liudija, kad š. Ambraziejus ypačiai mylėdavo š. Moniką už jos nepaprastas dorybes, užtat ir ji mylėjo š. Ambraziejų, kaip Dievo angelą.

Tačiau per daug jau užsikalbėjau apie taip aiškų dalyką. Š. Jeronimas, š. Augustinas, š. Grigalius, š. Bernardas, ir visi didžiausieji Dievo tarnai turėdavo savo draugysčių, visai nekenkdami savo tobulybei. Š. Povilas, prikaišiodamas pagonims, jų pasileidimą, kaltina juos, kad buvę visai be švelnesnių jausmų, nei žinot nežinodavę apie draugystes. Š. Tomas, kaip tikras filosofas, pripažįsta draugystę dorybe esant ir aiškiai kalba apie skirtingas, nebendras draugystes, nes priduria, kad tikra draugystė negali siekti daugelio asmenų.

Taigi — tobulybė ne tame yra, kad visai nereikėtų turėti draugų, bet tame, kad neturėti kitokių draugų, kaip tik gerus, ir kitokių draugysčių neieškot ir nepalaikyti, kaip tik geras ir kilnias.

XX skirsnys.

Apie tikrų ir netikrų draugysčių skirtumą.

Čia, Filiotėja, norėčiau tau suteikti svarbų perspėjimą. Nuodingas medus, kurį pirmiau minėjau, yra labai panašus į gerąjį medų. Būtų labai pavojinga nuodingą medų vartot vietoje gerojo arba gerą medų maišyti su nuodingu, nes gerumas gerojo daikto nė kiek nemažina blogumą blogojo. Todėl reikia labai saugotis, neapsigauti, sueinant į draugystę, ypač su kitos lyties asinimenimis, nes piktoji dvasia visokiais būdais steigiasi į jas įterpti įvairių apgaulių. Tokių draugysčių pradžia gali būti labai padori, bet, mažai tesisaugojant, prie jos prisimaišo nuo pradžios tuščia meilė, paskui geišminga, pagaliau kūniška. Net dvasiškoj meilėj nemaža yra pavojaus, jeigu kaip reikiant nesisaugojame. Tik čia sunkiau yra apgauti, nes ant balto ir skaistaus dvasiškosios meilės dugno aiškiau žymu biaurios dėmės, kurias piktoji dvasia tenai steigias palikti, todėl ji šliaužia labai atsargiai, kad nejučiomis kokią įeibę padarytų.

Pasaulinę draugystę atskirsi nuo šventos ir doros draugystės, kaip nuodingą Heraklėjos medų atskiria nuo tikro ir gero medaus. Nuodingas medus, ragaujant liežuviu, saldesnis atrodo už tikrą, sveiką medų, o tą nepaprastą saldybę sudaro akonito nuodai, kurių apsčiai esama šiame netikrame meduje. Pasaulinė draugystė, užnuodyta šimtais saldžių žodelių, apsuksa galvą savo meilininusi, gyrimais tariamųjų gražybių ir yra, rodos, be galo maloni ir saldi. Šventoje ir dvasiškoje draugystėje kalbama paprastais ir nuširdžiais žodžiais, kitko nieko negiriama, kaip tik do-rybę, kitkuo nieku nesidžiaugiama, kaip tik Dievo malonėmis; tokiais pamatais besiremmdama, tikra draugystė gali ilgai laikytis.

Heraklėjos nuodingas medus įvaro į galvą svaigulį kiekvienam, kas jo bus prarijęs. Netikra draugystė taipojau protą svaigina, per ką pradeda temti skaištumas, silpnėti maldingumas; prasideda meilingi žvilgčiojimai, domėjimasis, meilinimasis, dūsavimai, dejavimai, pagalios glamonėjimasis, kurie jau pranašauja artimą doros praradimą. Šventoj prietelystėj viso to pavojingo palaidumo saugojamasi, kaip užkrečiamos ligos, santykiuose laikomas tikras padorumas ir kuklumas, pažvelgimai tyri, skaistūs, atsidūsėjimai tesiunčiami į Dangu, dejuojama vien dėl to, kad Dievo nesugebam kaip reikiant mylėti, ir savo tarpe arčiau suseinama apie dvasiškus reikalus pasitarti. Visos tos žymės rodo tikrą draugystę.

Heraklėjos medus temdo akis. Taip pat ir pasaulinė draugystė temdo protą iki tiek, kad taja draugystė apsvaigę nemato, ką blogo darą: jiems visa tai atrodo gera, arba jie bent steigiasi visus savo paklydimus išteisinti, betgi bijo šviesos ir ieško tamsumos. Tikra dvasiškoji draugystė šviesos ir aiškumo nesibijo ir nesislapsto nuo dorų žmonių.

Pagalios, Heraklėjos medus palieka kartaus skonio. Netikra draugystė išeina į aikštę biaučiose kalbose, kūniškuose geismuose, o kai sutinka pasipriešinimo, kyla barnių, šmeižtų, persekiojimų, pavydo, kartais žudynių ir didžiausių nelaimių. O šventoji draugystė visumet palaiko padorumą ir kuklumą, yra maloni, geraširdė, niekumet nesimaino, tik vis eina skaistyn ir tobulyn, daros dvasiškesnė, kad tiesiog ją galima pavadint Dangaus šventųjų draugystės atvaizdu.

Š. Grigalius Nazijanietis sako, kad povas karkia ir savo uodegą išskleidžia, norėdamas patelę prisivilioti. Jeigu tad pastebėsi šaunų vyriškį, besiantinantį prie moteriškės ar mergelės ir neturintį tikslo kalbėti apie vestuves, aišku, kad jo žygiai yra vylingi. Dora

moteriškė, girdėdama tokio povo karkimą, užkemša sau ausis, bet, Dievulėliau, koks gi pavojus gresia toms, kurios panašių povų balsų noriai klausos!

Pusbernėlis, kurs, vyresnius vaikezus pamėgdžiodamas, kartoja lipšnius žodelius, bet bijos, kad jų neišgirstų tėvai, arba kurių nedrįsta pasisakyti išpažintyje, aiškiai rodo, kad jam visai dora nerūpi.

Svenčiausioji Panelė nusigando, pamačiusi angelą žmogaus asmeny, nes buvo viena pati, ir susigėdo, išgirdusi apie save tiek pagyrimų, nors ir dangiškų. Pasaulio Išganytojai! Skausčiausioji nekaltybė bijo angelo žmogaus asmenyje! Dėl ko gi mūsų menkumas nesibijo žmogaus, nors jis ir angelo asmenyje rodytųs, kai jis ima mums sukti galvą žmogiškais pagyrimais ir kūniškais vyliais?

XI skirsnys.

Patarimai ir vaistai nuo blogų draugysčių apsisaugoti.

Kaip gi apsisaugoti nuo tų pasileidėlių, viliotojų gaujų? kokie vaistai tinkamiausi būtų visokiems nepadorumams ir paleistuvystei gydyti!

Kai pastebėsi begėdžius besiartinant, tuojau nuo jų atsisuk su didžiausia panieka ir pasibiaurėjimu ir bėk prie Išganytojo Kryžiaus ir Jojo erškėčių vainiku apginkluok savo širdį, kad tie visi apgavikai, viliočiai neįsiskverbtų. Labiausiai saugokis su jais kokių nors tarybų. Nesakyk: pajuokuot pajuokuosiu, bet nieko blogo nedarysiu, arba — pasiklausyt pasiklausysiu, bet klausyt neklausysiu.

Filotėja, jei sakais mylinti Dievą, nė iš tolo tokių vylių nesiklausyk, nė manyte apie juos nemanyk, nes papiktinimai į širdį patenka per girdėjimą ir regėjimą ir kaip matai ją apsėda. Kaip negalima sulai-

kyti sraunaus upelio, bėgančio nuo kalno, taip beveik negalima sulaukyti meilingų vylių, kad jie iš ausies neįsiskverbėtų į širdį. Kai kurie senovės mokslinčiai tvirtindavo, kad esama gyvulių, kurie kvėpuoja ausimis. Kaip iš tiesų yra, aš negaliu pasakyti, tačiau tiek žinau, kad mūsų širdis tikrai ausimis alsuoja, nes, kaip savo mintis pro burną išleidžia, taip svetimas mintis įsileidžia pro ausis. Todėl saugokim savo ausis nuo nepadorių ir vylingų žodžių, nes jie kaip matai užnuodytų mūsų širdį. Neklausykis jokių kuždėjimų, šnibždėjimų jokiais reikalais. Šiame atvejuje reikia elgtis griežtai ir stačiai gint laukan kuždėtojus, neveizint jokio mandagumo.

Atsimink savo širdį Dievui atidavusi, taigi, būtų šventvagystė iš Dievui skirtinos meilės ką nors sau pasiimti. O tą savo pasiaukojimą bei Dievui atsidaivismą panaujink kuo dažniausiai, kartkartėmis šaukdamasi Dievo pagalbos, o Jisai pasiskubins tave gelbėti. Jo meilė apsaugos tavo meilę, kad galėtum vien tik Dievui gyventi.

Jeigu jau būtum įsipainiojusi į vylingos meilės spąstus, tuokart bus tau sunkiau iš jų išsipainioti, bet nenusimink. Pasižeminusi stok Dievo akivaizdoje, išpažink aiškiai savo menkumą ir silpnumą ir su didžiausiu pasiryžimu, kokį tik gali savyje sužadinti, išsižadėk visų nepadorių priežadų, duotų ar priimtų, biauėkis jais ir atmesk juos nuo savęs griežtai ir visiškai, prižadėdama prie jų niekumet nebegrįžti ir jų kuo labiausiai saugotis.

Kad visiškai pasitrauktum nuo pavojingo tau asmens, labai tuo džiaugčiaus ir pagirčiau, nes nebūtų, kas tavo širdies žaizdas erzina. Vietos permaina labai padeda malšinti skausmų jausmus ir meilės karštį. Jaunikaitis, kurį mini š. Ambraziejus savo knygoje apie atgailą, iš ilgos kelionės pagrižo visai išsigydęs iš ne-

padorių meilių, o kad ji sutikusi viena sena pažįstama paklausė, „Argi manęs nebepažįsti? juk aš ta pati tebesu“, jaunikaitis atsakė: „Bet aš nebesu tas pats“. Ilgas nesimatymas pagelbėjo jam visiškai užmiršti negerus įpročius. Š. Augustinas, norėdamas numalšinti savo širdies skausmą mirus didžiam savo draugui, persikėlė gyventi iš Tagastos į Kartaginą.

Ką gi tačiau turi daryt, kas negali pasitraukti iš vietos, kurioje pasilieka pavojingas asmuo. Pirmiausiai reik saugotis, kad vienas su vienu niekumet nesusitiktumėt, reik saugotis slaptingų kalbų, meilingų pažvelgimų, juokavimų ir viso, kas tik kursto tą dūmingą ir dvokiančią meilingų pageidimų ugnį. Jeigu su tuo asmenim susitiktum, griežtai jam pasakyk savo pasiryžimą visiškai pamest ir užmiršt, kas buvo seniau.

Visiems, kurie būtų į paleistuvingos meilės spąstus įkliuvę, šaukiu visu balsu: rauk, kirsk ir bėk! Nėra laiko tų kvailų meilių ardyt, reikia jas stačiai perplėsti, ne laikas tuos pančius atpančioti, juos reikia tiesiog nutraukti. Nėra ko ten gailėtis, nes ten viskas yra pavojinga ir pragaištinga, ir nereikia gerbt tokios meilės, kuri Dievo meilės nepagerbė.

Tačiau, ir nutraukus visus paleistuvingos meilės pančius, argi nepasiliks kokių nepadorių atsiminimų bei pančių ruožų ant kojų, atseit mano jausmuose? Ne, Filiotėja, nieko blogo iš to nei tavyje, nei ant tavęs nebepasiliks, jei tik kaip reikiant savo klaidų imsi neapkęsti, nes tuomet įgausi didžiausio pasibaurėjimo nedora meile ir visu kuo, kas tik prie jos veda bei ją primena. Ir užges tavo širdyje visi nedori prisirišimai, nes juos užstos tyra Dievo meilė.

Jeigu dėl gailesio netobulumo vis tiek pasiliktų tavyje koks blogas palinkimas, tai dažnai steikis pasišalint dvasioje, kaip jau pirmiau buvau sakęs, visa sueik į savo vidų ir, dažnai dūšaudama prie Dievo,

steikis visas blogų jausmų liekanas iš savo širdies pašalinti.

Daugiau skaityk dvasiško turinio knygelį, dažnai eik išpažinties ir prie š. Komunijos, klauskis patarimų nuodėmklausio ir juos laikyk, arba pasiteirauk šiaipjau kokios dievobaimingos išmintingos sielos. Taip besigrumdama su savim, nenustok vilties, o Dievas tave tikrai išklausys ir padės tau išsivaduoti iš tavo pageidimų verguvės, jei tik šių patarimų laikysies ir stiprinsi savo dvasią aukščiau patiektais patarimais. O džiaugsmas, sutraukius visus paleistuvystės pančius ir iš jos verguvės išsivadavus, bus neapsakomas ir niekuo nepamainomas.

Gal dar paklaustum: juk tai būtų negražu, nedėkinga taip negailestingai sutraukyt draugystę su maloniu asmenim? Laimingas toks nedėkingumas, nes jis mus daro Dievui dėkingus ir malonius! Šitokio nedėkingumo nesibijok, Filiotėja, nes jis bus didžiausia geradarybė ir tam meiliam asmeniui: nutraukdama savo pančius, paleisi jį drauge, nes tie pančiai judu abudu varžė. Nors jis išsyk nesuprastų tos geradarybės, bet ilgai netrukus supras ir įvertins ir su psalmininku užgiedos Dievui padėkos giesmę: *Susitraukius mano pančius, tau aukoju garbės auką ir garbinsiu Viešpaties vardą.*

XXII skirsnys.

Dar keletas pastabų apie draugystę.

Dar yra viena svarbi pastaba apie draugystes — tai šitokia: Draugystei paprastai reikia artimesnio draugų susidraugavimo, kitaip draugystės nei užmegsti, nei palaikyti nebūtų galima. Tačiau dažnai atsitinka, kad draug su draugystės jausmais ima sunktis į mūsų

širdį ir protą draugo nuomonės, palinkimai, pamėgimai, ypač jeigu jisai yra mūsų aukštai gerbiamas ir mylimas. Tuokart mes jam taip atidarom savo širdį, kad į ją labai lengvai patenka draugo palinkimai ir pamėgimai, geri ir blogi.

Bitės, ieškančios medaus akonito žieduose, augančiuose Heraklėjoje, steigias tik gero medaus parsinešti, bet, rinkdamos jį iš nuodingų žiedų, prisigeria draug ir nuodų. Todėl, Filiotėja, atsimink Išganytojo perspėjimą, — kad niekumet tikro aukso nemainytume į netikrą ir gerus grūdus visumet skirtume nuo blogų, nes beveik nerasime žmogaus, kurs kokios jėbės neturėtų.

Iš tiesų, kam gi mums draug su draugyste imti iš draugo dar jo jėbė? Tiesa, turime jį mylėti, neveizėdami jo netobulybių, betgi nereikia mėgti jo netobulybių nei jomis sekti, nes tikra draugystė reikalauja bendrumo vien tik gerume, o ne blogume. Kaip tie, kurie aukso ieško smėlyje, rankioja iš jo aukso kruopeles, o smėlį meta laukan, taip ir tie, kurie ieško draugystės, tegu pasirenka ką joje gero randa, o bloga tegu atmeta ir savo sieloje nelaiko sumaišę netobulybės smėlio su draugystės auksu.

Š. Grigalius Nazijanietis liudija, kad daugelis š. Bazyliaus draugų ir sekėjų buvo pradėję pamėgdžioti jo kalbos būdą iš reto ir susimąščius, jo eiseną, drabužius ir net barzdos išvaizdą. Matome ir mes savo vyrus, moteris, vaikus, kurie nuo saviškių ar svetimųjų įgauna įvairių keistumų ir negeistinių įpročių. Svetimų keistumų reikia saugotis ir nereikia pamėgdžioti, nes kiekvienas ir savųjų užtektinai turi, todėl visai nėra reikalo jų iš kitų skolintis. Užtat draugai kits kitą turi persergėti ir kits kitam padėti visomis netobulybėmis ir keistumais nusikratyti. Be abejonės, reikia draugo keistumus pakęsti, bet nereikia jų girti, palaikyt nei

pamėgdžioti. Kalbu čia vien tik apie netobulumus bei keistumus, nes nuodėmių nei pačiam sekti, nei savo drauge kęsti jokia būdu negalime. Menka būtų draugystė, jei ramiai žiūrėtum į draugo prapultį ir nesirūpintum jo gelbėti, jį draugiškai perspėdamas, pagalios net varu jį nuo blogo atitraukdamas, kad tik jo gyvybę išgelbėtum.

Tikra ir gyva draugystė negali remtis nuodėme. Sako, esama tokio driežo — salamandros, kuri gesina ugnį, kai į ją patenka; taip ir nuodėmė naikina draugystę, į kurią įsiskverbia. Jeigu nuodėmė tėra pereinama, tai greit gali būti pašalinta dorais perspėjimais, bet, jei nuodėmė gauna įsikerėti, tuokart visai sunaikina draugystę, nes ji tegali gyvuoti dorybei gaivinant. Pagalios būtų nesąmonė nuodėmėmis ardyt draugystę. Draugas virstų priešu, jei būt užsimanęs mus į nuodėmę traukti ir norėtų mus pražudyt. Tokios draugystės verčiau reikia atsisadėti.

Viena aiškiausių blogos draugystės žymių yra noras ją palaikyti daugiausiai dėl savo draugų nuodėmingų įpratimų. Jeigu asmuo, su kuriuo palaikome draugystės ryšius, turi kokių blogų įpročių, tai ir mūsų draugystė yra bloga, nes, neturėdami tikros dorybės pavyzdžių, būsime priversti žiūrėti į blogus pavyzdžius ir jų įtakai pasiduoti.

Pirklių bendrovės teturi vien draugystės panašumo, nes ne iš meilės yra steigiamos, bet vien tik dėl pelno.

Pagalios, prisiminkim čia du žodžius, kuriais, kaip dviem ramsčiais, remiasi krikščionių gyvenimas. Pirmas žodis yra Viešpaties Išminčiaus, kurs yra pasakęs: *Kas Dievo bijos, lygiai turės gerą draugystę.* Antras žodis yra š. Jokūbo Apaštalo: *šio pasaulio draugystė yra Dievo priešininkė.*

XXIII skirsnys.

Apie vidaus varginimosi mankštinimus.

Sodininkai sako, kad, paėmus sveiką migdolą ir išrėžus ant jo koki nors vardą, paskui pasodinus žemėn, iš jo išaugęs medis, kurio visi vaisiai būsią tuo vardu pažymėti.

Kai aš, tai niekumet negaliu pritarti tokiai tvarkai, kad, norint žmogų pataisyti, reikia pirmiausiai jį aprėdyti gražesniais drabužiais, dailiai plaukus sušukuot ir t. t. Mano nuomone, pirmiausiai reikia pradėti nuo žmogaus vidaus. *Atsiverskit prie manęs iš visos savo širdies. Atiduok man, sūnau, savo širdį*, šaukia Dievas. Širdis yra darbų versmė; koki tad širdis, tokie ir darbai. Dievo Sužieduotinis šaukia mūsų sielai: pridėk mane kaip antspaudą prie savo širdies, kaip antspaudą prie savo peties. Taip iš tiesų yra, nes, kas turi Kristų savo širdyje, greit jį turės visuose savo darbuose, net išviršiniuose.

Todėl, geroji Filiotėja, norėjau tą švenčiausiąjį, Jėzaus vardą išrėžti tavo širdyje, o esu įsitikinęs, kad po to tavo gyvenimas, augęs iš širdies, kaip tasai migdolo medis, atneš vaisių, atseit, gerų darbų, pažymėtų šventąja išganymo žyme. Jeigu saldžiausiasis Jėzus apsigyvens tavo širdyje, tai jis gyvens visuose tavo darbuose, visuose judesiuose. Jis bus žymu tavo akyse, tavo lūpose, tavo rankose ir visame tavo laikymesi, ir galėsi su š. Povilu sušukti: gyvenu jau nebe aš, bet manyje gyvena Kristus.

Kas žmogaus širdį yr prie savęs palenkęs, tas visą žmogų prie savęs patraukia. Tačiau tą savo širdį pamokyk ir pridabok, kaip ji turi savo darbais pasirodyti, kad visur ir visame būtų matytis ne tik mūsų maldingumas, bet taipogi mūsų išmintis ir ramumas. Tam tikslui paduodu čia keletą patarimų.

Jeį gali pasninkauti, patariu, be Bažnyčios įsakytų pasninkų, dar kartkartėmis kokią dieneleį papasninkauti, kad tuo ne tik savo kūną lengviau suvaldytum, protą aukštyu pakeltum, dorą sustiprintum ir gautum Dievo pažadėtų dovanų, bet dargi apsirijimo pamėgimus lengviau nuslopintum ir suvaldytum savo kūną, kad dvasia laisviau galėtų veikti. Nors ir nedaug tepasninkautume, bet mūsų priešas labai nusigąs, matydamas, kad sugebam kaip reikiant pasninkauti. Seniau krikščionys daugiausia pasninkaudavo trečjadieniais, penktadieniais ir šeštadieniais: kurią nors tų dienų ir tu pasiskirk griežtesniam pasninkui (sausam), kiek tai matys esant naudinga tavo maldingumui ir kaip bus pataręs tavo nuodėmklausis.

Noriai pakartoji š. Jeronimo patarimą, duotą maldingai Lėtai, jog ilgi pasninkai, ypač nesuaugusiems ir silpniems asmenims, nėra pagirtini. Esu patyręs, kad pavargęs asilaitis kiekvienam kelią užleidžia, vadinas, suvargintas jauniklis (lė) lengvai įpuola į priešingą kraštutinumą.

Elniai dviem atvejais nustoja greitumo: kai labai yra liesi arba peraugę, riebus. Mes taipogi silpniau tesuspiriam įvairioms pagundoms, kai mūsų kūnas perdaug esti išlepintas, nušertas ir kai yra peralkęs, suvargęs. Pirmu atveju jis daros perdaug smarkus, antru—niekam netikęs. Kaip mums sunku savo kūną pavilkti, kai jis pasidaro perdaug riebus, taip ir jis mūsų nebepavelka, kai perdaug yra sunykęs.

Saiko nesilaikymas pasninkuose, nemiegojime, plakimesi ir kituose atgailos varginimuosi daugeliui atima sveikatą ir daro juos visai netinkamus gailėstingiems darbams net pačiam viduramžy. Š. Bernardas, gavęs tuo įsitikint, paskui gailėjosi sveikatos nustojęs per smarkiais savęs varginimais. Tie, kurie nuo pradžios savo kūną per daug engia, paskui gauna jį per

daug lepinti. Argi ne geriau būtų padarę, kad būtų jį su saiku varginę, atsižvelgdami į savo sveikatą, savo darbus, pareigas.

Pasninkas ir darbas vargina kūną ir jį suvaldo. Jei tavo darbas tau yra reikalingas ir Dievo garbei yra naudingas, tai patarčiau pasirinkti verčiau darbo vargų, negu pasninkų. Bažnyčia, labai brangindama darbą, atliekamą Dievo garbei ir artimo naudai, atleidžia visus sunkiai dirbančius net nuo įsakytų pasninkų. Vieni kenčia pasninkus, vargus, kiti ilgomis pamaldomis save vargina, kiti ligonis slaugo, kalinius lanko, klauso išpažinčių, skelbia Dievo žodį, ramina, guodžia nuliūdusius ir kitus panašius gerus darbus daro. Tokių darbų vargai labiau yra verti už pasninkus, nes lygiai kaip ir pasninkai vargina kūną, bet naudingesnių pasėkų turi. Todėl geriau yra savyje daugiau kaip reikia jėgų užlaikyti, negu jų per daug nustoti, nes, turint per daug, galima jų sumažinti, bet, jų nustojus, vargiai begalima grąžinti.

Man rodos, reikėtų didžioje pagarboje laikyti mūsų Atpirkėjo ir Išganytojo, Jėzaus Kristaus žodžius, mokiniams pasakytus: *valgykit, kas jums padedama*. Man atrodo, didesnis bus nuopelnas valgyt tai, kas duodama, ir tokia tvarka, kaip duodama, neveizint, ar mums tinka, ar ne, negu visumet sau blogesnius kąsnius skirtis. Nors tas pastarasis būdas atrodo smarkesnis, bet pirmame daugiau yra savęs išsižadėjimo, nes čia išsižadame ne tik savo skonio, bet ir savo valios. Juk ne maža vargo reikia pakelti, visai atsi-duodant kito skoniui ir nuožiūrai. Be to, šitas varginimo būdas niekam nematomas, nieko nekliudęs, niekam nemalonumų nedaręs, geriausiai pritinka draugiškam gyvenimui.

Vieną valgį traukiant prie savęs, kitą stumiant, kiekvieną kąsnį vartaliojant, ragaujant, kiekvieną sykį

besiraukant, rūgojant, kad neskaniai paduota ir t. t., visa tai reiškia perdaug išlepintą širdį, ieškančią vienu skanumynų. Man verčiau atrodo, kai š. Bernardas gėrė alyvą, kuri per apsirikimą jam buvo vietoje vandens įpilta, negu kad tyčiomis būtų gėręs vandenį, sumaišytą su puplaiškiais, nes pirmam atvejuje jis visai nerinkosi pagal savo norą. Tačiau, jeigu kas mus ragintų gerti degtinę ar kitus svaigalus, duotų valgyti mūsų sveikatai kenksmingų valgių, per riebių, per sūrių, per rūgščių, sugedusių, nuo to ne tik galime, bet ir turime atsisakyti, nes savo sveikatos neturime teisės naikinti. Laikyti tikrą blaivybę bei abstinenciją yra geras darbas, nè kiek už pasninką ne menkesnis. Taipogi nuolat laikytis valgyme saiko, niekumet nepersivalgyti yra daug naudingiau, negu vieną laiką smarkiai pasninkauti, kitą valgyti, kiek tik telpa.

Plakimasis yra gera priemonė aukštesniam maldingumo troškimui sužadinti. Ašutinė slegia, vargina kūną, bet ją tegali vartoti stipresnės sveikatos žmonės, nevedę. Ji netinka ir tiems, kurie turi sunkiau dirbti ir vargti.

Tos visos atgailos priemonės senovėje dažnai buvo vartojamos. Galima jas ir dabar vartoti ypatingais atsitikimais ir pasiklausus savo dvasiškų vadovų.

Kai dėl miego, tai kiekvienam tiek reikia atilsio, kad atgaivintų jėgas ir kūną, sveikatą palaikytų, kad galima būtų tinkamai darbus dirbti.

Šventojo Rašto, šventųjų gyvenimo pavyzdžiai ir sveikas protas rodo, kad rytmetys geriausiai tinka maldai ir proto darbams. Pats Išganytojas yra vadinamas Tekanti Saulė, Švenčiausioji Panelė praminta Aušros Žvaigžde. Todėl, norint naudingiausiai laiką sunaudoti, nereikia ilgai vakaroti, užtat anksčiau keltis, ilgai nesivartant lovoje. Rytmetinės valandos yra

ramiausios ir laisviausios. Tuomet paukšteliai savo čiulbėjimu mus žadina keltis ir Dievą garbinti, todėl ankstyvas kėlimasis naudingas yra mūsų sveikatai ir maldingumui.

Balaamas jojo raitas su asile Balako pasitikti, bet, kad turėjo negerą tikslą, tai angelas su kardu pastojo jam kelią. Balaamas, baisiai mušdamas savo asilę, varė ją toliau. Pagaliau, trečią sykį taip mušant, asilė suklupo ir žmogaus balsu prašneko: *ką gi tau blogo padariau, kad mane taip muši jau trečią kartą?* Tuokart atsidarė Balaamo akys, ir jisai pamatė angelą, kurs jam tarė: *Kam trečią sykį muši savo asilę? Kad ji nebūt pasisukusi iš kelio ir nebūt suklupusi, būčiau tave užmušęs, jinai būtų gyva pasilikusi...* Tuokart Balaamas angelui atsakė: *nusidėjau, nežinodamas, kad tu stovi priešais.* Matai, Filiotėja, kad Balaamas, pats kaltas būdamas, mušė nekaltą gyvulėlį. Taip ir su mumis dažnai atsitinka.

Ne viena moteris, vyrui ar vaikui susirgus, tuojau pradeda pasninkauti, sielotis, save plakti, griebias ašutinės, kaip tai darė Dovidas karalius panašiam atsitikime. Žmonel, motinė! vargindama savo kūną, muši be reikalo vargšę asilę, kuri visai nėra kalta, kad tave Dievo ranka yra pasiekusi ir nuliūdimo pasiuntusi. Sulaikyk verčiau savo širdį, perdaug įsimylėjusią vyrą, vaiką ir leidžiančią jiems daryti, kas tik jiems patinka, pačiai tuo dar besididžiuojant.

Ne vienas žmogus, padaręs kokią baurią nuodėmę, kad sąžinės balsas kaip koks kalavijas jo sielą perveria, ima šaukti ant savo kūno, kad jis jį pražudęs, pradeda save visaip plakti, pasninkauti, varginti.

Vargšė siela! kad tavo kūnas galėtų prabilti, kaip Balaamo asilė, tikrai tau pasakytų: kam gi mane plaki? Juk tai tau Dievas yra siuntęs šią bausmę, nes tu ausikaltai, tu mane vedžioji po blogas draugystes, tu

naudojais mano akimis, lūpomis, rankomis visokioms paleistuvystėms, tu mane prie jų visokiomis mintimis kurstei. Turėk, mano siela, geras mintis, tai nekils tavėje pikti pageidimai. Lankykis tik padoriose draugijose, tai niekas tavęs nepiktins. Dabar tu pati stumi mane į ugnį ir nori, kad nedegčiau, tu pati kibirkštims purkšti man į akis ir nori, kad jos nežerėtų.

Dievas, be abejonės, tokiais atvejais mums sako: *plėškite savo širdis, o ne rūbus*. Pirmiausiai žeminkit, plakit, valdykit savo širdis, nes prieš jas sukilo mano rūstybė.

Norint nuo niežų išsigydyt, reikia ne tiek kūną plauti, kiek rūpintis kraują išvalyt ir vidų pagydyt. Taigi ir mūsų ydoms pagydyt, nors naudinga yra kūną varginti, bet už vis labiau reikia jausmus apvalyti ir širdį išgydyti. Vis dėlto kūno varginimai ir plakimai tegali būt atliekami, tik dvasiškam vadovui patariant.

XXIV skirsnys.

Apie draugijas ir atsiskyrimą.

Ieškoti draugijų ir jų vengti — tai du pasaulinio gyvenimo kraštutinumai, apie kuriuos čia kalbama. Vengiant susėjimo su žmonėmis, atrodytų lyg juos niekintume, ieškant nuolatinių draugijų, būtų panašu į tinginystę ir dykinėjimą.

Artimą reikia mylėti kaip patį save. Norint tai jiems parodyti, nereikia jų vengti; o savęs paties meilę parodysime pamėgę atsiskyrimą, būti vieni. Pirmiausiai manyk apie save, paskui apie kitus, sako š. Bernardas. Jeigu tad neturi reikalo su žmonėmis šnekėti, pasilik viena, besikalbėdama su savo širdimi. Bet, jeigu žmonės pas tave ateina, jei tikras reikalas

verčia tave eit pas žmones, eik Dievo vardan, gera akimi į juos veizėk, atvira širdimi juos pasitik.

Bloga draugija vadinasi tokia, kuri yra susirinkusi blogam tikslui, kurioj yra blogų nusistatymų ir blogų papročių žmonės. Tokių draugijų reikia vengti ir jas iš tolo aplenkėti, kaip bitelės aplenkia ir bėga nuo vapsvų lizdų.

Pasiutusio šuns seilės užkrečia kitus žmones, ypač vaikus. Paleistuvingų ir nedorų žmonių draugija lygiai yra pavojinga, ypač tiems, kurių dora nėra dar kaip reikiant sustiprėjusi.

Yra draugijų, kurios neturi blogo tikslo, bet ir didelės naudos neneša, nes skiriamos yra vien pasilinksminimams. Tokiose draugijose nereikia per daug dažnai lankytis, bet retkarčiais galima užteiti bent kiek atsikvėpti. Kitų draugijų esama tokių, kad jose galima būtų pasižmonėti, pažįstamus aplankyti, susieiti su reikalingais asmenimis, pareikšti jiems pagarbos. Tokias draugijas nei per daug dažnai lankyk, nei jų aplenk, kad išvengtum kraštutinumų.

Yra pagalios draugijų, prie kurių yra prisidėję dori ir maldingi asmenys. Tokiose draugijose, Filiočėja, visumet bus tau naudinga lankytis. Ant vynmedžio šakų, paleidus jas plėtotis ant alyvos medžio, užauga ir sirpsta skaisčios sultingos vynuogės.

Siela, būdama dorų žmonių draugijoje, persiima jų dorybėmis. Tranai vieni patys medaus nedirba, bet padeda bitelėms. Paprasti žmonelės vieni patys vargiai teįsigyja dorybių, bet gali tai padaryti, dorų žmonių draugijoje besilankydami ir doriems asmenims padedant.

Visuose santykiuose su žmonėmis visiems labai patinka atvirumas, malonumas, kuklumas, užtat niekas nemėgsta pasipūtimo, puikybės. Kas kiekvieną savo žingsnį matuoja, kalba mikčiodamas, vaikšto

kaip kalakutas pasipūtęs, draugijai yra įkyrus ir sukelia juokų ir atstumia nuo savęs žmones. Suseinant su žmonėmis, reikia rodyt giedrą meilingumą. Š. Romualdas ir š. Antanas atsiskyrėliai, nors aštriai gyveno, visumet sugebėdavo su žmonėmis maloniai pasišnekėti, ir linksma šypsena nepranykdavo iš jų lūpų. *Džiaukitės su linksmaisiais*, sako š. Povilas, su juo ir aš dar sykį pakartosiu: *Džiaukitės Viešpatyje visumet. Jūsų kuklumas tebūna žinomas visiems žmonėms*. Pilp. 4, 4, 5.

Norint džiaugtis Viešpatyje, reikia, kad džiaugsmo dalykas būtų ne tik geras, bet ir padorus, nes esama gerų dalykų, bet ne visumet padorių. Norint, kad mūsų kuklumas būtų visems aiškus, reikia saugotis statumo, kurs visumet yra peiktinas. Vienam bakstelėt į pašoną, kitą pajuokti, trečią apkalbėti — visa tai status ir kvailas žaistas, tikriau sakant — piemenų darbas.

Dvasios susitelkimą galima išlaikyti kiekvienoje vietoje, net gausingiausioje draugijoje, kaip tai buvo jau aiškinta XII skirsny antrosios dalies. Be šito viduojo susitelkimo, naudinga yra kartais atsiskirti nuo žmonių ir pasitraukti kokiai valandėlei į ramią vietelę. Nesakau, kad ir mums reikėtų bėgti į tyrus, kaip kad š. Antanas, Arsenius ar Marija Egiptietė darė; užteks, jei nueisi į atskirą kambarį, trobą, daržą ar į kitą kokią pavienę vietelę, kur galėtum savo protą suderinti su širdim ir savo sielą pastiprinti geromis mintimis arba geros knygos skaitymu, kaip darydavo š. Grigalius Nazianzietis, kurs apie save taip rašo: „Vaikščiodavau vienas pats saulei leidžiantis jūros pakraščiu, nes turiu paprotį tokiu būdu atsikvėpti nuo kasdienių rūpesčių.“ Čia tas didis vyskupas praneša, kokia gera mintis jam tuo laiku buvo užėjusi. Ją esu jau pirmiau paminėjęs.

Š. Augustinas rašo apie š. Ambraziejų, kad tas garsusis vyskupas dažnai pasilikdavęs savo troboje vienas pats, skaitydamas raštus. Taip ji ne sykį yra užėjęs š. Augustinas, bet, pastovėjęs kurį laiką ties atdaromis durimis, grįždavo atgal, nenorėdamas trukdyti nė valandėlės, kuri likdavo laisva tam vyskupui ir veikėjui nuo kasdienių darbų ir rūpesnių.

Kad apaštalai vieną dieną, sugrįžę pas Kristų, apsakė apie savo darbus, kuriuos buvo nuveikę, Išganytojas jiems pasakė: *eikit nuošaliai ir truputį pasilsėkit.*

XXV skirsnys.

Apie apdaro padorumą.

Š. Povilas pareiškia norą, kad dievobaimingos moteriškės rėdytųs (tas pats tinka ir vyrams) švariai, padoriai ir kukliai. Padorumas reikalauja dėvėti švarius rūbus, nesuplyšusius, jų išvaizda turi būti rimta ir kukli, kad nieko nepiktintų. Reikia dėvėti švarius drabužius, kad ir sutaisytus, patiems švariai laikytis, nesirodyt viešai, murziniems, pasišiaušusiems, nebent grįžtant iš darbo, fabriku, nes išviršinis švarumas turi mums priminti apie vidaus, atseit, mūsų sąžinės švarumo palaikymą. Patsai Dievas reikalauja to švarumo iš savo tarnų, besitartinančių prie altoriaus, kad žmonės nesipiktintų ir nuo pamaldų neatprastų.

Kai dėl rūbų išvaizdos bei madų, tai čia daug kas pareina nuo amžiaus, padėties, iškilmių. Šventadieniais pridera geriau pasipuošti, destis, koks švenčių iškilmingumas. Atgailos dienomis, ypatingai gavėnioj, reikia kuklesnio apdaro. Vestuvėms reikia vestuvių rūbų, pakasynoms gedulo rūbų. Kitaip dėvime na-

mie, kitaip eidami į svečius, ypač į kokias didžias iškilmes. Žmona gali ir turi pasipuošt, kad labiau vyrelui patiktų, jei vyras to nori. Tačiau, besipuošdama vyro nesant, lengvai galėtų būti įtariama esanti pliuškė. Jaunos mergaitės, panelės gali gražiau puoštis, kad labiau įtiktų savo būsimiems sužieduotiniams, vyrams; ir našlėms, manančioms tekėti, nėra draudžiama geresnius rūbus dėvėti, tik jos turi būti atsargesnės ir išmintingesnės, kad į naujus vargus neįpultų. Tačiau tikroms našlėms, kurios tokios yra ir nori pasilikti ne tik kūnu, bet ir dvasia, visai netinka puoštis, rėdytis: joms tinkamiausias papuošalas — pasižeminimas, kuklumas, maldingumas. Jeigu našlės nenori nieko vilioti, tai kam gi puoštis ir kitų akis prieš savęs traukti. Nieks nekabina iškabos ant savo namų, jeigu nenori jų paversti užvažiuojamais namais.

Labiausiai juokingai ir niekingai atrodo, kai seniai ar senės mėgina jaunintis, puoštis, kad atrodytų jaunai. Tai ir jaunesniems netinka; tai ką besakyt apie senmerges ir senbernius.

Tegu tad viskas pas tave, Filiotėja, būna švaru ir padoru, nes, einant pas neturtingus, vargšus, svetimus žmones purvina, būtų jiems rodyti paniekos.

Tačiau reikia saugotis išsišokimų ne pagal savo luomą ir padėtį, per daug nevaikyti madų, ypač nepadorių, ir nebūti jų verge. Laikyk rūbuose, kiek galėdama, paprastumą, padorumą ir rimtumą, o per tai įgysi daug didesnės visų pagarbos ir pagyrimo, kad ir trūktų tau gražumo, nes kuklumas ir padorumas už vis daugiau pateisina kūno trūkumus.

Š. Petras ypačiai perspėja jaunas moteriškes, kad neraitytų plaukų. Vyriškiai, kurie panašiais niekais užsiima, yra sumoterėję. Mergaitės ir moterys, kurios daugiausiai laiko praverčia besipuošdamos, besirėdydamos, rodo, kad joms mažai terūpi doros apsauga.

Tegu sau jos sako, kad besipuošdamos nieko pikto nemanančios, o aš pasakysiu, kaip jau ir pirmiau esu sakęs, kad velnias nesnaudžia.

Aš norėčiau, kad visi asmenys, mano globai pavesti, būtų kuo padoriausiai apsirėdę, bet vienkart kuo kukliausiai ir kuo paprasčiausiai.

O labiausiai, kad būtų, anot Š. Rašto, pasipuošę *malone, padorumu ir rimtumu*.

Š. Liudvikas sako, kad kiekvienas turi dėvėti rūbus pagal savo luomą bei išgales, tačiau taip, kad išmintingi ir geri žmonės nesakytų, kad tai jau per daug, nei jaunieji — kad tai per maža. Jeigu tačiau jauniems padorūs drabužiai nepatiktų, laikykis verčiau išmintingųjų nuomonės.

XXVI skirsnis.

Gydytojai, norėdami žmogaus sveikatą ištirti, pirmiausiai žiūri jo liežuvį; mūsų dvasios liežuvis, t. y. kalba, yra tikra rodyklė mūsų sielos sveikatos, *nes dėl žodžių būsi išteisintas ir dėl savo žodžių būsi pasmerktas*, sako išganytojas (Mat. 12, 37). Ranka tuoj griebiamės už skaudžiamos vietos, o liežuvio siekiame prie savo mėgiamojo daikto, atseit, kalbame apie tai, kas mums daugiausiai rūpi.

Jeigu tad, Filiotėja, labai Dievą myli, tai apie Dievą dažnai kalbėsi su savo namiškiais, kaimynais, draugais. Iš tiesų taip yra, nes *teisingojo lūpos mąstys išmintį, o jo liežuvis skelbs teisybę*, sako psalmininkas Dovidas. Kaip bite lėš savo lūpomis vien medų tegamina, taip tavo lūpų medus bus visumet Dievas, ir nebus tau didesnės saldybės, kaip savo lūpomis nuolat garbinti Dievą. Sako, kad š. Pranciškus, tardamas

Jėzaus vardą, negalėdavo Jo saldybe atsigėrėti, užtat Jį tardavo pratešdamos ir atkartodamos.

Tačiau apie Dievą kalbėk su didžiausia pagarba ir dievobaimingai, ne sau garbės ieškodama, ne pamokslininkų tonu, bet ramybės, pasižeminimo ir meilės dvasioje; kaip Viešpaties Sužieduotinė, išink į ausis, kiek įmanydama, saldžiausio maldingumo medaus ir Dievo mokslo dvasios tai vieniems, tai kitiems; o savo širdies gilumoje melsk Dievą, kad ta šventoji rasa įsiskverbėtų į širdis tų, kurie tavęs klauso.

Tą angelišką patarnavimą reikia atlikt ramiai ir meilingai, nesikolijant, bet lyg kvėpte įkvėpiant, nes stebėtinios galios turi saldus ir meilingas patarimas, traukiąs širdis prie gero. Niekumet nekalbėk apie Dievą, apie maldingumą vien iš papratimo, bet visuomet dievobaimingai kreipdama dėmesį į tai, ką apie Dievą kalbi. Sakau tai dėl to, kad ir tu, brangi Filio-tėja, neapsiriktum ir nepamėgdžiotum tų neišmintingų davatkų, kurios savo kalbose kas antrą žodį mini Dievo vardą ir visokias šventybes be jokio reikalo ir visai nemąstydamos, ką kalba, dargi tokia savo kalba didžiuojasi, manydamos tokios besančios, kaip ir jų maldingi žodžiai; betgi taip nėra.

XXVII skirsnis.

Apie padorumą kalboje ir apie artimo pagarbą.

Jei kas neprasikalsta žodžiu, tas yra tobulas žmogus, sako š. Jokūbas (3,2). Labai saugokis nepadorių žodžių, nes, nors sakytum nieko blogo nemaniusi juos betardama, vis dėlto kiti galėtų juos blogai suprasti. Neteisingas žodis, patekęs į liauną širdį, ištyžta, kaip alyvos lašas gelumbėje, o kartais į ją įsiskverbia, taip kad sukelia daugybę biaurių minčių ir

pagundų. Kaip į kūną nuodai įeina pro lūpas, taip sielos nuodai įsiskverbia į žmogaus vidų pro ausis. Liežuvis, kurs tuos nuodus sėja, visumet yra pavojingas ir gali mirtiną žaizdą paruošti net tuokart, kad pataiko į atsparią įvairioms pagundoms širdį. Tegu nieks tuo nesiteisina, kad neturėjęs noro ką nors pražudyti, papiktinti nes pats Kristus, kurs žino visų mintis, yra pasakęs: *burna kalba iš širdies gausumo* (Luk. 6, 45).

Sako, tu, kurie valgą augalą, vadinamą *angelika*, kvapas esąs lengvas ir malonus. O aš sakau, kad tu, kurie savo širdyje nešioja kuklumą ir nekaltybę, kalbos visumet yra švarios, padorios ir mandagios. Kai dėl nepadorių ir begėdiškumu atsiduodančių kalbų, tai š. Povilas nori, kad jos nė minėte nebūtų minimos, nes *blogos kalbos gadina gerus papročius*, aiškiai sako tas pats apaštalas.

Jeigu nedoros mintys esti pridengiamos juokingais, dviprasmiškais žodžiais, tai tokios kalbos yra dar pavojingesnės. Kaip ietis, juo yra smailesnė, juo giliau įsismeigia į kūną, taip ir nedoras žodis, juo labiau yra pasmailintas, juo giliau į mūsų širdį įsmenga. Tie, kurie mano bėsa dideli smailaliežuviai, patys neišmano, kam yra kalba duota.

Žmonės, susirinkę į draugiją, turi būt panašūs į bičių spietlių, į kurį besispiesdami, turime rūpintis palaikyti padorias kalbas, dirbt suraminimo medų, o ne pamėgdžiot vapsvų lizdus, kurios apsėda puvelsius ir viską teršia ir gildo. Jei kas tau į ausį kužda nepadorių žodžių, atsisuk ar kitaip kaip parodyk, kad tokios kalbos tau netinka, kad jomis biauriesi ir joms nepritari.

Viena niekšiškiausių proto ydų yra kitų pašėpimas. Dievas labai nekenčia tos ydos ir seniau smarkiai už ją bausdavo. Niekas taip nesipriešina meilei ir juo labiau maldingumui, kaip artimo pajuokimas,

nes skaudžiai užgauna artimą ir jam tiekia paniekos per tatau yra nuodėmė, prieš artimo meilę.

Bažnyčios mokytojai teisingai moko, kad pajuokimas yra bauriausia užgaulės rūšis, nes kiti užgauliojimai turi bent kiek artimo pagarbos, o išjuokimas visumet esti jungiamas su artimo panieka ir pažeminimu.

Linksmi ir padorūs juokavimai, kuriuos senovės graikai vadindavo *eutrapelija*, nėra peiktini. Galima tad kartais į aikštę išvilkti žmonių silpnybes ir iš jų pasijuokti, bet tai reikia daryt švelniai, be užgauliojimo ir paniekos. Tyčiojimasis ir pajuokimas sukelia juoką, kurs artimą niekina ir užgauna, o linksmas ir dailus juokas išblaško kaktos raukšles ir atgaivina protą, pašalina savitarpio šiurkštumus ir palengvina žmonių susiartinimą.

Vieną sykį po pietų vienuoliai buvo bepradedę su š. Liudviku kalbėti apie dievobaimingus, kilnius dalykus, bet š. karalius atsiliepė: „Dabar ne laikas galvot, bet pasilsėti ir protą atgaivinti kokiais juokais; kalbėkit, kas ką norite.“ Tą patį sakydavo ir savo palydovams, kurie laisvu laiku rinkdavosi karaliaus rūmuose.

Tegu ir mums, brangi Filiotėja, pasilinksminimo laikas praeina, nedarant skriaudos maldingumui, o tuo pačiu amžinybei.

XXVIII skirsnys.

Apie įtarinėjimus ir smerkimus.

Neteiskite ir nebūsate teisiame; nepasmerkite ir nebūsate pasmerkti, atleiskite ir bus jums atleista, sako Išganytojas. Neteiskite iš anksto, iki ateis Viešpats. Jis apšvies paslėptuosius tamsybėse dalykus ir atidengs sumanymus.

Kaip gi nemalonūs yra Dievui neteisingi įtarinėjimai bei smerkimai! Žmonių sūnų teismai yra savavalingi, nes jie nėra įgalioti vieni kitus teisti, o teisdami kits kitą, jie įsiveržia į paties Kristaus reikalą. Kitų nepagrįsti teismai yra savavalingi, nes kiekvienos nuodėmės piktumas bei didumas labiausiai pareina nuo noro ir širdies pritarimo, o to mes savo akimis negalime užmatyti nei kiaurai permąnyti. Artimo teisimas yra bergždžias darbas, nes kiekvienas turi užtektinai pats savim rūpintis, nedrįsdamas kito įtarinėti, teisti, nes ne visiškai žino, koks pats tebėra.

Kad patys nepakliūtume į teismą, neturime kitų teist, užtat juo labiau reikia save teisti. Kaip Kristus draudžia mums kitus teisti, taip š. Povilas apaštalas liepia patiems save teist, sakydamas: jei būtume patys save teisę, tai tikrai nebūtume teisiami. Tačiau mes darome kaip tik priešingai, nes mums yra draudžiama; to mes nesiliaujame darę ir dėl menkniekių teisiame savo artimus, o kas yra mums įsakyta, vadinasi, kad pačius save teistume, to niekumet neprisi-ruošiam padaryti.

Nuo neteisingų teismų įpročio reikia gydytis pagal priežastis, dėl kurių paprastai mėgstame artimus teisti.

Esama širdžių surūgusių, apkartusių, kurios visa, kas tik į jas įeina, paverčia kartybe ir rūgštimi. Tokie, anot pranašo betariant, teismą *pelynių kartybėmis paverčia*, nes kitaip apie savo artimą nekalba, kaip aštriai ir karčiai. Tokie reikalauja didelės gero dvasiško gydytojo pagalbos, nes ta jų širdies kartybė yra jų įgimta liga ir vargiai tėra pašalinama. Tiesa, ji pati iš savęs nėra dar nuodėmė — tik netobulybė, bet labai pavojinga, nes įveda į širdį nepaprastų įtarinėjimų ir neteisingų teismų bei apkalbų paprotį.

Yra ir tokių, kurie mėgsta teisti ne iš piktumo, bet iš didybės, nes mano, kad, kitus žemindami, save išaukštins. Tai — pasipūtusios, išdidusios dvasios, kurios pačios save giria ir taip aukštai vertina, kad visi kiti jiems atrodo mažučiuokai ir menkučiai... *Nesu toks, kaip kiti žmonės*, sakė išdidęs pariziejus.

Kiti gal neturėtų didelės puikybės, bet mėgsta kitų ydas stebėti ir kitiems rodyti, tikėdamies per tai patys daugiau galėsia savo savumais pasigirti, manydami tokie iš tiesų besą. Tas pamėgimas (kitus teist, save girti) būva kartais taip giliai pasislėpęs, kad sunku jį yra susekti, ir reikia labai didelio prityrimo jį užmatyti, todėl tie patys, kurie kokį pamėgimą savo širdyje nešiojas, paprastai jo nepastebi, nebent kas kitas iš šalies jiems bus parodęs.

Kai kurie, patys sau pataikaudami ir norėdami patys save pateisinti ir savo sąžinę nuslopinti, noriai kitiems priskaito tas ydas, kurias patys turi, ar į jas panašias, ramindami save, kad, girdi, „visi taip darą“, visai klaidingai manydami, būk nuodėmių daugybė mažinanti jų sunkybę.

Kiti mėgsta savo artimų darbus ir gyvenimą perkratinėti, nagrinėti, daugiausiai domėdamies svetimu gyvenimu, paslaptimis ir mėgindami jas atspėti, o ko neatspėja, tai patys prasimano ir tais savo prasimanymais remia savo apkalbas ir įtarinėjimus.

Yra dar tokių, kurie visumet gerai kalba ir mano apie tuos, kuriuos myli o tuos, kurių nekenčia, visumet peikia, šmeižia. Stebėtina tik, kad ir ant savo mylimųjų ima pykti, kai pamato, kad jie su kitaismaloniai pasišneka, kartais net paprasčiausias mandagumas, lipšnesnis žodelis, svetimam ištartas, sukelia mylinčiųjų širdyse didelį pyktį, įtarimą, kurs eina iš pavydo, kylančio iš kūniškos, liguistos meilės.

Pagaliau bailumas, tuščios garbės troškimas ir kitos

panašios proto silpnybės dažnai sukursto nepagrįstų įtarimų ir neteisingų teismų.

Kokių gi reikia vaistų toms ydoms?

Yra tokia žolė, vadinama Etijopijos Ofijus; jos išgėrus, pradeda vaidintis žalčiai ir visokios baidyklės. Tiems, kurie yra prisigėrę puikybės, pavydo, didybės ir neapykantos, visa, ką tik pamato, atrodo bloga ir peiktina. Apgirdytiems Etijopijos žole reikia gerti palmių vyno, o visiems puikybės, neapykantos apsvaigintiems reikia gerti švento meilės vyno, o meilė juos išgydys nuo neteisingų teismų, įtarimų ir kitų pikto palinkimų.

Meilė vengia blogo, juo labiau jo neieško, o kad jį pasitinka, užsidengia savo veidą; išgirdus jį besiarti-
nant, užmerkia akis, kad jo nematytų, ir paskui gali manyti, kad tai būta ne pikto, bet jo šešėlio, šmėklos. Meilė yra didelis vaistas visokiai piktybei, bet ypač neteisingoms kalboms.

Sergantiems geltlige viskas atrodo geltona; norint iš tos ligos pasigydyt, sako, reikia po kojų padais nešiot tam tikrą žolę. Iš tiesų, neteisingų teismų nuodėmė yra dvasiškoji geltligė, kuri viską rodo blogiausioje išvaizdoje. Kas nori iš tos ligos pasigydyt, turi dėt vaistus ne prie akių, ne prie proto, bet prie savo jausmų, kurie yra sielos kojos. Kad tavo jausmai yra saldūs, tavo nuomonės bus meilingos; jei tavo jausmai yra meilės pilni, tavo nuomonės taip jau rodys meilę. Galiu tam patiekti tris gražius pavyzdžius.

Izaokas iš atsargumo buvo pasisakęs, kad Rebeka yra jo sesuo. Abimelekas, pamatęs jūdviejų glamonėjimąsi, suprato, kad tai būta jo žmonos. Pikta akis būtų kitaip nusprendusi, bet Abimelekas pasiliko apie juodu geriausios nuomonės. Reikia tad mums visumet stengtis gerą nuomonę palaikyt apie savo artimą. Kad koks žmonių reikalas turėtų bent šimtą veidų, apie jį reikėtų spręsti iš visų gražiausiojo veido.

Švenčiausioji Panelė vaikščiojo nesčia, š. Juozapas tai numanė, bet, pažindamas Jos šventumą, angelišką skaistumą ir nekaltybę, nieko blogo nemanė apie Jos padėtį, palikdamas pačiam Dievui spręsti dalyką, kurs pranešė jo išmanymą. Dėl ko gi taip darė? — Nes buvo teisingas žmogus, sako apie jį Šventoji Dvasia. Teisingas žmogus, negalėdamas apginti vieno darbo, sumanymo, jei tik žino, kad jų sumanytojai yra dori, teisingi žmonės, visai nieko apie juos nesako nei sprendžia, palikdamas visą sprendimą Dievui.

Nukryžiuotas Išganytojas, negalėdamas nematyti savo kryžiuotojų nuodėmių, steigiasi bent tas nuodėmės sumažinti, meldamas už juos savo Tėvą: *Tėve, atleisk jiems, nes nežino ką daro*. Jei jau ko negalime išteisinti, bent pasigailėkim jo, ieškodami jo nusikaltimui pateisinančių priežasčių, kokios paprastai yra neišmanymas, silpnumas.

Argi niekumet negalima artimo teisti? Tiesą pasakius, niekumet. Vienas Dievas teteisia nusikaltėlius; tiesa, Dievas naudojasi žemės teisėjais, kad mes galėtume išgirsti ir suprasti Jo teismą. Jie yra Jo sprendimų skelbėjai ir neturi kitokių sprendimų daryti, kaip tik tokius, kurie sutinka su Dievo teisybe. Jeigu kitaip teistų, spręsdami pagal savo pageidimus, tuokart būtų jų pačių teismas, už kurį patys būtų traukiami į atsakomybę, nes žmonėms žmonės, savo artimus teist — uždrausta. Matyti arba žinoti kokį daiktą tai dar nėra teisti, nes, kaip sako š. Raštas, teismas tuomet esti, kad reikia kokį sunkumą, didį ar mažą, tikrą ar spėjamą nugalėti. Todėl Š. Raštas sako: *kas netiki, jau yra nuteistas*, nes nėra abejonės dėl jo pasmerkimo.

Taigi ar pats abejojimas dėl artimo dorumo, teisingumo nėra dar nuodėmė? Nėra, nes nėra draudžiama abejoti, bet tiktai teisti. Tačiau nevalia abejoti ar įtarinėti *be jokių priežasčių*, nes ki-

taip mūsų įtarinėjimas būtų nepagrįstas ir savavalingas. Kad kieno pikta akis būtų pamačiusi Jokūbą, bučiuojantį Rachele prie šulinio, arba Rebeką priimančią dovanas nuo Eleazaro, visai nepažįstamo žmogaus vi-soje anoje apylinkėje, iš tiesų būtų pamaniusi ką nors bloga apie tiedvi nekalčiausi mergaiti. Tačiau toks įtarimas būtų buvęs visai nepagrįstas ir neteisingas, nes, jeigu koks dalykas pats iš savęs nėra nei blogas nei geras, tai aiškinti jį į blogąją pusę būtų savavalinga ir neteisinga, nebent kokios svarbios aplinkybės tokią nuomonę pateisintų. Taipogi nėra teisinga iš kokio vieno atsitikimo blogai apie save manyti; bet apie tai bus vėliau kalbama; kas kaip reikiant saugo-a savo sąžinę, nenukrypsta į neteisingus teismus.

Kaip bitelės, pastebėjusios ūkanas ar netikrą orą, grįžta iš lauko atgal į avilį medaus dirbti, taip ir gerųjų sielų mintys neužsipuola ūkanotų ir neaiškių, abejotinų artimo darbų; priešingai, kad jų nepasitiktų, grįžta į savo širdį daryti gerų nutarimų apie pačių pataisą.

Tiktai dykaduoniai mėgsta nuolat nagrinėti svetimo gyvenimo atsitikimus ir darbus. Žinoma, tie visi, kuriems jų pašaukimas bei tarnyba uždeda pareigas daboti kitų darbus ar šeimynoje, ar valstybėje, turi svetimus darbus pridaboti ir stebėti, kas yra peiktina, taisytina. Jų sąžinės pareiga yra kitų sąžinės daboti. Reikia tik tą savo pareigą atlikti su meile, nesiliaujant vienkart kreipti dėmesio į savo širdį.

XXIX skirsnys.

Apie šmeižtus.

Neteisingas teisimas sukelia širdies nerimastį, artimo panieką, savęs aukštinimą, pamėgimą ir daugybę kitų blogų pasėkų, kurių pirmoje eilėje stovi šmeižtas. Tai yra biauriausi užkrečiamoji liga, tikras visuomenės maras.

Kad gi turėčiau šventojo altoriaus žarijų išdegti tai nedorybei ir apvalyti žmonėms nuo tos nuodėmės, kaip tai buvo padaręs serafinas, kurs svetimomis žarijomis buvo išplikęs Izajo pranašo lūpas. Kas panaikintų apkalbas pasaulyje, būtų panaikinęs daugybę kitų nuodėmių.

Kas neteisingai kitą apšmeižia, nuplėšia jo gerą vardą, ne tiktai nusideda prieš meilę, bet ir prieš teisybę, todėl turi už padarytą skriaudą atlyginti tiek, kiek buvo savo šmeižtais artimui nuostolių pridaręs. Nė vienas vagis, svetimų turtų grobikas, negal patekti į dangaus karalystę; o iš visų žemiškų gerybių geras vardas yra visų brangiausias.

Šmeižtas, aseit, prasimanymas apie artimą blogų nebūtų dalykų, yra vis tiek kaip žmogžudystė. Mat, yra trijų rūšių gyvenimas: *dvasiškas*, gyvenant Dievo malonėje; *kūniškas*, sielai kūną gaivinant ir drauge veikiant, ir *visuomeniškas* — gyvenant garbingai, turint gerą vardą. Nuodėmė užmuša pirmąjį gyvenimą, mirtis antrąjį, šmeižtai — trečiąjį. Tačiau šmeižikas vienu savo liežuvio kirčiu paprastai nužudo visus tris gyvenimus; pražudo savo klausytojo sielą dvasišku smūgiu ir sunaikina visuomenišką gyvenimą tam, kurį apšmeižia, nes, anot š. Bernardo betariant, ir tas, kurs kitus šmeižia, ir tie, kurie šmeižtų klauso, visi jie turi savyje velnią, tiktai vienas jį turi liežuvio gale,

kitas ausyje. Dovidas apie šmeižtus yra pasakęs: *nusmailino savo liežuvius, kaip žalčiai*. Šmeižiko liežuvis, lygiai kaip žalčio ar gyvatės geluonis, yra dvišakas, nes jis vienu kandimu įgelia ir užnuodija klausytojo ausį ir šmeižiamojo gerą vardą.

Meldžiu tad tave, Filiotėja, niekumet nešmeižti nieko nei stačiai, nei iš pasalų. Saugokis nekaltiems primetinėti nuodėmių ir piktadarybių, taipogi saugokis, kad be reikalo neskelbtum svetimų slapstas nuodėmes, kad jų nepadidintum, neišpūstum, iš menkniekių nedarytum baisenybių, kad nemažintum svetimos garbės, niekindama artimo gerus darbus arba juos visai slėpdama, užtylėdama, nes per visa tai labai Dievui nusidėtum, bet labiausiai prasimanydama apie artimą neteisybes ir per tai jį skriausdama.

Tie, kurie savo apkalbas ar šmeižtus pradeda nuo pagyrimų, juokų bei pajuokimų, yra kuo pikčiausi ir kuo nuodingiausi šmeižikai. Girdi, ansai žmogus būtų, rodos, geras, aš jį myliu, bet, tiesą pasakius, jo negerai pasielgta ten ir ten. Arba: šita mergaitė būtų labai dora, bet gaila, kad taip suklupo, nes taip neat-sargi buvo ir davėsi save suvilioti ir t. t. Argi nema tai visuose šituose priekaištuose niekšišiausios piktybės? Norint į ką pataikint iš kilpinio, paprastai įtempiama strėlė kuo arčiausiai prie savęs, bet tiktai tam, kad ją paskiau kuo toliausiai nuo savęs būtų galima paleisti. Panašiai daro šmeižikai: pirma savo tariamąją užuojautą ir palankumą šmeižtų strėlę prie savęs pritraukia, bet tik tam, kad šmeižtai toliau pasklystų ir giliau į klausytojų širdis įsismeigtų.

Šmeižtai, skleidžiami bejuokuojant, yra visų pikčiausi, nes, kaip cikutos nuodai patys vieni nėra per daug smarkūs ir lengvai pagydomi, bet užtat su vynu sumaišyti yra mirtingi, taip ir paprastoji apkalba, kuri gal viena ausim įėjus, kita tuoju būt išėjus, bet,

sumaišyta su juokavimo vynu, ilgai pasilieka klausytojų atmintyje. Apie juos sako Dovidas karalius, kad „*jų lūpose gyvatės nuodai*“ besą. Gyvatė igelia beveik nejučiom, nuo pradžios tik sukrato šiurpuls, kurs tačiau greit apima vidurius ir širdį ir paskleidžia nuodus po visą kūną, kurs pasidaro vargiai bepagydomas.

Nesakyk apie žmogų, kurį matei girtą, kad jis yra girtuoklis, nei apie tą, kurs buvo užtiktas nepadoriai besielgiąs, kad jis paleistuvys, ar jei nėra su kuo atsiskaitęs, kad jis būtų sukčius, nes vienas prasižengimas, paklydimas dar nereiškia, kad žmogus būtų visai sugedęs. Saulė vieną sykį buvo sustojus, Jozuei bekovoiant, ir vieną sykį buvo užgesusi, Išganytojui ant kryžiaus numirus, bet kas gi gali sakyti, kad saulė visai nejuda ar yra visai tamsi? Nojus vieną sykį buvo pasigėręs, Lotas nugirdytas padarė biauūrų paleistuvystės darbą, bet nei vienas, nei antras nebuvo paleistuviai. Š. Petras visai nebuvo mušeika, kad vieną sykį buvo ausį Malchui nukirtęs, nei piktžodžiautojas pardavikas, kad vieną naktį tris sykius buvo Kristaus užsigynęs. Norint įgyt doro žmogaus vardą, reikia žymios pažangos dorybėje ir įpratimo; nedoru tegalima tik tuokart žmogų pavadinti, kai jis yra į nuodėmės įpratęs. Todėl visai neteisinga būtų vadinti ką nors pikčiurna, vieną sykį jį pamčius supykusį, arba vadint vagimi, atradus pas ką nors savo daiktą.

Pagaliau, kad kas ir ilgesnį laiką būtų į kokią nuodėmę, ydą įpratęs, tai dar galima būtų apsirikti, jį šitomis ydomis pravardžiuojant. Simonas Rauplėtasis, išvadindamas Magdalėną paleistuve, kokia ji pirmiau buvo, vis dėlto pamelavo, nes tuokart jau nebebuvo tokia, ir patsai Kristus už ją užsistojo.

Kvailas ir pasipūtęs pariziejus palaikė publikoną didžiu sukčium, o gal plėšiku, paleistuviu, bet labai

apsiriko, nes toje valandoje nelaimingas publikonas buvo jau išteisintas. Dievuliau! Jeigu Dievo gerumas yra toks didis, kad vieno akimirksnio užtenka jam permaldauti ir sugrąžinti jo malonei, iš kur gi tad mes galime žinoti ir tvirtinti, kad tas, kurs vakar dar buvo nusidėjėlis, dar ir šiandien toks tebėra? Vakarykštė diena neteisčia šios dienos, o šioji—vakarykštės, tik paskutinė diena — visų dienų teisėja.

Niekumet tad negalime tvirtinti, nenorėdami apsirikti, kad šis bei tas žmogus esąs blogas. Reikalui atsitikus, nebent tai tegalėtųmėm pareikšti, kad jo seniau šį bei tą blogai padaryta, kad jis ir dabar kai kuomet ne kaip reikiant pasielgia, bet negalima tų atskirų atsitikimų apibendrinti bei daryti iš jų tolimesnių išvadų ir spręsti, koks jis yra pasidaręs ar kuo jis taps ateityje.

Nors reikia labai saugotis artimus apkalbinėti, šmeižti, tačiau reikia vengti kito kraštutinumo, giriant ir teisinant svetimas viešas nuodėmes. Nesakyk apie žinomus melagius, šmeižikus, kad jie esą atviri, teisingi žmonės, nepadorių pasielgimų nevadink nekaltais juokavimais, nei paleistuvingo sugyvenimo — draugyste, nedangstyk piktumo, šmeižtų uolumo skraiste. Norint apkalbų išvengti, visai nėra reikalo ydas girti, nuodėmėms, papiktinimams pataikauti.

Reikia apie aiškius blogumus stačiai ir atvirai sakyti, kad bloga, apie nepadorumus, kad nepadoru.

Tai darydami, Dievo garbę palaikysime, kurią nuodėmės ir blogi pasielgimai užgauna ir dergia.

Tačiau reikia žinoti, kaip daryti perspėjimus, kad jie atsiektų savo tikslą, t. y., kad neužgautų artimo ir nepapiktintų. Norint svetimas ydas viešai papeikti, reikia tai daryti tuomet, kai to reikalauja peikiamojo nunda. Jeigu, sakysim, jaunos mergaitės ar jaunikaičiams girdint imtumei pasakoti apie kito kieno palei-

stuvingą gyvenimą, apie jo nepadorius pasielgimus, atkartotum jo burnojimus ir, užuot juos papeikęs, dargi girtum jo sumanumą, stengtumeis ištesint jo nedorybes, tai iš to ne tik jokios naudos artimui nebūtų, bet dargi rastųs naujas papiktinimas nekalto jaunimo, kurį per tai galėtum pastūmėti į blogą kelią. Artimo tad nauda reikalauja viešas, žinomas nedorybes viešai papeikti, tačiau visai nėra reikalo pasakoti ir dargi su pagražinimais ir vaizdžiai visų nedorybių smulkmenas, ypač nepadorias. Jeigu matytum, kad tuo reikalu naudingiau būtų pakalbėjus kitu laiku, prie kitų žmonių ir su mažesne skriauda kalbamųjų asmenų, tai savo perspėjimui paieškok patogesnės progos. Perspėjimus turi daryti tas, kam tatau pridera pagal jo amžiaus, padėties pareigas. Jeigu kokiam susirinkime ar draugystėje, užėjus kalbai apie peiktinus dalykus, tau tylint atrodytų, lyg tartum jiems pritarti, tai būdamas vyresnis savo amžium, savo tarnyba, savo padėtimi visuomenėje, turi apie kalbamą dalyką pasakyti tikrą tiesą. Jeigu ir be tavęs yra kas apie tuos dalykus turi kalbėt, tai kitiems neužbėk už akių. Tik visumet reikia saugotis, kad nebūtų per daug pasakyta, padidinta, išpūsta, primaišyta prie peikimo ir smerkimo savo neapykantos bei keršto, kad nebūtų užgauliojamas ir žeminamas žmogaus asmuo, kuriam buvo pasitaikius nelaimė apsirikt, nusidėt: reikia smerkti nusidėjimus, nedorybes, bet reikia vienkart gailėtis nusidėjėlių ir paklydėlių. Kalbėdama apie svetimus darbus, elgimąsi, svarstyk kiekvieną žodį. Jeigu svetimas pasielgimas atrodytų tik keistas, neversk jo tuoju į blogąją pusę; jeigu matai kur tik paprastą apsirikimą, nesakyk, kad tenai tikrai būta pikto noro. Sakyk tik tiek, kiek tikrai žinai, ir tiktai tam, kam reikia žinot.

Kalbant apie artimą, mūsų liežuvis yra panašus į gydytojo peilį: juo reikia taikinti į patį skaudulį, va-

dinas, reikia bloga, mela atskirti nuo tiesos, bet tatau reikia daryti labai atsargiai, kad tiesos neužgautume ir sveikos vietos nesužeistume. Todėl, kaip sakiau, peikiant ydas, reikia saugot asmenis.

Apie viešas nedorybes, viešus papiktinimus ir paleistuvystes galima viešai kalbėti ir viešai smerkti kalboje ir spaudoje, bet tai reikia daryt iš meilės ir su pasigailėjimu, o ne su panieka ir ne su džiaugsmu, kad kam nors pasitaikė nelaimė nusidėti, nes toks kerštingas džiaugsmas būtų niekšiškos širdies ženklas.

Kai dėl aiškių Dievo ir Bažnyčios priešų, kaip va, visokių atskalūnų, bedievių, vadinamųjų cicilikų, ypač jų vadų bei agitatorių, blogų, bedieviškų, kreivatikių raštų, laikraščių platintojų, jų slaptų ir viešų kurstyimų prieš tikybą, dorą, prieš Dievą ir Bažnyčią, tai tokius reikia viešai smerkt be pasigailėjimo jų veidmainystę, apgaules ir neteisybes drąsiai vilkt į aikštę, nes artimo meilė reikalauja visur ir visumet persergėti tikinčiuosius katalikus nuo vilkų avies kailyje, nuo įvairių apgavikų ir suvadžiotųjų, kurių tiek daug yra prisė pastarais laikais.

Dabar visi labai mėgsta peikt ir priekaištų ieškot prie visokių vyriausybių, dvasiškų ir pasaulinių. Tu, Filiotėja, taip nedaryk, jei nori taikiai gyventi su Dievu ir su žmonėmis. Peikti kitus labai lengva, bet ne taip lengva yra ką nors nuveikti, ypač jeigu savieji darbą ima trukdyti, nė kiek prie jo patys neprisidėdami.

Išgirdusi ką nors bloga šnekant apie artimą, stenkis jį ginti ir teisinti, jei gali, sakydama, kad tie kaltinimai gali būti abejotini; jeigu to negali pasakyti, teising, sakydama, kad gal jo neturėta blogo noro. Jeigu ir to negalima pasakyti, tai stenkis kalbą nukreipti į kitus dalykus, primindama susirinkusiems, jog, kas nėra nusidėjęs, tai turi būti Dievui dėkingas už tokią malonę, atsimenant, jog š. Povilas yra pasakęs: kas stovi, tegu žiūri, kad nesugriūtų.

Pradėjus kam apie artimą pasakot, tu pasakyk apie jį ką gera žinai, tuo būdu žymiai atmieši apkalbų pyktį.

XXX skirsnys.

Dar kai kurie perspėjimai apie nereikalingas kalbas.

Tegu mūsų kalba būna saldi, atvira, aiški, teisinga ir ištikima. Saugokis kalboje dvilinkumo, prasimanymų, suktybių. Jeigu nėra pagirtina kiekvieną tiesą tuojau viešai skelbti, tai tiesos kraipyti niekumet nevalia. Pratinkis niekumet nemeluoti, nei save gindama, nei dėl kitos kokios priežasties, atsimindama, jog Dievas yra teisingas Dievas. Jeigu netyčiomis pasakytum netiesą, rūpinkis kuo greičiausiai, jei tik gali, savo apsirikimą atitaisyti. Aiški ir atvira kalba daro didesnį ir malonesnį įspūdžio ir labiau įtikina už visas suktybes ir melus. Tiesa, kartais nėra reikalo pasakot visa, ką žinai, ir, jeigu kas be reikalo klausinėtų, gali aiškiai nesakyt. Tačiau teisme ir šiaip jau svarbiam reikale, kur tiesos paskelbimas reikalingas Dievo garbei, artimo labui, reikia sakyti visa, ką žinai, ir negalima užsiginti, kad nežinai bei neatsimeni, jeigu tikrai žinotum ir atsimintum. *Šventoji Dvasia negyvena apgaulingame ir dvilinkame prote*, sako š. Raštas.

Nėr geresnės gudrybės už paprastumą ir teisingumą. Šio pasaulio gudrybės ir žemiški vyliai yra šio pasaulio sūnų savumai. Dievo vaikai vaikščioja tiesiu keliu ir jų širdyse nerasi slėpinių. *Kas paprastai tiesiai vaikšto, vaikšto be jokio pavojaus*, sako Viešpaties Išminčius Saliamonas. Melagystė, dviprasmė veidmānystė visumet reiškia menką ir niekšišką protą. Š. Augustinas ketvirtame skyriuje savo „Išpažinčių“ rašo, kad jo siela su draugo siela buvo sudariusios vieną vienetą, ir, jei draugas mirtų, gyvenimas jam būtų

virtęs sunkenybe. Jis pats dėl to labiausiai bijojęs mirti, kad per tai savo draugo prie mirties neprivarytų. Paskiau tie žodžiai jam pačiam pasirodė netiesūs ir netikri, todėl juos atšaukė savo „Atšaukimų“ knygoje. Iš to gali numanyti, kaip tas didis šventasis buvo jautrus ir nemėgdavo netinkamų kalbų. Tikrai didis krikščionių gyvenimo papuošalas yra ištikimybė, atvirumas ir tikrumas kalboje. *Pasisakiau, štai saugosiuos savo keliuose, kad nenusidėčiau savo kalba. Viešpatie, pastatyk sargybą mano lūpoms ir įstatyk apkaltas duris į mano burną*, šaukė Dovidas karalius.

Š. Liudvikas patardavo niekam neprieštarauti, nebent esant nuodėmės arba didžios žalos pavojui, kad per tai galima būtų išsisaugot barnių ir rietenų. Jeigu jau rerkia kam pasipriešinti ir savo piešingą nuomonę būtinai pareikšti, darykim tai visumet švelniai, maloniai, neužmesdami būtinai kitam savo nuomonės, nes prievarta nieks nieko nėra įtikinęs.

Mažakaliai senovėje buvo labai giriami, tai nereikia dar, kad reikėtų daugiausiai tylėti ir beveik nieko nekalbėt, bet reikia saugotis tuščių plepalų bei ilgų, nereikalingų kalbų, labiausiai reikia kreipti dėmesio į tai, ką ir kaip kalbame.

Mano nuomone, reikia saugotis dviejų kraštutinių: nuolatinio tylėjimo draugystėje kitiemsbešnekant, nes toks tylėjimas atrodytų lyg panieka ir nepasitikėjimas kitais; o nuolatinis kalbėjimas, tarškėjimas, kitiems nė išsižioti neduodant, būtų visiems labai įkyrus ir rodytų kalbėtojo tuštybę ir nenusivaldymą.

Š. Liudvikas pataria, esant žmonių draugijoje ypač sėdint prie stalo, nesikalbėti pašnibždomis, pasitraukus kur į kertę, kad kas nepamanytų, jog kitus apkalbame. Jei turi ką linksma papasakot, sakyk taip, kad kam tinka, galėtų pasiklausyt; jeigu užseitų koki svarbi mintis, pasilaikyk ją sau, sako tas pats š. Liudvikas.

XXXI skirsnys.

Apie pasilinksminimus ir žaislus, pirmiausiai apie padorius ir tinkamus.

Reikia savo protui ir kūnui kartkartėmis duoti pasilsėti, leidžiant dorai pasilinksinti.

Š. Jonas Evangelistas, anot Kasijano, mėgdavo žaisti su juodvarniu, kurį buvo sau prisijaukęs. Kai kurie žmonės, tai matydami, net piktinosi; vienas šaulys net klausė, dėl ko apaštalas tokiais niekais užsiima. Tuokart š. Jonas atsakė: o dėl ko tu savo kilpinio nelaikai nuolat įtempto? Dėl to, atsakė šaulys, kad jis nenustotų tamprumo. — Tai nesistebėk, kad aš leidžiu trumpą valandėlę savo protui pasilsėti, kad paskiau geriau jį galėčiau įtempt, mąstydamas dieviškus dalykus.

Keistai ir juokingai atrodo toks žiaurumas, kurs nei sau, nei kitam neleidžia jokios pramogėlės nei pasilinksminimo.

Pasivaikščiojimai, pasivažinėjimai, jodinėjimai tyrame ore, vasarą plaukymas valtim, žiemą čiuožyklos, linksmi pašnekesiai, juokavimai, muzika, medžiojimas, sportas visa tai naudingi ir dori pasilinksminimai; reikia tik jais naudotis išmintingai, su saiku, savu laiku ir savo vietoje.

Taipogi kortų lošimai, kad ir iš pinigų, lenktynės, žaislai, taipogi protinės pramogos — šachmatai, varcabos, dangūs ir kiti panašūs žaislai savaime yra geri ir padorūs. Reikia tik saugotis per ilgai jais užsiimti, kad jie nevirstų nuolatiniu mūsų „darbu“, nes tokie žaislai dargi per kiaurias naktis, ne tik negavintų mūsų kūno ir proto, bet jį dar labiau įvargintų ir kenktų mūsų darbui ir pareigoms. Vakareliai su šokiais padorioje draugijoje, dalyvaujant tėvams ir

rimtesniems asmenims, taipojau nebūtų blogas dalykas, bet, jeigu šokiai tęsiasi iki išauštant ir į juos prisirenka neramių, įtartinų svečių, kurie prisineša degtinės, čia pat besama bufeto su svaigalais, tai į tokias vakaruškas joks doras vaikinai, juo labiau mergaitė negali eiti, jei nori savo gerą vardą išlaikyti. Tokios vakaruškos yra vien papiktinimas ir paleistuvystės maltuvė ir negali būti pakenčiamos jokioje doroje visuomenėje. Azartiniai lošimai iš pinigų kursto godulystę, todėl yra vengtinai, ypač nepažįstamoje draugijoje, nes dažnai pasitaiko apgaulių ir suktybių. Vis dėlto, Filiotėja, niekumet nereikia pasilinksminimų statyti aukščiau už savo pareigas, savo darbą, nes nepaprastai linksmybių pamėgimas būtų yda. Nesakau, kad besilinksmindama nejaustum jokio pamėgimo, nes toki linksmybė netiektų jokio poilsio, tiktai nereikia tų pramogų ilgėtis nei joms paskutinį savo skatiką aikvoti.

XXXII skirsnys.

Apie uždraustus žaislus.

Prie tokių draudžiamų žaislų priklauso visi azarto lošimai kortomis, loto, rulete ir kt. Tokie lošimai ne tik yra pavojingi, kaip šokiai, bet savaimė blogi ir neišmintingi, todėl senovėje Bažnyčios buvo smarkiai draudžiami. Bet ir dabar jie yra peiktini ir vengtinai. Kas čia tokio blogo, paklausi? Azartiniame lošime laimi ne tas, kurs sumaningiau moka lošt, bet tas, kuriam padeda laimėti arba stačiai suktybė, todėl čia išlošimas yra priešingas teisybei, ir yra tikra nesąmonė mokėti pinigus tam, kurs niekuo jų nėra užsipelnęs.

Tokie lošimai, kurie ne kartą tęsiasi kiauras naktis ir dienas, ne tik nesuteikia žmogui atilsio, bet dar jį privargina ir baisiai suerzina. Užtenka pažvelgti į jsi-

karščiavusius lošikus, kaip jie atrodo: susiraukę, žiaurūs, nekantrūs, žibančiomis akimis, jų veiduose nepastebėsi šypsenos, žodžio iš jų neišgausi; nors čia kas degtų, sprogtų, jiems tai nerūpi. Jie kito džiaugsmo nežino, kaip tik lošimo laimėjimas, užgriebimas, metimas naudos į savo kišenę. Tačiau iš tokių laimėjimų nė vienas dar neliko laimingas ir nepralobo, užtat daugelis ne tik patys nusigyveno ir galą gavo, bet dargi neretai ir savo šeimyną pražudė, į skurdą įstūmė. Todėl visų azartinių lošimų reikia vengti ir su jais neprasidėti, nes labai lengvai galima į juos įprasti ir tapti kortininku.

Š. Liudvikas karalius, daug sykių sužinojęs, kad jo brolis, d'Anjou (Danžu) grafas, lošia kortomis su savo pažįstamais, atsikėlė iš lovos, kurioje sirgdamas gulėjo, ir, svyruodamas įėjęs į kambarį, nutvėrė staliuką su kortomis ir pinigais ir išmetė visa tai pro langą stačiai į jūrą.

Dievobaiminga ir dora mergelė Sara, kalbėdama su Dievu apie savo nekaltybę, pasakė: *Tu žinai, Viešpatie, jog aš niekumet nesimaišydavau su lošikais.*

XXXIII skirsnys.

Apie šokių vakarus ir apie padorius, bet pavojingus pasilinksminimus.

Vakarai su šokiais arba puotos savaime nei geri, nei blogi, bet, atsižvelgiant į tai, kaip jie yra atliekami, daros aišku, kad šokiai dažniausiai veda į blogą, todėl yra labai vylingi ir pavojingi. Ypač pavojingos yra vadinamosios vakaruškos po sodžius ir miestelius, kur į apytamsią, dulkiną ir purviną trobą prisi-grūda vaikinų ir merginų, be jokios kontrolės ir per

kiaurą naktį dūksta. Ne geresni yra „šokių vakarai“, daromi didesniuose miestuose, jeigu į šokius gali ateiti visi, kas nori, be jokių pakvietimų bei rekomendacijų. Tuokart pasirenka iš gatvių visokių panelių ir įkaušusių vaikinių, ir šokiai virsta nepadoriais pasistumdymais ir gūžynėmis, į kurias joki dora mergaitė nei jaunikaitis *negali lankytis*, nenorėdami gero vardo nustoti, o kas liūdniausia — nustoti doros.

Dūkimas naktimis atbukina sąmonę, suerzina dirksnius, o tamsybės dvasia labai lengvai užkrečia pageidimų nuodais taip labai greit gendantį dalyką, kaip dora. Nusišokę, nusidoviję kiaurą naktį, sekančią dieną iki pietų turi ilsėtis, nes kiekvienas bus nuvargęs ir gal neišsipagiriojęs, ir visa diena bus sugaišta. Jei šokiai atliekami vakarais prieš šventadienius, tai vakaruškininkų šventadienio rytmetį bažnyčioje nematysi. Yra stačiai pasiutimas — naktis versti dienomis, dienas naktimis, šviesybę versti tamsybe, gerus darbus versti niekais.

Šokių vakarą kiekvienas ir kiekviena stengiasi kuo nors pasižymėt, pasigirt, kitų akis prie savęs patraukti, o kiekviena tuštybė žadina blogų jausmų ir veda, kaip kokios durys, į nepadorius glamonėjimus ir meilininąsi-

Apie šokius, Filiotėja, tą patį galima pasakyti, ką gydytojas sako apie grybus; kad ir geriausieji baliai, šokamieji vakarai, dar nėra girtini. Norint grybus valgyt, reikia juos bent tinkamai išvirti, paruošti. Taip ir su vakarėliais, jeigu jau eini, tai veizėk, kad bent tavo šokiai ir elgesys būtų padorūs, ir būk pasiruošusi kiekvieną nepadorų žodelį nuo savęs stumt ir mest į šalį, kaip kad netinkamus grybus iš krepšio meta laukan. Kuo gi reikia prisidengti nuo blogos šokių įtakos? Kuklumu, rimtumu ir geromis mintimis. Apie grybus gydytojai sako: valgyk jų ne po daug, nes, nors jie tinkamai būtų paruošti, bet, daug jų prisival.

gius, galima susirgti, nes jų daugumoje esama nuodų. Tą patį reik pasakyti apie šokius: šok nedaug, neilgai ir ne per dažnai, nes, dažnai šokdama, įgausi įprotį ir pavojingą šokių pamėgimą.

Anot Plinijaus, senovės gamtininko, grybai yra tos pat rūšies, kaip ir kempinės, per tai lengvai į save įtraukia įvairias dujas ir prisigeria kenksmingos drėgmės; sako, net iš žalčių ir gyvačių prisigėrią nuodų. Šokiai ir visokie nakties žaislai paprastai pritraukia prie savęs įvairias aplinkines nedorybes, kaip va: barnius, rietenas, pavydą, pajuokimus, nepadorias kalbas, nepadorius glamonėjimus, pasileidimą. Jei tuokart koks žaltys šnypštels tau į ausį meilingą, vylingą žodelį, jei koks besarmatis žvilgters į akis begėdiškos meilės žvilgsniu, toji minkštutė širdelė kaip matai ims tirpti, kaip vaškas, ir godžiai pradės gerti paleistuvystės nuodus.

Filiotėja, visi tie palaidi išdykėlių žaislai yra labai pavojingi, jie išsklaido maldingumo dvasią, dildo jėgas, šaldo Dievo meilę ir sukelia daugybę blogų jausmų. Todėl, su jais užsidedant, reikia didelės išminties ir atsargumo.

Grybų prisivalgius, gera esą atsigerti gero vyno. O aš sakau, kad po šokių reikia grįžti prie šventų, dorų minčių, kurios iš mūsų proto išdildytų visus kenksmingus įspūdžius, parsineštus iš tusių vakarėlių. Kokios gi turėtų būti tos mintys?

1. Atsimink, kad tą pačią valandą, kai šokai vakarėlyje, daugybė sielų degė negėstančioje ugnyje už nuodėmes, padarytas šokių bei vakaruškų laiku.

2. Tą pačią valandą daugybė vienuolių ir maldingų asmenų giedojo Dievui garbę, atlikdavo pamaldas, mąstydami apie Dievo skaistybę. Kaip gi gražiai ir naudingai jie praleido laiką!

3. Tau bešokant, kiek gi žmonių baisiose kančiose merdėjo, skirdamies su šiuo pasauliu, tuo pat laiku kiek gi tūkstančių ligonių vaitojo ligoninėse, namuose, gal didžiausiame skurde, baisiausiuose varguose, neturėdami, kas jiems vandens lašelį paduoda, degdami karščiu, besiraitydami skausmuose, negalėdami akių sumerkti. Argi tau jų nė kiek negaila? Atsimink, kad susilauksi ir tu dienos, kada vaitosi ir dejuosi, o kiti dūks, linksminsis šokiuose ir vakaruškose.

4. Viešpats Jėzus, Švenčiausioji Panelė ir Dievo šventieji veizėjo į tave, tau bešokant ir besilinksminant, bet su koku pasigailėjimu matė tavo širdį visokių niekų perpildytą ir paskendusią tuštybėje!

5. Deja, tau bešokant, laikas bėga, mirtis artinas ir šaukia į savo suktinį, kuriam tik verksmas ir artimų aimanavimas tegriežia ir vienas žingsnis tėra nuo gyvybės iki mirties, nuo laiko iki amžinybės — laimingos, ar nelaimingos!

Štai keletas pastabų, kurias tau pateikiu, Dievas tau jų suteiks daugiau, jeigu Jo bijosi.

XXXIV skirsnys.

Kuomet galima dalyvauti šokiuose bei žaisluose.

Norint padoriai dalyvauti šokiuose ar žaisluose, reikia, kad tai būtų daroma pasilinksminimui, o ne iš pamėgimo, ne per ilgam, ne iki nuovargio ar iki apsvaigimo ir pašėlimo. Pagalios, su šokiais nereikia per dažnai užsiimti, kad pramogėlės nepavirstų amatu, ir negaištų darbo laikas.

Kuomet galima dalyvauti šokiuose ir žaisluose? Paprastai tie šokiai ir žaislai, kurie daugumai yra praprasti ir viešai atliekami, dalyvaujant vyresniesiems

nėra taip pavojingi, kaip kokie nepaprasti prasimanymai, atliekami uždaruose rateliuose, susirinkus vienam tik jaunimui, arba tam tikrose įtartinose pasilinksminimo įstaigose. Gali žaisti ir pašokti šeimyniškuose vakarėliuose, viešuose vakaruose, kur susirenka švari, padori publika, bet visumet reikia prisilaikyti atsargumų, kuriuos aukščiau buvau pataręs. Šokiuose ir pasilinksminimuose galima dalyvauti, jei to reikalauja mandagumas, jei nori savo palankumą kam pareikšti, ypač labdaringsiems tikslams. Palankumas ir mandagumas yra artimo meilės pareiškimas, per ką paprastai ir net kenksmingi dalykai paverčiami nebekenksmingais. Todėl net azartiniai lošimai nustoja buvę peiktini, jeigu kartais mandagumas ir palankumas verčia nuo jų neatsisakyti.

Labai pradžiugau, skaitydamas, kad š. Karolius Boromėjus, norėdamas pareikšti savo palankumą šveicarams, tarp jų begyvendamas, mažiau rodė savo gyvenime aštrumo, neatsisakydamas tarp jų pasižmonėti ir kortomis, domino palošt. Š. Ignacas Loyola, kviečiamas palošt, taipogi neatsisakė. Š. Elžbieta, Vengrų karalienė, dalyvaudama karališkuose pokyliuose, neatsisakydavo pašokti ir pažaisti, nė kiek nenustodama savo maldingumo, kurs buvo jau tvirtai nustatytas ir kurs, kaip Rietty ežero uolos, vilnių daužomos, vis didesnis augo. Š. Elžbieta, augdama ir gyvendama karaliaus rūmuose, nenustojo lavinuisis doroje ir maldingume, nesiliovė kovojusi su įvairiais piktinimais ir daugybe pagundų, užeinamų pertekliaus ir karališkos didybės gyvenime. Didelė liepsna, vėjui pučiant, dar smarkiau ima liepsnoti, bet mažą liepsnelę ir menkas vėjelis užpučia.

XXXV skirsnys.

Didžiuose ir mažuose reikaluose reikia būti ištikimiems.

Giesmių Giesmėje Sužieduotinis sako savo Sužieduotinei: *Sužeidei man širdį viena savo akimi, vienu savo kaklo plauku.* Žmogaus kūne nėra kilnesnio, švelnesnio ir žvalesnio daikto už akį, o paprasčiausias ir menkiausias daiktas yra plaukas. Aukščiau minėtu savo pasakymu Viešpaties Sužieduotinis nori pareikšti, kad ne tiktai svarbūs ir kilnūs dalykai, bet ir paprasčiausieji yra Dievui malonūs, o norint Dievui savo tarnystėje įtikti, visus savo žygius, pareigas, ne tik svarbias ir kilnias, bet paprastas ir menkas, reikia atlikti vienodu uolumu ir sąžiningumu, nes vienomis ir kitomis Dievo širdį lygiai galima prie savęs palenkti.

Būk tad, brangioji Filiotėja, pasiruošusi priimti didelius nemalonumus, kentėjimus, net kančias dėl Kristaus meilės. Nesvyruok, kai užėitų reikalas viso, ką brangiausia turi, paaukoti Išganytojui: tėvą, motiną, brolių, seserį, vyrą, vaikus, savo akis, sveikatą ir net savo gyvybę. Tegu būna tam visam tavo širdis pasiruošusi. Tačiau, kol Viešpats iš tavęs tokių didelių aukų nereikalauja ir nesiunčia didesnių nelaimių, skausmų, tuo tarpu aukok Jam nors savo plaukus, vadinasi, kantriai kentėk mažus nemalonumus, vargelius, kasdienes skriaudas, nuostolius. Tais mažmožiais, aukojamais Dievui su meile ir atsidavimu, palenksi ir patrauksi prie savęs Dievo Sužieduotinio širdį. Kasdieniai darbai, rūpesniai, galvos ar dantų skausmas, ar kitas koks neramumas, vyro ar žmonos nereikalingi priekabiai, kito kieno nemandagumas, pyktis, sudaužytas bliūdelis, stiklinė, pamesta pirštinaitė, skarelė, žiedas, nepatogi nakvynė, negardus valgis, ankstyvas

kėlimasis, einant į bažnyčią išpažinties, prie komunjės, nepagrįsta gėda viešai besižegnojant, kitų nereikalingi priekaištai, pašiepimai — visi tie nemalonumai, priimami ir pakenčiami meilingai dėl Dievo garbės, labai palinksmina Dievo gerumą, kurs už stiklinę vandens yra pažadėjęs savo tikintiesiems jūrą laimės. Kadangi panašūs smulkūs vargeliai, nemalonumui labai dažnai pasitaiko gyvenime, tai per juos, gera intencija, noru juos priimdami, galime susikrauti didžiausių dvasiškų turtų.

Kad š. Kotrynos Sienietės gyvenime gavau sužinoti tiek daug dvasios pagavimo, regėjimų, tiek giliausios išminties žodžių ir net apaštališkųjų pamokslų, visa tai mane ne per daug tenustebino, nes jos nepaprastas maldingumas turėjo prie savęs patraukti Dangiškojo Sužieduotinio širdį. Tačiau mano širdis ne mažiau pradžiugo, pamačiusi tą pačią šventąją, kaip paprastą merginą, besiruošiant savo tėvo troboje, valgi beverdant, duoną minkant, indus plaujant, gyvulius šeriant su didžiausia kantrybe ir meilingumu. Mano nuomone, jos paprastų mąstymų ir maldingų atsidūsėjimų nė kiek ne menkesnių būta už jos dvasios pagavimus, kurie taip dažnai pas ją atsitikdavo ir kurie, gal būt, jai buvo siunčiami už jos nepaprastą pasižeminimą ir kantrybę. Atlikdama paprastos tarnaitės darbus, š. Kotryna manė, savo tėvui betarnaudama, pačiam Kristui betarnaujanti, kaip š. Morta. Savo motinoje ji matė Švenčiausią Panelę, savo broliuose — apaštalus. Per tatai sukeldavo savyje mintis pačiam Dievui betarnaujanti, atlikdama paprasčiausius kasdienius darbus, noriai ėjo savo tarniškas pareigas ir jose daug džiaugsmo rasdavo, nes žinojo, jog jose būta Dievo valios. Tyčiomis tau priminiau šitą pavyzdį, kad žinotum, jog ir smulkiausius darbelius, menkiausius patarnavimus reikia atlikti su gera intencija, t. y.

Dievo garbei, tuokart menkiausias žygis, darbelis nenueis niekais ir turės savo amžinos vertės.

Tam tikslui patariau tau, Filiotėja, sekti pėdomis anos tvirtos moteriškės, kurią Viešpaties Išminčius taip labai išgiria, rašydamas Priežodžių Knygoje (31,10), kad ji, atlikdama didžius ir kilnius reikalus, nepamiršdavo ratelio ir staklių: *„jos ranka siekė tvirtų dalykų, o jos pirštai yra nusitvėrę virbalo.“* Tad ir tu siek savo ranka tų tvirtų dalykų, besimankštindama maldoje, dažnai eidama prie š. Sakramentų, ragindama kitų sielas prie Dievo meilės, žadindama jose gerų įkvėpimų, pagalios, atlikdama didesnius ir svarbesnius reikalus, pagal savo pašaukimą. Tačiau nepamiršk ratelio ir virbalo, t. y. žemų ir smulkių dorybių, kurios atrodo menkos, bet yra panašios į smulkias gėleles, tyliai augančias aplink kryžių, atseit — neatsisakyk šelpti, aptarnauti vargšus, ligonių lankyti, rūpintis savo šeimyna ir kitų kasdienių savo darbų bei pareigų atlikt, kurios tave apsaugos nuo tinginystės. Tai darydama, turėk intenciją ir tokias pat mintis, kaip kad š. Kotryna turėdavo.

Dideli, svarbūs reikalai retai tepasitaiko, užtat smulkūs — kasdien, todėl tais pastaraisiais visumet gali Dievui tarnauti, nes, *kas bus mažuose dalykuose ištikimas, tą Išganytojas žadėjo pastatyti ant didelių.* Visą tat daryk Dievo vardu ir Dievo didesnei garbei, o visi tavo darbai bus geri: ar valgytum, ar gertum, ar miegotum, ar keltum, ar linksmintumeis, ar virtuvėje triūstum, — dideliai Dievui užsitarnausi, jei tik kiekvieną darbelį atliksi Dievo garbei, dėl to, kad Dievas to nori, neveizėdama savo norų ar nenorų.

XXXVI skirsnys.

Reikia turėti aiškų ir išmintingą protą.

Žmonės esame ir vadinamės vien tik per savo protą, kuriuo skiriamės nuo gyvulių. Tačiau nedaug tėra tikrai protingų žmonių, nes savimylė paprastai iškraipo mūsų protą ir atveda jį į daugybę smulkių ir pavojingų neteisingumų ir nedorybių, kurios, kaip kandys, anot Giesmių Giesmės žodžių, naikina vynuogyną. Jos yra mažučiuokės, todėl mažai tepastebimos, bet, kad jų yra daug, tad jos daug žalos pridaro. Taip antai, dėl menkiausios priežasties skundžiamės ant savo artimų, bet patys niekumet savo kalčių nenorime pripažinti. Norime viską labai brangiai pardavinėt, o pirkti kuo pigiausiai, norime, kad kiti būtų kuo smarkiausiai baudžiami, bet kad mums būtų rodoma visame kame gailestingumo ir nuolaidos. Norime, kad mūsų visi klausytų, kad mūsų žodžius visi priimtų gera širdžia ir su pagarba, o patys kitų nenorime nė paklausyti, nepakenčiam priešingos nuomonės. Norime iš artimo išvilioti jo turtą, jam žadėdami užmokėt pinigais; ar ne geriau būt buvę, kad jis laikytų sau savo turtą, o mes pasiliktume prie savo pinigų? Nerimaujam, kad mums kas nepataiko tinkamų patogumų pagaminti; argi ne teisingiau būtų jam ant mūsų pykus, kad mes geidžiame jo patogumus iš jo paveržti? Kai patys kokį darbą bei amatą pamėgstame, peikiame, niekiname visus kitus amatus, kurie mums netinka. Kad koks mūsų pavaldinys, tarnas, tarnaitė mums kuo nors neįtiko, tai visus jo darbus imame peikti, ieškoti priekabių, neduodami jam ramybės ir nesiliaudami jį persekioję, o kas mums patinka, nuo to viską už gerą priimame.

Esama tokių tėvų, kurie į savo vaikučius nė pažvelgti nenori, nors jie būtų doriausi, bet kad yra ne-

gražūs, luoši, o išdykusius vaikus visaip lepina ir glamonėja vien dėl to, kad atrodo gražūs, kaip lėlytės. Visumet maloniau priimam turtingesnius, poniškesnius savo kaimynus, pažįstamus, nors kiti vargšeliai savo dora ir profu nė kiek už juos nebūtų menkesni, net tuos, kurie sugeba gražiau rėdytis, labiau gerbiame už tuos, kurie ne taip poniškai atrodo. Savo teises giname visomis keturiomis ir apie savo teises visumet skelbiame ir jų visur ieškome, o norime, kad kiti savo teisių ne tik neieškotų, bet dargi mums jas užleistų.

Stropiai saugojam savo garbę, nenusileidžiam menkiausiu žodeliu, bet dar norime kitais jodinėti, reikalauti visame kitų nuolaidumo ir pasižeminimo. Nuolat skundžiamės ant kitų, bet širstame, kad ant mūsų kas pasiskundžia. Ką kitiems esame padarę, viskas mums atrodo labai svarbus ir didis daiktas, o ką kiti mums padaro, viską vadiname menkniekiais. Žodžiu sakant, esame lyg tos Paplagonų krašto kurapkos, apie kurias pasakoja, būk jos turinčios dvi širdi. Taip ir mes vieną širdį turime saldžią ir malonią — sau, o antrą karčią ir aitrią — kitiems. Turime dvejopas svarstyklės: vienas sau kuo didžiausiems patogumams, naudingumams sverti, kitas — artimiesiems kuo daugiausia iš jų naudos nutraukti, nusverti. Anot psalmininko žodžių betariant, apgaulingos lūpos vienai širdžiai vienaip, kitai kitaip kalba; vadinasi, veidmainio turima dviejų širdžių ir dvejopo svaro; vieną sunkesnią, gaudant, ir kitą lengvesnią, duodant. Toks dvilinkumas yra pasibiaurėtinasi ir Dievo nepakenčiamas.

Filiotėja, visumet būk teisinga visuose savo reikaluose. Visumet stokis savo artimo vietoje, o artimą statyk savo vieton. Tuokart teisingai išspręsi. Laikyk save pardavėja, kai perki, ir pirkėja, parduodama; tuokart pirksi ir pardavinėsi teisingai.

Visos tos skriaudos yra smulkios ir nereikalingos atlyginimo, nes čia kalbama tik apie perdaug griežtą

savo asmens teisių saugojimą, tačiau tos skriaudėlės reikalingos yra pašalinti ir mus verčia pasitaisyti, nes jos yra žymūs proto nukrypimai ir prasižengimai prieš meilę. Pagaliau, teisingu, kilniu ir meilingu elgesiu mes nieko nenustojame žmonių akyse, priešingai—niekuo gal tiek žmonių prie savęs nepatraukiame, kaip savo gerumu, kitiems palankumu.

Todėl, meilingoji Filiotėja, dažnai dairykis po savo širdį ir stebėk, ar ji taip yra palanki savo artimui, kaip norėtum, kad artimo širdis būtų tau palanki, nes toks yra tiesios ir kilnios širdies saikas. Kad Trajano cėsoriaus bajorai ėmė jam prikašiot, kad perdaug yra prieinamas visiems žmonėms, cėsorius atsakė: argi nereikia tokiu cėsoriu būti savo pavaldiniams, kokio cėsoriaus aš pats norėčiau susilaukti, virtęs pavaldiniu?

VII skirsnys.

Apie pageidavimus.

Kiekvienas žino, kad reikia saugotis blogų daiktų pageidavimo, nes, geisdami blogų daiktų, patys blogiirstame. Bet dar daugiau pasakysiu, miela Filiotėja, patardamas: negeisk sielai pavojingų dalykų, kaip antai, šokių, vakaruškų ir kitokių pasilinksminimų, nei pagaliau dvasios pagavimų, regėjimų, nes juose daug yra pavojaus apsigauti ir puikybei sukelti. Negeisk tolimų, vargiai pasiekiamų ieškinių, apleisdama dėl jų artimesnes, kasdienes savo pareigas bei darbus ir vis laukdama tos tolimos laimės. Per tai išblaškome gerus pasiryžimus ir be reikalo nustojam ramybės, imam nerimauti. Jeigu koks jaunikaitis per anksti trokšta kokios aukštos vietos, neišėjęs dar mokslų, ką gi tai gelbėtų? Jeigu koki ištekėjusi moteriškė užsigeistų stoti į vienuolyną, tokie sumanymai būtų visai ne vie-

toje. Jeigu imčiau galvoti, kaip nusipirkus savo kaimyno dubą, žinodamas, kad jis jos visai nemano par-duoti, ar negaišinėčiau tik veltui laiką tokiomis nesąmonėmis? Jeigu kunigas, sirgdamas, užsinorėtų sakyt pamokslą ar š. mišias laikyti, ligonis lankyti, pamaldas laikyti, kaip pridera sveikiesiems, juk tokie pageidavimai būtų tušti, nes jų negalima būtų įvykinti. Tuo tarpu tokie tušti pageidavimai ir svajonės užima vietą toms mintims, kurias toje padėtyje reikėtų turėt ir kurių reikėtų prisilaikyti, būtent — būt kantriai, labiau Dievo valiai atsidavusiai, daugiau rodyti susivaldymo, paklusnybės, kantrybės skausmuose, sopuliuose, nes to viso Dievas iš mūsų tuo laiku kaip tik už vis labiau reikalauja. Tačiau mūsų pageidavimai paprastai būna panašūs į tų neščių moterų geismus, kurioms žiemą noris uogų, vasarą raugintų kopūstų. Visai negiriu tų asmenų, kurie, prisiėmę kokią tarnystę, eidami kokias pareigas, užsigeidžia tokio maldingumo, kurs trukdytų darbą ir nebūtų pritinkąs prisiimtoms pareigoms, kaip antai, jeigu tarnaitė norėtų kasdien lankyt bažnyčią ir tenai išbūti, iki ją uždaro, namie palikdama darbus nenudirbtus, ruošą neatlikta. Toks netinkamas maldingumas aušina širdyje tikrą Dievo meilę, mažina norą darbo ir veda į dykaduoniavimą.

Kad aš, būdamas vyskupu, užsigeisčiau vienuolių kartūzų ramybės, tuo tik be reikalo gaišinėčiau laiką ir trukdyčiau savo tiesiogines pareigas. Sakyčiau, kad net lakesnio proto ir didesnės išminties nereikėtų pageidauti, nes toks troškimas būtų tuščias ir tik trukdytų priderantį lavinimą to proto, kurį esame iš Dievo gavę. Nepatarčiau geisti tarnauti Dievui taip, kaip negali bei neišsigali, apleidžiant paprastą Dievo tarnavimą, kurį lengvai galėtumei atlikti. Tą, ką čia sakau, reikia suprasti apie tuščias svajones ir neįvykdomus geismus, kurie visiškai apsėda protą ir pavergia širdį, atimda-

mi norą ką nors veikti, ko tuojau negalima pasiekti. Paprasti pageidavimai ir praeinamos mintys, duokim — kad gerai būtų į atlaidus nuvykus į kokią stebuklingą vietą, įtaisius bažnyčiai kokį reikalingą papuošalą, bet kad, dėl rimtų kliūčių tų savo pageidavimų tuojau įvykinti negalėdama, vis nenustosi šventadieniais lankiusi savo parapijos bažnytėlę, neatsisakysi aukoti nors po keletą skatikų bažnyčios ar visuomenės rinkliavoms, tai aišku, kad anie tavo didesnieji sumanymai nebuvę kenksmingi ir peiktini, nebent tie pageidavimai būtų įpročiu pavirę.

Negeisk naujų kryžių kryželių, nebent būtum jau gerai įpratusi kęsti tokius, kuriuos tau Dievas lig šiol yra siuntęs, nes nesąmonė yra geisti kančių, nesugebant ir nenorint pakęsti menkiausios paniekos.

Mūsų išganymo priešas velnias dažnai mus džiugina didžių, neįvykdomų sumanymų geidimu, kad mūsų protas nukryptų nuo kasdienių mūsų reikalų, kurie, nors smulkučiai atrodo, vis dėlto mums daugeliu gali patarnauti ir naudos suteikti. Mintimi užmušinėjame slibinus, o patys leidžiame save smaugt žalciams, kurie aplink mums šliaužioja, mūsų nepastebimi.

Negeisk pagundų, nes tai būtų per didelė drąsa, verčiau ruošk savo širdį drąsiai kovai su jomis, kai ją užpuls.

Daugybė mėsiškų valgių, ypač valgant jų per daug, visumet apsunkina pilvą, o jeigu jis yra silpnas, visai jį sugadina. Neapsunkink savo sielos daugybe pageidimų: nei pasaulinių, nes tuokart jie tave galutinai sugadintų, nei dvasiškųjų, nes jie tave per daug apsunkintų.

Siela, pasijutusi apvalyta nuo žemiškų šiukšlių, įgauna staiga didžių dvasiškųjų dalykų troškimą ir, kaip per daug išalkusi, geiste geidžia iššyk daugybės

įvairių įvairiausių atgailos ir maldingumo darbų, savęs varginimų, atgailos, pasižeminimo, gailestingumo ir maldos. Toks kilnus alkis nėra peiktinas, Filiotėja, bet reikia pamąstyti, ar galėsime visus geistinus pasižadėjimus ištesėti.

Pasiklaususi tad savo dvasiškojo vadovo patarimų, rinkis sau iš tarpo tų gerų pageidavimų tiktai tuos, kuriuos tuojau galėtum įvykinti, ir juos tuojau stropiai pradėk vykinti. Tuos sumanymus įvykinus, Dievas tau pateiks naujų, kuriuos savu laiku galėsi vykinti. Per tatau nesugaiši laiko tuščioms svajonėms.

Nesakau, kad reikėtų stumti šalin *visus gerus* pageidavimus bei sumanymus, noriu tik priminti, kad juos reikia vykinti paeiliui, ir tuos, kurie šiandien negali būti įvykinti, pasilaikyt širdyje, kol ateis patogus laikas jiems vykinti, o tuo tarpu atlikim savo darbus bei pareigas, kurios stovi dienotvarkėje.

Tai, ką sakau apie dvasiškuosius, reikia taikinti ir prie pasaulinių reikalų, nes be tokios tvarkos niekuomet neturėtume tvarkingo ir ramaus gyvenimo.

XXXVIII skirsnys.

Patarimai moterystėj gyvenantiems.

Moterystė yra didis sakramentas Kristuje ir Bažnyčioje, sako š. Povilas. Moterystė yra visų gerbtina, visur ir visame kame. Visų gerbtina, nes ir panos turi prieš ją nužemintai lenktis. Gerbtina visur, nes ji turi būti šventa ir gerbtina elgetų tarpe lygiai kaip ir turtuolių. Gerbtina visame kame, nes moterystės pradžia, jos tikslas, nauda ir apeigos — viskas yra šventa. Moterystė yra krikščionijos sėja, pripildanti žemę tikinčiaisiais, gaminanti dangui išrinktųjų kan-

didatus. Moterystės labo palaikymas turi didžiausios svarbos visuomenei, valstybei, tautai, nes yra pradžia ir versmė visų jų pasisėkimų. Kad gi Dievas duotų susilaukti į visas vestuves kviečiant Jo mylimiausią Sūnų, kaip jis buvo kviestas į vestuves Galilėjos Kanoje! tuokart ir mums niekumet nepritrūktų palaimos ir džiaugsmų vyno. Jeigu kame tokios palaimos vyno trūksta, tai dažniausiai dėl to, kad tenai į vestuves kviečiama Jėzaus vietoje Kupidinas (pagonių meilės dievaitis), o jo motina vietoj Švenčiausios Panelės.

Kas nori susilaukti gražių ir garbiniuotų ėriukų, turi, sekdamas Jokūbo pavyzdžiu, rodyt avims gražias ir šakotas šakeles. Kas nori moterystėje laimės susilaukt, turi stebėti moterystės sakramento šventumą ir kilnumą. Deja, vietoj to, besiruošiant į moterystę, paprastai gaištama daugybėje netvarkingų, nepadorių pasilinksminimų, šokių triukšmuose, pokylių svaiguliuose. Pirmiausiai raginu moterystėje gyvenančius, kad kits kitą mylėtų, kaip Šventoji Dvasia labai aiškiai tai įsako Šventajame Rašte. Susituokusieji vyrai ir moterys! jums ne gana yra pasakius: mylėkimės įgimta meile, nes tai ir balandžiai sugeba padaryti; ne gana pasakius, mylėkimės žmoniška meile, nes taip ir pagonys sugebėdavo daryti, bet sakau su š. Povilu apaštalų: *vyrai, taip mylėkite savo moteris, kaip Kristus mylėjo Bažnyčią* (Efez. 5, 25). Užtat ir žmonos turi savo vyrus mylėti, kaip Bažnyčia kad myli Kristų. Juk pats Dievas yra atvedęs levą prie pirmojo mūsų tėvo Adomo ir davęs jam kaipo pačią. Tas pats Dievas nematoma savo ranka užmezgė pirmutinį jūsų moterystės mazgą ir viens kitam jus įdavė, dėl ko tad nesi-mylite šventa, dieviška meile?

Pirmutinė moterystės pasėka yra nesutraukiama jūsų širdžių sąjunga. Jei kas du pušiniu medžio gabaliuku stipriai suklijuoja geru kliju, tai jie greičiau

luš kitoje vietoje, o netrūks jų sulipimas. O čia pat-sai Dievas jungia vyrą ir žmoną savo krauju, todėl Moterystės sakramento jungė yra toki stipri, jog greičiau siela nuo kūno gali būti atskirta, negu vyras nuo moters ar moteris nuo vyro. Tas susijungimas nėra tiktai pagal kūno įstatus, bet labiausiai pagal širdies, prisirišimo, meilės.

Antra moterystės meilės pasėka turi būti abipusė, nepajudinama ištikimybė. Seniau antspaudos buvo išraižomos ant didžiulių žiedų, nešiojamų ant piršto, ką liudija ir šventasis Raštas. Tuo aiškinama žiedų užmovimo apeiga, Moterystės sakramentą primant. Š. Bažnyčia kunigo ranka laimina žiedą ir, įduodama jį pirma vyrui, reiškia, kad Moterystės sakramentu įspaudžia jo širdy antspaudą ir antspauduoja, uždaro širdį, kad į ją nebegalėtų patekti nei vardas, nei meilė jokios kitos moters, kol toji, katra jam yra įteikta už moterį, bus gyva. Paskui mauna žiedą ant moters piršto, kad ir ji žinotų, jog širdžiai draudžiama priimti meilę kito kokio vyriškio, kol jos vyras, kurį jai pats Jėzus yra įteikęs, pasilieka gyvas.

Trečia moterystės pasėka yra vaikų gimdymas ir auklėjimas. Didelė tai garbė jums, vyrai ir moterys, kad Dievas, norėdamas padauginti sielų skaičių, kurios Jį galėtų per visus amžius garbinti ir šlovinti, daro jus bendradarbiais to svarbaus ir kilnaus reikalo, pavesdamas jums parengti kūnus, kuriuos Jis, kaip kokia dangiška rasa, sielomis gaivina, sutverdamas jas tuomet, kai jas savo visagalia jungia su kūnais. Išlaikykit tad vyrai nuoširdžią meilę savo žmonų. Tam juk Dievas ištraukė moteriškę iš po vyro širdies, kad vyras ją nuoširdžiai mylėtų. Kad moterėlės kai kuriais atžvilgiais atrodo silpnesnės už vyrus, tai dar nereiškia, kad jos galėtų būti vyrų niekinamos, bet juo labiau jos turi būti vyrų užjaučiamos

ir saugojamos. Dievas moteris yra tokias sutvėręs, kad jos, būdamos nuo jūsų priklausomos, labiau jus gerbtų ir prie jūsų glaustųs, ieškodamos paramos, o jūs, turėdami moteris savo draugėmis, būtumėt vienkart jų vadais.

O jūs, moterys, žmonos, mylėkit nuoširdžiai ir jausmingai jums Dievo duotus vyrus, reikšdamos vienkart jiems pagarbos ir nuolaidumo, nes tam juos Dievas yra suteikęs stipresniame ir galingesniame kūne, kad moteriškė būtų priklausoma, kaulas iš vyro kaulo, kūnas iš jo kūno, kad būtų sudaryta iš jo šonkaulio ir išimta iš jo pažasties, nes turi būti po vyro ranka ir vadovybe. Visame šventajame Rašte nuolat kalbama, kad moterys būtų vyrams nuolankios, klusnios, bet vienkart tas pats šventasis Raštas saldina jūsų nuolankumą, reikalaudamas iš vyrų, kad jie savo vyresnybę reikštų kiek galima maloniau, jautriau ir saldžiau. Visa tai š. Petras yra patvirtinęs tais žodžiais: „*Jūs, vyrai, gyvenkite išmintingai draugėje su moteriška lytimi, kaip su silpnesne, suteikdami pagarbos, kaipo gyvenimo malonės bendratėvainėms*“ (I Petr. 3. 7).

Tačiau, ragindamas jus, vyrai ir moterys, prie savitarpio meilės, turiu perspėti, kad toji meilė neišvirstų į pavydą, nes dažnai atsitinka, jog, kaip kirmėlė įsimeta į puikiausią ir gražiausią obuolį, taip ir į jautriausią vyro ir žmonos meilę įsimeta nejučiomis pavydo ir įtarinėjimų kirmėlaitė, kuri griaužia palengvėl ir naikina visą meilės esmę, keldama barnių, nesantaikos, prieidama prie galutinio tos meilės ir gero sugyvenimo iširimo. Toks pavydas niekumet nerasis tenai, kur viešpatauja tikra draugystė, paremta tikra dorybe. Todėl pavydas yra tikra žymė vien kūniškosios meilės, žemos, paręstos ant menkutės, nepastovios ir linkusios prie įtarinėjimų doros. Kvailas toks meilės karštis, kurį norima pavydu išpūsti! Nors pa-

vydas reiškia ugninę meilę, bet visai nereiškia dar kilnios, gražios, skaisčios ir tobulos draugystės, nes gera draugystė yra remiama visišku mylimojo draugo, draugės pasitikėjimu, o pavydas pareina kaip tik iš nepasitikėjimo.

Vyreliai! jei norite, kad jūsų žmonos jums būtų ištikimos, mokykite jas tos ištikimybės savo pavyzdžiu. Kokiomis akimis jūs drįstumėte reikalauti iš savo žmonių kuklumo, gėdingumo, sako š. Grigalius Nazijanietis, jei patys gyvenate begėdiškai? Kaip drįstate iš savo žmonių reikalauti to, ko joms patys neduodate? Norite, kad jos skaistybės gyventų, tai pirmučiausiai patys santykiuose su jomis laikykite skaistybę, kaip š. Povilas pataria, *kad kiekvienas mokėtų laikyti savo indą šventume ir pagarboje* (I Tesal. 4, 4.). Jeigu patys savo pavyzdžiu mokysite savo žmoneles apgaulės, tai nebus stebėtina, jei susilauksit gėdos iš savo žmonių pakrikimo. Bet ir jūs, moterėlės, kurių visa garbė eina iš dorumo ir gėdingumo, stropiai saugokite savo garbę ir neleiskite, kad koks nors nepadorumas bei neatsargumas suterštų jūsų geros garbės skaistybę.

Saugokis, Filiotėja, kiekvieno vyliaus, nors jis atrodytų neturįs didesnės reikšmės, ir neprisileisk prie savęs jokių pataikūnų, kurie girtų tavo grožę ir dailumą: jie visi yra labai įtartini asmenys, nes, kas giria prekę, kurios neįgali nusipirkti, aišku, kad jo norima toji prekė vogtinai pasisavinti. Jeigu dar kas toks, per akis girdamas, drįstų tavo vyrą peikti, tai būt tave pačią įžeidęs. Tuokart galutinai paaiškėtų, kad jis ne tik tave nori pražudyti, bet jau laiko tave pusiau pražuvusia: kas nuo pirmutinio pirklio atsimeta, su antroju bus beveik susiderėjęs.

Senovės laikais, lygiai kaip ir dabarties, moteriškės įsikabindavo sau į ausis žemčiūgų auskarus, nes,

kaip rašo Plinijus, mėgdavo jų tylų skambėjimą. Aš manau, kad žmonos ausis pirmiausiai yra vyro, ir ją žmona turi tik vyrui palikti atvertą ir neatidarinėti jos kito kieno nors netinkamoms, nereikalingoms kalboms bei kuždėjimams, kaip tik skambėjimui padorių ir tyrų žodžių, kuriuos Evangelija vadina brangiais žemčiūgais. Juk ir Izaokas savo sužieduotinei, skaisčiai Rebekai, pirmutinėms dovanoms pasiuntė dailius auskarus, lyg pareikšdamas, jog pirmiausiai jos ausis turi vien tik prie savęs atgręžti. Reikia vis dėlto atsimint, jog, kaip nuodai į žmogaus kūną patenka pro lūpas, taip sielos nuodai įsiskverbia į jos vidų pro ausis.

Moterystės meilė ir ištikimybė, besijungdamos į krūvą, gimdo savitarpio pasitikėjiną ir šventą susiartinimą. Todėl šventieji ir šventosios, gyvenantieji moterystėje, viens kitą mylėdavo ir glamonėdavosi be baimės, nes jų santykiai buvo skaistūs ir šventi. Izaokas ir Rebeka, skaisčiausia Senojo Įstatymo moterystės pora, meilingai besiglamonėdami, buvo užtikti Abimelecho, iš ko tasai vyras pažino, kad jų būta vyro ir žmonos, o ne brolio ir sesers, kaip buvo apie juos pasakota.

Š. Liudvikas, didis šventas karalius, nors savo kūną labai vargindavo atgailos darbais, bet savo žmonai karalienei buvo labai malonus ir jai rodė didelę meilę, kuo kai kurie net piktinėdavosi. Tačiau už tai tas šventasis karalius greičiau buvo vertas pagyrimo, kad savo vyrišką ir karingą protą sugebėdavo suderinti su moterystės meile ir prilenkti prie visų smulkmenų šeimyniško gyvenimo. Nors jos nesuriša širdžių amžinai, bet jas labai suartina ir pasaldina moterystės vargelius.

Š. Monika, nešiodama dar įsčioje savo sūnų Augustiną, dažnai aukodavo kūdikį krikščionių tikybai ir Dievo garbei, kaip apie tai liudija pats š. Augustas.

tiną, sakydamas, jog dar motinos iščioje gavo ragauti Dievo išminties druskos. Didelė tai pamoka krikščionių žmonoms, kad aukotų savo iščios vaisių Dievui dar prieš kūdikiui gimiant, nes Dievas, kurs maloniausiai priima nužemintų širdžių aukas, rodo savo palankumo nesčių moterų meldimams. Tai liudija Samuelis, š. Tomas Akviniėtis, š. Andriejus iš Fiesolės ir daug kitų.

Š. Bernardo motina, užauginusi tokį garbingą sūnų, kai jai gimdavo kūdikis, imdavo jį ant rankų ir aukodavo Jėzui Kristui ir nuo to laiko mylėdavo savo kūdikius su pagarba, kaip šventą daiktą, jai paties Dievo pavestą. Per tai visus savo septynetą vaikų užauklėjo labai dievobaimingai ir šventai.

Kaip tik vaikai ateina į protą, tėvai turi rūpintis kaip įmąnydami į jų širdis įdiegti Dievo baimės. Taip darydavo š. Blanka karalienė, š. Liudviko karaliaus motina, dažnai jam kartodama: „Verčiau sutikčiau regėti tave bimirštantį, negu kad regėčiau nors vieną tavo mirtingą nuodėmę.“ Tie žodžiai taip giliai įsmeigo jos sūnelio širdy, kad paskiau jis pats sakydavos, jog nebuvo dienos, kad jų nebūtų atsiminęs, visomis savo jėgomis besistengdamas tą savo šventos motinos perspėjimą išlaikyti ir tuos patarimus gyvenime vykinti.

Prancūzų ir kai kuriose kitose kalbose šeimynos ir kartos vadinamos namais, o ebrėjai (žydai) kūdikių gimdymą vadindavo namų statymu. Ta prasme sakoma Išeigos knygoje, kad Dievas Egipto moterims pastatė namus, norėdamas parodyti, jog namų gerumas ne nuo to pareina, kad į juos daug būtų sukimšta žemiškų gerybių, bet nuo doro, dievobaimingo kūdikių auklėjimo. Tam nereikia gailėtis jokių vargų ir triūso, nes vaikai yra tėvų vainikai. Š. Monika sekiojo savo sūnų Augustiną visur, kur tik

jis keliaudavo, jūra ar sausuma, iki pagalios jį atvertė į gerą kelią, kuriuo eidamas, jis liko šventas, o š. Monika daug laimingesnė jautėsi savo sūnų ašaromis prie Dievo atvertusi, negu kad jį buvo pagimdžiusi.

Š. Povilas moterims skiria namų ruošą. Todėl daugumas teisingai mano, jog moterų dievobaimingumas visai šeimynai naudingesnis yra už vyrų dievobaimingumą, nes jie rečiau namie pasilieka ir neturi tiek progos savo namiškių prie doros paraginti. Todėl ir Saliamonas savo priežodžiuose visų namų laimę remia drąsios moteriškės rūpestingumu ir darbštumu ir tokios moteriškės veikimą aprašinėja.

Š. Raštas (Genezės knygoje) pažymi, jog Izaokas, matydamas, kad jo žmona Rebeka neturi vaikų, meldės į Dievą: jis iš vienos pusės aukuro, ji iš antros, ir todėl vyro malda, atliekama drauge su žmona, buvo išklausyta.

Tvirčiausias ryšys vyro ir moters yra abiejų šventas maldingumas, prie kurio vienas antrą turi raginti. Yra vaisių, kaip pigva, kurie dėl savo aitrumo tik su cukrum suvirinti pasidaro valgomi. Kiti vėl tokie minkštučiukai ir švelnučiai, kad cukre tegali būt laikomi, kaip žemuogės, vyšnios. Moterys tegu trokšta, kad jų vyreliai būtų persisunkę, lyg cukrumi, maldingumo dvasia, nes be jos vyras pasiliks žiaurus, aitrus, laukinis gyvulys. Vyrams taipojau reikia savo žmonelių maldingumą palaikyti, nes be maldingumo moteriškė palieka menkutę, silpnutę ir greit nustoja savo doros arba ją apteršia.

Š. Povilas yra pasakęs: *Netikintis vyras yra pašventintas tikinčios moteriškės ir netikinti moteriškė yra pašventinta tikinčiojo vyro* (I Kor. 7,14). Tokioje sąjungoje, kokia yra moterystė, vyras ir žmona labai lengvai vienas antrą gali prie doros para-

ginti, patraukti. Užtat koki palaima ant abiejų nužengia, kad abudu susidaro tikinčiu ir vienas antram padeda švęstis ir tobulintis Dievo baimėje ir meilėje! Pagalios vienas antro silpnybes moterystėje gyvenantieji turi lig tiek kentėti, kad dėl to niekumet nekiltų tarp jų kokių nors barnių, rietenų, nesusipratimų. Bietelės nesustoja tenai, kur girdi didelį klegesį. Nei Šventoji Dvasia neapsigyvena tokių šeimynų namuose, kur nesiliauja atkaklios rietenos, barniai, savitarpio priekaištai, kits kito niekinimas, klyksmai.

Š. Grigalius Nazijanietis liudija, jog jo laikais vyras ir žmona švęsdavę savo susituokimo sukaktuvių dieną. Labai džiaugčiaus, kad toks paprotys grįžtų į mūsų šeimynas, tik be didelių pokylių ir triukšmingų pasilinksminimų. Tuoktuvių sukaktuvių dieną labai patartina, kad vyras ir žmona atliktų išpažintį, priimtų š. Komuniją ir karšta dvasia melstų Dievo tolesnio pasisekimo moterystėje begyvenant ir aukodami Dievo garbei visus savo bendrus žygius, džiaugsmus ir vargus, atnaujindami pasižadėjimą gyventi meilėje, santaikoje ir ištikimybėje. Tuo būdu jie susistiprintų Jėzuje Kristuje, mūsų Viešpatyje, tolimesniam savo pašaukimo sunkenybių kilnojimui.

XXXIX skirsnys.

Apie moterystės guolio padorumą.

Moterystės guolis turi būti *nesuteptas*, sako šv. Povilas apaštalas, vadinasi, turi būt laisvas nuo begėdystės ir nuo kokio nors sutepimo. Moterystė buvo dar rojuje įsteigta, kur nebuvo jokios apgaulės ir jokių begėdysčių.

Yra kai kurio panašumo tarp gėdingų malonumų ir valgymo malonumų, nes abudu liečia kūną, nors

pirmieji už savo smarkumą vadinami stačiai kūniškais. Taigi, tai, ko negalima plačiau pasakyti apie pirmuosius, paaiškinsiu, kalbėdamas apie antruosius.

1. Valgymas yra reikalingas kūno gyvybei palaikyti. Kaip valgymas, turįs tikslą vien tik kūno gyvybės palaikyti, yra geras, šventas ir reikalingas dalykas, taip ir moterystėje visa tai, kas yra reikalinga vaikams gimdyti, atseit, palaikyti ir dauginti žmonių giminei, yra geras ir labai šventas dalykas, nes jis yra svarbiausis moterystės tikslas.

2. Valgymas ne tik gyvybei palaikyti, bet parodyti vieni kitiems savo palankumą, vieni kitus pamylėti, taipojau yra teisinga ir dora pramogėlė. Lygiai ir moterystėje gyvenančiųjų meilingi pasielgimai savo tarpe yra visai teisingi, ir š. Povilas juos vadina moterystės pareiga, arba skola, nuo kurios atsilyginimo nėra viena pusė negali atsisakinėti, nebent kitai pusei geruoju sutinkant. Nei pamaldos, nei komunija negali tų pareigų atlikimo kliudyti, kaip jau buvo sakyta, kalbant apie š. komuniją. Juo labiau negalima nuo moterystės pareigų atlikimo šalintis dėl menkų priežasčių, pykčio, dėl klaidingo supratimo apie dorą.

3. Esant svečiuose ir nenorint šeimininkų užgauti, paprastai valgoma noriai, vaišės priimama maloniai. Atsilyginant moterystės skolą, reikia tai daryti taipojau noriai, meilingai, ištikimai, visumet turint norą ir viltį susilaukti kūdikių, nors dėl kokių nors priežasčių tokios vilties vargiai bebūtų.

4. Valgymas ne dėl pirmųjų dviejų priežasčių, bet vien iš noro ir pamėgimo, yra pakenčiamas dalykas, nors nepagirtinas, nes geismams pataikauti ir juos pasotinti nėra girtina, tik kai kuomet gali būti pateisinama.

5. Valgymas, gėrimas ne vien iš noro, bet per apsirijimą, iš godulystės, yra labiau ar mažiau peiktinas dalykas, pagal apsirijimo bei godulystės laipsnio didumą.

6. Valgant, geriant apsirijimas gali atsitikti ne tik nuo perdaug didelio persivalgymo ar persigėrimo, bet ir nuo godumo, su kuriuo valgoma ar geriama. Medus kitiems yra priprastas, bet gali jiems pakenkti, kad per daug jo sušeriama, arba ne taip, kaip reikia, šeriama: nuo peršėrimo bitės serga, nuo netinkamo maitinimo jos nyksta ir kartais visai išnyksta. Naudojimasis moteryste, pats savyje teisingas ir šventas ir žmonių visuomenei naudingas, vis dėlto kartais gali virsti sieloms labai pavojingu, jei iš perdėjimų ir nereikalingų elgesių pasitaiko daugybė pavojų kasdienių nuodėmių, kurios yra sielos liga, arba per netinkamą ir nedorą elgesį moterystėje sudaro sielai mirtinos nuodėmės, o tuo pačiu mirties pavojų.

Netinkamas moterystės naudojimas, atseit, visi tokie pasielgimai, kurie yra priešingi ar kenkia kūdikių gimdymui, yra visumet mirtinos nuodėmės, nes pirmutinis ir pamatinis moterystės tikslas yra vaikų gimdymas ir auklėjimas, todėl niekuomet ir dėl jokios priežasties negalima ardyti tam tikslui nustatytos tvarkos. Tačiau naudojimasis moteryste esant moteriai jau pastojusiai ar bevaise nėra draudžiamas, jei tai atliekama paprastu, prigimtu būdu. Onano nedoru ir begėdišku pasielgimu moterystėje Dievas labai pasibaurėjo ir jį nubaudė, kaip rašo Šventojo Rašto, Genezies knyga XXXVIII skirsny. Nors kai kurie mūsų amžiaus atskalūnai ir bedieviai, šimtąsyk piktesni už senovės cinikus (apie kuriuos rašo š. Jeronimas, aiškindamas š. Povilo laišką į Efezus), stengiasi saviškai pateisinti gyvenimą taip, kad nebūtų vaikų, betgi Šventasis Raštas ir Š. Bažnyčia visumet tokias

nedorybes smerkdavo ir smerkia ir laiko jas nuodėmėmis.

7. Jei kas prieš valgant jau laižos, mąstydamas, kokių skanumynų jis valgys, gers, arba pavalgęs negali atsigėrėti visais suvalgytais skanumynais ir gėralais, kitiems apie juos pasakodamas ir pats kartkartėmis atsimindamas ir gailėdamasis, kad jų visų negalėjo savo pilvely sutalpinti, tai toksai pilvūzas parodo tik, kad galvelės esama visai menkos, o protelio tenai visai nedaug tėra ir tas pats niekam netikęs. Apie tokius š. Povilas sako, kad jų dievas esąs pilvas. Dori žmonės valgymais tesirūpina tiktai prie stalo, o pavalgę nusiplauna rankas ir išplauna burną, kad nebeliktų nei kvapo, nei dvasios to, ką buvo valgę.

Dramblys yra visų gyvulių kilniausiasis. Jis niekumet nemaino savo patelės ir, nors prie jos labai yra prisirišęs, bet tik sykį per trejus metus su ja susėina ir tai tik penkias dienas išbūva draug su ja tankumyne pasislėpęs, kad niekas nepastebėtų, o paskui skubinas prie vandens nusiplauti ir tuokart tegrįžta prie savo bandos. Ne pro šalį būtų ir žmonėms, moterystėje gyvenantiems, atsiminti apie tai, kad per daug nevaikytų kūniškų pamėgimų, kurie tėra leistini tam tikrose reikalingose ribose, o atlikę reikalus, turi kuo greičiausiai apsiplauti savo širdis, kad skaisčiomis mintimis ir aiškiu protu galėtų atlikti kilnesnes pareigas.

Panašų persergėjimą duoda ir š. Povilas savo laiške į Korintiečius. *Laiko nedaug tėra, tegu ir tie, kurie turi pačias, būna kaip jų neturintys.* Anot š. Grigaliaus betariant, tasai, vadinasi, kaip ir neturi pačios, kurs taip su ja gyvena, kad moterystės pareigų atlikimas jam visai netrukdo kitų pareigų atlikimo ir neatitraukia jo nuo maldingumo. Kas kalbama čia apie vyrą, tą patį reikia ir prie žmonos taikinti.

Tas pats š. Povilas sako: *O kurie šiuo pasauliu naudojasi, tegu būna, kaip juo nesinaudodami.* Todėl visi gali pasaulio gerybėmis naudotis ir džiaugtis, bet pagal savo pašaukimo reikalus ir taip, kad į šį pasaulį nė kiek neįprastų, kad išlaikytų visišką laisvę ir palinkimą Dievui tarnauti, lyg tartum šio pasaulio visai nebūtų ragavę.

Š. Augustinas sako, kad žmonės labai blogai daro, kai visomis jėgomis veržias prie tų dalykų, kurių tėra leistina ne po daug vartoti, o vos paliečia tuos dalykus, prie kurių visa širdimi turėtų pulti.

Mes turime būti visai atsidavę dvasiškiems reikalams, o kūniškais turime tik tiek naudotis, kiek jie mūsų gyvybei ir mūsų jėgoms palaikyti tėra reikalingi. Jeigu į kūniškus reikalus tiek daug įnirštame, kad juose visai paskeštame, tuokart, deja, mūsų protinga siela išvirsta į visai gyvulišką.

Manau, kad būsiu visa pasakęs, ką buvau norėjęs pasakyti, ir daviau visa suprasti, ką buvau verčiamas užtylėti.

XL skirsnys.

Patarimai našlėms.

Šventas Povilas moko visus vyskopus savo rašte į Timotiejų, sakydamas: *Gerbė našlės, kurios yra tikrai našlės.* O būt tikra našle reikia sekančių dalykų.

1. Kad našlė būtų tikra našlė, reikia, kad ji tokia būtų ne tik kūnu, bet ir siela, vadinasi, kad būtų pasizadėjusi daugiau nebetekėti ir savo našlystėje ištverti iki mirties. Tokios našlės, kurios mano vėl tekėti ir ieško naujų vyrų, tėra vien kūnu atskirtos nuo savo vyrų, bet noru ir širdimi su jais pasilieka susijungusios.

Jeigu tikra našlė panorėtų savo našlystę patvirtinti dar skaistybės apžadais, Dievui padarytais, didečiai papuoštų savo našlystę ir užsitikrintų savo nutarimo vykinimą, nes, žinodama, kad, tokius apžadus padariusi, nustodama skaistybės, nustotų ir dangaus, turės labiau saugotis visokių nepadorumų ir net minties apie naujas vestuves. Tie šventi apžadai turės tvirtai stotis jai skersai kelio, vedančio prie našlystės sulaužymo.

Š. Augustinas labai pataria skaistybės apžadus krikščionių našlėms, o senovės Bažnyčios mokytojas Origenas net tiesiog ragina žmonas daryti apžadus antrąsyk nebetekėti, dar tebegyvenant su vyru, kad, moterystėje gyvenant, galima būtų įgyti našlystės nuopelnų.

Apžadai daro mus ir mūsų darbus Dievui meilingesnius, tvirtina mūsų dorą ir aukoja Dievui ne tik dorybių darbus, kurie yra mūsų geros valios vaisiai, bet dargi paveda Dievui mūsų visą valią, kuri yra tarsi visų mūsų darbo vaisių medis. Laikydami skaistybę, Dievui aukojame savo kūną, o darydami skaistybės apžadus, pasižadame Dievui skaistybėje ypatingu būdu tarnauti, visiškai atsižadėdami to savo nutarimo permainos, o per tai visiškai atsiduodam To valdžiai, kuriam tarnauti daug geriau yra, negu viešpataut.

Visai pritardamas dviejų aukščiau minėtų Bažnyčios tėvų paskatinimams, vis dėlto patarčiau visoms dievobaimingoms sieloms, norinčioms panašius apžadus daryti, pirmiau gerai iširti savo širdį ir pasiklausti patarimo savo dvasiškojo vadovo, kad tuo būdu geri pasiryžimai, Dievo įkvėpimu pradėti ir su Dievo malonės pagalba vykinami, būtų pastovesni ir naudingesni.

2. Be to, reikia, kad atsižadėjimas naujos moterystės būtų daromas vien tam tikslui, kad lengviau ir

laisviau galima būtų visus savo jausmus kreipti į Dievą ir savo širdį su Dievu visiškai sujungti. Jeigu našlė tik dėl to nenorėtų tekėti antrąsyk, kad vaikų nenuskriaustų, ar dėl kito kokio žemiško sumetimo, tai už tai galėtų įgyti pagarbos pas žmones, bet ne pas Dievą, pas kurį tas tesusilaukia tikro pagyrimo, kas yra daroma vien tik Dievo garbei.

3. Kad našlė būtų tikra našlė, reikia, kad ji atsi-skirtų ir gera valia atsižadėtų visų pasaulinių linksmybių, nes našlė, anot š. Povilo, *gyvenanti gėriuose yra numirusi gyva tebebūdama*. (I Tim. 5, 6). Linksma našlėlė, kuri mėgsta pagyrimus, vyriškų meilinimąsi, šokių, vakarus, mėgsta puoštis, jaunintis ir vyriškiams dailintis, vien našlės vardą nešioja ir tėra dar kūnu gyva, bet sieloje jau yra numirusi. Ar tokia našlėlė bus skaisčiais rūbais pasipuošusi, ar dėvės gedulingus rūbus, argi ne vis tiek, jei tai bus daroma vien žmonėms įtikti ir jų akis į save patraukti? Našlė, įpratusi vyrui dailintis, dargudriau už mergaites ir ponias sugeba puoštis ir kitų akis į save kreipti. Toki tuščia-garbė našlėlė, nors dar tebėra gyva, bet jau yra mirusi dvasioje ir, tikrai sakant, iš jos bėra likęs vien tik našlystės panašumas.

Laikas vynmedžių genėjimo yra jau pasibaigęs, balandžių burnojimas jau girdis mūsų žemėje, tie žodžiai yra parašyti Giesmių Giesmės knygoje. Pasaulines atžalas genėti reikia kiekvienam, kurs nori dievobaimingai gyventi, bet už vis reikalingiau yra tikrai našlei, kuri, kaip balandė, neseniai verkė, dejavo, aimanavo, vyrą belaidodama. Kad Noemi, palikusi našlė, sugrįžo iš Moabo krašto į Betliejaus miestelį, moterys, kurioms ji seniau buvo pažįstama, klausinėjo kita kita: *Juk tai ta patl yra Noemi*. Bet jinais atsakė: *nevadinkit* mane Noemi (t. y. gražia), bet vadinkit mane Mara (karčia), nes *didelės kartybės pripildė mane Visaga-*

lįs. Sakė tai dėl to, kad buvo vyro nustojosi. Taip ir dievobaiminga našlė nenori, kad ją dar kas vadintų gražia ir prie jos dailintų, bet pasitenkina vien tai besanti, kuo Dievas nori, kad ji pasiliktų, būtent — pasižeminusi ir save niekais laikanti.

Žibintuvų liepsnelė, deganti kvepiančiam aliejui, kai užgęsta, dar didesnio kvapo paskleidžia. Taip ir našlės, kurių meilė moterystėje buvo skaisti ir kvepianti, kaip balsamas, kad jų šviesa, vyrui mirus, užgęsta, dar didesnę skaistybės ir kitų dorybių kvapą ima skleisti savo pavyzdingu gyvenimu.

Mylėti vyrą, kol jis yra gyvas, tai gan paprastas dalykas moterų tarpe. Bet taip ji mylėti, kad, jam mirus, kito visai nebetrokšti, tegali tikros našlės. Turėti Dievuje viltį, kol vyras yra žmonos ramstis, nėra retas atsitikimas, bet, to ramsčio nustojus, vis dar nustumti vilties Dievuje, yra dideliai pagirtinas dalykas. Todėl našlystės laiku išeina į aikštę moterystėje turėtų dorybių laipsnis.

Našlė jokių būdu negali apleisti savo vaikučių, kurie jos globos, ypatingai dvasiškos, tebėra dar reikalingi, nes š. Povilas aiškiai sako, jog nuo tos pareigos jos negali būti atleistos, nes turi atsilyginti už savo tėvų triūsą. Juo labiau, kas neturėtų rūpesnio dėl savųjų, ypač dėl namiškių, būtų blogesnis už stabmeldį, anot š. Povilo betariant. Kad vaikai jau užaugo ir patys gali savarankiškai gyventi, našlė turi susirinkti visas savo mintis ir jausmus, kad juo laisviau galėtų juos sunaudoti didesnei Dievo meilei kurstyti.

Jeigu būtinas reikalas neverčia našlės sąžinės bylinėtis dėl vyro palikimų, tai verčiau nė neprasidėti, o savo ūkį bei dalį valdyti ramesniu, kad ir ne per daug pelningu būdu, nes reikia nebent nepaprasto pelno tikėtis, prasidėjus bylų rūpesniams; bet jie retai kuomet gali atstoti tą laimę, kurią duoda šventa ra-

mybė. Be to, bylinėjimasis išblaško geras mintis ir verčia ieškoti pagalbos ir draugų, kurie ne sykį tyko skastybės dorybės ir labai gudriai sugeba tam tikslui išnaudoti našlės vargus.

Malda turi būti nuolatinis našlės maistas, mankštinimas. Nebeturėdama kitokios meilės, kaip tik Dievo, našlė ir kalbėtis turi daugiausiai su Dievu. Padėjus deimantą ant geležies, jo visai nėtraukia magnetas, bet, atėmus deimantą, geležis pati kimba prie magneto. Taip ir našlės širdis, negalėjusi laisvai kilti prie Dievo ir sutirpti Dievo meilėje, vyrui tebegyvenant, jam mirus, turi skubintis prie dangiškų kvepalų, lyg tartum kalbėdama draug su Sužieduotine iš Giesmių Giesmės: Viešpatie, dabar visa Tau priklausau, priimk mane į savo tarnaites, trauk mane prie savęs, *o bėgsiu į Tave*.

Dorybės, tinkamos dievobaimingai našlei lavintis, yra šios: tobulas kuklumas, atsižadėjimas garbės, išaukštinimo, gausingų sueigų, pokylių ir visokių tuštybių; patarnavimas ir slaugymas vargšų ir ligonių; nuliūdusių raminimas; mokymas jaunų mergaičių padoraus gyvenimo ir rodymas tokio pavyzdžio savo gyvenimu. Reikalingumas ir paprastumas — štai du svarbiausiu papuošalu našlės drabužių; pasižeminimas ir gailestingumas — tai du svarbiausiu pagražinimu jos darbų; teisingumas ir gerumas — du papuošalu jos kalbų; kuklumas ir gėdingumas — tai du pagražinimu jos akių, o Jėzus Kristus nukryžiuotasis — štai vienintelė jos širdies meilė. Žodžiu sakant, tikra našlė Dievo Bažnyčioje yra pavasario žibutė, skleidžianti nepaprastą maldingumo kvapą ir pati besislepianti po plačiu pasižeminimo lapu, o savo tamsia spalva rodanti susivaldymą. Ta kvepianti gėlė auga nenuganytose pievose, ir tikra našlė gyvena pasitraukusi nuo pasaulinių draugijų triukšmo, kad lengviau ga-

lėtų apsaugoti savo širdį nuo žemiškų gerybių geidimo ir žemiškos garbės bei meilės kaitros. *Palaiminta* bus, sako apaštalas, jeigu tokia išters.

Daug dar būtų galima pasakoti apie našlystę, bet, manau, viską būsiu pasakęs, patardamas, kad našlė, trokšianti našlystės garbėje išverti, skaitytų atsidėjus puikius ir graudingus laiškus didžio Jeronimo Jūrijai ir Salvijai ir kitoms moterims, kurios turėjo laimės būti dvasiškos dukterys to didžio tėvo, nes prie jo laiškų nieko nebegalima pridėti, nebent pridūrus šią pastabą: tikrai našlei nereikia nei peikti, nei teisti tų, kurios antrą, trečią ar nors ir ketvirtą sykį teka, nes kai kuomet Dievas taip skiria didesnei savo garbei. Visumet reikia atsiminti tą seną Dievo Bažnyčios mokslą, kad našlystė ir panystė ne kitokią vietą gaus danguje, tiktai tą, kurią joms bus tenai pasižeminimas paskyręs.

LXI skirsnys.

Žodis mergaitėms.

Mergaitės, tą vieną žodį teturiu jums čia tarti, nes kitus rasite kitur. Jeigu manote tekėti, laikykit savo širdies meilę ir pirmutinius jos jausmus tam jaunikaičiui, už kurio manote tekėti. Manau, būtų labai didelė apgaulė, kad, vietoj sveikos ir skaisčios širdies, atneštumėt savo vyreliui širdį jau kitomis meilėmis suerzintą, perdegusią. Bet, jeigu jums tektų laiminga dalis padaryti nekaltybės apžadus ir ant visados pasilikti panomis, Dievuliau! laikykit savo širdį nesužeptą ir visus savo meilės jausmus nepraimitus, taupydami juos Dangiškajam Sužieduotiniui, kurs, pats būdamas viena skaistybė, be galo myli skaistybę, ir kuriam priklauso visų daiktų viršūnės, ypač meilės.

Š. Jeronimo laiškai ir čia teikia visų reikalingų patarimų ir persergėjimų. Kadangi jums yra reikalingas paklusnumas, tai pasirinkit sau dvasiškąjį tėvą nuodėmklausiu, kuriam vadovaujant, galėtumėt savo širdis ir savo kūnus pašvęsti ir atiduoti Dievui.

Galas trečiosios dalies.

Ketvirtoji Dalis.

Čia rasite patarimų, kaip gintis nuo paprastų pagundų.

I skirsnys.

Nereikia per daug rūpintis, ką šneka pasauliečiai.

Kaip tik pasauliečiai žmonės, mėgstantieji pasaulines linksmybes, pastebės, kad nori dievobaimingai, maldingai gyventi, tuojau pradės tave visaip pajuokti ir apkalbinėti, pravardžiuodami davatka, veidmaine, apgavike. Sakys, kad žmonės nuo tavęs yra atsitraukę, o kai palikai vienui viena, tai tuokart ir tu pradedi prie Dievo kreiptis.

Tavo draugai, giminės teiks visokių savo perspėjimų ir patarimų, kuriuos jie vadins labai išmintingais, sakydami—nustosi gero vardo, impulsai į nusiminimą, per anksti pasensi, nieks tavęs nebeapkės, giminės tavęs atsižadės, pagalios nebeturėsi ko valgyti. Girdi, ir be davatkystės galima būti išganytai, todėl reikia gyventi, kaip visi žmonės pasaulyje gyvena. Tokių ir panašių pasakų pripasakos tau daugybę.

Brangi Filiotėja, visos tos kalbos yra kvailos ir tuščios. Tiems žmonėms, kurie tave nori atkalbėti nuo maldingumo, visai nerūpi nei tavo sveikata, nei tavo labas. *Jei būtumėt iš pasaulio*, pasakė Išganytojas, *pasaulis mylėtų, kas jo yra; tačiau, kadangi jūs nesa-*

te iš pasaulio, bet aš jus išrinkau iš pasaulio, todėl pasaulis jūsų nekenčia. Esu matęs vyriškių ir moteriškių kiauras naktis belošančių kortomis. Ar begali būti liūdnesnis proto bukinimas, sveikatos gadinimas, kai taip bedykinėjant ir naktis nemiegant? Tačiau pasauliečiai nėra tokio dykinėjimo papeikę, nesirūpina dykaduonių sveikata. O kad pamato ką anksčiau besikeliant eit į bažnyčią, išpažinties ar prie Komunijos, tuojau kelia klyksmą, išranda visokių darbų, kliūčių. Beveik kas savaitę ir dar ne sykį kiauras naktis praleidžia bešokdami ir dūkdami vakarėliuose ir vakaruškose, o kad Kalėdų naktį reikia dvyliką valandą nueit į bažnyčią, tuojau pradeda dejuot, kad naktis liks neišmiegota, galima esą peršalti, susirgti. Velykų naktį išbudėti ar auštant atsikėlus į bažnyčią pasiskubinti pasauliečiams atrodo be galo didelis vargas, bet visas Velykų dienas lig vėlumo baladotis iš trobos į trobą nė maž sunku nėra... Kiekvienam juk aišku, kad pasaulis nėra teisingas teisėjas: savo vaikams perdaug geras ir nuolaidus, užtat Dievo vaikams yra žiaurus ir priekabingas.

Negalima su pasauliu sutikti, nenorint su juo draug pražūti. Negalima pasauliui įtikti, nes jis per daug visokių keistumų prasimano. Pats Išganytojas yra tai patvirtinęs: *Atėjo Jonas, jis nevalgė ir negėrė, ir jie sakė: Jis velnio apsėstas. Atėjo žmogaus Sūnus; jis valgo ir geria, ir jie sako: Štai žmogus rijūnas ir vyno gėrėjas, muitininkų ir nusidėjėlių draugas* (Mat. 15,18—19).

Toks yra pasaulis, meilinga Filiotėja. Jeigu jo sėbrai kviečia į pasilinksminimą, tuojau ims tyčiotis ir piktintis, sakydami — veizėkit ir davatkos jau pradeda po vakaruškas vaikščiot. Jeigu niekur neisime — pravardžiuos mus veidmainiais, pusgalviais. Kai padoriau apsirengsime, įtars mus, būk mes norį žmonėms

įtikti; kai vaikščiosim nuskurdę ar lopytomis alkūnėmis, sakys — visai į niekus pavirtom. Mūsų linksmybė pasauliui visumet atrodis išsiblaškymu, mūsų susivaldymas ir rimtumas jam atrodis nusiminimu. Kad ir kažin kaip mes pasauliui taikintumės — niekumet jam neįtiksimė. Pasaulis išpučia mūsų netobulybes ir vadina jas nuodėmėmis, mūsų kasdienes nuodėmes, apsirikimus skelbia baisiais prasižengimais. *Meilė*, anot š. Povilo betariant, *yra geraširdė*, o pasaulis visai priešingai — yra kietaširdis. Meilė niekumet *pikto nemano*, pasaulis visumet piktai mano. Kai negali papeikti mūsų darbų, tai bent mūsų sumanymus smerkia. Vilkas visumet ras priekabį prie avių: ar jos bus raguotos, ar buožės, juodos ar baltos, vilkas, jei tik galės prie jų prieiti, visumet jas išsmaugs.

Ką tik mes veiktume išpažinties laiku, tuojau ims klausinėti: ką galima taip ilgai kalbėti; jei trumpai ir greit išpažintį atliktum — sakys: tur būt, ne visa yra pasisakiusi. Seks ir stebės kiekvieną mūsų judesį, žodelį. Už greitą atsakymą išvadins mus nepakenčiama pikčiurna, mūsų rūpesnį dėl namų išvadins šykštumu, o mūsų gerumą pavadins kvailybe. Tačiau pasauliečių žmonių rūstybę pripažins drąsa, šykštumą — taupumu, nepadorius juokavimus vadins mandagumu. Mat, vorai visumet trukdo bites.

Nepaisyk tų apjakėlių, Filiotėja. Tegu pasaulis šaukia, kiek tik nori, kaip pelėda, baidydama nakties laiku dieninius paukščius. Mes būkim drąsūs savo sumanymuose ir nepajudinami savo nutarimuose. Mūsų ištvermė parodys, ar mes jau visai esam Dievui atsidavę, ir ar iš tiesų pradėjome dievobaimingai gyventi. Kometos ir planetos (pašvaistės ir žvaigždės) atrodo vienodo skaistumo, bet kometos greit išnyksta, žvaigždės nuolat pasilieka bežibančios. Taip tikra ir dirbtinė dorybė, daug turi išviršinio panašumo, bet

lengva yra vieną nuo kitos atskirti. Netikra dorybė ilgai nestovi, bet, kaip dūmai, kyla į aukštį, mainos ir pranyksta, o tikra dorybė nuolat pasilieka tokia iki galo.

Mūsų maldingumo pradžioje yra labai naudinga pakentėti dėl jo kai kurių nemalonumų, paniekinimų, šmeižtų, nes jie mus apsaugoja nuo puikybės ir pasigyrimo, nes puikybė tykoja jaunutės dorybės, kaip Egipto faraonas (karalius) kad buvo liepęs egiptietėms moterims tykoti ir žudyti užgimusius žydų kūdikius. Esame nukryžiuoti pasauliui, tegu pasaulis lieka mums nukryžiuotas, t. y. nuo mūsų visiškai atskirtas. Jis mus laiko kvailiais, mes veizėkim į jį, kaip į pasiutėlį.

II skirsnys.

Nenustokim drąsos.

Nors šviesa yra maloni ir mūsų akims pageidaujama, betgi ji veria mums akį, kai staiga iš tamsumos pažvelgsim į šviesą. Pataikę tarp svetimų žmonių, nors jie būtų labai geri ir malonūs, vis dėlto nuo pradžios jaučiamės tartum suvaržyti.

Gali ir su tavim, Filiotėja, atsitikti, kad, permainingi savo gyvenimą ir pradėjusi maldingiau gyventi, pajusi kaip ir kokį ilgesį, nuliūdimą, visiškai persiskyrusi su pasauliu ir jo visais monais ir menknėkiais; nuo pradžios gal imsi nerimauti ir abejoti, begu gerai esi padariusi. Jei taip atsitiktų, nesibijok, širdyt, ir turėk truputį kantrybės, nes visa tai yra niekai. Tai dėl to taip atrodo, kad nesi dar apsipratusi su nepaprasta tau naujiena. Visi nerimavimai nuslinks, kaip rūkas, o Dievas pripildys tavo širdį suraminimu.

Gal išsyk gailėsies atsižadėjusi tų visų pagyrimų ir pataikavimų, kuriuos tekdavo girdėti nuo įvai-

rių juokdarių ir viliotojų, bet pamanyk, ką gi reiškia ta menka garbė, sulyginus ją su amžinąja garbe ir džiaugsmu, ir nejaugi norėtum jos nustoti dėl pasaulinių niekniekių? Tikėk manim, jeigu maldingume ištersi, ilgai netrukus susilauksi suraminimų ir džiaugsmų tokių malonių, kad pati gausi pripažinti, jog viso pasaulio saldybės, sulyginant su šiuo dangišku medum, vien tulžis tėra ir kad viena maldingai praleista diena daugiau reiškia, negu tūkstantis metų menkų pasaulinių linksmybių.

Gal tau rodos, kad krikščioniškas tobulybės kalnas yra perdaug aukštas ir status ir, į jį veizėdama, gal sušuksi: Dievuliau, kaip aš į tokias aukštybes įkopsiu? Nenustok drąsos, miela Filiotėja. Bitelės, vos iš perų išsiritusios, dar toli nepaskrenda, nepasiekia iš karto aukštų kalnų ir plačių lankų, bet, misdamos savo motinų medum, išaugina sau sparnelius, kuriais skraido, rinkdamos medų, po visą apylinkę. Ir mes nuo pradžios esame smulkios bitelės maldingumo avily ir nepajėgiam dar iškilti į krikščioniškos tobulybės viršūnes; bet, augant ir stiprėjant mummyse geriems norams ir geismams, išdygs ir užaugs ir mums maldingumui reikalingi sparnai. Turėkim tad vilties, jog ir mes virsime dvasiškomis bitelėmis ir įprasime aukštai lakioti. Tuo tarpu miskime medum, kurį mums teikia š. Bažnyčia savo Tėvų moksle apie maldingumą, ir melskime Dievą, kad mums duotų sparnus, tokius lakius, kaip balandžio, kuriais galėtume skraioti viršumi pasaulio visą savo gyvenimą ir paskui nukristume į amžino atilsio vietą.

III skirsnys.

Apie tai, kas yra pagunda, ir apie tai, koks yra skirtumas tarp pagundos užpuolimo ir sutikimo su ja.

Įsivaizduokim sau labai dorą žmonelę, kurią be galo myli jos vyrelis, ir kaip pas ją būtų kas atsiuntęs pasiuntinį su nedoru pasiūlymu. Pirmiausiai tasai pasiuntinys pasako, kokių tikslų jis yra savo pono siųstas, toliau tasai pasiūlymas moterėlei patinka arba ne; pagaliaus, ji sutinka su daromu jai pasiūlymu arba atmeta. Taip elgias velnias, pasaulis ir kūnas: matydami sielą, Dievui pasižadėjusią, ima siuntinėti pas ją daugybę pasiuntinių — įvairių pagundų, pakurstymų, per kuriuos jai pirmučiausiai šnabžda apie nuodėmę, kad sutiktų jos paragauti; šitas šnabždėjimas gali sielai patikti arba ne; pagaliaus, ji pritaria tam prikalbinėjimui arba jį atmeta. Tai bus trys laipsniai, kuriais leidžiamės žemyn prie nedorybės, būtent, pagunda, pritarimas, sutikimas. Nors ne kiekvienoje nuodėmėje tie trys laipsniai yra žymūs, bet didesniuose prasižengimuose ir nuodėmėse jie labai aiškūs, beveik apčiuopiami.

Nors koki pagunda mus visą amžių kankintų, bet ji nepadarytų mus Dievui nemalonus, jei tik jos nemėgtume ir jai nebūtume pritare, nes, jausdami pagundą, mes patys dar nieko blogo neveikiame, nepritardami, todėl jokios kaltės negalima mums dar priimesti. S. Povilas ilgai buvo kūniškų pagundų kankinamas, bet per tai visai nenustojo Dievo malonės, dargi priešingai, per jas labiau Dievui įtiko ir geriau išmoko Jį garbinti. Š. Angelė iš Foligno kentėjo tokių smarkių kūniškų pagundų, kad stačiai gaila daros, skaitant jos kančias. Juk tik ne mažos turėjo būti pagundos š. Benedikto ir š. Pranciškaus, kad vienas

puolė į erškėčius, kitas krito nuogas į sniegą, norėdami jas numalšinti. Tačiau tos pagundos visai nesumažino šventiesiems Dievo malonės, bet dar daugiau ją paskalsino.

Reikia tad būt drąsiai, su pagundomis besigrumiant, ir nemanyti esant nugalėtai, kol jų nemėgsti ir neapkenti. Pamėgimas paprastai esti pirminis laipnis į pritarimą. Nors tatau mūsų sielos priešai siundyti ant mūsų begales visokių gundinimų ir kurstyimų, nors tos pagundos nesiliautų beldusios prie pat mūsų širdies durų, norėdamos įsiveržti į vidų; nors savo įkalbinėjimais ir šnabždėjimais nuolat mus vargintų ir be galo įkyrėtų, — kol drąsiai jas ginsim laukan ir nepajudinamai ištersim savo pasiryžime nepasiduoti ir toliau varyt pradėtą tobulinimosi darbą, tol Dievas negalės ant mūsų pykti, bet tik greičiau mūsų pasigailės. Juk negi gali vyras pykti ir bart žmoną, kuri veja laukan visus nedorus pasiuntinius ir viliotojus. Tas tik skirtumas yra tarp doros moteriškės ir mūsų sielos, kad ištikima moteriškė, išvijus vieną sykį viliotojus, gali daugiau jų nebesusilaukti, o mūsų siela ne visumet gali nebejaust daugiau pagundų, nors jų nemėgtų ir jas būtų ne sykį nuvijusi. Bet, kol tos pagundos nemėgstam ir nekenčiam, ji mums nieko negali pakenkti.

Kai dėl pamėgimo, kuris mūsų sieloje pagundą gali sužadinti, tai pasakysiu šit ką: mūsų sieloje esama lyg dviejų dalių: vienos žemesnės, antros aukštesnės. Žemesnioji ne visumet seka paskui aukštesnę, bet dažnai elgias savarankiškai, todėl dažnai pasitaiko, kad žemesnioji dalis pamėgsta pagundą, bet aukštesniajai nepritariant ir stačiai prieš šios valią. Tą ginčą ir kovą aprašo š. Povilas šitaip: *Matau savo nariuose kitą įstatymą, pasipriešinantį mano proto įstatymui ir darantį mane belaisviu nuodėmės įstatymo* (Rom. 7,23)

Gal būsī mačiusi, Filiotėja, prieždoje užkastas pelenuose žarijas. Užkasama žėrinčios žarijos, o kitą rytą, prakasus pelenus, randama vos keletą nuodeguliukų menkai berusenantių, bet iš jų kaip matai įpučiamą liepsna. Tas pats atsitinka ir su meile, kuri yra mūsų sielos gyvybė ir tikra dvasiškoji liepsna. Pagundos, sukeliančios nuodėmės pamėgimą žemėsnyje sielos dalyje, lyg kokiais pelenais užberia Dievo meilės liepsną ir taip ją nuslopina, kad jos beveik nebežymu, tik širdies gelmėje dar teberusena viena kita meilės žarijėlė, kurios, rodos, sunku būtų ir prisikasti. Vis dėlto ten tebesama dar Dievo meilės žarijėlių, ir jas galima atkasti ir įpūsti, kad vėl imtų liepsnoti. Nors mūsų sieloje viskas atrodytų pasaulio tuštybių pelenais užpilta, nuslopinta, bet, kol dar nors kibirkštėlė Dievo meilės mūsų širdyje rusena, kol mes, neveizėdami visų išviršinių pamėgimų ir patikimų, širdies gilumoje tiems pamėgimams nepritariam ir pagundai nepasiduodam, kol vis dar tebebijome sutikti su pagundų vyliais ir sielojamės, be nebūsim jau sutikę, tai, nors tos pagundos, kaip įkyrios musės, nuolat sukinėtusi ir zirztų prie pat mūsų širdies, atseit, aplink mūsų valią, bet, kol mes jų nebūsim įsileidę į savo širdį ir nepradėsime ta pagunda džiaugtis ir gėrėtis, tol aišku, kad gimstą pamėgimai yra kilę *prieš mūsų valią*, kad jiems nebuvo mūsų pritavimo ir todėl negali būti už juos atsakomybės ir nuodėmės.

IV skirsnys.

Du didžiu pavyzdžiu.

Tikras ir aiškus supratimas išdėstytojo pamokymo taip yra visiems reikalingas, kad, norėdamas jį dar labiau paaiškinti, paduodu čia porą pavyzdžių.

Š. Jeronimas pasakoja, kad vienas senovės tirionis, niekaip negalėdamas krikščionio vaikino atitraukti nuo Kristaus tikėjimo, mėgino dorą jaunikaitį įveikt begėdiškomis pagundomis. Liepė jį prižiūrėti prie minkštos lovos ir užleido ant jo paleistuvę. Kilnus jaunikaitis, negalėdamas nei bėgt, nei kitaip kaip gintis, atkrinto sau liežuvį ir spiovė paleistuvei tiesiai į veidą. Tuo būdu sugėdino begėdę ir parodė savo dorybės nepaprastą tvirtumą, verčiau mirdamas, negu pasiduodamas nuodėmei.

Š. Kotryna Sienietė pasakojo apie save, kad Dievas buvo leidęs piktai dvasiai ją gundinti, drausdamas ją paliesti. Velnias su tokiu įnirtimu puolė ant šventosios ir tokias smarkias sukėlė joje kūniškas pagundas, kad ji manė jau joms nebeatsispirianti. Kartais rodė, kad jau baigia joms pasiduoti ir kad dalis jos širdies jau belinkstanti prie tų kutenančių vaizdų. Toje baisioje kovoje šventoji ištvėrė ilgą laiką; pagalios pamatė Viešpatį Jėzų, kuriam ėmė skūstis, sakydama: „Kur gi buvai, mano Jėzau, kad tavo sužieduotinės širdis buvo aptekusi tokiomis šiukšlėmis?“ „Gi tavo širdyje“, atsakė Jėzus. „Kaip gi tai gal būt? argi galėtum gyventi klane“, paklausė nustebusi š. Kotryna. Išganytojas jai paaiškino: „Mano dukterie, pasakyk man, ar tos visos mintys, kurios tave kankino, buvo tau malonios, ar ne? ar jos tave džiugino, ar nuliūdimo kėlė? ar tau buvo jos saldžios, ar karčios?“ „Kur gi! jos tiekė man vien nuliūdimo ir kartybių,“ teisinės

šventoji. „Kas gi tą nuliūdima ir kartybę tavo sieloje sukėlė, jeigu ne aš“, atsakė Išganytojas. „Tikėk manim, kad manęs nebūt buvę tavo sieloje, tai tos visos pagundos ir biaurios mintys, kurios taip įkyriai lakiojo aplink tavo valią, negalėdamos į jos vidų įsikverbti, būtų be abejonės ją įveikę ir būtum noriai sutikusi ir pritarusi jų vyliams ir per tai jos būtų į tavo sielą įnešusios mirtį. Bet aš, būdamas tavo sielos gilumoje, kursčiau tavo širdyje pasibiaurėjimą ir pasipriešinimą, kuriuo gyneis, kaip įmanydama, nuo nedorų pagundų. Kadangi tavo širdis nesugebėjo taip smarkiai kovoti ir vyti laukan visas pagundas, kaip to būtum norėjusi, tai dar labiau gavai jomis biaurėtis ir jų neapkęsti, o draug ir savęs. Tuo būdu tavo kančios virto tau dideliu nuopelnu ir atnešė daug naudos, nes paskalsino tavo doros jėgas“.

Iš čia matai, Filiotėja, kaip tos šventosios širdyje meilės ugnis giliai buvo pelenais užberta. Pagundos ir jų pamėgimai buvo beveik visai užvertę tą vargšę širdelę ir apnikę jos valią, kuri tik viena, Išganytojo malonės remiama, vis dar spyrėsi pagundai, žadindama savyje pasibiaurėjimą nuodėme ir jos neapykantą, tvirtai gindama ją nuo savęs lauk. Dievuliau! ar begali būti mylinčiai Dievą sielai didesnis skausmas, kaip nežinoti, ar bėra joje Dievas, ar bus jau Jo nustojus, ir ar Dievo meilės liepsnelė, kuriai išlaikyti tiek gavo iškovot ir iškentėti, dar teberusi jos širdyje, ar jau bus užgesusi. Bet kaip tik tame yra didžiausia Dievo meilės žymė, jos puikiausias kvapas, kurs tegali kilti iš tyros Dievo meilės, nesudrumistos jokia savimyle, jokių asmenišku džiaugsmu bei sumetimu.

V skirsnys.

Suraminimas sielai, pagundų varginamai.

Dievas leidžia kilti didžioms ir smarkioms pagundoms tose sielose, kurias mano iškelti prie tobuliausios ir tyriausios savo meilės. Tačiau ir tų pagundų nuveikimas dar galutinai neužtikrina išganymo ir ramybės. Pasitaikydavo net tiems, kurie buvo nuo didžiųjų ir smarkiųjų pagundų apsigynę, suklupti mažesnėse, nes nebuvo užtektinai ištikimi Dievo malonei. Persergiu tave, Filiotėja, kad, ir didžiųjų pagundų būdama išbandyta, žinotum, jog Dievas tave aplanko ypatinga malone, norėdamas tave išaukštinti savo akivaizdoje, betgi tu vis tiek pasilik pasižeminusi ir nenustok bijotis naujų smulkesnių pagundų, nesiliauk budėjusi ir buvusi atsargi, kad kartais neapsigautum, manydama, jog, nugalėjus didžiules pagundas, menkesnės esančios nebebaisios: rūpinkis vien tuo, kad išvertum Dievo meilėje, ir tą troškimą — būti visuomet Dievui ištikima — nuolat kurstyk savo širdyje.

Kad ir kažin kokios pagundos tave užpuldinėtų, vargintų ir kažin kokios pamėgimo dėmės tavo širdyje būtų palikusios, kol tavo valia nuolat jas stums šalin ir nepritars nei pagundai, nei pamėgimo neprišims, nesibijok ir nesisielok, nes čia jokios Dievo užgaulės nėra.

Kad žmogus apalpsta ir, rodos, jame jokio gyvybės ženklo nebliko, deda dar ranką ant jo širdies ir, jei pajunta nors menkiausį jos tvaksėjimą, iš to supranta, kad gyvybės dar tebesama kūne ir kad ją galima dar atgaivinti. Panašiai atsitinka ir su mūsų siela. Kartais pagundos ant jos taip smarkiai užgriūva ir ją prislėgia, kad apalpusi siela, rodos, jau yra visiškai gyvybės nustojusi. Tačiau, norint tikrai sužinoti, ar ji dar tebėra gyva, padėkim ranką ant širdies

ir stebėkim, ar mūsų širdis ir valia nėra dar nustoję dvasiškojo pulso, atseit, ar jos tebesispiria pagundoms, ar stumia nuo savęs šalin pritarimą nuodėmių pamėgimams? Kol pasipriešinimu tvaksi mūsų širdis, galime tikrai pasakyti, kad Dievo meilė, t. y. sielos gyvybė tebepasilieka mumyse, ir kad Jėzus Kristus, mūsų Išganytojas, tebėra mūsų sieloje, nors ir giliai joj pasislėpęs. Nuolat gaivindami savo sielą malda ir dažnai eidami prie š. Sakramentų, pasitikėdami dar Dievu, lengvai galėsime grįžti prie dvasiškos sveikatos ir vėl gyvensime laimingai ir sutartingai su Dievo valia.

VI skirsnis.

Kuomet pagunda ir jos pamėgimas gal virsti nuodėme?

Dora moteriškė, apie kurią buvo sakyta III-me skirsny, nė klausyt neklausydama nedorų vylių, niekuo nėra kalta. Tačiau, jeigu tiems vyliams koku nors būdu būtų pritarusi, norėdama sukurstyti nedorą meilę, tai, nors paskiau tos meilės gintųs ir jos nebenorėtų, vis dėlto būtų kalta ir už savo neatsargumą ir lengvaprotystę būtų peiktina ir baustina. Pagunda kartais mus įstumia į nuodėmės padėtį per tai, kad mes patys tą pagundą buvom sukėlę. Pavyzdžiui, jeigu gerai žinau, kad truputį išgėręs nebėgaliau susivaldyti ir dažniausiai pasigeriu, kad, lošdamas kortomis, paprastai pradedu keikti, piktžodžiauti, tai nusidedu ne tik apsigerdamas, piktžodžiaudamas, bet dar esu kaltas, kam tokių nuodėmių, atseit, pagundų prie jų tyčia ieškojau. Arba vėl, gerai žinodamas, kad, susitikęs su koku asmenim, negaliu nusivaldyti ir įpuolu į pagundas, kad manyje sukyla biaurūs geismai ir ne re-

tai atsitinka nepadorūs pasielgimai, o vis dėlto tos draugystės nevengiu ir dargi jos ieškau, tai esu kaltas ne tik už blogus darbus, bet ir už pagundas. Jeigu gali pasisaugot pamėgimo, pareinančio iš pagundos, betgi to pamėgimo tyčia nesisaugojai, tai jis bus visumet nuodėmė, didesnė ar mažesnė pagal tai, labiau ar mažiau buvai tą pagundą pamėgęs ir kaip ilgai tą pamėgimą laikei širdyje.

Kad aukščiau minėtoji dora moteriškė vis dėlto noriai būtų klausiusi vylingų žodžių suvadžiotojo, su juo juokavusi, o paskui, atsimindama jo kalbas, dargi jomis gėrėjusis, tai, nors ir nebūtų sutikusi daryti nieko, betgi būtų labai peiktina, kad mintimi buvo su blogais vyliais sutikusi. Visumet yra nedora linkti prie nedorybės širdimi ar kūnu, tačiau pats kūno atsiliepi-mas į nedorą pagundą nėra dar nuodėmė be valios bei širdies pritarimo.

Jeigu tad tavyje sukiltų kokios pagundos, pirmiausia apsižiūrėk, iš kokios priežasties jos sukilo: jeigu jų neieškojai ir atsargiai laikeis — gali būti rami; bet, jeigu nesisaugojai pagundos priežasčių, tai pati pagunda tave pastatytą į nuodėmės padėtį, vadinasi, būtum kalta ir gautum atsakyt už pagundos pasėkas, atseit, už jos sužadintus blogus pamėgimus, juo labiau, jeigu pagundos priežasčių būtum galėjęs pasisaugoti arba turėjai saugotis.

Jeigu kas, girdėdamas nepadorias dainas, regėdamas nepadoraus veikalo lošimą teatre, nesidomėtų tais nepadorumais, bet vien tik gėrėtųs dainininko balsu ar artisto lošimu, jo nepaprastu mokėjimu vaizduoti kitų būdą, elgesį, tai dar nebūtų nuodėmės, bet būtų didelis nuodėmės pavojus, atseit, pavojus pačiam užsikrėsti regimų nedorybių pagundomis.

Kartais pasijuntame pamėgę kokią nuodėmę, nedorą mintį, nesuskubę pastebėti pačios pagundos.

Toks pamėgimas galėtų būti vos menka nuodėmė; bet, jeigu tą pamėgimą pajutę širdyje jo tuoju nepašalintume, lyg tartum derėdamies, kad jis pasiliktų mummyse, tai atsakomybė už tokį pamėgimą, atseit, nuodėmė padidėtų pagal tai, kaip ilgai tą pamėgimą išlaikėme ir pagal priemonių griežtumą tam pamėgimui pašalinti. Jeigu, pajutę pagundos pamėgimą, ją tyčia laikytume savo širdyje, mūsų nuodėmė būtų didelė, jeigu gundomojo dalyko piktybė būtų didelė. Būtų labai didelė ir pavojinga mergaitės yda, jeigu ji mėgtų su vaikiniais galuotis, myluotis, nors sakytų nenorinti ir bijanti doros nustoti.

VII skirsnys.

Vaistai didžiulėms pagundoms gydyti.

Pajutusi savyje kokią pagundą, daryk taip, kaip daro vaikai, vilką pamatę: jie bėga kuo greičiausiai namo ar šaukias tėvų pagalbos. Šaukis ir tu Dievo pagalbos, meldama Jo pasigailėjimo. Tą vaistą yra mums palikęs pats Išganytojas, patardamas: *melskitės, idant neįeitumėt į pagundą*. Jeigu matai, kad pagunda nesiliauja arba eina smarkyn, skubink prie kryžiaus, lyg tartum būtum pamačiusi patį nukryžiuotą Jėzų; pasižadėk Jam niekumet pagundai nepritarti ir melsk, kad tave pastiprintų su ja kovoti, nuolat pakartodama savo pasiryžimą jai nepasiduoti, ir taip išbūk visą pagundos laiką.

Tačiau, darydama Dievui pasižadėjimus, nežiūrėk į pagundas, bet vien tik į Kristų, nes, besidairydama į pagundą, ypač, kai ji smarkiai pakyla, galėtum pati į jos pusę pakrypti. Imkis kokio naudingo darbo ar žaislo, nes per tai savo mintis nukreipsi į kitą ge-

resnę pusę ir ištremsi iš širdies biauirus geidimus. Didis vaistas didelėms ir mažoms pagundoms išlaikyti yra apsiskundimas dėl jų per išpažintį, neslepiant jokių geismų ir pagundų, kurios mus vargina. Atsimink, kad pirmutinė sąlyga sąmokso velnio su mūsų siela yra, kad ji niekam nesisakytų apie tuos gundinimus, kaip daro visi gundintojai, kurie, jei ką nors nori prie blogo — vagystės, paleistuvystės — priversti, pirmiausiai reikalauja iš to, kam pradeda galvą sukti, kad jis niekam apie tai nesisakytų. Dievas priešingai, teikdamas mums savo įkvėpimų, nori, kad mes juos pasisakytume savo vyresniesiems ir pasitartume, kaip jais tinkamiausiai pasinaudoti.

Jeigu pagunda vis mus tebevargintų ir nesiliautų kamavusi, mes iš savo pusės irgi nesiliaukim su ja kovoje, nuolat pakartodami Dievui savo pasiryžimą jai neužsileisti. Kaip mergaitės jaunikis negali vesti, kad ji vis sako *ne*, taip ir siela, nors kažin kaip būtų pagundų apsiausta, pasiliks nepaliesta, kol kartoja *ne*.

Su savo sielos priešu visai nesiginčyk ir nieko jam neatsakinėk, nebent tą vieną žodį, kurį Viešpats Kristus tarė velniui, jį nuo savęs gindamas šalin: *eik šalin, šetone! nes parašyta: Viešpatie, savo Dievą tegarbinsi ir jam vienam tetarnausi* (Mat. 4, 10).

Dora moteriškė neturi nei žodžiu, nei pažvelgimu atsakinėti į nepadorius viliotojų kalbinimus, bet turi atsisukti į kitą pusę ir eiti toliau; o savo širdyje turi atsiminti ir kartoti moterystės priesaiką. Taip ir dievobaiminga siela, pagundų užpulta, neturi su jomis ginčytis, derėtis, bet turi tuojau nuo jų atsisukti, o širdį savo nukreipti į savo Sužieduotinį, Jėzų Kristų, atkartodama jam ištikimybės pasižadėjimą visa ir visumet tik jam vienam priklausyti.

VIII skirsnys.

Reikia gintis ir nuo smulkių pagundų.

Reikia visomis savo jėgomis spirtis didžiulėms pagundoms ir su jomis be perstojo kovoti, nes, jas nugalėdami, įgyjame daug tvirtybės doroje; tačiau kartais dar daugiau naudos gausime, bekovodami su smulkiomis pagundomis. Mat, didžiulės pagundos esti labai smarkios ir stiprios, bet mažytės jas prašoksta savo skaičium, nes jų esti tiek daug ir taip dažnai jos pasitaiko, kad reikia su jomis nuolat kovoti, ir jų nugalėjimas gali būti nė kiek ne menkesnis už didžiulių pagundų nugalėjimą.

Vilkai ir lokiai, be abejonės, yra plėšresni ir baisesni už muses, betgi ne tiek mums įkyri ir ne tiek mūsų kantrybę įerzina, kaip tos pastarosios.

Nėra sunku susilaikyti nuo žmogžudystės, bet daug sunkiau susivaldyti nuo supykimo, kuriam nuolat pasitaiko daugybė priežasčių. Ne taip jau sunku vyrui ar žmonai išsisaugoti svetimoterystės, bet gal nėra taip lengva išsisaugot nepadorių kalbų, juokavimų, pažvelgimų, įtartinų mandagumų, meilumų. Nesunku vyrui, moteriai išlaikyti kūnišką ištikimybę, bet gal sunkiau esti išlaikyti širdies ištikimybę, nemanant, negeidžiant svetimos meilės. Nesunku svetimos gerybės nevogti, sunkiau yra jos visiškai negeisti. Neteisingai liudyti teisme nėra taip lengva, kaip paprastoje kalboje pameluot, tiesą iškraipyti. Lengviau yra visiškai nepasigerti, negu išlaikyti saiką gėrime ir valgyje. Nėra taip sunku negeisti artimo mirties, bet nelengva netrokšti blogo savo priešui. Lengviau yra išsisaugoti artimo neapšmeižus, bet nelengva yra iškęsti jo nepaniekinus, neužgavus.

Žodžiu sakant, tos smulkios pagundos: pykčio, įtarinėjimų, pavydo, viliojimų, tuštybės, melagystės, dvi-

linkumo, nepadorių kalbų, minčių nuolat visus užpuldinėja ir neduoda ramybės net maldingiems ir geruose pasiryžimuose ištvermingiems asmenims.

Todėl, Filiotėja, reikia mums ruoštis į kovą su tomis įkyriomis pagundomis rimtai ir stropiai. Žinokim, jog, kiek nugalėsime tų smulkių pagundų, tiek brangių deimantų papuoš mūsų garbės vainiką, kurį mums ruošia danguose mūsų dangiškasis Tėvas. Tai gi, kol ateis laikas rimtai susigrumti su didžiulėmis pagundomis, reikia pratintis stropiai ir ištvermingai kovoti su kasdienėmis įkyriomis pagundomis.

IX skirsnis.

Vaistas smulkioms pagundoms malšinti.

Geriausias vaistas smulkioms pagundoms, kaip va: tuštybei, įtarimams, rūstybei, pavydui, norui kitiems įtikti ir visokiems prasimanymams, kurie, kaip musės ir uodai, nuolat aplink mus sukas ir kanda, — visai jų nereikia bijoti, nes tos visos pagundos, nors mums yra labai įkyrios ir pažeminančios, vis dėlto mums negali pakenkti, kol ištversime savo pasiryžime Dievui tarnauti.

Tad visai nė dėmesio nekreipk į tas visas įkyrias nenuoramas, tegu jos sau zirzia ir zvimbia paliai tavo ausis ir akis; tu daryk, kas tau reikia, visai jų nebudama. Jeigu tau ima kąsti, bet prie širdies jų nuodai neprieina, venk jų, kaip nuo musių besigindama, nevaikykis jų paskui, nei jų nenagrinėk, bet žadink priešingų aktų, pirmiausiai Dievo meilės aktą. Patariu visai nesisieloti, beieškant joms priešingų dorybių, nes tai būtų lyg koks ginčas su jomis. Pajutusi pagundą ir padariusi priešingą jai aktą, atsidūksėjimą,

ramiai nukreipk savo širdį prie nukryžiuotojo Išganytojo ir meilės aktu pabučiuok Jo kojų švenčiausias žaizdas. Tai yra geriausias būdas priešui nugalėti smulkiose ir stambiose pagundose, nes Dievo meilėje telpa visų dorybių visos tobulybės ir pačios dorybės, todėl Dievo meilės žadinimas yra geriausias vaistas visoms ydoms naikinti. Tavo protas, įpratęs visose pagundose kreiptis prie visų dorybių židinio ir šaltinio, nė nejaus reikalo nagrinėti, kokios pagundos jį vargina, bet pasigelbės tuo vienu galingu vaisiu, kurio šetonas taip bijo, kad, pastebėjęs, jog jo pagundos skatina mus prie didesnės Dievo meilės, nustoja mus gundinęs.

Tiek apie smulkias, bet dažnas pagundas. Kovo-
jant su jomis atskirai su kiekviena, galima labai pri-
vargti, bet vargiai jas tenugalėtume.

X skirsnys.

Kaip reikia širdį stiprinti kovai su pagundomis.

Kartkartėmis stebėk, kokie pageidimai tavo sie-
loje yra įsikerėję, o susekęs juos, pasirink sau visai
priešingą gyvenimo būdą mintyse, kalbose, darbuose.

Jei, sakysim, priešingą matai labiausiai palinkusi esan-
ti prie tuštybės, dažnai mąstyk apie šio žemiško gyveni-
mo menkumą ir kaip tos tuštybės bus nemalonios mir-
ties dieną, kaip jos nevertos ir netinkamos kilniai šir-
džiai, kad yra apgaulingos ir tiesiog yra vaikiškas žais-
las. Tokias ir panašias mintis žadink savyje. Daž-
nai peik tuštybę, nors tai tau ir sunkiai atseitų, nie-
kink ją širdyje; tokiu būdu priversi savo širdį pa-
mėgti priešingą dorybę. Dirbk paprastus darbus, atlik-
dama ruošą namie, virtuvėje, darže, žiūrėdama vaikus,

pašerdama gyvulius, nors tie darbai tau atrodytų per menki ir per žemi. Tokiu būdu greičiau įprasi į pašižeminimą ir savo tuštybę lig tiek susilpninsi, kad, užėjus pagundai, jos taip nebemėgsi ir būsi stipresnė su ja kovoti.

Jei būtum linkusi prie godulystės, dažnai mąstyk apie tos nuodėmės niekingumą, nes ji mus daro pastumdėliais ir vergais tų daiktų, kurie tam yra sutverti, kad *mums* tarnautų. Mirštant juk visa tai reikės mesti ir palikti gal net tiems, kurie visas mūsų gerybes išaikvos arba suvartos savo pačių prapulčiai. Garsiai peik godulystę, girk pasaulio atsižadėjimą, versk save prie gailestingų darbų, vargšų šelpimo, saugokis kokių nors spekuliacijų, vertelgysčių.

Jeigu būtum įpratusi žaisti kitų širdimis, dažnai atsimink, kaip tas žaislas yra pavojingas tau pačiai ir kitiems, kaip gi negražu ir nedora teršti ir ant niekų aikvoti kilniausius savo širdies jausmus, kaip ta savo tuštybe pati save paniekini, juokams pasistatai. Dažnai šnekėk apie skaistybę ir širdies aiškumą. Savo žodžius remk tinkamais darbais, kurie tave atitrauks nuo negerų įpročių ir suteiks tau patvarumo ir rimtumo.

Ramiu laiku, kada pagundos tave mažiau vargina, daryk kuo daugiausiai aktų tos dorybės, kuriai priešingos pagundos dažniausiai tave užpuldinėja. Nors tokiems aktams rodytųs nesą patogaus laiko ar vietos, vis tiek nesiliauk jų ieškojusi, o surasi ir sustiprinsi savo širdį, sužadinsi joj didesnio stiprumo pagundoms pirmiau, negu jos bus atėjusios.

XI skirsnis.

Apie nerimastį.

Nerimastis yra atskira pagunda, bet iš jos ir per ją daugelis kitų pagundų iškyla, todėl reikia apie ją keletą žodelių pasakyti. Liūdesys yra dvasios skausmas, kurį jaučiame, pastebėję savyje kokių nors blogumų, atsiradusių mumyse prieš mūsų valią, kaip antai: skurdą, ligą, paniekinimą, užgavimą, — visa tai bus išviršiniai blogumai, o vidujiniai — neišmanymas, užšalimas, pasibiaurėjimas, pagundos. Pajutusi savyje tuos blogumus, mūsų siela nori kuo greičiausiai nusikratyti, nes tie blogumai daro mums skausmo, nemalonumo. Žmogus iš savo prigimties trokšta gero, todėl nėra ko stebėtis, jei blogu nori kuo greičiausiai nusikratyti, kaip ligonis kad nori kuo greičiausiai pagyti.

Jeigu siela iš Dievo meilės ieško priemonių blogumams pašalinti, rūpinas tai daryti kantriai, ramiai, nužemintai, tikėdamasi savo išvadavimo veikiau iš Dievo Apvaizdos, negu iš savo apsukrumo, sumanumo, darbštumo. Jeigu rūpinasi tais blogumais nusikratyti vien tik iš savo paties meilės, darys tai skubiai, karščiuodamasi, nerimaudama, lyg tartum tas gerumas, kurį nori įsigyti, pareitų daugiau nuo jos pačios, negu nuo Dievo. Gal ne visumet ji taip mano; bet, į ją žiūrint, taip atrodo. Jeigu nesiseka greit įgyti, ko nori, pradeda labai nekantrauti, nerimauti, per tat ne tik nemažina blogumų, su kuriais kovoja, bet dar labiau juos padidina.

Iš to nepasisekimo kyla susigriaužimas, nusiminimas, siela nustoja drąsos ir taip nualpsta, kad, rodos, jai nebėra jokios pagalbos.

Matai tad, kad liūdesys, nuo pradžios teisingas, gimdo nerimastį, nerimastis veda prie nusiminimo, kurs yra labai pavojingas.

Nerimastis, šalia nuodėmės, yra didžiausias blogumas, koks tik sielai gali atsitikti. Kaip vidaus sumaiščiai ir perversmai griauja valstybes ir naikina jų galybę spirtis svetimiems priešams, taip ir mūsų širdis, išbaidyta ir pati savyje suerzinta, nustoja jėgų išlaikyti įsigytoms dorybėms ir gintis nuo priešo, kurs tuokart už vis labiau puola, norėdamas pažvejoti drumstam vandeny, atseit, sudrumstoje dvasioje. Nerimastis kyla iš nenuvaldomo noro kuo greičiausiai nusikratyti jaučiamu blogumu, arba laukiamą gerumą įsigyti. Tuo tarpu niekas taip nedidina blogumo ir nenustumia tolyn gerumo, kaip nerimastis ir skubinimasis. Paukšteliai, įkliuvę į kilpas ar tinklus, todėl į juos įsipainioja, kad draskos ir plasnoja, o nesugeba ramiai ir atsargiai iš kilpų išsinerti.

Pajutusi tad savyje norą kokių nors blogumu nusikratyti ar įsigyti kokį nors gerumą, pirmučiausiai nuramink savo protą, sąmonę ir valią, paskui atsargiai ir nuosekliai ieškok tinkamų priemonių savo troškimams įvykinti. Tik nereikia veikti skubinai, nerimaujant, nes, taip darydama, gali viską pagadinti ir dar labiau susipainioti.

Mano siela visuomet mano rankose, Viešpatie! Tavo gi įstato nesu užmiršęs, šaukia Dovidas karalius. Keletą sykių per dieną pažvelk į savo sielą arba nors rytą ir vakarą, kad žinotum, ar ji tebėra tavo rankose, t. y. ar nėra jos pagavęs koks pageidimas ar nerimastis. Žiūrėk, ar tavo širdis tavęs tebeklauso, ar gal jau yra pasprukusi iš tavo rankų ir palinkusi prie nepadorios meilės, keršto, pavydo, pageidimo, baimės, nuobodumo ir linksmybių. Jeigu širdis būtų kur nors pasišalinusi, šauk ją atgal ir vesk vėl į Dievo Akivaizdą, pavesdama šventajai Dievo valiai ir jos vadovybei visus savo širdies jausmus ir troškimus. Tie, kurie bijo, kad jų koki brangenybė neprapultų, laiko ją paslėpę,

o raktus nešiodami su savim. Taip ir mes, sekdami Dovidą karaliaus pavyzdžiu, šaukime nesiliaudami: Dievuliau mano, mano siela yra dideliame pavojuje, todėl laikau ją savo rankoje sugniaužęs ir per tai tik nesu pamiršęs tavo švento Įstato!

Neleisk savo pageidimams savęs varginti, šaukis Dievo pagalbos ir pasižadėk nedaryti nieko, ko būtų užsi-geidusi tavo širdis, kol ji visai nurims, nebent visai negalint kokio reikalo atidėlioti tolesniam laikui, bet ir tuokart savo troškimą reikia malšinti ir ne staigai jį vykinti, bet nuosekliai ir išmintingai.

Jeigu gali savo nerimastį pasisakyti savo sielos vadovui arba bent ištikimam draugui (ei), tikrai nusiraminsi, nes, pasisakius savo skausmus, sielvartus kitam, tuoj pasidaro lengviau, kaip kad kraują nuleidus karštiligėje. Š. Liudvikas karalius tokį patarimą davė savo sūnui: Jeigu turi kokį rūpesnį širdyje, tuojau pasisakyk jį nuodėmklausiu ar draugui, o lengviau tau pasidarys širdyje, nes sustiprėsi dvasioje.“

XII skirsnys.

Apie liūdesį.

Š. Povilas sako: *Dievui tinkąs nuliūdimas gimdo ištvermingą išganymui atgailą; o pasaulio nuliūdimas gimdo mirtį.* (2 Kor. 7, 10). Taigi, nuliūdimas gali būti geras ir blogas, žiūrint, kokias pasėkas jis palieka mummyse, nors, tiesą pasakius, jų daugiau esti blogų, negu gerų. Gerų nuliūdimo pasėkų tėra dvi: gailestingumas ir atgaila, o blogų bus koks šešetas: širdies suspaudimas, tinginystė, rūstybė, pavydas, nerimastis, nekantrybė. Todėl Dievo Išminčius šaukia: *daugelį žmonių*

nužudė liūdesys, o nėra iš jo naudos, nes šalia dviejų gerų šaltinių, plaukiančių iš liūdesio versmės, yra net šešetas blogų.

Šetonas naudojasi liūdesiu geriems žmonėms gundinti; kaip blogus stengiasi džiuginti nuodėme, taip geruose rūpinasi sukelti nepasitenkinimo savo gerais darbais. Prie blogo šetonas negali kitaip žmogaus prikalbinti, kaip tik atvaizduodamas bloga labai geru, maloniu dalyku, o nuo gero atitraukti — stengiasi jį parodyti labai nemaloniu, sunkiu dalyku. Šetonas mėgsta mūsų liūdesį ir nusiminimą, nes pats yra nuliūdęs ir nusiminęs ir toks pasiliks amžinai, todėl norėtų, kad ir visi tokie pat liktų. Blogas liūdesys slegia sielą, sukelia joj nerimastį, pripildo nepaprasta baime, užmuša norą melstis, varžo protą, atimdamas sielai pamatines dorybes — išmanymą, sprendimą, stiprybę ir drąsą, silpnina visas dvasios jėgas. Kaip žiauri žiema nušluoja visą žemės gražybę ir nuo jos stingsta visi gyviai, taip liūdesys iščiulpia visą sielos saldybę, nuo to visos jos jėgos lieka lyg sustingusios, apmirusios.

Kad tave, Filiotėja, imtų kuomet toks blogas liūdesys slėgti, tuojau tverkis sekančių vaistų pagal š. Jokūbo patarimą, kurs sako: *ar yra kas iš jūsų nuliūdęs? tegu meldžiasi*. Malda yra geriausias vaistas liūdesiui pašalinti, nes malda mūsų protą pakelia prie Dievo, kurs yra vienintelis mūsų džiaugsmas ir paguoda. Besimelsdama, žadink širdyje meilę, pasirinkdama žodžius bei mintis, kurie daugiau vilties ir meilingumo keltų, kaip antai: Viešpatie mano mieliausias! Geriausias mano Išganytojau! Mano džiaugsme, mano širdies Viešpatie! Dieve, Mano Viltie ir mano Apsauga! ir kt.

Spirkis, kaip įmanydama, liūdesio palinkimui ir nesiliauk dariusi gerų darbų, gerų sumanymų vykinusi, nors tau rodytųs, kad jie niekam netikę ir juose nematytum sau jokio džiaugsmo.

Filiotėja, 18.

Velnius, norėdamas liūdesiu nubaidyt mus nuo gero, bet matydamas, kad mes, jo trukdomi, dar stročiau atliekam savo gerus darbus, nustoja mus gundinėš ir liūdninėš.

Užėjus liūdesiui, giedok šventas giesmes, nes šetonas bėga šalin, jas išgirdęs, kaip tai buvo atsitikę su Saulium, nuo kurio Dovidio giedojimas nubaidė piktąją dvasią, kuri Saulių visiškai jau buvo beapsėdanti.

Gera yra pasiimti kokį darbą dirbti, įvairinant jį ir keičiant, kad nukreiptum sielą nuo liūdesio priežasties ir sukurstytum dvasios jėgas, nes liūdesys sielą šaldo ir džiovina. Naudinga yra, paėmus į rankas kryžių, bučiuoti Išganytojo kojų žaizdas, kelti akis į dangų, kartojant meilės aktus, vilties ir atsidūsėjimus Šventojo Rašto žodžiais, kad ir šitokiais: *Manasis malonus yra man, o aš Jam! Manasis man taip meilus, kaip miros vainikėlis ant širdies! Pavargo mano akys, belaukiant Tavo pažadėjimo ir bešaukiant: kuomet gi mane paguosi! Jėzau, gyvenk mano sieloje, o siela mano bus gyva, ir kt.*

Nebloga yra plakti kūną su saiku, nes kūno skausmas sužadina alpstančią dvasią ir atitraukia ją nuo vidaus skausmo. Geriausias vaistas visokiems nuliūdimumams yra š. *Komunija*, nes toji dangiška duona stiprina dvasią ir linksmina protą.

Visus savo nerimasčius, palinkimus ir užsigeidimus, einančius iš liūdesio, pasisakyk savo dvasiškam vadovui. Ieškok dievobaimingų žmonių draugystės ir joį stenkis prabūti nuliūdimo laiką. Pagalios, atsiduok į Dievo rankas, pasiryžusi prisiimti nuliūdimo ilgesį, kaipo bausmę už savo tuščias senovės linksmynes. Taip padariusi, neabejok, kad Dievas, tave išbandęs, išgelbės iš liūdesio priespaudos.

XIII skirsnys.

Apie dvasiškus džiaugsmus ir apie tai, kaip juose reik laikytis.

Dievas palaiko pasaulį per nuolatines atmainas: dieną pakeičia naktis, pavasarį — vasara, vasarą — ruduo, rudenį — žiema. Ir viena diena nėra visai panaši į kitą: būna ūkanotos, lietingos, giedrios dienos, būna šaltesnių ir šiltesnių dienų. Tas begalinis įvairumas priduoda daug grožio šiam pasauliui. Panašiai yra su žmogumi, kurį senovės galvočiai vadindavo mažu pasauliu bei pasaulio sutrauka. Žmogus taipojau nepasilieka vis tas pats vienodas; jo gyvenimas plaukia nuolat besikaitaliodamas, kaip sraunios upės vandenys nuolat kad mirga vis kitokiomis spalvomis: vienąsyk žmogų iškelia aukštyr viltis, kitąsyk nužemina baimė; čia jo gyvenimą suka į dešinę džiaugsmą, bet nė just nepasijunti, kai nuliūdimai bus tavo besuką į kairę; nė viena diena, nė pagalios valanda nėra į kitą panašios. Todėl būtinai reikia pratintis tokiam nuolatiniame gyvenimo permainų sukury savo širdį laikyti nepajudinamai ramią, kad, visam kam aplink mus nuolat besikeičiant, širdis nepradėtų mainyti savo nusistatymo nepajudinamai Dievą mylėti, Jo vien geisti, prie Jo veržtis.

Nors vėjas laivą ima kartais blaškyti į visas puses, ir vienąsyk jo pasipūtusios burės varos į žiemius, kitąsyk į pietus, rytus, vakarus, betgi magnetinė rodyklė visuomet pasilieka nosisukusi į žiemius. Tegu sau aplink mus viskas šėlsta ar pagalios ir mummyse pačiuose viskas mainos, atseit, ar mūsų siela vienąsyk atrodo nuliūdusi ar linksma, apsalusi ar apkartusi, rami ar sujudusi, nušvitusi ar aptemusi, pagundų draskoma ar nuo jų laisva, džiaugsminga, jausminga,

ar prislėgta, sukepusi, tegu ją saulė kepina ar rasa vilgo, tegu pagal jos kažin kas būna, bet mūsų širdies, mūsų minties, mūsų aukščiausios valios rodyklė turi visumet pasilikti nukreipta ir įsismeigusi į Dievo meilę, savo Sutvėrėjo, Išganytojo ir savo vienintelę ir aukščiausią Gerybę.

Gyvename ar mirštame, Viešpaties esame, sako Apaštalas. *Kas mus atskirs nuo Dievo meilės?* Ne, mūs niekas ir niekumet neatskirs nuo Dievo meilės, nei vargas, nei prispaudimas, nei mirtis, nei gyvenimas, nei dabarties skausmas, nei būsimų skausmų baimė, nei šetono apgaulės, nei Dievo džiaugsmų aukštumas, nei liūdesio gilumas, nei sielos apsalimas, nei jos sustyrimas negali ir neturi mūs atskirti nuo tos šventos meilės, kurios pamatas ir ramstis mums yra Jėzus Kristus. Šitoks pasiryžimas niekumet nuo Dievo nesitraukti, nesiskirti su Jo saldžiausia meile, yra išganoma sunkenybė, padėta mūsų sielos dugne, kaip kokiam laive, tos sielos pusiausvyrai palaikyti tarp šio gyvenimo audrų, kurios blaško mūsų gyvenimo laivelį. Kaip bitelė, audros ištikta, stengias įsikibti akmenėlio, kad jos vėjas kur nenuneštų, taip mūsų siela, savo pasiryžimu įsikibus į brangų Dievo meilės sunkį, laikosi nepajudinama įvairiuose savo dvasios perversmuose, džiaugsmuose ir nuliūdimuose, išviršiniuose ar vidujiniuose, dvasiškuose ar pasauliniuose.

Be to bendro pamokymo, reikia dar kai kurių smulkesnių pastabų.

1. Pirmučiausiai tad sakau, jog maldingumas nėra vien širdies apsalimai, džiaugsmai, susigraudinimai, nuo kurių ašaros trykšta, veržiasi jausmingi atsidūksėjimai ir savyje jaučiama malonaus pasitenkinimo, atliekant bet kokius dvasiškus mankštinius. Ne, maloni Filiotėja, visos tos saldybės tai — dar ne maldingumas. Daugelis sielų jaučia tokių susijaudini-

mų ir džiaugsmų, bet vis dėlto nesiliauja buvę labai netobulos, o tuo pačiu nėra dar įgijusios tikros Dievo meilės, o tikro maldingumo nė to tiek.

Saulius, tykodamas nužudyti vargšą Dovidą, bėgantį nuo savo priešo į Engadės tyrus, buvo įžen-gęs į rūsį, kuriame buvo pasislėpęs Dovidas su savo palydovais. Dovidas būtų galėjęs Saulių nužudyti, kad būtų norėjęs, bet to nepadarė; tik, Sauliui išėjus laukan, sušuko, norėdamas jį užgėdinti ir parodyt savo nekaltumą ir kilnumą. Tuokart Saulius, norėdamas parodyt savo nuolaidumą, pavadino Dovidą savo sūnum, apsiašarodamas gyrė jo gerumą, meldamas Dievą jam pasisėkimo, pranašaudamas jam garbingą ateitį ir pavesdamas jo globai savo vaikus. Rodos, ar bereikėjo didesnio širdies minkštumo, kaip kad Saulius toje valandoje buvo parodęs? O vis dėlto Sauliaus širdis pasiliko sukietėjusi; apsisukęs jis užmiršo savo gerus pasižadėjimus ir nesiliovė toliau Dovidą persekiojęs ir tykojęs jo gyvybės.

Pasitaiko asmenų, kurie, bemąstydami apie Dievo gerumą, Išganytojo kančią, labai susigraudina, dūsauja, verkia, meldžias ir dėkoja Dievui labai graudžiai; atrodo, kad jų širdis liepsnoja labai karštu maldingumu. Tačiau greit išsina aikštėn, kad jų maldingumo būta išpūsto. Kaip kaitros metu smarkus lietus, nors dideliais lašais krinta ant sukepusios žemės, bet jos nepermerkia, tik dar labiau suplaka ir vien tik grybus daigina, taip ir tos maldingos ašaros bei susigraudinimai, krisdami į sukraipytas širdis, nepereina kiaurai per jas ir jų neatgaivina, nes kietos širdys, neveizint visų sugraudinimų, nė už skatiką neišleidžia iš savęs blogai įgytų turtų bei nedorų įpročių ir nenori prisiimti jokio vargo Išganytojui betarnaujant, kurį ką tik taip graudžiai buvo apverkusios. Tokie kietiširdžių apsalimai ir susigraudinimai tėra vien dvasiš-

ki grybai, kurie greit dygsta ir kaip matai susmunka, vadinasi, nėra tikras maldingumas, bet gali būti labai pavojinga apgaulė piktosios dvasios, kuri, džiugindama kietaširdes sielas lengvais džiaugsmais ir malonumais, laiko jas apipynusi savo pinklėmis, kad neieškotų rimto maldingumo, kurs stengias vien tik tai daryt, kas Dievui yra malonu, greit, visiškai ir nuolat vykdydamas ne savo, bet Dievo valią.

Vaikai dažnai graudžiai verkia, pamatę motiną sergant, susižeidus, susikruvinus, tačiau nenori iš savo rankutės paleisti obuolio, saldainio, nors motina čia pat prašytų. Toks esti mūsų jausmingas maldingumas. Regėdami Išganytoją nukryžiuotą, Jo šoną kiaurai pervertą, graudžiai verkiame, ir kaip gi neverkti, regint savo Tėvą ir Išganytoją baisiai nužudytą, bet — Dievuliau tu mano! dėl ko gi nenorime atiduoti Išganytojui obuolio, kurio Jis iš mūsų prašo?! Dėl ko Jam neduodame savo širdies, to meilės obuolio, kurio iš mūsų reikalauja Išganytojas? Dėl ko dėl Jo meilės neatsižadame tų smulkių malonumų, prisirišimų, pamėgimų, kuriuos Išganytojas norėtų iš mūsų širdies išveržti? Mat, visa tai yra mūsų mėgiamieji saldainiai, labiau mums tinkami ir mėgiami už Dievo malonę. Toks prisirišimas prie Dievo yra dar vaikiškas: jausmingas, bet silpnas, nepastovus ir bevargsis.

Taigi, maldingumui neužtenka dar vaikiško graudingumo, kurs dažnai pareina iš minkštos, jausmingos prigimties arba mūsų priešininko, kurs, norėdamas mus suvilioti, sukursto mūsų vaizduotę ir sužadina mumyse nepaprastą graudingumą.

2. Tačiau jausmingi ir saldūs susigraudinimai esti kartais labai geri ir naudingi, nes pakelia dvasią, gavina mūsų protą, stiprina maldingumą, priduodami jam daugiau palankumo ir džiaugsmo, per ką mūsų maldingi darbai įgauna daugiau išviršinio meilumo ir

dailumo. Taip susigraudinęs šaukė Dovidas karalius: *kaip gi saldūs mano gomuriui tavo žodžiai, jie mano lūpoms saldesni už medų.* Iš tiesų, menkiausiasis dvasiškas džiaugsmas, kurį gauname iš Dievo, daugiau yra vertas už didžiausius pasaulio malonumus. Dvasiškasis pienas, atseit, Dievo malonė, daug geresnė yra sielai už gardžiausią žemiškų smagumų vyną. Kas to pieno yra paragavęs, tam visos kitos linksmybės atrodo kaip tulžis ir puplaiškiai. Sako, kramtant skitų žolę, nejaučiama alkio nei troškimo. Taip lygiai ir tie, kuriems Dievas yra suteikęs dangiškos manos, t. y. vidujinio džiaugsmo ir saldybių, nebegali trokšti jokių pasaulinių džiaugsmų nei jais gėrėtis bei jų mėgti. Tie vidujiniai džiaugsmai yra amžino džiaugsmo uždėliai, kuriuos Dievas suteikia sieloms, Jo ieškančioms, tai yra lyg saldainiai, kuriuos Dievas dalina savo geriems vaikams, norėdamas juos labiau prijaukinti, tai yra sveiki vandenys, kuriais Dievas mus girdo, kad sustiprėtume, tai yra kartais amžino užmokesnio uždėliai. Sako, Aleksandras Didysis, plaukdamas jūra, atspėjo, kurioje pusėje yra Arabija, iš nepaprasto kvapo, kurį vėjas nešė iš ten. Tasai kvapas atgaivino didį karvedį ir jo draugus. Taip mus kartais pasiekia dangiškųjų džiaugsmų dvelkimas, gaivinas mūsų širdį šioje žemiškoje kelionėje ir rodąs, kurioje pusėje yra mūsų dangiškoji tėvynė.

3. Tačiau gal dabar pasakysi: jeigu esama naujingų džiaugsmų, kurie pareina iš Dievo, ir kitų pavojingų ir kenksmingų, kurie kyla iš mūsų laikinio ūpo arba sukeliami mūsų sielos priešo, tai kaip gi atskirti gerus džiaugsmus nuo blogų, kaip pažinti, katrie nuodėmingi, katrie — ne. Bendra taisyklė sielos jausmams ir geismams pažinti yra jų vaisių bei pareinančių iš jų darbų gerumas. Mūsų širdys yra medžiai, jausmai ir geismai — jų šakos, darbai ir žygiai — jų vai-

siai. Gera širdis yra ta, kurios jausmai yra geri, geri jausmai ir geismai yra tie, kurie skatina mus prie gerų darbų, šventų žygių. Jeigu tad susigraudinimas, vadaus džiaugsmas daro mus kantresnius, nuolaidesnius, gailestingesnius artimo vargams, meilingesnius sugyvenime, šarpesnius prie savo geismų susivaldymo, ištikimesnius maldoje ir dvasiškuose mankštinimuose, paslankesnius paklusnume, tai tokie džiaugsmas, be abejonės, ateina iš Dievo. Bet, jeigu mūsų jaučiami džiaugsmas teneša vien mums saldybės, jeigu per juos mes daromės nekantresni, šiurkštesni, atkaklesni, didūs, save laikome šventais, visus kitus peikiame, domimės šventųjų silpnybėmis, o patys nepakenčiame jokio perspėjimo, persekiojimo, tai, be abejonės, tokie džiaugsmas nėra tikri, bet pavojingi ir kenksmingi. Geras medis tik gerus vaisius teneša.

4. Pajutus savyje saldybių ir džiaugsmų, reikia labai prieš Dievą nusizemint.

Pirmiausiai a) besidžiaugdamas, saugokis girtis, „koks esu geras!“ Ne, Filiotėja, tie džiaugsmas ir apsalimai dar nedaro mus geresnius, nes, kaip jau buvau sakęs, ne nuo jų pareina maldingumas. Verčiau sakykim: „Koks geras yra Dievas tiems, kurie Jo ieško ir Juo pasitiki!“ Kas čiulpia cukrų, negali sakyti, kad jo paties lūpos yra saldžios, tik cukrus. Nors dvasiškoji saldybė yra labai maloni, ir nors Dievas, kurs ją mums teikia, yra be galo geras, bet iš to dar neseka, kad tas, kurs tokių džiaugsmų jaučia, pats būtų geras.

b) Betgi vidujinius džiaugsmus priimkim pasižeminę, kaip labai brangias malones, ne dėl to, kad jos mums tinka, bet dėl to, kad jas mums teikia Dievo ranka, kaip, nelyginant, kad motina deda į kūdikio burną saldinius vieną po kito. Kad kūdikis turėtų protą, jis labiau brangintų motinos gerumą, negu tuos

saldainius. Taip tatai, Filiotėja, didelis daiktas yra vidaus saldybės, bet saldybių saldybė yra stebėti, kaip Dievas savo ranka, kaip mylinti motutė, tas saldybes deda į mūsų burną, mūsų širdį, mūsų dvasią.

c) Žinokim, kad dar tebesame menki kūdikiai, reikalingi pieno, ir kad tie saldainiai, atseit, vidaus džiaugsmiai, dėl to yra mums duodami, kad mūsų protas dar tebėra silpnas, menkutis, reikalaujās nuolatinio paskatinimo, masinimo prie Dievo meilės.

d) Pasižeminę priėmę vidaus džiaugsmus, stropiai jais naudokimės pagal Dievo norą. Kam gi Dievas mums tas saldybes, tikrai sakant, teikia? Tam, kad mes saldesni pasidarytume artimams ir meilingesni Dievui. Motina, duodama kūdikiui saldainį, nori iš kūdikio susilaukti pabučiavimo; nubučiuokim ir mes Išganytojo kojas ir rankas už suteiktas saldybes. Išganytojui maloniausias pabučiavimas tuokart atrodis, kai mes Jo klausysim, saugosim Jo pasakojimus, vykdysim Jo valią, gyvensim taip, kaip Jam tinka, žodžiu sakant — ištikimai, nuoširdžiai Juo sekiosime. Susilaukę tad kokio dvasiško džiaugsmo, turime tą dieną dar labiau pasižeminti ir dar stropiau stengtis geruose darbuose.

e) Be to, reikia dar protarpiais susilaikyt nuo tų saldybių, dvasiškų džiaugsmų ir susigraudinimų, atskiriant nuo jų savo širdį ir pareiškiant, kad, nors juos priimam su pasižeminimu ir pamėgimu, kaipo iš Dievo einančius ir skatinančius prie didesnės Dievo meilės, tačiau ne tų džiaugsmų ieškome, bet Dievo ir Jo meilės, ne tiek suraminimo, kiek paties Ramintojo, ne saldumynų, bet saldžiausio Išganytojo, ne sugraudinimo, bet To, kurs yra dangaus ir žemės Graudintojas. Taip tat, savo troškimų atsižadėdami, turime ruoštis prie Dievo meilės ir joje ištverti visą savo amžių, nors savo gyvenime jokio už tai atlyginimo bei

džiaugsmo nebesusilauktume ir kad Kalvarijos kalne, t. y. baisiose kančiose, lygiai kaip Taboro kalne, t. y. garbės džiaugsmuose, lygiai galėtume pasakyti: „Viešpatie! ant kryžiaus ar garbėje gera man būti su Tavim!“

f) Pagalios, turiu dar tave, Filiotėja, persergėti. Kad gautum patirti gausėsių vidaus džiaugsmų, susigraudinimų, ašarų, arba ateitų koks nepaprastas sumanymas, įkvėpimas, pasisakyk apie tai savo dvasiškajam vadovui, kad jis pamokytų, kaip turi tokiam atvejuje pasielgti, nes šv. Rašte yra parašyta: *radai medų — valgyk, kiek tik reikia.*

XIV skirsnys.

Apie dvasišką sausumą ir suvargimą.

Dvasiškujų džiaugsmų metu laikykitis, brangioji Filiotėja, taip, kaip tau esu pataręs. Tačiau tasai malonus laikas netvers ilgai. Gali atsitikti, kad taip būsi maldingumo jausmų nustojusi, jog tavo siela tau atrodys kaip užleistas dirvonas, aptekęs usnimis, kuriame nematyti nei kelio, nei takelio, vedančio pas Dievą, nėra nei malonės vandens lašelio, kuriuo suvilgytum savo sukepusią širdį, baigiančią alpti. Dievuliau! Kaip gi verta pasigailėjimo tokioje karčioje padėtyje besanti siela, ypač jeigu kentėjimai pasitaiko labai smarkūs, nes tuokart siela, kaip Dovidio karaliaus, dieną ir naktį minta ašaromis. Tuo tarpu šetonas, norėdamas sielą priversti prie nusiminimo, visaip ją gundina ir tyčiojasi, kuždėdamas: kvaišele, kur gi tavo Dievas, dėl ko tu Jo dabar nesurandi? Kas tau besugrąžins Jo malonės džiaugsmus? Ką gi tokiais atvejais turi daryt, brangi Filiotėja? Pirmiausiai pasiteirauk,

iš kur toks dvasios prislėgimas yra kilęs, nes dažnai patys esame kalti.

Kaip motina neduoda cukraus kūdikiui, sergančiam kirmėlėmis, taip Dievas sulaiko mums džiaugsmus, jeigu juos per daug mėgstame ir esame palinkę prie puikybės kirmėlių. *Gera! man yra, kad mane esi neužmiršęs*, sako Dovidas, nes anksčiau, negu Tu mane nužeminai, aš Tave esu įžeidęs.

2. Jeigu tinkamai nesinaudojame Dievo meilės saldybėmis, kuriomis Viešpats yra mus apdovanojęs, Dievas jas atima iš mūsų, bausdamas mūsų apsileidimą. Žydai tyruose, kai nepaslinkdavo prieš švintant prisirinkti manos, saulei patekėjus jos nebegaudavo, nes ji pranykdavo.

3. Kai kuomet mums nesinori atsižadėti menkučių žemiškų linksmybių, kurios mus taip migdo, kaip buvo užmigdyta šventoji Sužieduotinė Giesmių Giesmė. Mūsų sielos Sužieduotinis beldžias į mūsų širdies duris, žadina mus prie dvasiškų mankštinių, o mes su juo deramės, nes mums nesmagu atsižadėti tuščių linksmybių ir menkų džiaugsmų. Todėl Sužieduotinis *eina nuo mūsų* šalin, palikdamas mus ištižusius, sutingusius, o kad paskum Jo pasigendame, vargiai Ji tegalime prisišaukti. Mes patys to buvome verti, kad nustojome Jo meilės džiaugsmų per savo apsileidimus, dvasiškus mankštinius pakeisdami žemiškais menkniekiais. Kas trokšta Egipto miltų, nustoja Dangiškos Manos. Bitelės nekenčia dirbtinių kvepalų, o Šventosios Dvasios saldybės negali būti sutaikomos su vylingais pasaulio smagumais.

4. Dvasiška sausuma ir prislėgimas kartais dar iš to kyla, kad per išpažintį ne viską aiškiai pasisakome, vartojame dvilinkus žodžius, stengdamiesi save teisinti, girtis. Jeigu jau Šventajai Dvasiai meluojį, tai ko benori, kad Ji tau teiktų savo suraminimo?! Nenori

būt atvira ir aiški, kaip mažas kūdikis, tai ir negausi kūdikio linksmybės ragauti.

5. Jeigu esi pasaulio saldybių prisigėrusi, tai ko benorėti, kad mėgtum dvasiškus džiaugsmus. Patarlė sako, kad prilesusiems balandžiams ir vyšnios karčios atrodo. *Alkstančius Dievas prisotina dovanomis*, sako Dievo Motina, *o turtuolius be nieko paleidžia*. Paskendę pasaulio linksmybėse, turtuoliai nesugeba nujausti dvasišųjų džiaugsmų skonio.

6. Jeigu tinkamai išlaikei gautų džiaugsmų vaisius, susilauksi naujų, nes tam, kurs turi, bus dar daugiau duota, o tam, kurs neturi, atseit, tam, kurs per savo kaltę yra nustojęs gautos iš Dievo dovanos, bus atimta ir tai, ko dar neturi, atseit, tos malonės, kurios jam buvo paruoštos. Lietus gaivina augalus, tebeturinčius gyvybės sulčių, o tų sulčių nebetekusius sunaikina galutinai, nes juos supūdo.

Štai priežastys, per kurias iš savo kaltės nustojame maldingumo džiaugsmų ir įpuolame į dvasios sukepimą ir suvargimą.

Perkratykim ir panagrinėkim savo sąžinę, ar nerasime tenai panašių nusikaltimų. Tačiau tą sąžinės sąskaitą reikia daryti ramiai, per daug nesiblaškant, kad netektų nukrypti į šalį. Jei, patikrinę savo pasielgimus, atrasime juose sąžinės neramumo ir mūsų užšalimo priežastis, dėkokim Dievui, nes, susekė blogumą, pusę jo jau būsime pataisę. Jeigu nieko blogo nesurastum savyje, kas būtų galėję dvasią prislėgti ir širdį užšaldyti, tuokart giliau nebenagrinėk savęs, bet, pasižeminusi dvasioje, pasielk šitaip:

a. Pasižemink Dievo akivaizdoje, išpažindama savo menkumą ir silpnumą, atsimindama, kas esi, kai viena pati pasilieki. Juk tuokart tesi lyg sukepusi, suskilusi žemė, šaukianti lietaus iš dangaus, tuo tarpu pageidimų karštis dar labiau tavo sielos dirvą kepina, o pa-

saulio blogų įtakų vėjai ją dar labiau džiovina ir į pelenus verčia.

b. Melsk Dievą, kad tau sugrąžintų tavo sielos džiaugsmą, kad ir šiais žodžiais: *Ugražink man, Viešpatie, tavo išganymo džiaugsmą. Mano Tėve, jei galima, tegu nueina nuo manęs toji taurė*. Eikit nuo manęs, tyrų viesulai, kurie mano sielą džiovinat, kepinat! papūsk man atgaivinti ramus dangiškųjų džiaugsmų vėjeli! Tokie ir panašūs maldingi atsidūsėjimai sužadina širdyje saldybės atgojų.

c. Eik išpažinties ir atidenk savo dvasios vadovui savo širdies rūpesčius ir nerimasčius. Tegu jis pamato tavo vidaus slaptąsias žaizdas, o jo pamokymus ir patarimus priimk nužeminta širdimi, visiškai jais pasitikėdama. Dievas, kurs labai myli klusnuosius ir nužemintus, labai dažnai duoda mums naudingų patarimų, gaunamų iš šalies, ypač iš nuodėmklausio, nors tie patarimai atrodytų ir menkučiai, kaip naudingus padarė Naamanui Jordano upės vandenis, kuriuose padarė jam išsimaudyti Eliziejus, nors tas patarimas atrodė visai nevykęs.

d. Po to viso nieko gal geresnio nerasi, kaip nebegeisti per daug ir staiga tais užšalimais nusikratyti, bet atsiduoti tuo reikalu Dievo valiai, kad Dievas naudotųs mumis, kaip koku įrankiu, mūsų pačių gyvenimo varguose ir erškėčiuose. Esant užšalime bei dvasios prislėgime, šaukimės į Dievą: *Tėve, jei galima, tegu nuo manęs nueina ši taurė*, bet visumet pridurdami: *bet ne kaip aš noriu, o kaip Tu*, Dieve! Ir tuomet visiškai pasitenkinkim. Dievas, matydamas mumis taip pasižeminusius ir Jo valiai atsidavusius, pradžiugins mus savo malonėmis ir gerumu, kaip tai padarė Abramui, pamatęs jo pasiryžimą paaukoti Dievui savo vienintelį sūnų Izaoką. Viešpats maloniai priėmė Abraomo auką ir nudžiugino jį nepaprastu regėjimu, ža-

dėdamas to didžio patriarkos giminę išplatinti pasaulyje, kaip jūros smiltis, kaip dangaus žvaigždes.

✧ Todėl susigriaužimų kūniškų ir dvasiškų, lygiai ir širdies užšalimo laiku reikia atsidūsėt į Dievą, visai Jam pasiduodant. *Viešpats man buvo suteikęs džiaugsmų ir Viešpats juos atsiėmė. Tebūnie Viešpaties vardas palaimintas.* Taip mums nužemintai meldžiant Viešpatį, tikrai susilauksim iš Jo džiaugsmų sugrąžinimo, kuriais pirmiau džiaugėmės, ir dar didesnių, kaip kad Jobas, panašiai besimelsdamas, susilaukė sugrąžinimo kūno sveikatos ir dar didesnio pasisekimo gyvenime.

e. Pagalios, Filiotėja, užėjus širdies užšalimui ir dvasios slėgimui, nenusiminkim, bet, kantriai laukdami dvasios atsigavimo, nesiliaukim toliau ėję savo pareigų. Neapleiskim jokių paprastų pamaldų, jokių dvasiškų mankštinių, jei galima, padauginkim gerus darbus. Negalėdami dvasioje tirpti prieš Dievą, aukokimės Jam savo skurde, užšalime, o Dievas mus priims tokius, kokie esame, nes Jam vis tiek, ką nujėgiam, by tik mūsų širdis, kuri prie Jo kreipias su tuo, ką turi, nepajudinamai tvirtų Jo meilėje ir Jo geistų.

Giedrą rytą bitelės lekia į laukus, ūkanotą—triūsiameje. Dažnai atsitinka, kad mūsų siela, pasijutusi pripildyta įvairių džiaugsmų, lyg pavasario gėlėms pražydus, taip įniršta į tų malonių gėlių rankiojimą, kad mažai bemano apie gerų darbų atlikimą, tuo tarpu širdies užšalimo, dvasios prislėgimo laikais, nebeturėdama kitur kur suraminimo, ima jo daugiau ieškoti geruose darbuose, labiau pradeda save daboti, nagrinėti, per ką didesnės parodo kantrybės, pasižeminimo ir savęs išsižadėjimo.

Labai tad klysta kai kurie, ypač moteriškės, manydamos, būk Dievui mažiau įtiksim, tarnaudami užšalime, suvargime, dvasiškame skurde, negu dvasios

pagavime. Mūsų darbai, kaip tos rožės, kol jos tebežydi ant kalno, atrodo puikiau, bet sudžiovintos ilgiau pastovi ir smarkiau kvepia. Taip ir mūsų geri darbai, atliekami susigraudinus, dvasios pagavime, atrodo mums patiems malonesni, tačiau, atliekami suvargime ir užšalime, daugiau turi vertės ir galės Dievo akivaizdoje.

Tikrai, meilinga Filiotėja, užšalimo laiku mūsų valia varu verčia mus Dievą garbinti, todėl turi būti stipresnė ir drąsesnė, negu susigraudinimo laiku. Ne didelis daiktas ramiu laiku karaliui tarnauti, dvaro linksmybėse, bet pasilikti ištikimam karo metu, sukilimų, maištų, persekiojimų laiku karaliaus neatstoti tai—tikra ištikimybė ir ištvermė.

Palaiminta Angelė iš Foligno sako, kad Dievui maloniausia yra toji malda, kurią atliekame ne dėl savo pamėgimo, ne dėl to, kad ji mums patinka, bet vien dėl to, kad Dievui įtiktume, nors reikėtų save versti versti prie maldos ir savo jėgas įtempti, užšalimui užėjus. Tą patį sakau apie gerus darbus, nes, juo daugiau pasitaiko kliūčių, vidujinių ar išviršinių geriems darbams atlikti, juo jie didesnės vertės turi pas Dievą. Juo mažiau savęs ieškome, dorybės beieškodami, juo skaisčiau ten žiba tyra Dievo meilė. Kūdikis noriai bučiuoja motiną, kuri jam duoda saldinių, bet tikrai mylintį kūdikį pažinsi tuokart, kai jis nenustos motinos glamonėjęs ir bučiavęs už karčius vaistus.

V skirsnys.

Ryškus pavyzdys tam, kas buvo viršiau sakyta.

Geriau paaiškinti pereitam pamokymui, atkartosiu čia vieną pavyzdį, paimtą iš š. Bernardo gyvenimo ir užrašytą vieno sveikapročio rašytojo. Štai ką jis pasakoja.

Beveik visi pradedantieji Dievui tarnauti, bet dar mažai prityrę, kaip kartais Dievo malonė nuo žmogaus pasitraukia ir kokiais keliais veikia, nustoję jausmingo maldingumo ir nebtekę nepaprastos malonės šviesos, vedusios juos Dievo keliu greit ir be didelių kliūčių, dažnai nusimena, pradeda nerimauti, ilgisi nustotų saldybių. Žmonių prigimtys žinovai sako, kad žmogaus dvasia ilgai nekenčia bado ir dvasiškų suraminimų trūkumo, dangiškų ar žemiškų. Todėl sielos, paragavusios dvasiškų džiaugsmų, greit atpranta nuo žemiškų linksmybių ir jų nė ragaut nebenori. Tačiau dvasios džiaugsmai ne visumet pasilieka; juos Dievas kartais pašalina, tuokart sielos, iškilusios viršum pasaulio ir savęs pačių ir nuo žemiškų linksmybių atpratusios, pasilieka tarp dangaus ir žemės, o nepratusios kantriai laukti dvasiškų malonės džiaugsmų sugrįžimo, ima nerimauti; joms rodos, būk ant visados esančios palaidotos amžinoje naktyje. Todėl, kaip tie kūdikiai žindukliai, neseniai nujunkyti nuo motinos krūties, verkia ir ilgis motinos, pasidaro labai nepakenčiami kitiems, labiausiai sau.

Taip buvo atsitikę su vienu š. Bernardo mokiniu Godfridu iš Peromos, neseniai pristojusiu prie š. Bernardo pasimokyti dvasiškos tobulybės. Tas mokiny, keliaudamas su savo mokytoju, vienąsyk įpuolė į tokį užšalimą, pradėjo ilgėtis savo tėviškės, tėvų, giminių, draugų, pagailo jam paliktų turtų ir patogaus gyveni-

mo. Kitas draugas, pastebėjęs tokį Godfrido nuliūdimą, paklausė: „Kas tau yra, Godfride? dėl ko taip labai esi įsirūpinęs ir nuliūdes?“. Godfridas atsakė: „Žinai, brolau, aš jau niekumet linksmas nebebūsiu“. Sujudęs draugas visa, ką girdėjo ir matė, apšakė š. Bernardui, savo bendram dvasiškajam tėvui. Š. Bernardas, supratęs pavojų, gresiantį nelaimingam Godfridui, užėjo su mokiniu į artimąją bažnytelę pasimelsti, o Godfridas tuo tarpu pavargęs atgulė šventoriuje pasilsėti ir užmigo. Kada š. Bernardas su mokiniu išėjo pasimeldęs iš bažnyčios, Godfridas pašoko iš miego linksmas ir sveikas, kad net jo draugas nustebo, pamatęs tokią nepaprastą permainą, ir paklausė, kas per priežastis tos staigios permainos. Godfridas atsakė: „Kad neseniai tau buvau sakęs, jog manęs linksmo nematysi, tai dabar užtikrinu — manęs daugiau nuliūdusio neberegėsi“. Tuo pasibaigė baisi Godfrido pagunda. Iš to pasakojimo, meilinga Filiotėja, turi sau pasiruošti sekančius pamokymus.

1. Dievas, šaukdamas mus į savo tarnystę, paprastai duoda mums paragauti dangiškųjų saldybių, suteikdamas kai kurių dvasiškų džiaugsmų, kad greičiau pamestume žemiškasias linksmybes ir labiau imtume Dievo meilei darbuotis.

2. Tas pats Dievulis pagal savo nepaprastą išmintį atima iš mūsų medų ir dvasiškųjų džiaugsmų pieną, kad geriau priprastume prie sausos duonos, ištvermingo ir drąsaus pamaldumo, išmankštinto pagundų ir nemalonumų prityrimais.

3. Kartais dvasios užšalime ir prislėgime kyla labai didelės pagundos; tuokart su jomis reikia smarkiai kovoti, nes jos nėra nuo Dievo. Tačiau reikia kantriai kentėti dvasios prislėgimą ir širdies sausumą, nes tai yra paties Dievo leista mums dorybėje labiau išbandyti.

4. Niekumet nereikia nusiminti tokiuose užšalimuose nei kalbėti, kaip tas Godfridas: „Jau dabar nie-
Filiotėja, 19.

kumet linksmas nebūsiu“. Juk tamsiausią naktį turime laukti dienos išauštant, bet ir per skaisčiausią dvasios giedrą nereikia sakyti: dabar jau niekumet nenuliūsiu, nes, kaip sako Viešpaties Išminčius: *Gero pasisekimo dieną nepamiršk apie blogą, o blogo dieną neužmiršk gero*, vadinas, varguose nereikia vilties nustot, pasisekimuose reikia bijotis nelaimės, bet abejais atvejais reikia laikytis pasižeminus.

5. Dvasios suvalgyme dideliai mus suramina, kai savo rūpesnius ir skausmus papasakojam savo dvasiškam draugui, kurs gali mus paguosti, suraminti.

Baigdamas tas reikalingas pastabas ir persergėjimus, dar pridursiu šit ką:

Kaip visame kame, taip ir šiuo (dvasiškos tobulybės) reikalu mūsų geriausiasis Dievulis ir mūsų išganymo priešas turi visai priešingus tikslus. Dievas per dvasios užšalimus ir prislėgimus nori privesti prie tikros širdies skaistybės, prie visiško atsižadėjimo asmeniškų patogumų, savo naudos ir savęs pačių, kad imtume vien tik Dievui tarnauti. O šetonas stengias mus sutrukdyti tame išganomame darbe, silpnindamas mūsų ištvermę, baidydamas įvairiomis sunkenybėmis, kad pamestume pradėtą dvasiško tobulinimosi darbą ir grįžtume prie kūniškų džiaugsmų, pagalios, pasidarytų sau ir kitiems įkyrūs, daugiau progos duotume kitiems šventą pamaldumą niekinti, iš jo tyčiotis.

Jeigu tačiau laikysies, brangi Filiotėja, tau čia teikiamų patarimų, tai, bekovodama su visais tais vidaus susigriaužimais, bandymais, pakilsi iki aukšto tobulybės laipsnio.

Šį skyrių baigdamas, turiu padaryti keletą pastabų.

Kartais dvasios negalavimai, užšalimai pareina stačiai iš kūno nusilpimo, nesveikatos, kurie kyla iš per ilgų naktinių budėjimų, pasninkų, nusidarbavimo, nusikamavimo. Kadangi dvasia veikia tik kūne ir per

kūną, tai kūno nesveikata, nusilpimas kenkia dvasiai, trukdo jos veikimą. Tuokart vis dėlto nesiliaukim šaukėsi į Dievą bent savo atsidūsėjimais, aukodami Dievui savo aukštesnįjį norą Jam tarnauti, kaip tik įstengiama, geriausiai; tuokart, nors mūsų kūnas atrodytų labai suvargęs ir jokio žymesnio maldingo darbo nepajėgtų nuveikti, bet Dievui bus malonus ir mūsų tikras ir karštas noras Jo valią atlikti, nes tuokart ir mes galėtume pakartoti su šventa Sužieduotine: *aš miegu, bet mano širdis budi*, o kaip aukščiau buvau minėjęs — kur mažiau darbe paguodos, ten daugiau nuopelnų ir dorybės.

Geriausias vaistas dvasiai atgaivint, esant kūnui nusilpusiam, bus sustiprinti kūną reikalingu poilsiu, valgiu, doru pasilinksminimu. Todėl net š. Pranciškus liepdavęs savo vienuoliams tiek tevalginti savo kūną, kad dvasia nenustotų jėgų ir turėtų su kuo dirbuotis. Pats šventasis tėvas Pranciškus buvo patyręs skaudaus dvasios liūdesio, kad jo negalėjo nei paslėpti, nei nugalėti. Panorėjęs susieiti su savo broliais vienuoliais, niekaip negalėjo savęs prie to priversti, o kad pasilikdavo vienas pats, dar sunkiau jam darydavos širdyje. Pasninkas ir kūno varginimas jį per daug įveikdavo, malda nė kiek negaivindavo, nedžiugindavo. Taip tas šventasis vargo dvejus metus, ir rodėsi, kad jau Dievas bus nuo jo atstojęs. Pagalios, jam išturėjus nužemintai tą sunkų bandymą, Išganytojas vienam laimingam akimirksny sugrąžino jam dvasios ramybę ir linksmybę.

Norėjau pastebėti, kad ir didžiausieji Dievo tarnai nebuvo laisvi nuo didelių dvasios supurtinimų, todėl menkučiai žmonelės tenesistebi, panašių vidaus vargų susilaukę.

Ketvirtosios dalies galas.

PENKTOJI DALIS.

Čia paduodami mankštinimai ir patarimai, kaip reikia sielą atgaivinti ir ją sustiprinti maldingume.

I skirsnis.

Kasmet reikia savo gerus pasiryžimus atnaujinti šiokiais mankštinimais.

Pirmiausia, reikia gerai suprasti ir įsidėmėti šių mankštinių reikalą. Žmogaus prigimtis greit atlyžta geruose jausmuose ir sumanymuose, pirmiausiai dėl mūsų kūno menkumo ir silpnybių, kurie slėgia mūsų sielą ir kaip matai ją pradeda žemyn spausti, kaip tik siela liaujas kilusi aukštytyn gerais pasiryžimais, kaip paukščiai, kurie krinta žemėn, nustoję sparnais ore plasnoję ir kilę. Todėl, brangi Filiotėja, dažnai turi kartoti ir atnaujinti gerus pasiryžimus Dievui tarnauti, kad, to nepadariusi, nenukristum į senovės savo padėtį ar, tikriau sakant, į dar blogesnę. Paprastai dvasios nuopuoliai visumet mus žemiau nustumia ir pagramzdina, kaip pirmiau kad buvome, nors dar maldingumo aukštybių nebuvome pasiekę.

Laikrodį, nors ir geriausį, reikia dažnai užsukti, o kai kuomet jį visą peržiūrėti, išvalyti, o ką reikia — pataisyti. Kas rūpinasi savo širdimi, turi rytą ir va-

karą ją kelti prie Dievo maldos mankštinimais, kaip buvo aukščiau parodyta; be to dar, turi dažnai pažvelgti į savo širdies padėtį ir, kas pasirodys reikalinga pataisyti, atitiesti, pagalios bent sykį per metus turi tą savo širdelę lyg išardęs kiekvieną dalį skyrium peržiūrėti, atseit, pertikrinti visus jausmus ir geidimus, kad kas juose blogo neliktų, o kas rastųsi — pašalinti, pataisyti.

Kaip laikrodininkas prileidžia alyvos į ratelius, plunksnas, kad laikrodis lengvai eitų, kad jame jokie rateliai negirgždėtų, nekliūtų ir nerūdytų, taip ir maldinga siela, išardžiusi savo širdį, turi ją atnaujinti ir patepti šventais sakramentais — išpažintimi ir komunija. Panašūs mankštinimai sustiprins, miela Filiotėja, tavo jėgas nusilpimo laiku, sukurstys širdyje gerų norų ir gerų pasiryžimų sukels, o tavo gyvenime pražys dorybių gėlės.

Senovės krikščionys savo gyvenimo atnaujinimą darydavo Kristaus krikšto sukaktuvėse. Tą dieną, anot š. Grigaliaus Nazianziečio, krikščionys kalbėdavo tikėjimo išpažinimą, atnaujindavo pasižadėjimus, padarytus per krikštą. Darykim ir mes taip pat, meilingoji Filiotėja, ruoškimės prie to noriai ir stropiai.

Tam tikslui pasirinkusi sau patogų laiką, patariant savo dvasios vadovui, pasitrauk nuošaliai ir dvasiškai susitelk ir atlik porą, trejetą mąstymų apie žemiau paduodamus dalykus, taip kaip buvo parodyta, atliekant mąstymus antroje šio veikalo dalyje.

II skirsnys.

Mąstymai pagal pasižadėjimą apie geradarybę, kurią mums Dievas yra suteikęs, šaukdamas mus į savo tarnybą.

1. Apmąstyk visas savo pasižadėjimo sąlygas. Pirmiausia, kad esi atsižadėjusi, atmetusi ir ant visados pasibiaurėjusi kiekvienga mirtinga nuodėme. Antra, kad savo sielą ir kūną su viskuo, kas tik jų yra, pavedei ir pašventei Dievo tarnybai vien iš Jo meilės. Trečia, kad turėtum nelaimę kuomet nors įpulti į kokią sunkią nuodėmę, tuojau su Dievo malonės pagalba rūpinkis atsikelti, iš ligos pasigydyti. Argi tai ne gražūs, teisingi, kilnūs pasiryžimai? Apmąstyk gerai, kaip tie tavo pasižadėjimai yra šventi, išmintingi ir pageidaujami.

2. Atsimink, kam taip pasižadėjusi? Štai ne kitam kam, tik *pačiam Dievui*: vienas žodis, duotas kokiui nors doru reikalui, mus riša ir verčia jį vykdyti; kaip gi mus turi rišti ir versti žodis toks svarbus, duotas pačiam Dievui. Todėl šauk drauge su psalmininku: *gerą žodį pareiškė mano širdis, apsakinėsiu aš savo darbus karaliui*. Taigi, žodis, duotas Dievui, yra nemainomas!

3. Atsimink: kam girdint, kieno akivaizdoje tavo širdis pareiškė savo žodį Dievui? Štai akivaizdoje viso dangiškojo dvaro. Švenčiausioji Panelė, š. Juozapas, š. Kazimieras, tavo patronas, tavo angelas sargas ir visi angelai ir šventieji žiūrėjo į tave, klausydamai tavo žodžių, džiaugdamiesi gėrėjosi tavo širdim, padėta ties Išganytojo kojomis ir atsiduodančia Jo tarnybai. Didelio ir nepaprasto džiaugsmo būta per tai dangiškoj Jeruzalėj. Dabar ir tenai sueina tavo pasižadėjimų sukaktuvės, argi noria širdimi neatnaujinsi savo senovės tuo pačiu laiku padarytų pasižadėjimų ir gerų pasiryžimų?

4. Atsimink, kokiais keliais Dievas yra tave atvedęs prie tavo pasižadėjimų? Kaip gi tuomet Dievas buvo malonus ir saldus! Atsimink, kaip tave šaukdavo prie savo šventosios Dvasios saldžiais įkvėpimais. Argi ne vien meile ir gailestingumu traukė tavo sielos valtį prie išganymo kranto? Argi tavęs nemasino prie savęs savo dieviškų sakramentų saldybe, dvasiškais skaitymais, dažnomis pamaldomis? Ak, brangutė Filiotėja, tu jau miegojai, o Dievas budėjo prie tavęs pasilenkęs ir mąstė apie tavo širdį ramybės ir meilės mintis.

5. Atsimink, koku laiku Dievas yra tave pašaukęs prie taip didžių pasiryžimų, nes tai gal buvo pačioje amžiaus žalumoje.

Koki gi tai laimė yra anksti tiesą pažinti ir ją pamilti, kurią paprastai per vėlai gauname pažinti. Š. Augustinas, į tą laimę pašauktas, trisdešimtus metus beidamas, šaukė: „Senoji grožybe, kodėl gi Tave taip vėlai pažinau! Deja, esu tave regėjęs, bet negaudavau pažinti!“ Ir tu, meilingoji Filiotėja, teisingai galėtum pasakyti: „Senoji saldybe, kodėl gi tavęs seniau nebuvau paragavusi?“ Tačiau tuojau pridurk, kad ir seniau to visai nebuvai užsipelniusi. Todėl, garbindama Dievo malonės dydį, tau suteiktą, per kurią esi patraukta prie Dievo meilės, šauk su Dovidu: *Mokei mane panystėje, o aš iki pasensiu apsakinėsiu tavo stebuklus ir iki senatvės ir paskutinio senumo, Dieve, neapleisiu tavęs!* Jeigu Dievas būt tave tik senatvėje pašaukęs į savo malonę, Filiotėja, koki gi tai būtų malonė, kad, neveizint tiekos metų niekais paverstų, vis dėlto gailestingasis Dievas dar prieš tavo mirtį pasiskubino tave pašaukti ir sulaikė nuo amžinos prapulties, prie kurios jau buvai besiartinanti.

6. Stebėk šio savo pašaukimo pasėkas. Tikiuos, jog, lygindama save su tuo, kas seniau buvai ir kas

dabar tebesi, daug ką rasi į geresnę pusę atsimainiusio. Argi tai nėra laimė, kad maldos laiku gali su Dievu šnekėtis, kad gali pamilti Dievo meilę, kad daug blogų palinkimų esi savyje nuslopinusi, kurie tau neduodavo ramybės, kad daugelio nuodėmių išsisaugojai ir nesupainiojai jose savo sąžinės, kad pagalios daug dažniau eidavai prie š. Komunijos ir jungdavaisi su visų amžinųjų malonių šaltiniu. Taip, didžios yra tos malonės! Reikia jas, meilinga Filiotėja, šventyklų svarstykle svarstyti. Visa tai juk yra nuveikusi Dievo dešinė. *Dievo dešinė, šaukia Dovidas karalius, padarė galybę: Dievo dešinė mane išaukštino. Nemirsiu, bet gyvensiu ir apskatinėsiu Viešpaties veikalus.*

Tuos visus mąstymus atlikusi, kurie mummyse žadina gerų jausmų, padaryk dėkingumo aktą ir karšta maldą šaukis nužemintai Dievo malonės tiems jausmams tinkamiausiai sunaudoti. Nutarimus, pasižadėjimus atidėk sekančiam mąstymui.

III skirsnis.

Apžvalga mūsų sielos pažangos maldingume.

Tas antrasis mankštinimas bent kiek ilgokas atrodo, užtat, norint jį geriau atlikti, reikia jį dalimis svarstyti. Sakysim, pirmąsyk žvilgtėk į save, kaip elgies su Dievu, antrąsyk žvilgtėk, kaip elgies pati su savimi, trečią sykį — kaip elgies su artimais, pagalios, ketvirtą sykį stebėk, kaip elgies su savo pageidimais. Tą sąžinės sąskaitą atliekant, nėra reikalo klauptis, išskyrus pradžioje ar pabaigoje didesniems jausmams sužadinti. Pačią sąžinės sąskaitą gali atlikti vaikščiodama ar, dar geriau, lovoje gulėdama, jeigu gali išbūti kai kurį laiką nemigusi. Tam tikslui vis dėlto

reikia atsidėjus perskaityti žemiau paduodamus sąžinės sąskaitos punktus.

Visą tą sąskaitą reikia baigti per tris dienas ir dvi naktis, kasdien ir kasnakt pašvenčiant tam reikalui po vieną valandą, arba kokį laiką pagal išgalėjimą. Kad tą sąskaitą darytume labai ilgaus tarpais, ji nustotų savo galės ir paliktų tik silpnutį įspūdį. Kiekvieną sąskaitos dalį atlikus, turi apsidairyt ir stebėti, kuo esi apsileidusi, kas rodos pakrypę, pašliję, kad žinotum, ką turi išpažinti savo sielos gydytojui ir ką turi pasižadėt atlikti savo dvasiai sustiprinti.

Nors, tuos mankštinius atliekant, nėra reikalo visai nuo žmonių pasišalinti, bet geriau truputį į šalį pasitraukus, ypač pavakary, kad galėtum anksčiau atsigulti ir duoti pasilsėti savo kūnui, protui reikalingos ramybės suteikti. Dienos laiku Dievo meile sugraudinta širdimi dažnai atsidūksėk į Dievą, į Dievo Motiną, į angelus ir į visus dangiškosios Jeruzolimos šventuosius.

Tą sąžinės sąskaitą daryk šitaip:

1. Stokis Dievo akivaizdoje.

2. Šaukis Šventosios Dvasios reikalingo sau apšvietimo savo trūkumams pažinti, šaukdama su š. Augustinu: „Viešpatie! kad tik pažinčiau Tave, kad tik pažinčiau save! Arba su š. Pranciškom. „Kas gi Tu esi Viešpatie, o kas aš!“

Sakykis Dievui ne tam norinti susekti savo dvasišką pažangą, kad savim gėrėtumeis, bet tam, kad ją Dievuje pasidžiaugtum, ne tam, kad savo pažangą didžiuotumeis, bet tam, kad Dievą pagarbintum ir Jam labiau padėkotum.

Tačiau, kad ir labai mažos pažangos tebūtum susilaukusi, ar net pamatytum slinkimą atgal, nenusimink, nenuliūsk per daug, neįsileisk į širdį abejonės, nei apsileidimo, bet, priešingai, dar stro-

čiau tverkis pataisos noro ir dar labiau širdyje prieš Dievą pasižeminusi su Jo malone stenkis piktą pašalinti.

Taip prisirengusi, pradėk ramiai ir tyliai svarstyti, kokie lig šiol buvo tavo darbai ir pasielgimai su Dievu, su artimu ir su savim pačia.

IV skirsnis.

Peržvalga mūsų sielos elgimosi su Dievu.

1. Kaip tavo širdis nujaučia smerktiną nuodėmę? Ar turi tvirtą pasiryžimą nieko, niekumet ir jokių būdu jos nepadaryti? Ar esi ištesėjusi tą savo pasiryžimą nuo to laiko, kaip esi Dievui pasižadėjusi niekumet nebe nusidėti iki pat šiam laikui? Tas pasiryžimas nebe nusidėti yra pamatas viso dvasiško gyvenimo.

2. Kaip tavo širdis nujaučia Dievo įsakymus? Ar jie tau tinka, ar juos mėgsti, ar matai juose vien tik gerumą? Kas turi sveikus vidurius ir nesugadintą skonį, mėgsta sveikus valgius, blogais biauřisi.

3. Kaip tavo širdis nujaučia kasdienines atleistinas nuodėmes? Sunku jų visumet išsisaugoti, bet kartais ar neturi ypatingo palinkimo prie kokios kasdienės nuodėmės, o gal ją net mėgsti?

4. Ar tavo širdis mėgsta dvasiškus mąstymus, mankštinius? Ar sugebi juos įvertinti? Ar jie tavęs neerzina? Ar tau nenusibosta? Katras iš tų mankštinių tau labiau patinka? Ar tau nepakryti Dievo žodžio klausymas, maldingi skaitymai apie šventus dalykus, pašnekesys, mąstymai, dūsavimai į Dievą, išpažinties atlikimas, klausymas dvasiškų patarimų, rušimasis prie š. Komunijos, prie Dievo stalo ėjimas,

jausmų nuvalymas. Kurs tų maldingų mankštinių tau atrodo įkyresnis ir dėl ko?

5. Kaip tavo širdis nujaučia Dievą? Ar mintis apie Dievą yra maloni tavo širdžiai? *Primindavau Dievą ir išimylėjau*, sako Dovidas, mažčiau — ir pavargo mano dvasia. Ar jauti Dievo meilės ilgėjimąsi ir ypatingą tos meilės pamėgimą? Ar tavo širdis atsigauja, mąstydamą apie Dievo begalybę, apie Jo gerumą, Jo saldybę? Ar, besirūpindama pasauliniais reikalais ir niekniekais, atsimeni Dievą? ar toji mintis linksmina tavo širdį, ar ją kelia, kreipia, traukia prie Dievo? Iš tiesų, esama ir tokių laimingų sielų.

6. Kad vyras iš tolo pagrižta, žmona, nors kažin kaip būtų darbais apsikrovusi, tik jo balsą išgirdusi, kito nieko nebemažo, nebesirūpina, vien tik puola prie vyro, apie jį vieną temąsto, tesirūpina. Tas pats darosi su Dievą mylinčia siela: nors kažin kuo būtų susirūpinusi, kaip tik išgirsta Dievo atminimo balsą, tuojau širdimi kyla nuo savo rūpesnių prie Dievo, be galo džiaugdamasi, kad gavo vėl su Dievu suseiti, apie Jį mąstyti. Ir tai yra geras ženklas.

7. Koki tavo širdis yra Jėzui Kristui, Dievui ir Žmogui? Ar tau tinka Jo draugystė? Geroms sieloms tinka Jėzaus draugystė, ir jos nepaprastai Jį myli, o blogos sielos mėgsta daugiausiai pasaulio niekniekius.

8. Koki tavo širdis yra Dievo Motinai, Dievo šventiesiems, angelui sargui? Ar juos visus labai myli? Ar pasitiki taipogi ir jų meile? Ar mėgsti jų paveikslėlius? Ar mėgsti skaityti jų gyvenimus, klausyti jų garbinimus?

9. O kaip su tavo liežuvio? Kaip kalbi apie Dievą? Ar mėgsti pagal savo išgales skelbti Dievo gerumą ir garbę? Ar mėgsti giedoti šventąsias giesmes?

10. Peržvelk savo pasielgimus, darbus: ar rūpinesi viršutinę Dievo garbę palaikyti, ar stengiesi kuo

nors Dievo garbę padidinti, prisidėdama prie bažnyčių palaikymo, puošimo savo aukomis, darbu, rūpesniu? Kas myli Dievą, tas su Dovidu karaliu mėgsta taipogi *Dievo namų puošimą*.

11. Ar negali savyje pastebėti kokios aukos Dievui iš savo kokio netinkamo įpročio, iš savo nereikalingo, pavojingo prisirišimo prie kokio asmens, kokio daikto? Geras tai ženklas atsižadėti kokio daikto dėl Numylėtojo? Ko gi esi iki šiol atsižadėjusi dėl Dievo?

V skirsnys.

Kaip mes patys rūpinamės savo sielos reikalais.

1. Kokia meile myli pati save? Gal perdaug žemiškai? Jei taip būtų, tai niekumet nenorėtum mirti, rūpintumeis susikurti čia ant žemės sau gyvenimą kuo puikiausį, lyg tartum čia pasilikti amžinai. Tačiau, jeigu save myli dėl dangaus, tai kuo greičiausiai trokšti į dangų patekti arba bent noriai apleisi tą žemę, jei tik Dievas to pareikalaus.

2. Ar užlaikai priderančią eilę save bemylėdama? Netinkama savęs pačių meilė užmuša mus pačius. O tinkama, prideranti tvarka reikalauja, kad mes sieklą daugiau mylėtume už kūną, kad daugiau rūpintumės dorybėmis, negu kitą ką įsigyti, kad labiau rūpintumės amžina garbe, negu žemiška, nykstančia. Gerai sutvarkyta širdis dažniau save klausia, ką veikdama, ką besumanydama, ką angelai pasakys, o ne ką žmonės?

3. Kaip myli pati savo širdį? Ar noriai jai patarnauji jos negalavimuose? Ja rūpintis turi atsidėjusi, ypač sukilus joje piktoms pagundoms, šaukis pagalbos, viską kitą pametusi.

4. Kuo save laikai Dievo akivaizdoje? Turi būt niekuo. Bet negi tai yra tikras pasižeminimas, jei smėlio grūdėlis save niekuo laiko prieš kalną, arba vandens lašas niekuo besąs prisipažįsta prieš jūrą, ar kibirkštis, liepsnelė nieko nereiškianti dėtųs prieš saulę? Tikras pasižeminimas tame tatau yra, kad savęs aukščiau už kitus nekeltum, nesididžiuotum ir nenorėtum, kad tave kiti keltų, garbintų. Kaip gi elgies tuo atžvilgiu?

5. Koki tavo kalba? Ar nemėgsti girtis, didžiutis?

6. Kokie tavo darbai, veikimas? Ar kartais nemėgsti kokių pasismaginių, kenksmingų tavo sveikatai, nepersigeri, nepersivalgai? Rasit, be reikalo gaisini naktis, kortomis belošdama, po vakaruškas bedūkdamą ir t. t.

VI skirsnys.

Kaip mūsų siela rūpinas artimu?

Reikia labai mylėti savo vyrą, žmoną, mylėti saldžiai, ramiai, pirmiausiai, kad taip Dievas yra įsakęs. Tą patį sakau apie vaikų, giminių, ir net draugų meilę, tokia tvarka, kokią Dievas ją yra mums palikęs. Tačiau kaip apskritai tavo širdis artimiesiems yra nusistačiusi? Ar tikrai myli artimą nuoširdžiai ir dėl Dievo? Norėdama geriau tai suprasti, prisimink nuobodžius, surūgusius žmones, su kuriais tekdavo ir tenka suseiti, nes su tokiais žmonėmis, o dar labiau su sau priešingais, kurie mums žodžiu ar darbu stengiasi pakenkti, suseinant, aiškiai pasirodo, ar mūsų širdis linksta prie jų, ar reikia tempte tempti?

Ar ne per smarki esi kalboje apie savo artimus, ypač apie tuos, kurie tavęs nemėgsta? Gal ir tu ant

jų prišneki nebūtų daiktų, ar kitaip kaip stengiesi jiems pakenkti? Atsidėjusi pamąsčiusi, lengvai pati atspėsi.

VII skirsnis.

Žvilgsnis į mūsų sielos jausmus.

Bent kiek plačiau esu pakalbėjęs apie dalykus kurių išnagrinėjimas mums yra reikalingas savo dvasiškai pažangai pažinti. Nuodėmių sąskaitos čia nekartojau, nes toji pirmiausiai reikalinga tiems asmenims, kurie dar nemano apie krikščioniškosios tobulybės pažangą.

Tačiau nėra reikalo per ilgai su kiekvienu aukščiau išvardytu dalyku gaišti. Užtenka palengvėle apsvarstyti, kaip mūsų širdis užsilaikė jų atžvilgiu nuo mūsų atsidavimo Dievui ir kokių tuo atžvilgiu būta mūsų žymesnių apsirikimų. Norint dar labiau tą peržvalgą sutrumpinti, užteks peržvelgus savo pageidimus, prisimenant, kokių mūsų būta ir kaip elgtasi:

1. Dievo meilėje, artimo ir mūsų pačių meilėje.

2. Nuodėmių, savųjų ir svetimųjų neapykantoje, nes turėtume geisti išdildymo visų nuodėmių, savų ir svetimųjų.

3. Savo troškimuose žemiškųjų gerybių, kūniškų smagumų, garbės.

4. Bijodami nuodėmės ir žemiškųjų gerybių nuostojimo. Mat, paprastai per mažai mus gąsdina pirmoji ir per daug antroji.

Gal per daug mūsų pasitikėta pasauliu laikiniuose daiktuose, o per mažai pasitikėta Dievu ir amžiniais dalykais. Gal per daug nuliūsta ir tai dėl menkų dalykų.

Žvilgtterėkim, pagalios, kokie jausmai užpildo mūsų širdį, kokie pageidimai yra užvaldę mūsų širdį ir kas tai mūsų širdelei labiausiai yra pakenkę, nes sielos padėtis aiškėja per jos pageidimus. Kaip kanklininkas, derindamas stygas, visas jas mėgina ir pagal reikalą vieną paveržia, kitą atleidžia, kol visas suderina, taip mums tyrinėjant savo pageidimus, palinkimus, jie mūsų sieloje, lyg kokios stygos, tuojau atsiliepia į įvairius įspūdžius, gaunamus iš lauko pusės, ar į mintis, kylančias iš mūsų dvasios. Stebėkim tad, kaip mūsų pageidimų stygos atsiliepia į meilę, geismą, baimę, viltį, liūdesį, džiaugsmą, iš to lengvai suprasime, ar tos stygos yra priderintos giesmei, kurią turime giedoti, atseit, Dievo garbės giesmei. Jeigu pastebėtume, kad mūsų stygos yra atsipalaidavusios, tuokart, patariant sielos vadovui ir padedant Dievo malonei, galėsime jas suderinti.

VIII skirsnys.

Apie jausmus, kuriuos reikia savyje sužadinti, pertikrinus savo sielą.

Ramiai apsvarsčiusi šios sąskaitos dalį ir pamąčiusi, kaip atrodo sielos padėtis, pradedi savyje žadinti sekančius jausmus:

1. Dėkok Dievui už tą pataisos truputį, kurį savyje pastebėjai nuo to laiko, kaip atsidadei Dievo tarnystei, iki pat šiam laikui, ir prisipažink, jog tai Dievo gailestingumas vis tai tavyje ir dėl tavęs yra padaręs.

2. Pasižemink prieš Dievą, išpažindama, jog, jei nesi padariusi didesnės pažangos, tai vien iš savo kalčios, nesi kaip reikiant naudojusis Dievo malonė-

mis, neatsiliepdavai ištikimai įkvėpimams, šviesai ir malonės balsams, kuriuos girdėdavai maldoje ar kur kitur.

3. Prižadėk Dievui, kad nesiliausi Jį garbinusi už malones, kurias Jis tau yra suteikęs, ir kad pažangos, kurios susilauktum savo dvasiškame gyvenime, niekumet sau nepriskaitysi, jį nesididžiuosi.

4. Atsiprašyk Dievą už visas savo neištikimybės ir nesugebėjimą branginti Jo malones.

5. Aukok Dievui savo širdį, kad Jis taptų jos visišku valdovu.

6. Melsk Dievą, kad padėtų toliau Jam ištikimai pasilikti.

7. Šaukis užtarimo Švenčiausios Panelės, angelo sargo, savo patrono, š. Juozapo ir visų šventųjų.

IX skirsnis.

Apie mąstymus, kurie padeda mūsų gerus pasiryžimus atnaujinti.

Pabaigusi aukščiau parodytą sąskaitą ir pasitarusi su savo dvasišku tėvu apie savo ydas ir apie jų pašalinimą, pradėsi sekančius mąstymus, kuriuos atliksi iš eilės kiekvieną dieną po vieną paprastą sau valandą ir tokiu būdu, kaip esi išmokusi per mąstymus, pirmoje dalyje paduotus. Stokis tad pirmiausiai Dievo akivaizdoje, melsk malonės įsitvirtinti Jo meilėje ir tarnystėje.

Pirmasai mąstymas.

Apie mūsų sielų kilnumą.

Mąstyk apie kilnumą ir aukštumą savo sielos. Jinai yra išmanymu apdovanota, per kurį ne tiktai pažįsti šį matomąjį pasaulį, bet ir nematomąjį. Žinai, jog esama angelų, jog esama dangaus, jog yra vienas visagalis Dievas, geras, neapimamas, jog yra amžinybė. Be to dar, žinai, ko reikia dorai gyventi šiame pasaulyje ir užsipelnyti sau danguje angelų draugystę ir paties Dievo regėjimą per amžius.

! Tavo siela dargi turi valią visai kilnią, sugebančią Dievą mylėti ir iš savo prigimties nesugebančią net Jo neapkęsti. Veizėk į savo širdį, koki ji kilni. Kaip bitelės niekur kitur nenutūps, tiktai ant žiedelio, taip ir tavo širdis tegali nurimti vien pačiame Dievuje, joks sutvėrimas jos prisotinti negali. Atsimink savo mylimiausius žaislus, pasilinksminimus ir prisipažink, jog seniau jie buvo pilni nerimavimų, sielojimosi, griaužimosi, kuo tavo širdis buvo labai išvarginta ir atrodė labai menkai.

Deja, mūsų širdis, belinkdama prie sutvėrimų, tikisi juose rasti savo troškimų pasotinimą, bet, vos jų palytėjusi, gauna įsitikinti, skaudžiai apsirikusi ir kad niekas negali jos patenkinti. Mat, Dievas tyčiom nenori, kad mūsų širdis rastų sau kokią vietą, kurioje galėtų pasilsėti, nurimti, bet, kaip Nojaus balandė, kad vėl pagrižtų prie Dievo, iš kurio buvo išėjusi.

Kokios gražios esama mūsų širdies prigimties! Kam gi ją turėtume versti prieš savo prigimtį tarnauti sutvėrimams?...

Mano brangioji siela! gali pažinti ir trokšti paties Dievo, kam gi dar nori mažesniu pasitenkinti? Gali pasiekti laimingą amžinybę, kam gi dar turėtum gaišti nereikalingą valandėlę?

Didžiausias sūnaus palaidūno susigriaužimas buvo, kai jis atsimindavo, kad būtų galėjęs puikiai gyventi savo tėvo namuose ir valgyti, kaip ponas, o dabar gauna draug su kiaulėmis ēsti jų jovalą. Siela! tu pajėgi Dievą aprėpti! Nelaimė tau būtų, kad tu norėtum kuo menkesniu už Dievą pasitenkinti.

Kaip įmanydama, kelk aukščiau tokiu mąstymu savo sielą. Primink jai ir pristatinėk, jog ji yra nemirtinga ir sugebanti pasiekti amžinąją laimę. Ragink ją prie drąsos, ištvermės pasirinktame tobulybės kelyje.

Antrasai mąstymas.

Apie dorybių kilnumą.

Atsimink, jog vien tik maldingumas ir dorybės gali suteikti tavo sielai laimės šiame gyvenime. Stebėk kokios jos yra gražios.

Lygink dorybes su joms priešingomis ydomis, Kiek saldybės rasi kantrybėje, sulyginus su rūstybe, pasižeminime, sulyginus su didybe, dosnume, sulyginus su godulyste, gailestingume, sulyginus su pavydu, susivaldime, sulyginus su paleistuvyste! Tos dorybės tuo pasižymi, kad linksmina sielą saldybe ir pripildo mus nepaprasto kvapo, kai jas esam įvykinę. O nuodėmės sielą engia ir vargina. Dėl ko gi, mano siela, nenorėtum pasirūpinti įsigyti sau tų dorybių, o per jas neapsakomų saldybių?

Su ydomis tai taip yra: kas jų nedaug teturi, tam nėra perdaug linksma; bet, kas jų daug įgauna, tam ir visai liūdna. Visai kitaip esti su dorybėmis: kas nors nedaug jų teturi, jau jaučia džiaugsmo, ir tasai džiaugsmas nuolat auga, augant ir stiprėjant mumyse dorybėms.

Kaip gi gražus, saldus, malonus ir kvepiąs yra maldingas gyvenimas. Jis pasaldina vargus, priduoja džiaugsmams dailumo, be jo net geras virsta blogu, be jo visos linksmybės prisikrečia neramumų, nukrypimų. Ak, kas būtų laiku maldingumo reikšmę pažinęs, būtų su Samariete sušukęs: *Viešpatie, duok man atsigerti to vandens!* Taip dažnai dūšaudavo š. Terešė ir š. Kotryna Genujietė, nors jų reikalai buvo nevienodi.

Trečiasis mąstymas.

Apie šventųjų pavyzdžius.

Žiūrėk įvairius šventųjų pavyzdžius. Ko jų tik nedaryta, norint tapti Dievo tarnais ir Jo mylėtojais! Žiūrėk į tokius kankintinius, nenugalimus savo pasiryžime, verčiau pasirenkančius mirtį, bet savo tikėjimo neatsižadančius. Ypač stebėkis tomis šventomis moteriškėmis, savo skaistybe baltesnėmis už lelijas, savo meile raudonesnėmis už rožes. Vienos jų, dvylikos, kitos trylikos, penkiolikos, dvidešimties ar dvidešimt penkerių metų būdamos, verčiau tūkstančius įvairių kančių sutiko kentėti, betgi savo tikybos neatsižadėjo ir savo maldingumo nepametė. Kita verčiau sutiko mirti, bet mergystės nenustojo. Kitos, nesibijodamos užkrečiamų ligų, nesiliovė ligonims tarnavusios, nors ir pačios nuo jų užsikrėtusios gavo mirti; kitos mirė iš vargo, nelaimingus begelbėdamos, numirėlius laidodamos. Viešpatie, kiek kantrybės ir ištvermės, tavo malonei stiprinant, parodė silpnoji lytis, Tau betarnaudama!

Žiūrėk į tiek šventųjų išpažintojų. Su kokia drąsa jie yra pasaulio atsižadėję ir likę nenugalimi savo

pasiryžimuos! Neatstojo jų dėl jokių priežasčių, bet visa širdimi tvėrėsi juos vykinti ir yra savo tikslą pasiekę.

Š. Augustinas rašo apie savo motiną š. Moniką, kad jina savo pasiryžime tarnauti Dievui ištėvė visą savo gyvenimą moterystėje ir našlystėje. Š. Jeronimas pasakoja apie š. Paulę, savo dvasiškąją dukterį, kad jina, neveizėdama daugybės įvairių kliūčių ir sunkenybių, nepametė noro Dievui tarnauti ir stengėsi tą tarnavimą atlikti kaip galėdama geriau. Ką mums bereikėtų nuveikt, turint tokių pavyzdžių? Šventieji buvo tokie kaip ir mes žmonės, darbavosi tam pačiam Dievui, kaip ir mes, ir tas pačias dorybes vykindavo. Kodėl gi mes negalėtume jų keliais eiti ir pagal savo pašaukimą šventai vykdyti savo pasiryžimus Dievui tarnaut, visiškai Jam atsidavus?

Ketvirtasis mąstymas.

Apie Jėzaus meilę mūsų.

Prisimink Jėzaus Kristaus meilę, su kuria Jisai tiek daug yra iškentėjęs šiame gyvenime, ypač Alyvų daržely ir Kalvarijos kalne. Toji meilė buvo tau rodoma. Per tas visas kančias ir skausmus Jėzaus meilė išsirūpino tavo širdžiai gerų pasiryžimų ir jiems išlaikyti ir vykinti reikalingų malonių.

O, šventieji dievobaimingo gyvenimo pasiryžimai, kokie jūs esat brangūs, tokios motinos vaikai būdami, kaip kad yra mano Išganytojo kančia ir mirtis! Kaip gi jūs turi mano siela mylėti, kad jūs patsai Dievas yra pamilęs! O, mano sielos Gelbėtojai! Tu esi miręs mano sielos pasiryžimams sužadinti; padaryk tad, kad aš verčiau mirčiau, negu tų pasiryžimų atsižadėčiau, nuo jų atstočiau.

Atsimink, Filiotėja, jog saldžiausioji Jėzaus Širdis nuo kryžiaus medžio matė tavo širdį ir ją mylėjo ir ta savo meile įgijo tau visas gerybes, kurias tik savo gyvenime turėsi, tarp jų ir tavo gerą pasiryžimą.

Iš tiesų, meilingoji Filiotėja, visi galime su Jeremiju pranašu sakyti: *Viešpatie! dar anksčiau, negu aš buvau, tu jau veizėjai į mane ir šaukei mane mano vardu!* nes, iš tiesų, Dievo gerybė meilėje ir gailestingume yra mums paruošusi visas mūsų išganymui priemonės, visuotines ir atskiras, tarp jų ir mūsų pasiryžimus.

Kaip moteriškė, vaikščiodama sunkumoje paskutinėse dienose, ruošia savo kūdikiui lopšį ir vystyklus ir net auklę, dar prieš gimiant kūdikiui, taip mūsų Viešpaties Jėzaus Kristaus meilė turi tave pagimdyti dangui ir tavo sielą savo dukterimi padaryti, yra Kalvarijos kryžiumi paruošusi tam tikslui visa, ko reikia: dvasiškąjį lopšį, vystyklus, auklę ir visa, kas tau laimę galėtų užtikrinti, atseit, visas priemonės, visus gerus palinkimus, visas malones, kuriomis tavo siela dabar yra vedama ir traukiama prie tobulybės.

Dievuliau brangus! Kaip gi labai reikėtų mums visa tai atsiminti! Argi tai galimas dalykas, kad mano Išganytojas būtų mane tiek mylėjęs, kad apie mane ypatingai atsimintų, mąstytų, kad man būtų paruošęs smulkiausių priemonių, kuriomis prie savęs trauktų? Kaip gi visa tai mes turime įvertinti, branginti, mylėti ir savo sielos naudai kuo tiksliausiai apversti!

Meilingoji Filiotėja! tau turi būti saldus tas atsiminimas, jog Jėzaus širdis manė apie tave, mylėjo tave ir taip rūpinasi paruošti tau daugybę išganymo priemonių, lyg tartum, nebūt buvę pasaulyje jokios kitos sielos, kuri Išganytojui rūpėtų. Kaip saulė, apšviėdama kokią vietą, rodos, toje vienoje vietoje tešvies-

tų, taip ir išganytojas, nors manė apie visus savo mylimus vaikus, tačiau atsiminė ir apie kiekvieną skyrium, lyg tartum tas vienas tebūt pasaulyje. *Mane mylėjo ir pats save išdavė už mane* (Gal. 2, 20), yra pasakęs š. Povilas, norėdamas pareikšti, kaip išganytojas už jį vieną pasidavė kančioms, lyg tartum likusiems žmonėms nieko nebūtų padaręs.

Isidėmėk giliai savo širdyje tą mintį, kad geriau pamiltum ir sustiprintum savo pasiryžimą, taip labai brangų išganytojo širdžiai.

Penktasis mąstymas.

Apie amžinąją Dievo meilę mūsų.

Svarstyk, Filiotėja, amžinąją Dievo meilę tavęs. Anksčiau, negu Jėzus Kristus, mūsų Viešpats, kentėjo už tave ant kryžiaus kaip žmogus, jau kaip Dievas iš savo nepsakomo gerumo buvo sumanęs tave sutverti ir jau tave be galo mylėjo. Nuo kurio gi laiko Dievas yra tave pradėjęs taip labai mylėti? Nuo to laiko, kaip pradėjo būti Dievu. Kuomet pradėjo būti Dievu? Niekuomet, nes visuomet buvo be pradžios ir pasiliks be galo, nes visuomet tebėra, kuo buvęs. Taip tatau tave myli be pradžios, vadinas, amžinai, todėl nuo amžių yra gausiai paruošęs malonių ir dovanų, kurias tau vis teikia. Pats tau sako per Jeremiją pranašą, sako taip, lyg tartum tau vienai sakytų: *Pamilau tave amžina meile, todėl pritraukiau tave, pasigailėdamas tavęs*. Taigi, Dievo manyta amžinai ir apie tuos tavo pasiryžimus, kuriuos su Jo malonės pagalba buvai ketinusi padaryt, kad Jam tarnautumei.

Dievuliau! Kokios gi svarbos yra tie mano pasiryžimai, apie kuriuos Dievas amžinai manė ir mąstė, kuriuos mums nuo amžių yra paruošęs! Kaip gi juos

reikia mylėti ir branginti! Ką gi verčiau turėtum iškentėti, negu nors krislelį anų pasiryžimų prarasti! Ne, niekumet jų nepamesiu, nors visas pasaulis prasmegtų. Juk, tiesą pasakius, tai visas pasaulis negali atstot vienos sielos, o siela be gerų pasiryžimų nieko nėra verta.

X skirsnis.

Apskriti jausmai, kylantieji iš atliktų mąstymų, ir jų baigimas.

Brangiausieji pasiryžimai! Jūs esate tas puikusias gyvybės medis, kurs yra mano širdy paties Dievo ranka įdiegtas, kurį pats Išganytojas savo krauju yra palaistęs, kad vaisių atneštų. Tad verčiau šimtą kartų numirčiau, negu leisčiau, kad koks viesulas išrautų iš mano širdies tuos pasiryžimus! Ne, nei tuštybė, nei laisvė, nei turtai, nei sielvartai niekumet neišplės iš mano širdies pasiryžimų visomis savo jėgomis Dievui tarnauti.

Viešpatie! Tu pats esi sutvėręs tą puikų medį ir išlaikęs jį nuo amžių savo tėviškoje globoje mano sielos darželiui. Dievuliau! Kiek gi buvo tokių sielų, kurios tokios gausios malonės nėra patyrusios. Kaip gi sugebėsiu užtektinai pasižeminti po Tavo gailestingumo ranka?

Gražūs ir šventi pasiryžimai! Jeigu jus išlaikysiu, jūs mane išlaikysit, jeigu mano sieloje gyvensite, jummyse gyvens mano siela. Gyvenkit tad amžinai mano sieloje, nes amžinai pasiliekat Dievo gailestingumo įsčioje. Būkit manyje ir gyvenkit amžinai. Tegu aš jūsų niekumet nepametu.

Sužadinęs savyje tuos jausmus, atsimink, kokių priemonių reikia tiems brangiems pasiryžimams bei

pasižadėjimams išlaikyti, ir prižadėk Dievui priemonės ištikimai vartoti, būtent: rodyt palankumo prie maldos ir š. Sakramentų, prie gerų darbų, stropiai valyti savo ydas, kurias esi savyje susekusi šio mankštinimo antroje dalyje; pasitraukti nuo blogos draugystės ir nuo nuodėmių priežasčių, o visa tai pagal savo dvasiškojo vadovo patarimus. Štai priemonės, reikalingos geriems pasiryžimams išlaikyti.

Tai padariusi, lyg atsikvėpusi ir naujų jėgų gavusi, vėl kartkartėmis sakykis Dievui, kad trokšti pasiryžimuose ištverti ir, lyg savo rankose laikydama savo širdį, savo sielą, savo valią, atiduok jas, pašvęsk, paaukok Dievui, pasižadėdama niekumet jų nebeatsiimsianti, bet paliksianti Jo rankoje, kad Dievas tave visame valdytų, rėdytų, kad visame vaikščiotum pagal Jo įsakymus ir būtum visumet pasiruošusi klausyti Jo mostelėjimo.

Melsk Dievą, kad tave visiškai atnaujintų ir kad sustiprintų ir palaimintų tą tavo pasiryžimų atnaujinimą. Šaukis Švenčiausios Panelės užtarimo, savo Angelo Sargo, š. Juozapo ir kitų šventųjų.

Taip pasiruošusi ir susigraudinusi, eik išpažinties ir pasisakyk savo nuodėmklausiui svarbiausias savo kaltes nuo paskutinės savo visuotinės išpažinties, atseit, iš viso gyvenimo ar iš visų metų.

Priimk išrišimą tokia pat nuotaika, kaip tai buvai padariusi, pirmąsyk atlikdama išpažintį iš viso gyvenimo, atnaujink savo dvasiškojo tėvo akivaizdoje savo pasiryžimą ir savo ranka pasirašyk. Taip atnaujinusi savo širdį, eik prie Šventosios Komunijos, kad Švenčiausiam Sakramente susijungtumei su savo Sutvėrėju ir Atpirkėju.

XI skirsnis.

Apie jausmus, kuriuos reikia išlaikyti, ši mankštinimą atlikus.

Tą dieną, kurioje būtum atlikusi šitokį savęs atnaujinimą, ir sekančiomis dienomis turi dažnai savo širdim ir lūpomis kartoti tuos karštus žodžius, kuriuos yra sakęs š. Povilas, š. Augustinas, š. Kotryna Genujietė ir tiek daug kitų šventųjų, būtent: Aš jau daugiau sau nebeprisiklausau. Ar gyvendama, ar mirdama, aš prisiklausau vien savo Viešpačiui ir Išganytojui. Nebeturiu jau savęs nei nieko savo. Mano gyvenimas yra Jėzus, mano turtas yra, kad aš esu Jo nuosavybė.

Pasauli, tu visumet buvai pats savimi, o aš buvau pati savim, bet nuo šios valandos aš jau nė savim nebebūsiu.

Ne, meilinga Filiotėja, jau nebebūsime savimi, nes mūsų širdis yra persikeitusi į Dievą. Pasaulis, kurs mus iki šiol suvadžiodavo, dabar pats mumis apsisvils, nes, nepastebėdamas mūsų staigios pažangos, vis dar laikys mus Ezavais, tuo tarpu kad mes, Dievui padedant, būsime jau Jokūbais tapę.

Reikia, kad tie visi mankštinimai pasiliktų mūsų širdyje, o mes patys, pabaigę visus mąstymus, kad grįžtume prie savo darbų ir į savo draugiją su didžia ramybe ir susivaldymu, kad per dideliu smarkumu ir skubotumu nesudaužytume savo pasiryžimų indo. Reikia, kad tie pasiryžimai, iš lengvo skleisdami mūsų sieloje, palengvėl į ją skverbtų ir kiaurai persunktų, be jokio dvasios ar kūno įtempimo.

XII skirsnis.

Atsakymas į du priekaištus, kuriuos būtų galima padaryti šitam keliui į maldingą gyvenimą.

Pasauliniai žmonės pasakys tau, brangi Filiotėja, kad mankštinimų ir patarimų, surašytų šitoje knygutėje, yra toki daugybė, kad, norint juos visus išlaikyti, beveik nebeliktų laiko kitiems darbams. Dievuliau! Kad iš tiesų kito nieko neveiktume, vien tik tai, kas rašoma šitoje knygutėje, būtume užtektinai daug nuveikę, nes dirbtume kaip tikrai, ką šiame pasaulyje pirmučiausiai turime veikti.

Tačiau argi nematai tuose priekaištuose aiškios apgaulės? Kad tuos visus čia surašytus mankštinius kasdien reiktų atlikti, iš tiesų dienos laiko neužtektų. Bet taip nėra, nes kiekvienam mankštinimui skiriamas pagal reikalą tam tikras laikas ir vieta. Kiek gi yra viso labo valstybinių įstatymų, civilių ir kriminalių, kurių visų reikia laikytis, bet, žinoma, kiekvieno pagal reikalą, o kiekvienam visus tuos įstatymus reikia vykdyti.

Tačiau turiu pažymėti, jog Dovidas karalius, turėdamas daugybę valstybės rūpesnių ir vesdamas dažnai karus, vis dėlto daug daugiau atlikdavo įvairių pamaldų, ir mankštinimų, negu tau šitoje knygelėje esu pažymėjęs, Š. Liudvikas karalius, ilgą laiką kariaudamas su krikščionijos priešais, stropiai užsiimdamas valstybės reikalais, pats teisdamas daugelį bylų, dar kasdien klausydavo dvejų š. mišių, kalbėdavo mišparus, kasdien atlikdavo mąstymus, kas penktadienį lankydavo ligonines, atlikdavo išpažintį, plakdavo savo kūną, dažnai klausydavo pamokslų ir dvasiškų pašnekesių. Be to viso, stropiai rūpinosi savo žmonių geroje, nepraleido jokios progos patarnaut, ką gero nuveikt savo tautai; jo rūmai pasižymėjo nepaprastu iškilmingumu ir kilnumu, ko nė pas vieną jo pranokėją nebūdavo.

Drąsiai tad vykdyk visus mankštinimus, kuriuos tau esu palikęs, o Dievas suteiks tau laiko prideramai atlikt visoms kitoms tavo pareigoms, nors tam tikslui priseitų saulę sulaikyt, kaip Jozuei kad buvo padaręs. Visumet užtektinai būsime nuveikę, kai Dievas darbuosis draug su mumis.

Pasauliniai žmonės dar gal pasakyti, kad, girdi, visoje šitoje knygutėje reiškiu nuomonę, jog mano Filiotėja turi nepaprastą mąstomosios maldos bei mąstymų dovaną, kuri ne kiekvienam asmeniui yra duota, todėl tas kelias į maldingą gyvenimą ne visiems bus prieinamas. Tiesa, kad taip iš tiesų esu manęs ir kad ne kiekvienas turi mąstomosios maldos dovaną.

Bet ir tai tiesa, kad tą dovaną kiekvienas gali įsigyti, net visai nemokyti ir neišlavinti žmonės, kad tik turėtų gerus vadovus ir gerą norą tą brangią dovaną įsigyti. Jeigu jau pasitaikytų ir toks asmuo, kurs tos dovanos (mąstomosios maldos) visiškai neturėtų (kas labai retai tegali atsitikti), tai išmintingas dvasiškasis tėvas visumet gali pamokyti, kuo ir kaip ją kitu kuo užmainyti, kaip va: atatin kamu dvasišku skaitymu, o jei skaityti patys nemokėtų, klausymu šioje knygelėje paduotų pamokymų ir mąstymų, kitiems juos beskaitant.

XIII skirsnys.

Trys paskutiniai svarbūs perspėjimai.

Kiekvieno mėnesio pradžioje atnaujink pasižadėjimus, padarytus pirmoje šios knygelės dalyje. Kiekvieną mąstymą pabaigusi ir dažnai atsidūksėdama, kartok savo širdyje pasižadėjimą, jog visa, ką buvai Dievui žadėjusi, ištikimai išlaikysi, ir su Dovidu karalium kartok: *Per amžius nepamiršiu tavo teisingumų, nes per juos esi mane atgaivinęs.* Jeigu pajustum sa-

vo sieloje kokį suirimą, suskilimą, pasiimk tą savo pasižadėjimą į rankas ir skaityk jį atsidėjusi, nužemintai, o kaip matai pajusi didelio palengvinimo savyje ir atgojaus.

Pareišk garsiai, jog nori būt maldinga, bet dar toki nesi, tačiau trokšti likti. Nesigėdėk paprastų darbų, vedančių mus prie Dievo meilės. Išpažink drąsiai, jog pratinies prie mąstymų atlikimo, jog verčiau esi pasiryžusi mirti, negu nusidėti mirtinai, jog nori dažnai vaikščioti prie šventų Sakramentų ir klausyti nuodėmklausio (kurio pavardės geriausiai nereikia minėti).

Toks atviras prisipažinimas, kad norime Dievui tarnauti ir kad tam tikru pasižadėjimu esame pasišventę Jo meilei, labai yra malonus Dieviškam Majestotui, kurs visai nenori, kad Jo kas gėdytųs, arba vengtų Jo kryžiaus. Pagalios, toks aiškus pasisakymas nukreipia nuo mūsų daugelį pasaulio priekaištų ir dar labiau mus verčia vykdyti tai, ką esame žadėję.

Senovėje galvočiai skelbdavosi esą filosofai, t. y. tiesą myli bei iešką, kad niekas jų netrukdytų gyventi pagal savo mokslą.

Tegu ir apie mus kiti žino, jog trokštame būti maldingi, kad niekas mūsų to maldingo gyvenimo netrukdytų.

Jeigu kas tau pasakytų, kad galima dorai gyventi ir be tų visų dvasiškų mankštinių, patarimų, taisyklių — nesiginčyk, bet maloniai atsakyk, kad tavo menkumas yra toks didelis, kad reikalauji daugiau už kitus pagalbos ir paramos iš šalies.

Pagaliau, meldžiu tave, brangioji Filiotėja, per visą, kas yra švenčiausia danguje ir ant žemės: per krikštą, kurį esi priėmusi, per krūtis, kurias žindė Viešpats Kristus, per Jo Širdį liepsnojančią meile, kuria tave mylėjo, ir Jo gailestingumo gilybę, kuris yra

visa tavo viltis, — *tverk ir ištverk* šitame savo palaimintame pasiryžime išlaikyti maldingą, dievobaimingą gyvenimą!

Trinitas, sako š. Grigalius Nazijanzietis, trimituoja: *būkit pasiruošę, nes teismas yra arti.*

Š. Simporijono motina, matydama jį vedant į kančių vietą, šaukė paskum jį: *Mano sūnau, mano sūneli, atsimink amžinąjį gyvenimą!* Pažvelk į dangų ir veizėk į tą, kuris tenai viešpatauja. Jau arti šio trumpo gyvenimo galas.

Tą patį ir aš tau pasakysiu, brangioji Filiotėja! Žiūrėk į dangų, kad dėl žemės jo neprarastumei! Žiūrėk į pragarą, kad už trumpos valandėlės nepakliūtum ten ant amžių. Veizėk į Jėzų Kristų ir nejssižadėk Jo dėl pasaulio!

O kai gyvenimo vargai tau atrodys per sunkūs, užgiedok su šventu Pranciškom:

Už laukiamą užmokesnį

Niekai man yra vargai.

Lai gyvuoja Jėzus! Kuriam draug su Tėvu ir Šventąja Dvasia tebūnie garbė ir šlovė dabar ir visuomet, ir per amžių amžius! Amen.

Turinys.

pusl.

Malda šv. Pranciškaus Saleziečio	3
Autoriaus žodis skaitytojui	3
Šventas Pranciškus Salėzas	4
Prakalba šv. Pranciškaus Salėzo	15

Pirmoji dalis.

Koks turi būti tikras maldingumas?	21
Maldingumo savumai ir tobulumai	24
Maldingumas tinka visiems luom. ir pašauk.	26
Nor. tobul. keliu žengti, reikia turėti dv. vad.	28
Reikia pradėti nuo sielos apvalymo	30
Apie pirm. sielos apval. nuo mirting. nuodėm.	32
Apie antr. sielos valymą atmet. nuod. pam.	34
Apie tai, kaip reikia atlikti tą antrinę valymą	36
Mąstymai: apie sutvėrimą	37
Apie žmogaus tikslą	39
Apie Dievo geradarybes	41
Apie nuodėmę	44
Apie mirtį	46
Apie teismą	48
Apie pragarą	50
Apie dangų	52
Dangaus pasirinkimas	54
Maldingo gyvenimo pasirinkimas	57
Kaip reikia atlikti viso gyvenimo išpažintį.	59
Iškilmingas pasižadėjimas Dievui tarnauti	61
Apie to pirmo apsivalymo pabaigą	63
Reikia apval. sielą nuo kasdien. nuod. pam.	64
Reikia apv. sielą nuo nenaud. bei kenksming.	
daiktų pamėgimo	67
Reikia sielą apvalyti ir nuo blogų palinkimų	68

Antroji dalis.

Apie maldos reikalingumą	71
Apie prisiruošimą prie apmąstymo, būtent, apie stojimąsi Dievo Akivaizdoje	74
Apie šaukimąsi Dievo pagalbos	77
Kaip reikia įsivaiz. pasl., kurią reng. mąst.	78
Apie svarstymą	79
Apie jausmus ir pasiryžimus	80
Apie mąst. pabaigą ir apie dvas. vainikėlį	81
Keletas naudingų pastabų apie mąstymą	82
Apie dvas. slėg., pasitaikomus mąst. metu	85
Rytmetiniai pasimankštinimai	86
Apie vakarinį pasimankšt. ir apie sąžinės sąskaitą	88
Apie dvasišką atsiskyrimą	89
Apie atsidūksėjimus į Dievą, apie šaujamus aktus ir apie geras mintis	92
Apie šv. miš. ir apie tai, kaip jas reikia klausyti	97
Apie kitus bendrus mankštinius	99
Reikia garbinti ir šauktis šventųjų užtarimo	100
Apie tai, kaip skaityti ir klausyti Dievo žodį	102
Kaip reikia priimti įkvėpimus	104
Apie šventą išpažintį	106
Apie dažną Komunią	110
Kaip reikia šv. Komunią priimti	113

Trečioji dalis.

Kokios kam dorybės yra reikalingos?	117
Apie dorybių pasirinkimą	122
Apie kantrybę	126
Apie išviršinį pasižeminimą	130
Apie viduoįjį pasižeminimą	133
Pasiž. verčia mum. pamėg. savo menkumą	138

Kaip, pasižeminimą užlaikant, reikia rūpintis palaikyti gerą vardą	142
Apie ramumą ir meilumą santykiuose su artimais ir apie vaistą rūstybei	146
Apie saldumą sau patiems	151
Apie tai, jog savo reikalus reikia atlikti rūpe- stingai, bet ramiai ir be paskubos	153
Apie paklusnumą	156
Apie nekaltybės dorybės reikalingumą	159
Patarimai nekaltybei išlaikyti	162
Apie neturto dvasios laikymą, esant turtingam	165
Kaip reikia užlaik. tikrą neturtą, vald. tikr. turt.	167
Apie dvas. turtų užlaikymą tikrame neturte	171
Apie draug., ypatingai gi apie blogą ir nepad.	173
Apie mylėjimąsi	175
Apie tikras draugystes	178
Apie tikrų ir netikrų draugysčių skirtumą	182
Patarimai ir vaistai nuo blogų draug. apsisaug.	184
Dar keletas pastabų apie draugystę	187
Apie vidaus varginimosi mankštinius	190
Apie draugijas ir atsiskyrimą	195
Apie apdaro padorumą	198
Apie atsargumą kalboje (XXVI skirsnys)	200
Apie padorumą kalb. ir apie artimo pagarbą	201
Apie įtarinėjimus ir smerkimus	203
Apie šmeižtus	209
Dar kai kurie perspėjimai apie nereik. kalbas	215
Apie pasilinksminimus ir žaislus, pirmiausiai apie padorius ir tinkamus	217
Apie uždraustus žaislus	218
Apie šokių vakarus ir apie padorius, bet pa- vojingus pasilinksminimus	219
Kuomet galima dalyvauti šok. bei žaisluose	222
Didžiuose ir maž. reikal. reikia būti ištikim.	224
Reikia turėti aiškų ir išmintingą protą	227

Apie pageidavimus	229
Patarimai moterystėj gyvenantiems	232
Apie moterystės guolio padorumą	240
Patarimai našlėms	244
Žodis mergaitėms	249

Ketvirtoji dalis.

Nereikia per daug rūpintis, ką šneka pasaulieč.	251
Nenustokim drąsos	254
Apie tai, kas yra pagunda, ir apie tai, koks yra skirtumas tarp pagundos užpuolimo ir sutikimo su ja	256
Du didžiu pavyzdžiu	259
Suraminimas sielai, pagundų varginamai	261
Kuomet pagunda ir jos pamėgimas gal virsti nuodėmė?	262
Vaistai didžiulėms pagundoms gydyti	264
Reikia gintis ir nuo smulkių pagundų	266
Vaistas smulkioms pagundoms malšinti	267
Kaip reikia širdį stiprinti kovai su pagund.	268
Apie nerimastį	270
Apie liūdesį	272
Apie dvasiškus džiaugsmus ir apie tai, kaip juose reik laikytis	275
Apie dvasišką skausmą ir suvargimą	282
Ryškus pav. tam, kas buvo aukščiau sakyta	288

Penktoji dalis.

Kasmet reikia mūsų gerus pasiryžimus atnaujinti šioisiais mankštinimais	292
Mąstymai pagal pasižadėjimą apie gerad., kurią mums Dievas yra suteikęs šaukdamas mus į savo tarnybą	294
Apžvalga mūsų sielos pažangos malding.	296

Peržvalga mūsų sielos elgimosi su Dievu	298
Kaip mes patys rūpinamės savo siel. reikal.	300
Kaip mūsų siela rūpinasi artimu?	301
Žvilgsnis į mūsų sielos jausmus	302
Apie jausmus, kuriuos reikia savyje sužadinti, pertikrinus savo sielą	303
Apie mąstymus, kurie padeda mūsų gerus pasiryžimus atnaujinti	304
I mąstymas — apie mūsų sielų kilnumą	305
II mąstymas — apie dorybių kilnumą	306
III mąstymas — apie šventųjų pavyzdžius	307
IV m. — apie Jėzaus meilę mūsų	308
V m. — apie amž. Dievo meilę mūsų	310
Apskrit. jaus., kylant, iš atlik. mąst. ir jų baigimo	311
Apie jausmus, kur. reikia užl. šį mankštinimą atl.	313
Atsak. į du priekaištus, kuriuos būtų galima padaryti šitam keliui į mald. gyvenimą	314
Trys paskutiniai svarbūs perspėjimai	315

